دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
سەرەکی ئەنجومەنی کارگێڕیو سەرنووسەر
مصلح مصطفی جلالی

ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

هاوکاری

ڕۆژنامەیەکی هەفتانەیە

التضامن

لەم ژمارەیەدا
• بۆ ڕاپەرانی ڕاسپاردەکانی سەرەکی فەرماندە صدام حسین لیژنەی تایبەتی بۆ دەستخستنی خانووی نیشتەجێی بۆ هاووڵاتیان لە هەولێرو دهوك پێك هات ل ٢ ••

● پینج شەممە ١٩٨٤/٢/٢ ژمارە ٧٢٣ ● ٨ لاپەڕە بە ٥٠ فلسە ● الخميس ١٩٨٤/٢/٢ العدد ٧٢٣ ●

سەرەکی فەرماندە : لە عیراقی مەزن وگەورەدا هەموو عیراقیەك هەست دەکات دەبێت داهێنەربێت

بەڕێز سەرەکی فەرماندە صدام حسین دووپاتی کردەوە کە عیراقیەکان بەو باوەڕەی کە وێژدانی وا ڕووناك کردنەوە گەیشتنە ئەوەی ببن بە مۆمی هەڵگیرساو لە هەموو گۆشەیەکی تاریکدا تیشك بداتەوەو ئەرزی عیراق لەم پەڕیەوە بۆ ئەوپەڕی ببێتە ڕێنمایەك هەموو وێژدانێکی زیندوی ڕووناك بە باوەڕ پرشنگدار بکات •

بەڕێز سەرەکی فەرماندە لە وتەیەکدا لە کاتی چاوکەوتنیا پێرێ بە دەستەیەك داهێنەر لە کارگێڕانی پیشەسازی چیمەنتۆی حمام العليل وتی : ئەم باوەڕە هاندەری بنەڕەتە بۆ بازوە بە باوەڕەکان لە هێڵی جەنگ بۆ بەرگری لە عیراق دیسان ئەو تیشکی وێژدانەیە عەقڵ لە بەریا ڕێگا دەگرێو بازوو دەمارەکان دێنە وەڵام بۆ بەرگری لە عیراق •

بەڕێز سەرەکی فەرماندە وتی : دورشمان وەك عیراقیەکان دەبێ ئەوەبێ ئەوەی لە پێناوی عیراقدا بنیات دانەهێنێ خێری نیە، کەسێ خێری نیە وزەیەکی زیادە ئەخاتە سەرکاری ڕۆژانەی لە ڕووی کەمەکیو جۆرەکیەوە لە پێناوی عیراقی مەزندا •

بەڕێز دووپاتی کردەوە کە ئیستا عیراق ئەو حاڵەتە پاشماوە گلۆربوە نیە بە مێژوودا بەڵکو حاڵەتی بەرزبوونەوەیە بە بەکارخستنی هەموو بەمایەکی خێرخوازی لە جەرگی مێژوودا چاوکراوە بە هەموو مانایەکی لێهاتوو پرشنگدارەوە بەرەو پێشەوەو بەرەو پاشەڕۆژ •

ئەمەش دەقی وتەکەی بەڕێز سەرەکی فەرماندەیە :

من بە شێوەیەکی تایبەت بایەخ بەداهێنان دەدەم چونکە ڕێبازی ئاسایی حاڵەتێکە کە خەڵکی بەر لە ئێمە پیا ڕۆشتوون ، ئەوەی بە ڕێگایەکی زانراودا بڕوات چاکەی ئەو نیە بەڵام ئەوەی ڕێگایەکی نوێ هەڵدەبژێری ئەوە خاوەن چاکەیە ، ژیان ، لەوانەیە گلۆر ببێتەوە ، لەوانەشە سەربکەوێ ، بە ڕێگایەکدا گلۆر دەبێتەوە کە ناسراوو دیاربێ بە تەواوی ، بەڵام بۆ ئەوەی سەرکەوێ دەبێ هێزو وزەیەك هەبێ توانای ئەوەیان هەبێت قۆناخەکانی سەرکەوتن ببڕێ تا ئەو شوێنەی پێویستە لە لوتکەدا لێی دانیشێ ، کارێکی وا داهێنەران دەیکەن ، لەبەرئەوە دەمبینن حەزم لە قسە دووبارە بووەکان نیەم حەزم لەڕێبازە دووبارە بووەکان نیە بەڵام حەزم لە دەستپێ کردنو تەکاندنە بەر خۆیە لە ڕێبازە دێرنیەکانەوە بەڵام لە پێناوی تەواو کردنی لەدایك بووندا بە حاڵەتێکی نوێی هەمیشەیی لە هەمان کاتیشدا هەموومان لەسەرمانە وا بیربکەینەوە هەرکاتێ گەیشتینە لوتکە وێ بۆ بڕوانین ئەوە لوتکەی قۆناخی ئیستاییە کە بەری بەخششو توانامانە نەك داهێنانمان •

وە دەبێ وای بۆ بچین کە لە پشتیەوە لوتکەی تر هەیە لەو بەرزترە دەبێ بیگەینێ ، بەم جۆرە بەردەوامی بەم ڕێبازەیە وەفاداری ڕاستەقینە بۆ عیراقی مەزن بەدیدەهێنێ ئەگینا وانەبێ ئەوا مامەڵەمان لەگەڵ عیراقدا وا کردوە لە دەرەوەی ئەو مەوقعەی پێویستە تیا بێ ، ئایا گەیشتو پنەتە ئەوەی لە حاڵەتێکابین وای دابنێین عیراق ئیستا بەو جۆرەیە وەك ئەخشەی بۆ دەکێشین تا پێ بگات ، وەڵام نە ، لە هۆشماندا عیراق لە قەوارەی ئیستای گەورەتر، گەورە تر نیە لەڕووی جوغرافیەوە، بەڵکو گەورە ترە لە بەخششو قورس ترە لە وەزنداو باڵاترە لە جۆردا ، چۆن ئەمە دەبێ ، کاتێ جۆری بەخششی لێهاتوانە ترو داهێنەرانە تر دەبێ بە وێژدانو عەقڵو بە بازووی عیراقیەکانو کارەکان بەو زنجیرەیە ڕێك دەخەم وێژدان •• عەقل •• بازوو، چونکە من باوەڕم وایە کە عەقڵ دەلیلی یەکەمی مرۆڤ نیە بۆ گەیشتن بەوەی پێویستە بەڵکو وەك دەیبینمو بۆ گەلێك وەك گەلەکەمانو بۆ نەتەوەیەك وەك نەتەوەکەمان کە بۆ نەتەوە دەچین لە خاسیەتمانەوە دەبێ وێژدان دەلیلی عەقل بێ ، ئەگەر عیراقی پڕی بێ لە نیشتمان پەروەریەتو هەستی باڵا بە بەرپرسیاری بەرامبەر نیشتمانو بەرامبەر گەلەکەی بێگومان ئەمە وا دەکات عەقل کارێ کراو بێ بە حاڵەتێ لە حاڵەتەکانی پێشکەوتن کە دەگونجێ لەگەڵ حاڵەتی بەرزبوونەوەی باڵا لەناو وێژداندا لە هەستکردن بە بەرپرسیاری بەو جۆرەی مرۆڤ وا لێدەکات توانای بەسەرداهێنانی پێویستدا بشکێ •

ئەگەر لە حاڵەتێکی تری غەیری ئەم حاڵەتەدا بونایە کە ئیستا تیایدان لە ڕووی هەستکردنەوە بە بەرپرسیاری ئەتان دەتوانی ئەم جۆرە چیمەنتۆیە بەرهەم بهێنن •

کەواتە بایەخمان لە ئەساسدا بایەخدان نیە بەوەی پاشەکەوتان کرد لە پارەی بەنرخ بۆ وڵاتەکەتان کە بە پلەی یەکەم پێویستیەتی ، بەڵکو بە پلەی یەکەم لەبەر ئەوەیە ئێوە داتان هێناوەو عەقڵتان بەو پەری وزەی بەکارهێناوە بەپێی ڕێنمایی لە وێژدانەوە کە لە نیشتمان پەروەریدا پرشنگدار بوە تا بگەنە ئەو داهێنانەی داتان هێنا •

بڕوانە ل : ٧

نوقم کردنی پێنج نیشانەی دەریایی و خستنەخوارەوەی فڕۆکەیەکی دوژمن

جەنگاوەرەکانی سوپای عیراقی مەرد دەستێکی تری مەردانەیان لە دوژمنی داخ لەدڵ وەشاندو لە ناوچەی خۆر موسی لەسەروی ڕۆژهەڵاتی خەلیجی عەرەبی هێزە دەریاییەکانمان پێنج نیشانەی دوژمنیان پێکاو فڕۆکەیەکی دوژمنیان لە جۆری فانتۆم خستە خوارەوە •

بە ئازایی و ورەیەکی بێ وێنەو نەبەزینی هەمیشە بی، جەنگاوەرە دلێرەکانی سوپای عیراقی سەرکەوتوو بەرگری لە سنووری ڕۆژهەڵاتی وڵات دەکەنو هەموو ڕۆژێ دەستی مەردانەتر لە دوژمنی نامەردو قین لە دڵ دەوەشێنن •

لە زۆر کەرتی بەرەکانی جەنگدا وەك بەیاننامەکانی سەرکردایەتی گشتی هێزە چەکدارەکان لە ماوەی ئەم هەفتەیەدا ڕای گەیاندوون چەندان مۆڵگاو سەنگەری دوژمن بە دەستی هێزە ئازاکانمان وێران کراونو ڕوخێنراون بەسەر سەربازەکانی دوژمندا •

لە سەرتای ئەم هەفتەیەدا بوو هێزی ئاسمانی بە توانامان ئازایانەترین هەڵمەتی بۆ چاو ترسێنی دوژمنی بەجێ هێناو بەو هەڵمەتە مەزنە عیراق سەلماندی کە دەستی بەرەنگاربوونەوەو بەرگری کردنی درێژو بەهێزەو چۆنی بوێو کەیی بیەوێ و لە کوێدا بێ دەیدات بەسەر سەری دوژمنی نامەردو قین لە دڵدا •

پۆ لە فڕۆکەکانی هێزی ئاسمانیمان هەڵمەتێکی ئازایانەو کوتو پڕیان بردە سەر دەیان شاری ئێرانو لەوانە مۆڵگای جادوگەرە چەپەڵەکان لە قومو تاران بێجگە لەدورگەی خەرجو بەندەرخومەینی دوای بەدیهێنانی ئەم هەڵمەتەی بۆ چاوترساندنی دوژمن بوو هەموو فڕۆکە ئازاکانمان بەسەلامەتی گەڕانەوە بنکەکانی خۆیان •

ئەم هەڵمەتە دلێرانەی فڕۆکەکانمان ترسو لەرزێکی بێ سنووری خستە دڵو دەرونی بایە قوشەکانی شەڕ لە قومو تارانو دەنگدانەوەیەکی گەورەی هەبوو لە هەموو دنیاداو عیراق بۆ جاری دەیان جارەسەلماندی کە دەستی بەرەنگاربوونەوەو بەرگری کردنی درێژو بە تواناو مەردانەیە •

تورکیاو قوبروس ستایشی دەستپێشخەرییەکەی عیراق دەکەن

ئەنقەرە : ئادع : تورکیا ستایشی ئەو دەستپێشخەرییەی عیراقی کرد بۆ گێڕانەوەی دیلە ئێرانییەکان کە ئەوە دەردەبڕی کە عیراق ڕێز لە ئەرکەکانی دەگرێت بەرامبەر بە کۆمەڵگای جیهان •

بەیاننامەیەکی وەزارەتی دەرەوەی تورکیا وتی هەنگاوێکی ئادەمیزادانەو باشەو وتی حکوومەتی تورکیا کە بەشداری هەنگاوێکی ئادەمیزادانەی کرد لە وورگرتنو گێڕانەوەی دیلەکانا هەڵوێستێکی بێلایەنی هەیەو خۆی بە هیچ لایەکدا ناشکێنێتەوە •

لە نیقۆسیایشدا ڕۆژنامەکانی قوبروس ستایشی ئەو هەنگاوەی عیراقیان کرد بۆ بەرەڵاکردنی (١٩٠) دیل لە بەدیل گیراوە ئێرانییەکانی شەڕ • ئەم ڕۆژنامانە هەموویان وتیان عیراق ئەم هەنگاوەی نا بێ ئەوەی چاوەڕێی ئەوە بکا ڕژێمی ئێرانیش هەنگاوێکی وا بنێ •

ڕۆژنامە قوبروسییەکان لەو هیوایەدان ئەمە هەنگاوێك بێ لەڕێگای کۆتایی هێنان بە شەڕی عیراقو ئێراندا •

هاوڕێ نعیم حداد سەرۆکایەتی کۆبوونەوەی لیژنەی باڵاو سکرتاریەتی بەرە دەکات

پێری هاوڕێ نعیم حداد ئەندامی سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست سکرتێری گشتی بەرەی نیشتمانیو نەتەوەیی پێشکەوتنخواز سەرۆکایەتی کۆبوونەوەیەکی هاوبەشی لیژنەی باڵاو سکرتاریەتی گشتی بەرەی کرد بۆ لێکۆلینەوەی پڕۆژەی نوێی پەیمانی کاری نیشتمانی •

هاوری نعیم حداد دووپاتی کردەوە کە قوربانی دان لە پێناوی نیشتمانو بەشداری لە خزمەتی گەلدا ڕێگای دیارو چەسپاوی تێکۆشەرانی گەلە مەزنەکەمانە •

ئەمەو لە کۆبوونەوەکە لێکۆلینەوەی وردکرا لەسەر پڕۆژەکە لە لایەن هاوڕێیان ئەندامانی لیژنەی باڵاو سکرتاریەتی گشتی بەرەوە بەو جۆرەی بەئەنگەوە هاتنی قوڵی ڕەوتی دیموکراتیو پتەوکردنی یەکێتی نیشتمانی عیراقی شۆڕشی بەرابەری بەڕێز سەرەکی فەرماندە صدام حسین سەلماند •

پیلانێك دژی یەکێتی لوبنان

سەرچاوەیەکی ئاگادار لە بەیروت ڕای گەیاند کە ڕاگەیاندنی دامەزراندنی «کۆماری لوبنانی ئازاد» لەماوەی چەند سەعاتی داهاتوودا لە سنووری خواروی لوبنان دەکرێ •

ئەو سەرچاوەیە ڕای گەیاند کە ئەمە ماوەیەکە لەژێر چاودێریو بەهاندانی زایۆنیەکان لەخوارووی لوبنان کار بۆ ئەم مەسەلەیە دەکرێو متمانە بەو هێزە دەکرێ کە وەختی خۆی بەکرێ گیراد سعد حداد دروستی کردو بڕیارە ناو براو بە کۆماری لوبنانی ئازاد بە سەرۆکایەتی بەکرێ گیراو کلۆفیس فرنسیسو دەستەیەکی سەرەکایەتی یارمەتی دەدات کە گوایە هەموو تایفەکانی خوارووی تیا دەبێ کە ٢٥٠٠ کیلومەتر چوار گۆشەیەو ئەم کارەش بیڕێکی ناپەسەندی زایۆنیو بەکرێ گیراوەکانیەتی دژی یەکێتی لوبنان •

شەڕێك لە نێوان پاسەوانەکانی خومەینیو شۆڕشگێڕە کوردەکانا

تاران : بەیانی ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو شەڕێکی قایم لە نێوان پاسەوانەکانی خومەینیو شۆڕشگێڕە کوردەکانا ڕوویدا لە ڕێگای نێوان سیاناو لیسەدا لە سەرووی خۆرئاوای ئێران •

لەم شەڕەدا شەش پاسداری خومەینی کوژران یەکێکیان ناوی بەهرۆزی بەرپرسیاری کاروباری ئەسفەندیاری‌یە کە سوپایی پاسەوانەکانە لە ناوچەی مەریواندا یەکێکی تریان ناوی دۆستدارە کە لێپرسراوی ئازووقەی ناوچەکەیە •

سوید توانای ئەماوە پەنابەری تری ئێرانی وەرگرێ

ستۆکهۆلم : لێرەدا بڵاوکرایەوە کە وا سوید توانیویەتی داباریني پەنابەرە ئێرانییەکان بوەستێنێ بەسەر سویددا بەهۆی چاودێری کردنی پاسپۆرتی ئەوانەوە کە لە فڕۆکەخانەی ئەستەموڵەوە دەفڕن •

وەزارەتی دەرەوەی سوید بڵاوی کردەوە کە وا نزیکەی حەفتا کەس خۆیان ئامادەکردبوو لە ئەستەموڵەوە بە ڕێگای کۆبنهاگندا بڕۆن بۆ سوید ڕێگایان گیراوەو ناتوانن بڕۆنو بۆ ئەم مەبەستە سوید موچەخۆرێکی ناردوەتە فڕۆکەخانەی ئەستەموڵو لەوێ لە پاسپۆرتەکان ورد دەبێتەوە •

ئاژانسی دەنگوباسی فەرەنسایش وتی تورکیا نیازی ئەوەی نیە پەنابەرەکان بنێرێتەوە بۆ ئێران •

لە لایەکی تریشەوە ئەمیر ئێرانییەو لە سوید دەژیو ئێرانییەو لە سوید دەژیو بە ڕێکخەری ئەم پەنابردنانە دادەنرێ وتی «ئەم ڕێگایە داخرا بەڵام ڕێگای تر هەبە هێشتا هەر کراوەتەوە» •

شایانی باسە سوید لە سەری ئەمساڵەوە تا ئیستا زیاتر لە سێ سەد پەنابەری ئێرانی گرتوەتە خۆی •

هەوڵێك بۆ وەرگێڕاندنی ڕژێمی قەزافی

پاریس : ئادع : لە بیستونۆی کانوونی یەکەمی ڕابوردوودا دەستەیەك ئەفسەرو سەربازی لیبیایی هەوڵێکی سەرەوژێر کردنی ڕژێمی قەزافییان داوەو ویستوویانە بارەگای سەرکردایەتی سوپا داگیر بکەن •

گۆڤاری (الطليعة العربية) کە لە پاریس دەردەچێ بەدەم هەندێ سەرچاوەی شارەزاوە لە لیبیا بڵاوی کردوەتەوە کە وا ڕژێمی لیبیا هەستی بەم هەوڵە نەکردوە تا پاش دەستکردن بە جێبەجێ کردنیو تا ئەودەستەیەی داگیر کردنی سەرکردایەتی سوپای پێ سپێرابوو کەوتە ڕێ بەرەو بارەگای سەرکردایەتیو لە ڕێدا تووشی ئەو کۆمەڵە سوپاییە بوو کە ڕژێمی قەزافی ناردبووی بۆ ڕێ پێ گرتنیان •

پاش ئەمە ڕژێمی قەزافی (٢٧) کەسی لەو ئەفسەرو سەربازانە لە سێدارە دا کە بەشدارییان لە هەوڵەکەدا کردبوو و کەسو کاریانی ناردە ئۆردوگایەکی ناو بیابانەوە بۆ ئەوەی لەوێدا دەستبەسەر بن •

Institut kurde de Paris

بۆ بەجێ گەیاندنی ڕاسپاردەکانی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین

پێکهێنانی لیژنەی تایبەتی لە هەولێرو دهۆک بۆ ئامادەکردنی خانووی نیشتەجێی بۆ هاووڵاتیان

بۆ ڕاپەڕاندنی ڕێنیشاندانەکانی بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین بۆ زۆرکردنی نیشتەجێی پەسەند بۆ هاووڵاتیان لە پارێزگەی هەولێر لیژنەیەکی مەڵبەندی بەسەرەکایەتی بەڕێز یحیی جاف پارێزگاری هەولێر پێکهات کە کاری پاکۆی سەرجەم و وەرگرتنی ئەو خواستانەی خستە ئەستۆ کە لە لایەن هاووڵاتیانەوە بۆ وەرگرتنی پارچە زەوی پێشکەش کراون لەگەڵ جیاکردنەوەی پارچە زەوییەکانو ئامادەکردنیان لە هەموو پارێزگەکەدا بۆ ئەوەی ئامادەبکرێ بۆ دابەش کردنیان بە پێی ئەو کارانەی بۆ ئەم بوارە کراون بەسەر ئەوانەدا کە شایەنی وەرگرتنن .

بەڕێز پارێزگار وتی ئەو کارانەی کە لە ژێر ڕۆشناییاندا زەوییەکان دابەش ئەکرێن خێزانی شەهیدو ونبوو بەدیل گیراو ئەوانە پێش ئەخات لە سەربەسوپای میللیو پاش ئەمانە ئینجا سەرەی ئەوانە دێ کە سەر بە بەڕێوەبەرایەتییەکانی دەوڵەتو کەرتی تێکەڵاون .

پەنجەی بۆ ئەوە کێشا کە ئەوەی خواستەکە پێشکەش ئەکات ئەبێ ئەو ژنەکەی یان یەکێ لە منداڵەکانی کە تەمەنیان ئەگەیشتۆتە هەژدە ساڵان پارچە زەویان نەبێو پارەی مۆڵکەکەش بە مانگانە لەوانە وەرئەگیرێ کە لە کەرتی سۆشیالیستیدا کارئەکەنو لەوانەشی کە لە کەرتی تایبەت کارئەکەن کاشی وەرئەگیرێ .

لیژنەکە یارمەتیدەری پارێزگارو نوێنەرانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست شوعبەی هەولێرو سەرەکی بەڕێوەبەرایەتیو ئەو بەڕێوەبەرایەتییانەی تێدایە کە پەیوەندیداری ئەم کارەن .

لە دهۆک ..

هەروەها بۆ ڕاپەڕاندنی ڕێنیشاندانەکانی بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین بۆ زۆرکردنی نیشتەجێی پەسەند بۆ هاووڵاتیان لە پارێزگەی دهۆک لیژنەیەکی مەڵبەندی بەسەرەکایەتی بەڕێز نامق سورچی پارێزگاری دهۆک پێکهات .

لیژنەکە یارمەتدەری پارێزگاری بۆ کاروباری ناوخۆو نوێنەرانی سەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست شوعبەی دهۆکو سەرەکی بەڕێوەبەرایەتیو شارەوانیو مولکی تێدان وەرگرتنی ئەو خواستانەی خستە ئەستۆ کە لە لایەن هاووڵاتیانەوە بۆ وەرگرتنی پارچە زەوی پێشکەش کراون لەگەڵ جیاکردنەوەی پارچە زەوییەکانو دابەش کردنیان بەسەر ئەوانەدا کە بە پێی ئەو کارانەی بۆ ئەم مەبەستە کراون شایەنی وەرگرتنن .

سەرکەفتنەکا نوی

ئەڤە لی بۆن ولولۆیێن ماین

● مختار فائق ●

دەمێ فرۆکێن هێزێن مەیێن ئەسمانی یێن خورتو زیرەك رابۆینە سەرخۆ وەکی شێرێ ژناڤ جهێ خۆ راپەڕیو چۆینو فڕین لهنداڤ ئەسمانێ ١٩ باژێرو بەندەرێن ئیرانی ل ٢٧ ی هەیڤا چۆییدا .. نو دەما هورمێنو گرمێن کەتیە ئەسمانێ ڤان باژێراو ئەخاسمە تەهرانو قوم .. ترسو لەرز کەتە دلێ خومەینیو ئاخوندو دەستو پێو پاتە خورێن وی ..

ئەڤێ چەندێ بۆ دژمنان بەری هەڤالان خویاو ئاشکرا کر کو عیراقێ هێزو شیانەکا مکوما هەیو فرۆکەڤانێن وەتۆڤ خورتو زیرەکێن هەین کو هەکە ڤیان کارەکی بکەن .. دێ کەنو ژ کەسێ ناترسن .. ئەگەر پەیڤەك گۆتن .. مینا پەیڤا زەلامانە ئەکو ئەزمانەو پەحنکا دەڤی .. ڤێ چەندێ بۆ هەمی جیهانێ چەسپاندو بنەجیهکر کو عیراق دشێت هەر دەمەکێ بڤێت دێ گەهیتە هەر درەکێ ژ ئەردێن ئیرانێ، نو دێ شێت دربێ دانتە هەر دامو دەزگەهەکا گرنگ لناڤ ئەردێن ئیرانی گەر عیراقێ بڤێت .

عیراقێ چو جاران زەرەرو زیانا مللەتێن ئیرانی نەڤیایە نو ئەڤ چەندە باش دهێتە خویاکرن دەما عیراقا بهێزو شیان .. عیراقا مکوم بریار دای کو ١٩٠ ئێخسیرێن ئیرانی ڤەگەرینەڤە بێ قەیدو مەرج .. ئەوژی بریکا دەستەکا خاچا سۆرا دەولەتی نو ژرێکا تورکیا .

ئەها ئەڤەیە عیراق .. ئەو عیراقا هەر گاڤو هەر دەم هەول دای گرفتاری یا ڤان بەندیو ئێخسیران چارەسەر بکەت ئەو ژی لدوی بیروباوەرێن بسلمانەتیێ و یاسایێن دەولەتیو مرۆڤاینی .. بەلێ هەر جار رژێما ئیرانی پیتە نەدایە بیرو باوەرێن بسلمانەتیێ .

عیراق دەما ڤان پێنگاڤێن خێرمەند دهاڤێژیت نو هەر ژلایێ خۆ بتنێڤە ، ئەڤ چەندە خزمەتەکا وان بیرو باوەرێن مرۆڤانیێ یە بەرانبەر مللەتێن ئیرانی یێن کو بەردەوام هەول ددەن کو خۆ رزگارو قورتار کەن ژ ڤێ رژێما پویچو گەنی ل ئیرانێ ..

بەلێ ئەگەر رژێما خومەینی یا مجد بۆ لسەر بەردەوام بوینا شەریو هەولدا هێرشەکا دی بکەتە سەر ئەردێن عیراقا پیرۆز .. هنگی دێ بینیت کا چ زەلام وەهەنە .. چ مێرخاز وەهەنە ، بەلێ ئەڤە تنێ ئاگادار کرنەك بۆ بۆ ئیرانێ .. بەلکی ئاقلێ خۆ بکەنە سەرێ خۆ ، ئەگەر وان ئاقل مابیت ، و بێنە سەر رێیا راستو رێکاراستیێ بگرن ..

نو ئەگەر هاتو وێ رژێما ئیرانیێ یا گەنی چ ووچو دەرس ژڤێ ئاگادارکرنێ وەرنەگرتن .. هنگی مێرخازێن عیراقێ باش دزانن دڕباخۆ لکیفەو کەنگیو چەوان دانن ؟ .

نو دێ عیراق چەکو تفاقێ وەتۆڤ بکار ئینیت کو ئیرانێ هێشتا بچاڤێن خۆ نەدیتیو نە بهیستی .

هەکە ڤێ جارێ ڤیتکێت ئاگادار کرنێ گەهشتن ل قومو تەهرانێ لێبدەن .. ئەڤ جارا بهێت .. ئەم ناهێلین برەڤا خۆرا بکەهن .. نو نە ڤیتك بوانرا بکەهن .. و دێ سەرێت رێکا دێ لوان هنداکەین .. ئەگەر وان هندە رێ هەبن ..

بلا ئەو پاتەخورکێت خومەینیو دەستەکا وی باش بزانن کو ئەڤە تنێ ئاگادار کرنەك بۆ .. نو لجارا بهێت هۆنابیت .. دێ گەلەك گەلەکا مکوم تر بیتو ئەڤە لێ لێ بۆنو لۆلو یێن ماین .

بڕیاردانی نەخشەی نوێی چالاکیەکانی ئافرەتان لە ناوچەی کوردستان .

یەکێتی گشتی ئافرەتانی عیراق مەکتەبی ڕێکخستنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی لە کۆبوونەوەیەکدا کە لە هەولێر بەستراوە بڕیاری لەسەر نەخشەی کاری ئەمساڵی مەکتەبی ناوبراودا.

نەخشەکە لە بواری ڕێکخستنو بەدواداچووندا بریتییە لە بەستنی کۆبوونەوەی مانگانەی دەستەی بەڕێوەبەرایەتی مەکتەبەکەو سەرەکانی لقەکانی ڕێکخراوی ئافرەتانی پارێزگەی هەولێرو سلێمانیو دهۆکو ڕێکخستنی بەیەك گەیشتنی نیوساڵە لەگەڵ هەموو دەستەیەکی بەڕێوەبەرایەتی لقەکانی مەکتەبی ناوبراو لەناوچەکەدا بۆ کۆڵینەوە لە ڕۆشتنی کارو گیروگرفتو چارەسەر کردنیان لە بواری گورجوگوڵیە جۆربەجۆرەکاندا نەخشەکە بریتییە لە ڕێکخستنی هەفتانەی ڕاگەیاندنو فیستڤاڵی وێژەییو وەرزشی بە پێی ناوچەکەو دانانی پیشانگەی هونەریو شتی سەر دیوار ئەمە بێجگە لە ڕێکخستنی کۆڕی بیریو کۆڕی خوێندن بە ڕێکەوتن لەگەڵ زانکۆی صلاح الدینو قسەبۆکردنیان سەبارەت بە ئافرەتو دەوری ئافرەت بۆ فێرکردنی ئەوەی چۆنشت بەکارئەهێنن .

جەماوەری کەلار ... ئامادەیی تەواویان بۆ بەرگری کردن لە خاکی نیشتمان دەردەبڕن

● جەماوەری قەزای کەلاری پارێزگەی سلێمانی ئەوپەڕی شانازیو خۆشەویستی خۆی بەرامبەر بە سەرکردایەتی مێژوویی بێهاوتاکەی بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسینو داستانەکانی سەرکەوتنو خۆبەختکاری دەربڕی کە سەربازە دلێرەکانی ئەم سەرکردایەتییە دژی هێزەکانی ڕژێمی ئێرانی شەرفرۆش وەدی ئەهێنن .

لە کۆڕێکی فراواند کە لە قەزاکەدا بەسترا بەڵێنی خۆیان تازەکردەوە کە هەر سەربازی دڵسۆزبن بۆ پاراستنی دەسکەوتەکانی شۆڕشی تەموزی مەزنو دوا تنۆکی خۆیان بۆ پاراستنی هەموو گڵمتکێکی خاکی نیشتمانی پیرۆزمان بڕێژن .

بەڕێز جعفر عبدالكريم بەرزنجی پارێزگاری سلێمانیو هاوڕێ رازگری نهێنی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست شوعبەی سلێمانی لە کۆرەکەدا دووانو ئەو بەخششە مەزنانەیان باس کرد کە شەرە زەواکەمان هێنانیە کایەوەو باسی مەوداکانی خایاندنی دەستدرێژی ڕژێمی ئێرانی داخ لەدڵو ئەو داستانە پاڵەوانیانەیان کرد کە هێزە چەکدارەکانمان دژی هێزەکانی دوژمنی داخ لەدڵ وەدی ئەهێنن .

لە بەر ڕووناکی ڕووداوەکاندا

نانی ئاخوند

نوسینی : ئەمین نەقشبەندی

فارسەکان خۆیان وتەیێکیان هەیە ئەڵێن .

« پایمارو چشم‌مورو نان ملارا کەدید » ؟؟ واتە کێ چاوی کەوتوە بە پێی مارو چاوی مێرولەو نانی مەلا ، ؟؟ »

ئێمە هەر لەزووەوە ئەم پەندەمان بیستبو بەڵام لامان وابو کە شاعیر لەگەڵ ئاخوندێکا ناکۆکی یان بووەو ئەویش ئەم توانجەی گرتوەتە ئاخوند ، بەڵام لەم دوایییندا ڕەفسەنجانی دەری‌خست کە نەك تەنها ئاخوندی عەجەم خۆیان نان نادەنەکەس بەڵکو نان بڕیشن وە پێشیان ناخۆشە خەڵك نان بدەنە کەسی تر .

ڕەفسەنجانی لەم بەینەدا توانجی ئەدا لە عیراق کە گوایا گەنمی کڕیوە لە ئەمریکا ، هەروەها گلەیشی ئەکرد لە ئەمریکا کە گەنمی فرۆشتوە بەعیراق ، جا بە ڕاستی ئایا ئەمە شێوەی پیاوی دینە ئایا ئەمە دڵودەروونی مرۆڤێکە خۆی بەمرۆڤ دانێت ، ئایا ڕەفسەنجانی چی ئەوێت ؟ ئەیەوێ خەڵکی عیراق لەبرسا بمرن ؟ ئەیەوێ دەوڵەت مشوری نان نەخوات بۆ گەلی عیراق ؟ ئایا ئەمە چ «مەنطیقێکە» ؟ مەنطیقی ئاخوند ؟

ئایا ئێران خۆی گەنم لەکێ ئەکڕێ ، مەگەر ئەویش خۆی هەر لەئەمریکا یان ، کەنەدا ، یان هەرولاتێکی غەیرە ئیسلام نیە ئایا نەوت بەکێ ئەفرۆشێ ؟ بە وڵاتە ئیسلامیەکان ؟ ئایا چەکو تەقەمەنی ، تۆپوتانك ، کە کەرەسەی کوشتنو وێرانگەرین لە کوێوە دێت بۆ ئێران ، لام وایە ئەویش هەروەکو خویان ئەڵێن «ئیمدادانی غەیبی بێت » یان لای ئیمامی زەمانەوە بێت ، جاسەیری ئەو عەقڵەو ئەو مەنطیقە !!! بۆخۆی دروستە چەکو تەقەمەنی لە ڕۆژهەڵاتو ڕۆژئاوا ، تەنانەت لەوڵاتە «مولحیدە» کان کە باوەڕیان بەخوانیە بکڕێت ، وەڕۆڵەی موسوڵمانی عیراقی پێ بکوژێت ، بەڵام بۆ عیراق گوناهە کە بە پارەی خۆی نان بکڕێت بۆگەلی موسوڵمانی عیراق ، بەڕاستی ئەم ئاخوندانە چەجۆرە مرۆڤێکن کە نە پابەندی عەقڵن نەپابەندی ئایین وەنەپابەندی وبجدان ئەمانە هەرکاتەی پێویست بو بەموسڵمان ئەمان‌دەنە قەڵەم وەئەبنە دڵسۆزمان هەر کاتێ لازم بو ڕۆڵەکانمان ئەکوژن وەناویان ئەنێن کافر وە صەهیونی خۆیان ئەکەنە شەهید ، وەئێمە ئەکەنە یاخی و دوژمنی ئیسلام ، بەناوی هاتن بۆزیارەتی کەربەلا وە لە پێناوی ڕۆیشتن بۆ سەرقەبراندا کە نەفەرزەو نەسوننەت بەوبیانووەوە هەزاران موسوڵمانی عیراقو ئێران ئەدەن بەکوشتن ، هەرکاتیش کە پێویست بێت ئەڵێن ئێمە هەرگیز ، تەمامان نەکردوەتە خاکی عیراق ئێستە لەهەموی سەیرتر گلەیی ئەوەمان لێ ئەکەن کەبۆچی گەنم ئەکڕین بۆخەڵکەکەمان وەبۆچی خەڵکی عیراق لەبرسا نامرێنین ؟ کەچی خۆیشیان هەم چەکو هەم گەنمیش لەوانە ئەکڕن وەهەم نەوتیشمیان پێ ئەفرۆشن .

بەڕاستی بیستبومان کە ئاخوندی عەجەم نان نادەنەکەس بەڵام نەمان ئەزانی تێ ئەکۆشن بۆ نان بڕینی موسوڵمانانیش !!!!

دەستەی نوێی نەقابەی ڕۆژنامەنووسانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی

سەر لە بەیانی ڕۆژی شەممە ڕێکەوتی ٢٨-١-١٩٨٤و بە باروودۆخێکی دیموکراتی دەست کرا بە هەڵبژاردنی دەستەیەکی نوێ بۆ بەڕێوەبردنی نەقابەی ڕۆژنامەنووسانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی کوردستان ..

لە سەرەتای هەڵبژاردنەکەدا کە لە دیوانی ئەمیندارێتی گشتی ڕۆشنبیریو لاوان سازکرا بەڕێز محمد امین محمد سەرەکی پێشووی نەقابە ووتەیەکی خوێندەوەو تیایدا دەست نیشانی ئەرکەکانی نەقابەی ڕۆژنامەنووسانی کوردی کرد بەتایبەتی لەم بارو دۆخەدا کە ووڵاتەکەمان شەڕی چارەنووسی خۆی دەگێڕێو ڕوو بە ڕووی ڕژێمی قین لە دڵی ئێران بۆتەوە .. پاشان کاک عبدالوهاب تاڵەبانی ڕاپۆرتی بەڕێوەبردنی خوێندەوەو بەدرێژی لەو چالاکییە فراوانە دوا کە نەقابەی ڕۆژنامە نووسان لە ماوەی تەمەنی دوو ساڵەیدا نواندویەتیو خزمەتی ئەو ڕەوتە سەرکەوتوەی کردووە کە سەرەکی فەرماندە صدام حسین ڕابەری دەکات بەتایبەتی لە جەنگی مێژوویی‌دا کە ڕۆژنامەنووسانی کورد بەردەوام هەوڵی پاراستنی گیانی سەرکەوتنیان داوە .

پاشان کاک سعید یحیی ڕاپۆرتی دارایی خوێندەوەو دەست کرا بە هەڵبژاردنی دەستەی نوێ کە تیایدا ئەم بەڕێزانە دەرچوون : محمد امین محمد ، عبدالوهاب محمود تاڵەبانی ، سعید يحيى خطاط ، وشیار سید احمد ، فریا عبدالله جاف ،هەروەها برایان حسین مصطفیو عبدالله باباعلی بە ئەندامی ئیحتیات .

شایانی باسە کە لە کاتی هەڵبژاردنەکەدا هاوڕێ عبدالمحسن خلیل ڕازگری نووسینگەی پیشەیی پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست ووتەیەکی داو تیایدا بایەخدانی پارتو شۆڕشی بەرامبەر بە ڕۆژنامەنووسانی کورد ڕوون کردەوە لە بەرەو پێشەوەبردنی کاروانی ڕۆژنامەنووسیو پشتگیری-کردنی شەڕی مێژووییمان کە ڕۆژنامەنووسانی کورد توانیویانە بەشداربوونی فراوانی تێدا بکەن .

● شێرزاد ●
لقی هەولێر

بەرنامەی ئاهەنگ گێڕانی کرێکارانی وڵات بە بۆنەی یادی شۆڕشی نەمری شوباتەوە

یەکێتی گشتی نیقابەکانی کرێکاران بە بۆنەی یادی شۆڕشی نەمری هەشتی شوباتو درووست بوونی سووپای میللییەوە بەرنامەیەکی ئامادەکردووە بە بۆنەی ئەمرۆژە پیرۆزەوە کرێکاران گەلێ گورجو گۆڵی هەمە چەشنە ئەکەن .

بەرنامەکەی کە بەڕێز احمد محسن علوان سەرەکی یەکێتی گشتی نیقابەکانی کرێکاران ڕای گەیاندکە بریتی ئەبێ لە گوزجوگۆڵی هەمە چەشنە کە لە هەموو پارێزگەکانی وڵاتدا چینی کرێکار بەشداری تێدائەکات لەوانەش دانانی ئیکلیلێ گوڵ لەسەر نەصبی شەهیدو دەرکردنی پۆستەرو وێنەی فۆتۆگرافی .

حەڵاتی کرێکارە لێهاتووەکان لە شوێنی خۆیاندا ئەکرێ لەگەڵ ڕێکخستنی ڕەوتو فیستڤاڵو ئاهەنگی کرێکاران کە شیرینی دابەش ئەکرێو شتی ڕازاوە هەڵئەواسرێو کارتی پیرۆزبایی ئەنێررێو ئەو دروشمانە هەڵئەواسرین کە هی ئەو بۆنەیەن .

هەرواش ئەکرێتە ڕۆژی کاری جیاوازی چینی کرێکارمان لە وەفای کرێکارەکانمانەوە بەم ڕۆژە پیرۆزە .

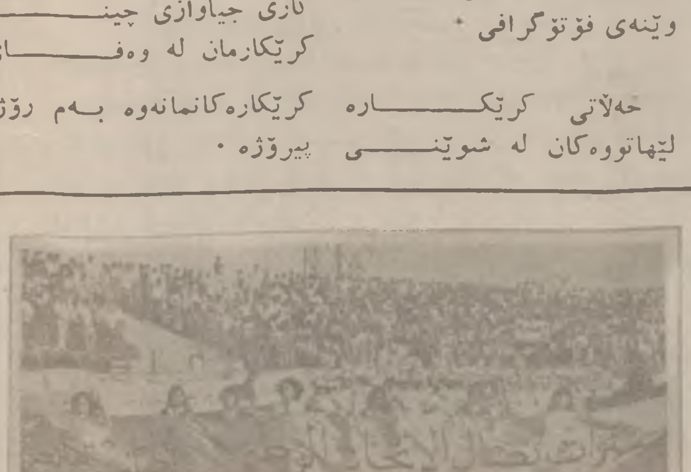

Institut Kurde de Paris

وەرگێرانی شانۆگەری بۆ کوردی

یاسین قادر بەرزنجی

وەرگێران ، هەرچـۆن لای گشتی بیرڕوناکو نووسەرو خوێندەوارێك بایەخو سوودی تەواوی خۆی هەیە ، لە هەمان کاتیشدا چەند ڕێبازو ویاساو بنەمایەك هەن کە لە کاری وەرگێڕدا ئەبنە خالی دەستی بە کارکردنو نەخشەو ئەنجام

لەو بنەما گرنگانەی کە وەرگێر پێوەند ئەبێت پێیانەوە ، زمانزانیو شارەزایی وەرگێرە لە هەردوو زمانەکەدا ، واتە زمانی بابەتی ئەسڵییەکەو زمانە کوردییەکەی خۆمان ·

ئەوەی مەبەستی منەو ئەمەوێ لەم ووتارەدا باسی لێوە بکەم چەند کورتە سەرنجێكو هەندێ بۆچوونە لەمەڕ وەرگێرانی شانۆگەری· چونکە وەرگێرانی بەرهەمی شانۆیی بەهێزو سوود بەخشی نووسەرانی گەلان بۆ زمانی شیرینی کوردی کارێکی بەجێیەو دەوری تەواوی خۆی چ لە دەولەمەندکردنی کتێبخانەی کوردیداو چ لە بەرەوپێشەوەبردنی بزووتنەوە شانۆییەکەماندا ئەبینێت ، هەر وەك غازی بامەڕنی ووتەنی : [دەولەمەند کردنی شانۆی کوردی بە نموونەکانی جیهانی ڕێکا بۆ پەرەپێدانی قەلەمی دراما نووسی کورد خۆش ئەکاو بناغەیەکی زانستی بۆ کاری ڕەخنەیی دائەمەزرێنێ ، کە ئەمەش پێشکەوتنی گشتیی شانۆی تێدا حەشاردراوە(١)] ·

هەر نووسەرێکی کورد ، یاخود هەر هونەرمەندێك کە ویستی شانۆگەرییەکی جیهانی یان عەرەبی دەستنیشان کات بۆ وەرگێران ، پێویستە ئاگای لەم خالە گرنگانە بێت :ـ

١ـ چۆنێتیو هەلبژاردنی تێکستەکە خۆی لە خۆیدا ئاکامی ڕەنجی وەرگێرە ، ئەمەش بێگومان لە بیری سەرەکیی ئەو تێکستەدایە کە چەند لە خزمەتی ئەتەوەی ئێمەدا بێ ، هەموو بەرهەمێکی ئەدەبیش لە پێناوی خزمەتکردنی چینێكو بیرکردنەوەی ئەو چینەی کۆمەلدایە ، جا کە وەرگێرێك بیر لە هەلبژاردنی بەرهەمێکی بێگانە ئەکاتەوە ، ئەبێت هەر هیچ نەبێ ئەوەی لە بەر چاودابێت کە ئایا بەرهەمەکە چەندە خزمەتی ئەو بۆشاییە ئەکات کە نەبوون یان کەمیی نووسەری شانۆگەریی ئێمە دروستی کردووەو پێویستە لە تێکستی هەلبژێرداودا لە ڕووی بابەتو «بیر»ەوە ڕازی نووسەرێکی پێشکەوتنخوازی خۆمان بیزێتەوە ·

٢ـ چۆنێتی دارشتنی بابەتو ڕووداو (کە کرۆکی شانۆگەرین) لە تێکستێکەوە بۆ یەکێکی تر جیاوازە ،هەیە (بۆ نموونە) بەرهەمەکانی شەکسپیر زمانی حالی ماوەیەکە لەژیانی ئینگلیزدا ، ئەمڕۆ با بەرچاو ڕوونترین دەرهێنەریش بیناتە · سەر تەختەی شانۆ ، لە خزمەت کردنی کلاسیكو ئاکادێمیتی کاری هونەری زیاتر هیچی بەنسیب نابێت · کەواتە ، مەرجە بزانین بابەتەکانی شەنۆی بێگانە دابەشن بەسەر چەند قۆناغو قوتابخانەیەکدا ·· ئەوەی بینەری ئەمڕۆ گەرەکێتی تێکستێکە هەستو بیر کردنەوەو خۆیو مرۆڤی ئەم سەردەمەی تیابنیێتەوە·

٣ـ شێوازو تەکنیكو جۆری دارشتنی کاراکتەرو ڕووداو لە شانۆگەریی بێگانەدا [کە بکرێتە کوردی] چەندە خزمەتی تەکنیكو هونەرکاریی شانۆی هەژاری کوردیمان ئەکات ·

٤ـ شانۆگەریی جیهانی ئەوتۆ هەیە کە لەپاك گەیاندنی بیردا خزمەتی خۆلقاندنو بەرەوپێشەوە چوونی ئەکتەرو هونەری لواندن ئەکات ، بۆ نموونە شانۆگەرییەکانی برتۆلد برێخت ، زۆربەی بەرهەمەکانی ئەم هونەرمەندە مەزنە بە هونەرێکی بالاو ڕەنگین دارێژراون ، لە پاك کاریتکردن لە هۆشو بەهرەی ئەکتەردا توانای ڕاکێشانی بینەرانی هەیە بەلای خۆیداو بەمەش زیاتر دۆستو هاوڕێ بۆ شانۆ دروست ئەبێ [بێگومان بینەرانی هۆشیار]·

هەروەها ، بێجگە لەو خالانەی سەرەوە مەسەلەیەکی تریش هەر کاریگەرەو لەوەرگێرانی شانۆگەریدا بایەخی خۆی هەیە ، ئەویش ئەوەیە : گەر شانۆگەریی لە زمانی ئەسڵیی نووسەرێکەوە بکرێتە کوردی ئەوا زیاتر خزمەت ئەکەینێ ، ئەو دەقانەی کراونەتە عەرەبیو جارێکی تر ئەکرێنە کوردی لە هەر دوو حالەتی وەرگێرانەکەدا گۆڕڕان کاری ووشەو ڕستەو ئالۆزبوونو وەرجەرخانی ناوی کاراکتەرەکان «بەکوێرەی لە هجەو شێوەی زمانو پێتگۆڕین» کارێکی سەلبی ئەکەنە سەر تێکستە ئەسڵییەکە ·

خۆ ئەمڕۆ تەنیا سەر چاوەمان بۆ فێربوونی «زۆربەی زۆرمان» هەر عەرەبییە ،بۆیە ئەلێم : کاتێك بەرهەمی وەرگێرێکی عەرەب هەلئەبژێرین ئەبێ ئاگاداری زمانی ئەو «عەرەبە» بینو بزانین چۆنێتی وەرگێرانەکەی چەندە لەبارە ·· هەولیش بدەین ئەو بەرهەمانەی کە زیاد لە نووسەرێك کردوویانەتە عەرەبی بیانبینین و بزانین ئاخۆ زمانی کامیان

بروانە ل : ٧

بەرسڤەك کورت

ل سەر بەربەرێن ژمارە (٧٠٦) یێ رۆژناما هاوکاری ئەموێ روژا ٦ـ١٠ـ١٩٨٣ دەرکەتی من کورتە چیروکەك خواند یا برادەر (محسن عثمان عبدالله)ی لژێر ناڤ ونیشانێ (نەمەلەڤانێ یەك دنەڤینێدا) ئو چەند بێژێ کەیفا من پێ هاتو ئەز شاد بووم کو نوسەرکێ نوی هاتە ناڤ مەیدانا توریێ کوردی دا ملێ ملێ خو بدەتە ملێت ئەدیبێن دی وبیتە ستوینەکەك ژ ستوینێت خانیێ مە یێ مەزن ·

سامی سلیمان حاجی ـدهوك

ئو ژبەر هندێ کو ئەڤ چیروکە ئێکەمین چیروکا برادەرێ یە ئانکو بەرهەمێ وییە من دیت یافەرە ل سەر من کو ئەز هندەك تێدیتنا (ملاحظات) پشتی من باش خواندی ل سەر بنڤیسم بەلکی ئەو بخو هندەك مفایێ ژێ وەرگریت بو چیروکێت خو یێت داهاتی ·

ب راستی نڤیسینا کورتە چیروکێ یاسایێت خو یێت هونەری یێت هەین وئەڤ یاسایە ئەم نە شێین بشت گوهێت خوڤە باڤێژین مینا گرێ (العقدة) ، رێنڤیس (النسیج) ئانکو زمان ، بەراهی (البدایه) ، دویماهی (النهایة) ، کەسێن چیروکێ (الشخصیات) ···· · · · · هتد ···· بەلێ ئەز لێرە گەلەك لدوی ڤان تشتنا ناچم بەلکی دێ ڤێ کورتە چیروکێ برەنگەکێ گشتی وساناهی وەگرمو ئەز دشێم بێژم ئەڤ بەرسڤە نە رەخنەیە ب دروستی بەلکی کومەلە تێدیتنەکێن هیڤیدارم برادەرێ مە ب سینگەکێ بەرفرەهـ وەرگریت چنکی وەکی من گوتی ئەڤ تشتە هەر بو وجاوی یە ·

١ ـ برادەرێ مە (محسن عثمان) برەنگەکێ جوان یێ دەست هاڤێتی یە چیروکا خو ئەوژی کو ئاخفتنا لناڤ بەرا شەهسوارێ چیروکێ (البطل) و هەڤالێ وی، ئو ئەز دبێژم ئەو چیروکا دەست ب (منولوج)(١)ی دکەت گەلەك جوان ترو ب هێزترە ژوێ چیروکێ ئەوا دەست ب پەسنێ دکەت (البدایه الوصفیة) ، ئو هەر وەکی (ادجار الان پو (٢) دبێژیت :(سەرێ چیروکێ نشتەکێ گەلەکێ گرنگە و سەرکەفتنا چیروکێ و داکەفتنا وێ ل سەر هندێ دراوەستیت) ، ئو ئەڤە نە نشتەکێ ڤەبڕی یە ·

ژبەر ڤێ چەندێ ئەز دبێژم کو چیروك نڤیسی پێنگاڤەکا دروست و ژخو رازی یا هاڤێتی ل سەر رێکا نڤیسینا چیروکێ ، بەلێ با وی ژی گەلەك یا ژتوخیبی برییە دەرێ چکی ئەو ژێ منولوجی ئەڤەبییە هەتا چیروکا خو بدویماهی نینایە !!! هندی کورتە چیروکە هونەرەکێ درامییە زمانێ وی ئان رێنڤیسا وی پەخشانە نەك شیعرە ئومنولوج دناڤدا تێتە ب کار ئینان بەلێ چێ نابیت هەما ئەو تبنێ بیت ·

ئەوێ ڤێ چیروکێ بخوینیت دێ بینیت کو منولوج سیمایێ وێ یە ژ سەری هەتا دویماهیێ و بڕیڤا ئو نوسەرێ پەسنێ دناڤدا نابینی !! ما ئەڤە چێدبیت ؟ ئو ئەز دبێژم ئەڤ چەوتە ژبەر هندێ یە کو هەڤالێ مە گەلەك پویتە ب شانوییێ دکەت هەتا ڤێ پویتە پێ کرنا زێدە خو کێشا سەر ئاوایێ نڤیسینا ڤێ چیروکێ ····

٢ ـ یا ئەز دزانم ژبرادەر (محسن عثمان)ی کو گەلەك پوتیە ب کومکرنا پەیڤێت کوردی یێت رەسەنە و دێرین وهەڤچەرخی دکەت و دانیتە شوینا وان پەیڤا ئەوێت هاتینە دناڤ زمانێ مەدا بەلێ یا تشتەکێ گەلەکێ سەیرە کو من هندەك ژوان پەیڤا دیتن دناڤ چیروکا ویدا ئو وی دشیا پەیڤا بکار نە ئینیت بەلێ یا نزا بوچ وەکر ؟ ! ئو ژ ڤان پەیڤا (ئیشارەت) ، (شول) ، (زەوق) ، (سوحبەت) ، (تاقەت) ····· !!

٣ ـ ژ خاندنا چیروکێ بو مە دیار دبیت کو برایێ مە ئێك ژ سەرهاتییێت ژیانا خو یا بو مە نڤیسی بەلێ ئەز دبێژم نڤیسینا ڤان سەرهاتیا هەر وەکی بسەرێ مروڤی هاتین نابیتە چیروکەکا هونەری یا جوان ئو کارێ خز دخویندەڤانی بەت چنکی ئەڤ رەنگێ چیروکا دڤێت مروڤ یێ مەلەڤان بیت تێدا وگەلەك نشتا کێم وزێدەکەت ل سەر وبیتە رستن برەنگەکێ هونەری یێ جوان دا چیروکەکا موکم و تازە دەرکەڤیت ···

٤ ـ ژبلی هندێ ئەوا مەگوتی لبەراهی یێ کو چیروك یا ڤالایە ژ پەسنێ دبێژم ژبلی هندێ برادەرێ مە رستێت خو یێت ناڤ ئێك هلکرین ، ئو منولوجێ کەسێت چیروکێ یێ بێیە ئێك ژ سەری هەتا دریماهیێ ، ڤێجا ئەوێ هێڤ کەتە چیروکێ دێ بێژیت هەما ئێك پارچەیە !! بەلێ پشتی بخوینیت دێ زانیت کو چار پێنج کەس یێت پشکداربوین دچیروکێ دا ·

ژبەر ڤێ چەندێ دڤیا وی ئەڤ نیشانە دانابانە (ـ) ل سەرێ هەر گوتنەکێ

بروانە ل : ٧

دلـی بانە داری مێژووی تێدا سەوزە

«بۆکوردستانی گڕوخوێنی ئێران»

سەربەست سابیر

من ئاشقی خۆری دوورمو
پشکۆی سووری
ئاگردانی تەزووی سرم
لەئامێزی شەختەلانە
هەلدە لەرزم
نامۆیەکی ڕەشو ڕووتی بێ دالدەمە
بەهەورازی ژانەکانی تەمەنی خۆم
سەردەکەوم ·
قەیرە کچە گەڕۆکە کە
تۆ وێلی چیت !؟
تا دوو بەتلی شەو ڕادەکشێ
لەدەواری قژی فێنکی شۆرە جافێك
چیرۆکی پڕ لەئەفسانەی
سپێدەی لەدایك نەبوو
دەخوێنمەوە
چاوم ئەوتی چارە نووسی تێدازاوە
وەك چراخان
لەچوار گۆشەی ژووری زیندان
گەش ، گەش چەشنی
ئاگری شوانی قەدپالان
بەئارامێ لە نێوانی درزی شیشە
داگیرساون
تادرەنگ دەبریسکێتەوە
× × ×
دلدارەکان
لەدامێنی ژوانی مەرگی کتو پردا
دوای تێك خزان
هەنگاو ، هەنگاو
دەکشێنە ئەو بنارانەی
ڕەزی مێژووی تیادا سەوزە
× × ×
من دلنیام
هەر شەپۆلی ڕەوتی هەلچووی ئۆقیانوسی
هەرێمی ساردی تەریکم
تال ، تال کەزی پەرتی مانگی
لەشانایەك دەگرێتەوە
ڕەوە هەنگی نەیاری خۆر
بەشالی ترسناکی
سێبەرلەمۆلگەی ڕوانیی دیدەم دەکاو
کلۆرۆفیلی چرۆی ئالم دەخواتەوە
× × ×
دێرزەمانە
هەوری خۆلەمێشی ئاسۆی
سام لێنیشتوو
بەشەکانی باخی سینەی
شۆخەکەمی داپۆشیوە
خورپەی دەروون
بازنەی تاریکی دەشکێنێ
لەئۆردوگای چەقی سینگی ڕەهێلەورك
تێدەپەڕم
ڕووبلر ئاسا
سەرەڕۆ ناڕۆم
بەو ناوەختە
سەری کۆچێکی شێتانەم هەلگرتووە
دەڕۆم ، دەڕۆم بێپشوودان
تا ئاوێنە شاری تیشك ڕاناوەستم
لەباوەشی دەریای مەنگە
لەخەودا بووم پەلیان بەستم
× × ×
چەپکێ گزنگ
دڕ بەتاریکیوە دەنێ
ڕەگی قوولی بیری چەسپا
لەناو نیشتمانی مێشکی پاکی مندا
زیاد ڕۆچووە
پەرژینی چڕی تووترك
باخچەی دلم دەپچڕێنێ
بەمیوانی ڕۆشنایی ڕۆژ
لەم مەلبەندە شەو کۆچ دەکات
لادێیەکان
باسك لەیەکتر وەردێنن
پەساپۆرتی پەلە هەورێکی زامداریان
هەلگرتووە
شۆڕەبیەکان
موتربەی ئەزەلی دەبن
داری حەزم خۆر ماچدەکات
پڕبەسییە تێنووەکانی
شنەی بەبان هەلدە مژێو
کۆترە شینکەی هەموو دونیا
لەکاکۆلی ئارام دەگرێ
جوانترین پەلکە بنەوشەی دوای باران
بۆجیهانی نوێی مرۆڤ
گۆرانی ئاسایش دەچرێ
× × ×

سێرگی یەسنین .. دواین شاعیرانی لادێ

نووسینی : حسب شێخ جعفر // وەرگێرانی : غفور صالح عبدالله

سالی ١٨٩٥ لە کوێرەگوندێکی ڕۆسیاییی هەروەکو هێلانەیێکی دوورەپەرێز لەناوچەی «ریازان» کە پێیدەووترا ئۆنستا نتینۆفۆ ، منالێکی قژ زەرد هاتە ئەم جیهانەی بێمەوە ·

هەروەکو ئەوەی لەچارەنووسرابوو بەرووخسارێکی منالانەو جووتە چاوێکی شینی پڕ ناسۆری روسیاوە وەدەرکەوێ ناسۆری دەشتایە بەرینەکانو شەوانی درێژی روسیا ،بەرەو بەرزاییەکانی شیعری بالابەرز ، ··· ئەوەش کە ناوی «سێرگی یەسنین»ە کوڕی جووتیارێك بوو ·

لە تەمەنی دوو سالیدا بەهۆی هەژاری باوکی وزۆری خێزانەکەیان داپیرەی بەخێوکردنی دەگرێتە ئەستۆ، کە لە گوندێکی دەوروبەردا دەژیا · لەم مالە گوندییەدا نزیکەی زۆربەی منالی لەوێ بەسەربردوە ·

ولەگەل سێ برا لاسارەکەیدا هەموو ڕۆژگاری بە یاریکردنەوە بەسەردەبرد، پێش ئەوەی تەمەنی بگاتە چوار سالان فێری سواری ئەسپیان کرد ، ئەنجاش توورییاندایە ئەوەوە تاوەکو فێری مەلەوانی بێت· لەنێوان وێلاشەکانیدا سەربەگۆبەن بوو وحەزی بەشەڕکردن دەکرد · کەمجار دەگەڕایەوە بۆ مالەوە کە رووخساری لە خوێن هەلنەکێشرابێ ·· زۆرجاریش سەری خۆی هەلدەگرت بۆ دەشتایی وبێشەو زەبەنگەکان ،بە درەختە بەرزەکاندا هەلدەگژا بەدووی هێلانەوە دەگەڕا ، هەروەکو زۆربەی منالە گوندیەکان ، ڕۆژانی یەکشەمەش دەچوون بۆ کلێسە ، وداپیرەکەی کەزۆری خۆشدەویست ئەخسانەی بۆ دەگێرایەوە ·· بانگی کوێرو ئاوارە پێخاوسێکانی دەکرد بۆمالەکەی وبەگوندا دەسوورانەوەو سروودی ئایینیان دەووتەوە · هەروەها

بەخێوکەرە پیرەژنەکە ئەو مەتەلانەی بۆدەگێرایەوە کە لەبەریدەکردن ، بەلام باپیرەی شەیدای گۆرانیە میللیەکان بوو· لێرەوە دەستیکرد بەناسینی شیعر ·

لە تەمەنی داونزە سالیدا پاش تەواوکردنی سالانی خوێندنی یەکەم ، چووە قوتابخانەی مامۆستایانەوە کە سەر بەکلێسەکە بوو ، ئەنجاش دوای ئەوە خوێندنی ئاموژگای مامۆستایانی مۆسکوی تەواوکرد · زۆر بەئاواتەوەبوون کورەکەیان ببێتە مامۆستای گوند · لەشانزە سالیدا چوار سالی خوێندنی تەواوکرد ،ئەوەی ڕەتکردەوە کە بچێ بۆ ئامۆزگای مۆسکۆ ·· لێرەدا بەنزیکی کلێسەکەوە کتێبخانەیێکی گشتی هەبوو، زۆرجار سێرگی منال خۆی پێدادەکرد ، تاوەکو بەئارەزوویەکی بێشوومارەوە، شیعرەکانی پوشکینو لیرمنتۆف کە زۆریانی حەزلێدەکرد بخوێنێتەوە هەر لە سەرەتاوە بەرلە هەموو شاعرێکیتر ، کە دووتۆیان پڕبوو لەداستانو گۆرانیە میللیەکان ، هەموو شتێك تێدا تازەکی بەسەوزایی لاوێی روسیاو ئاونگەکانی هاوینی شۆردرابوونەوە ، یان

بەدەشتایە بەفر داپۆشراوەکانی کە بەرەو ئاسۆ درێژدەبوونەوە و بەشێوەیەکی بێئاوەدانی ، بەسەریانەوە لە ناوچەرگەی شەوگاردا زایەلەی لوورەیەکی ترساك دەنگی دەدایەوە کە ڕێگرەکان دەیانتەقاند ، هەروەها بەدرێژایی مانگەکانی زستانیش گەردەلوولی بەفر ماژەی دێت ، هاوینیش سەوزێکی چروخەستە ، زستان درێژو سپیە وهەموو شتێکی بە تارای بەفری سپی دادەپۆشێ ، لەوێدا درەختەکان بەملاو ئەولای ڕێگاوە دەبیخرێن ، چەشنی بووکی خورافاتەکانیو فریشتە پیرەکان کە بە دەوری ئاگردانەوە هەلتروشکابن ·· لەتەمەنی نۆ سالیدا یەکەم هەنگاوینا بەرەو شیعر ، بەلام دەلێ هەولدانی ڕاستەقینەی لە سالی شازدەهەمەوە دەستیپێکردوە، هەندێك لە شیعرەکانی ئەو سەردەمەی لە کۆمەلە شیعری یەکەمیدا گرتەتەخۆ ·· پاییزی ١٩١٢ شاعیرە هەرزەکارەکە لەگەل باوکیدا دەچێ بۆ مۆسکۆ وچاوەکانی ئاوڕی دەدابەوە بۆ دارستانە زێڕینەکانی لادێ · باوکی لەوێ کارێکی لە گۆگایەك بۆ دەدۆزێتەوە ، بەلام ئەو

نەیدەویست لەگەل کرێکارەکانی ترا لەوێ رابوێرێ هەرکە ژنە خاوەن کۆگاکە وەزوور بکەوتبایە ، بۆیە پشتی کرد لەم شوێنە ناشاعیریە لەگەل باوکیدا بەشەرهاتو بۆی دەرچوو ، ماوەیێك بێکار مایەوە · وبرسیەتی بەرەو گوند پالی پێوەنا · سالی ١٩١٣ گوندەکەیان بەجێدێلێ بەرەو مۆسکۆ دەچێ و لەوێرا لە چاپخانەیێك کاری وەچنگ دەکەوێ · کاری هەلەچاکردنی رادەپەڕاند · جارێکیان لوناجارسکی دەنووسێ :ـ سێرگی بە جووتیاری گوندەکەیانی بەجێنەهێشت، بەلکو ئارادەیەك ڕۆشنبیر بوو ،توونده تەبیعەت بوو ، چ کەسێك لە چاپخانەکەدا بە شاعیری دانەدەنا وبە ڕۆشنبیرێك لێی نەدەگەیشت ، بێهوودە بەدووی رۆژنامەیەکەوە دەگەڕا شیعرەکانی بلاوبکاتەوە ، تا ناوەڕاستی هاوینی ١٩١٤ لە چاپخانەکەدا کاریدەکرد ·

ئەنجا بۆ چاپخانەیێکیتر گوێزرایەوە ، ئەم کارکردنەش زۆربەی وەختی دەمژی ، هەر لەکاتژمێری هەشتی بەیانیەوە تاوەکو حەوتی ئێوارە · لەم ژاوەژاوە دلڕەقە رەشەدا دەرفەتێکی ئەوەتۆی نەبوو بۆ شیعرنووسین کە زۆری حەزلێدەکرد·ژیانی لەو دیوی دیوارەکانی چاپخانەوە تاسابوو وغەلبەکەی

بروانە ل : ٧

زاڤا

سلیم حمد عزیز پارانی

چللی زستانێ بوهارەك ··
تێدا هەیە ·· !!
سوورو سپی
خەملاندییە
بویکەکا بێ زاڤا دناڤدا ···
ـ ڕازاندیـیە ـ
لەو کەوا ڕەش
کچینیا خۆ دڕاندیە ····!!
زاڤایەکێ
مینا من ژی ··!
هەمی رۆژێ
هزار سۆزان نوی دکەتەڤە !؟
زلکان بۆ سەلیفکا زەنبیل فرۆشی ··
تەڕ دکەتەڤە ··!!
داڤان بۆ پەردا بویکنێ د ڕێسی تە ڤە ،
هۆزانەکێ ژ زاردەڤێ
« خانێ مەزن »
دلوریتنەڤە
ل زێمارا «مەم وزینا»
دبێژیتو دبێژیتەڤە
ڤیانا من تۆ بێ ڤیای
هەر نامریت ··!؟

Institut Kurde de Paris

کاتێ منالەکەت تووڕە ئەبێت

دکتۆر گیان منالەکەمان زۆر تووڕەیە، ... ئەمە ئەو قسەیەیە کە لە لایەن دایك‌و باوکەوە ڕوو بە ڕووی دکتۆر دەبێتەوە ..

بۆچی منال تووشی ئەم بارە دێت ؟ چۆن دەتوانیت لێی ڕزگار بیت ؟ منالی تووڕە بەوەدا جیادە ئرێتەوە کە گریانی بەردەوامەو کرژی لە ڕوویدا بەدی دەکرێت ، وەزۆر جار هەرچ شتێك بکەوێتە بەر دەستی دەیشکێنێ . سەرچاوەی تووڕە بوونەکەی ئەگەڕێتەوە بۆ چەند هۆیەکی دەروونی وەك زۆر نازدانی دایك بە منالەکەی‌و جێ‌بەجێ‌کردنی هەموو داوایەکی بە خێرایی چونکە ئەگەر جارێکی بە دڵی منالەکەی نەجوولایەوە منالەکە تووڕە دەبێت‌و وورك دەگرێت‌و ئەیەوێت لەو ڕێگایەوە داواکەی بۆ جێ‌بەجێ بکەن .. پاش ئەوە ئەگەر منالێك یەکێك لە باوانی مرد یان دایك‌و باوکی دەستیان لە یەك بەردا منال تووشی خەفەت دێت‌و تووڕەیی دێتە ڕێی ، هەروەها ناکۆکی نێوان دایك‌و باوك‌و دەربڕینی ئەو ناکۆکی‌یە لە کاتێکدا منال گوێی لێ‌دەبێت کارێکی گەورە دەکاتە سەری .. نابێ دەوری (زگماکی ـ بۆماوە ـ الوراثە) شمان لە بیر بچێت چونکە کارێکی گەورە دەگێڕێت لەم مەیدانەدا ئەویش بەوەی ئەو منالە سیفەتێکی تووڕەیی تێدا ماوەتەوە .. تووڕەبوونی منال دیسان بە هۆی چەند ئەندامێکی لەشەوە دیاری دەدات‌و کارێکی گەورەی هەیە بۆ ئەم مەسەلەیە وەك (ئالێهانن)ی منال گوێ پێ نەدانی .. چونکە ئەمە کار دەکاتە سەر ڕەوشتی‌و جوولانەوەکانی پاشان ناچار تووڕە دەبێت .. ئەگەر منالەکە کەوت‌و سەری دای بە زەویدا کار دەکاتە سەر سێلەکانی مێشکی‌و جوولانەوەکانی بەرەو زۆری دەچێت‌و سەری دێتە ژان لە ناچاربا تووڕە دەبێت .

چارەسەرکردن :ـ

ئەم جۆرە منالانە پێویستە بە زووترین کات پیشانی پزیشکی تایبەتی بدرێن .. لە لایەکی ترەوە چۆنیەتی پارێزگاری‌کردنی دایك لە کاتی منال بووندا .. کار دەکاتە سەر مۆخی منالەکە بەم جۆرە هەلس‌وکەوتی سەیر دەبێت .. گریانی زۆر دەبێت هەروەها جوولانەوەشی .. ئەم جۆرەشیان پێویستە لە ژێر چاودێری پزیشکی تایبەتی‌دا دابنرێت .. ئەگەر هۆی تووڕەبوونی منالەکەت زانی چارەسەر ئاسانە .. بێگومان ئەوەش پاش ئەوەی پزیشك چارەی دەکات کەواتە ڕاستگۆ بە لەگەل پزیشکەکاندا .. لەبەر چاوی منالەکەت گیرو گرفتی نێوانتان بە تووڕەبوون چارە مەکەن .. ئەگەر منالەکەت تووشی تاو سەرئێشە بوو زوو بیگەیەنە لای پزیشك .. زۆر ناز مەدە بە منالەکەت‌و هەرچی‌یەکی ووت گووڕج بۆی جێ‌بەجێ مەکە .. ئەمە چارە .. بەو جۆرەی ووتمان منالەکەت لە تووڕە بوون دەپارێزیت ...

ئامادە کردنی
چنور مستفا حمە مراد

« هەی هەوار ئەڤە چ دەردە ئەز تێنیمێ ، ئەز پێڤە کولە جەرگی بوم، ئۆحەتا نهە ئە ئەزێ ب هیڤی مە نە ئەزێ بێ هیڤی مە ، بەلێ دیازە بناسێت منس ئەزێ ژ هەژی وێ نینم یان ئەوا ژ هەژی من نینە یان ژی هێش مە بهایێ ئەڤینەکا ڕاست‌و دروست نە دایێ هەما خاپاندنەو ڕۆژ بوراندن .. »

ـ ئاڤدەل ... ئاڤدەل

(ئاڤدەلی سەرێ خۆ ژ تاخێ بلند کرو چاڤێت خۆ ڤە کرن هەر وەکی یێ ژ خەوەکا کویر ڕادبیت ، ئۆ گوت)

ـ ها برا تە خێرە ؟

ـ کۆرۆ مالا تە نەخرابو تە خێرە تۆ هوسا ژ خوە چوی .

تۆ وەسا کویر چویێ ؟ ڤەبەر ڤێ ئێکێ نا کەڤیت ، دنیا گولە بێهنکێ‌و بەدەف هەڤالێ خوە .

چیرۆك لە ژیانی خێزاندا

زاڤایێ بێ بویك

نجیب صالح بالایی

ـ هەرێ برا هەرێ تۆ ڕاست د بێژی بەلێ پا ...

ـ ئاڤدەل تە زانی‌یە ئەڤ شەڤە خازگینیێت «عەیشێ» نە ؟

ـ کیں عەیشێ ؟ !

ـ عەیشا عەبدالی

ـ نە وللە تۆ یێ ژ قەستا وە د بێژی ، عەیشێ ... عەیشێ . کی هەیە خۆ بعەیشێ بینیتە دەر ... کی هەیە بهایێ عەشقا عەیشێ بدەتێ ئەز نەبم ، ئەڤێ ئاخفتنێ نە هلینەو نە دانە .

ـ بەلێ پا بسەرێ تە عەیشێ دا شوی‌و ئەرزان ژی دا شوی .

ـ دێ باشە دا کێ ؟ نێ کەسێ د گوندی دا نا بینم کو بشێت عەیشێ بخازیت، هندی من دیتی هەما وێ هەر ئەزێ ڤیایم‌و هەر ئەز دوێتم !!

ـ نە برا نە ، گەلەك جارا منا گولێ بوی ، ئەموی ژی‌یا خۆ پێ ئینایە دەرو یا خاستی ، بەلێ پا خەلکێ گوندی کەسێ نە دڤیا ڤێ کچا ئەڤرو ژیهاتی بدەنە تەموی . بەلێ پاڤێ دویماهیێ سەدا خۆ ل مەیدانا خازگینیێت عەیشێ د هەلاڤێت نە چار بون ، دا پیر بیت د مال بابێ‌داو هێش نە دایی شوی ، ئەو خەلکێ د خاست ژی هەمیا بخۆ ترانە پێ دکرن‌و ژدل نە د خاست ... تە ژی خۆ خەمسار کر ، ئێکجار پشتی بابێ تە مری هەما تە دەست ژ خۆ بەردان ، دێ باشە نەبۆ خوە زیرەك نەدکرو نە پرسیارا خوە بمال‌و برایێت خوە نە دکر بەلێ پا پەزاسی‌یێت تە ژی د خوەهرن تۆ چو جارا ڕاست نابی . نە د ڤیا هەما هەر نافێ نە هەبیت‌و تۆ مالخوێ مالێ بی‌و چو دبن هنکلێت نە نە .

ـ هەرێ برا هەزێ تەمو یێ ژ من زیرەك‌ترو پێ چێبوی تر بو ، بەلێ بلا نێ تەمو هەر یێ بەری دوو سێ سالانە وەختێ عەیشێ خاستی‌و نە دایێ ، ئۆ د سەر ڤێ ئێکێرا خەلکێ گوندی فیتی ددانێ ... وەختێ نە چار بوی گوند هێلای و ڕەڤی، بەس دێ باشە دێ چاوان شوی پێ کەت ؟ دبارە یان بزۆزی‌یا دایێ یان ژی یا کەنی‌یە کراسێ تەنگاڤیێ... ڤێجا ڕاستە دێ ئەڤ شەڤە خازگینی چن ؟

ـ ئەزێ وللە ئەڤ شەڤە دێ خازگینی چن‌و شەڤەکا دی دێ ڤە کۆهێزن ... بەلێ پا یێ د بێژن (دێ ب بێ دەنگی ڤەگۆهێزن) .

ـ دێ باشە هندەك د گوندێ مەدا هەنە لابەنگرێت تەموی بن ، حەتا بۆ بچن خازگینیاو بویکێ بۆ بڤە گۆهێزن ؟!

ـ پا چ بکەن ... گوندی ژی د هەڤن ، چونکی هەر خۆ ل هیڤیا نە گرت هەتا ئەڤرو سوبەهی دێ گەڕێت گوڤەندێ لکولانێت گوندی هێنە ڕاچاندن ئۆ بێ‌یە زاڤاو عەیشێ دێ بیتە بویك ، بەلێ پا چو دیار نەبو ، نە بونە روژەك‌و دوو خەلك د ڕەشی‌و شینی ڕا ڕزین وان ژی دڤێت پیچەك دلێ وان خوەش ببیت .

ـ هەرێ ما تۆ د بێژی دێ دلێ ئێکی بڤێ داوەتێ خوەش بیت ، یان تۆ د بێژی دێ ئێك هەبیت کۆ سەری بزاڤای بۆ تەموی بێژیت ، مروڤەکێ چرویکە لناڤ گوندی ، نێ ئەڤە دەهـ جارا ئەمو بۆ زاڤاو زاڤایەکێ ژ قەستا ... ئەز د بێژم ئەو بتنێ دێ داوەتا خوە کەت‌و شەڤا زاڤاینیێ نا بینیت کۆ عەیشێ ژی یا لدەف ، چونکی ئەز عەیشێ د نیاسم وێ زاڤایەك دڤێت زاڤا بیت ، ما بۆچی حەتا نهە من عەیشێ نە ئینایە؟ چونکی هێش بهایێ ئەختێ وێ بمن ڤە نە هاتە .

ـ برا هەکە تۆ ڤێ بێژی باشە ، براستی من ژی دڤیا هەر ڤێ بێژمە تە ، بەلێ باش بۆ تە بخۆ گوت ، تنها هەما خەلکێ گوندی ژی وە د بێژن .

ـ دبێژن ئەگەر «ئاڤدەلی» براستی عەیشێ خاست باو ڤیابا ئەو ژ مێژە مار کر با ، بەلێ دیارە پێڤە ناهێت !

ـ ئەز حەز ناکەم ؟! بمن ڤە ناهێت ، پا دێ باشە من‌و تەموی ئەو ڕکە ، ئەز سویندێ دخۆم ژ ئەڤرو وێڤە یان عەیشێ دێ بۆ من مینیت‌و ناڤێ من لسەر بیت یان بۆ تەموی !!

چی عەردێ تۆ بچیێ ئەڤ ئاخفتنەیە، یێ ڤێ سوحبەتێ دکەن ئەڤ ئاخفتنە یا بۆیە قاچکێ ناڤ دەڤێ هەمیا ... بەلێ

بڕوانە ل : ٧

بۆچی پیاو دوو ژن دێنێ ؟

ـ کاتێ ئاینی ئیسلام‌ڕێگای ئەوەی دا پیاو لە یەك ژن زیاتر بهێنێ واتە تا چوار ژن ، بەلام لەگەڵ ئەم ڕێگە دانەدا مەرجێکی قورسی داناوە ئەویش ئەوەیە کە لە لایەنی (مادی‌و مەعنەوی) هیچ جۆرە جیاوازیەك نەکات لە نێوان ئافرەتەکاندا .

بەلام زۆر هەیە هەر ئەوە تێگەیشتون کە ئاینی ئیسلام ڕێگای داوە پیاو چوار ژن بهێنێ ئیتر ئەوی تری لە بیر چووەتەوە ، کە وابزانم جێ بە جێ کردنی ئەو مەرجە ئاسان نیە ، ئەگەر بێت‌و هەندێکیش ئەو مەرجە جێ‌بەجێ بکات تەنیا لەلایەنە مادیەکەیەوە دەتوانێ چونکە لایەنی مەعنەوی هەرگیز ناتوانێ جێ‌بەجێ بکات‌و هەرگیز بڕوا ناکەم بەو کەسە بلێت من توانیومە ئەو مەرجانە جێ‌بەجێ بکەم چونکە ئەگەر وابێ لە سەرەتادا ژنی دووهەمی نەدەهێنا .

لێرەدا دەوڵەمەندی بووەتە مەرجێك لە ژن هێناندا چونکە زۆر کەس هەیە خێزانێکی بەختەوەری هەیەو کۆمەڵێ منداڵی هەیەو دڵی پێیان خۆشە بەڵام لەگەل ئەوەشدا هەر کە پارەکە هاتە دەستی ژنێکی تر دێنێ بەو بەلگەیەی کە وەکو یەك لەگەلیاندا هەلس‌و کەوت دەکات‌و بەو جۆرە مەسەلەکە دادەخا .

ـ زۆر جار گوێم لە گفتوگۆی پیاوەکان بووە کە ژنێك زیاتریان هەیەو ئەلێن ئەمە باشتر نیە لە ڕابواردن هەر ڕۆژێك لەگەڵ ئافرەتێك‌و لە دوایشدا دەستی ببری ،من لێرەدا لەگەلیاندام بەلام تەنیا پرسیارێ هەر لە مێشکمدا دەزرنگێتەوە ئەویش ئەوەیە پێش ئەوەی دەولەمەند بێت چۆن یەك ژن بەشی دەکردو ئایا ئافرەت تەنیا کەرەستەی ڕابواردنەو هیچی تر ؟ ئەگەر وایە جیاوازی نێوان مرۆڤ‌و ئاژەل چی‌یە ؟ بەلام ئێمە تا ئەو ڕادەیەش خۆ پەرست نین ئەگەر هۆیەکی مرۆڤایەتی هەبێت دەست بهێنینە ڕێگای ، بەلام لەگەل ئەوەشدا هیچی تازەمان باس نەکردووە با لەمەش زیاتر بەفەلسەفەوە لێکی نەدەینەوە بەلکو بچینە بنج‌و بناوانی باشترە .

هەموو دەزانین کە ئەمڕۆ چەند بەناڕەحەتی پارویەك نان پەیدا دەکرێ‌و مرۆڤ هەمیشە سەرقالی ئیش‌و کارەو ژنیش گلەیی دەکا کە پیاوەکەی ناپەرژێتە سەریان‌و هەر لەهاتوو چۆدایەو لایەك ناکاتەوە بەلای مال‌و منداڵەوە دانیشێ گوێ لە قسەیان بگرێ‌و نەسیحەتیان بکات . ئێمە لە ڕۆژگارێکی سەیردا دەژین ئەوەی هەزارە دوو ئیش دەکات بۆ ئەوەی سکی تێر بکات‌و ئەوەشی دەولەمەندە شەوو ڕۆژ هەوڵ دەدات سەروەت‌و سامانەکەی زیاد بکات . کەوای لێ‌هات ئەگەر کاتی بۆ یەك خێزان نەبێ لەکوێ کات دێنێت بۆ چوار خێزان ؟

ـ لەبەر ئەوە دەبینین زۆر لە منداڵەکانیان بەرەڵا دەبن‌و بەبەناڵی دەسوڕێنەوەو ڕێگای خراپە دەگرن هەر وەها ژنەکانیش تەنیاو بێتاقەتی خۆیان لەجل‌و بەرگ کڕیندا دەردەبڕن‌و دەست دەکەن بە قبول‌و قبول کاری‌و مال‌و منداڵ دەخەنە پشت گوێ، بێینە سەر لایەنی جیاوازی لە نێوان ژنەکانداو منداڵەنیاندا هەرگیز کەس ناتوانێ جیاوازی نەکا ، ئایا باوکەکان دەزانن تا چەند ئەوە کار دەکاتە سەر نەفسیەتی منداڵەکانیان بەلام لەم ناوەڕاستەشدا پرسیارێکی تر خۆی دەچەسپێنێ بەسەرماندا ئەویش ئەوە ئایا ئەم کۆمەلە خوشك‌و برایە دەتوانن یەکتریان خۆشبوێت؟ نەك یەکتریان خۆشبوێت بەلکو رقیان لە یەك دەبێتەوە .

ـ بەڕای ئێمە یەکەم هۆو دوا هۆی ژن هێنان ئارەزووی پیاوە لە بەر ئەوە داوا لە پیاوان دەکەین لێرەدا ئەقل بەکار بهێنن‌و تۆزێ بیر بکەنەوە ئینجا بڕیار بدەن . وابزانم مەرج نیە هەر ئافرەت دان بەخۆیدا بگرێت‌و شت دەرنەبڕێ .

سەرگول تەیمور
وەرگێڕاوە

خواردن

خواردنی مرۆڤ شتێکی گرنگە لە ژیانی ئادەمیزاددا

لەبەر ئەوەی‌پێویستە بایەخێکی تەواو بدەینە خواردنی ڕۆژانەمان ؟

زانایان‌و پسپۆڕانی خواردن لە جیهاندا دووپاتی ئەوە دەکەنەوە مرۆڤ تا دەتوانیت لە خواردنی قوتوو (معلبات) دوور بەوێتەوە هەرچەندە کە ئافرەت لەم سەردەمەدا چووەتە مەیدانی ئیش‌کردنەوە لەگەل پیاودا ، لەبەر ئەوە ئافرەت ناچارە بەدروست‌کردنی خواردنی قوتو بۆ خێزانەکەی بەلام زانایانی خواردەمەنی زۆربەی جیهان لەسەر ئەو ڕایەن کە خواردنی قوتو هۆیەکە لە هۆیەکانی تووش‌بوونی نەخۆشی (شیرپەنجە) هەروەها زانایان ڕوونی دەکەنەوە کە لە ٨٠٪ی ئەو نەخۆشیانەی تووشی مرۆڤی ئەم سەردەمە دەبن ئەنجامی ئەو خواردنانەیە .

لە هەمان کاتیشدا لەسەر ئەو ڕایەن کە پێویستە بگەڕێینەوە سەر خواردنی سروشتی خۆمان وەکو سەوزەی تازەو میوە کە نیسبەیێکی زۆری فیتاميناتی تێدایە بۆ پاراستنی تەندروستی مرۆڤ .

لەبەر ئەمە خوشکی نازیز :ـ

لایەڕەی ئافرەت چەند جۆرە خواردن‌و میوەیەکت بۆ ئامادە دەکات بۆ ئەوەی سوودی لێ وەربگریت‌و فێری چۆنیەتی دروست‌کردن‌و جۆرە پێشکەش‌کردنی ببیت .

فاسۆلیای تەڕ :ـ

یەکێکە لە سەوزە بەنرخەکانی سروشت کە بریتی‌یە . لە فیتامینات‌و پرۆتینات هەناکو زانایان هەندێ جار لە باتی گۆشت بەکاری دەهێنن .

بەتایبەتی بۆ ئەوانەی ئەیانەوی پارێز بکەن هەروەها بۆ ئەوانەی ئەیانەوێت خۆیان لەڕ بکەن.

کولەکە :ـ

یەکێکە لە سەوزە هەرە گرنکەکان کە بریتی‌یە لە فیتامینات‌و کالسیوم لەگەل ئەوەشدا نیسبەیێکی زۆری مەوادی نشوی تێدایە کە هەمیشە بۆ ئەوانەی نەخۆشی دڵ‌و کوریجلەو گەدەیان هەیە بە ئاردێت‌و بۆ تینوویەتیش بەکار دێت .

هەنار :ـ

خواردنی هەنار قازانجی زۆرە بۆ ئادەمیزاد چونکە ئەبێتە هۆی تواندنەوەی چەوری ناولەش هەروەها تۆێکلەکەی ئەگەر بکولێنرێت بۆ سك چوون بەکاردێت .

هەنجیر :ـ

زانای عەرەبی ئبن سینا دەربارەی هەنجیر دەڵێ ئەگەر هەنجیر لەگەل گۆشتدا یەك پەیدا نەبوو لە سوودا ئەوە لە هەموو میوەکانی تر بە کەلك‌ترو قازانجی زۆرترە.

هەرمێ :ـ

بریتی‌یە لە پروتینات‌و ڤیتامین A و B وەکو دەرمانێك بۆ چەند جۆرە نەخۆشیەك بەکار دێت .

بۆ کاتی خواردن پێویستە کەبشتبووبێ چونکە ئەگەر نەگەیشتووبێ ئەوە زیانەکەی لە قازانجی زۆرترە .

ئامادە کردنی
زینب حسین

بێ خەوبە

ئەگەر دە ساڵیش بخایەنێ.. منداڵت لەدەبێت

زۆر هەیە لەو ئافرەتانەی دوای شووکردنیان بە ماوەیەك منداڵیان نابێت لەوانەیە هۆکەی نەخۆشیش نەبێت بەلام ئەمە جاری واهەیە درێژە ئەکێشێ‌و ترس ئەخاتە دڵی ئافرەتەکەو ناڕەحەتی پیاوەکە .

بگرە جاری وا هەیە ئەبێتە هۆی ئالۆزی‌و ناخۆشی نێوانیان ، بۆ زیاتر تێگەیشتن‌و ڕوونکردنەوە دەربارەی ئەم حالەتە ناخۆشە کە زۆر جار بووەتە هۆی جیابوونەوەی ژن‌و مێرد بزانین یەکێ لە پسپۆڕەکان ئەڵێت چی :

هەر وەکو ئاشکرایە ژن‌و پیاو پاش بە یەك گەیشتنیان ئەگەر هاتو ساڵێك بەسەریا تێ‌پەڕ بووو ژنەکە سکی نەبوو هەردووکیان دەست دەست ئەکەن بە بیرکردنەوەو لێکدانەوەو خولیای چارەسەرکردنی ئەم حالەتەیان ئەکەوێتە سەر پاشان ژنەکە لە سەرەتاوە دەست ئەکات بە هاتووچۆکردن بۆ لای دوکتۆرو ئەم لاو ئەولا ئەنجامەکەشی دوو جۆرە یا ئەخۆشەو هەرگیز منداڵی نابێت یاخود نەخۆشییەکەی ئاسانەو هیوای منداڵی بوونی زۆرەو هەر کاتێك چاك بوویەوە منداڵی ئەبێت .

لە پاش ئافرەتەکە ئینجا پیاوەکە دەست ئەکات بە هاتوچۆکردن ، بۆ لای دکتۆرو

هەر لێکی ئەداتەوەو بیری لێ‌ئەکاتەوە خۆ ئەگەر کەس‌و کاری پیاوەکە تانەو تەشەری لێ‌بدەن بەوەی منداڵی نابێت پاش ئەوەی بۆی دەرئەکەوێت کە ئەمیش هیچ نەخۆشیەکی نیە ڕێگەی منداڵ بوون بگرێت‌و هەردووکیان دڵنیا ئەبن لەوەی منداڵیان ئەبێت ، ئەگەر درێژەشی کێشا بۆ پتر لە دە ساڵیش بەلام لەگەل ئەمانەشدا هەندێ ئافرەت هەن هەر بە ناڕەحەتی‌و نیگەرانی ئەمێننەوە هەرچەندە دکتۆرەکە پێی ڕاگەیاندوە کە منداڵی ئەبێت ، لێرەدا شتێك دێتە کایەوە ئەویش دەوروبەری ئافرەتەکەیە ئەگەر هاتو ئافرەتەکە کارێکی هەبوو خۆی پێوە خەریك بکات ئەوا ئەوەندە گوێی پێ‌نادات‌و بیری لێ ناکاتەوە بەلام بە پێچەوانەوە ئەگەر ئافرەتەکە کاری نەبووو ژنی مال بوو لەبەر ئەوەی ماوەیەکی زۆر بە بەتالی دائەنیشێت‌و زۆری کات نابێت یاخود جاری وا هەیە پیاوەکە خۆی پیشانی دوکتۆر نادات گرایە لە پیاوەتی کەم ئەبێتەوە ئەو کاتە هەموو بارەکە بەسەر ئافرەتەکەدا دەشکێتەوە .

ئەم هۆیانە ، کار ئەکاتە سەر ئافرەتەکەو حالەتی دەروونی تێك ئەدا بۆیە بە ئاسنترین شت توڕە ئەبێت‌و خواردنی کەم ئەبێتەوەو تووشی خەوزڕاندن ئەبێت، جا پێویستە لەسەر ئەو ئافرەتە کە بزانێت ئەو حالەتە یەکێکە لەو هۆیانەی کە ئەبێتە هۆی منداڵ نەبوونی‌و دواکەوتنی چونکە کار ئەکاتە سەر هۆرمۆنەکان ، هەر کاتێکیش کە حالەتی دەروونی تێك ئەچێت‌و تووشی ناڕەحەتی ئەبێت پێویستە بچێتە لای پسپۆڕی دەروونناسی بۆ ئەوەی لە هەموو لایەنەکانی کۆمەڵایەتی‌و حالەتی دەوروبەرەکەی بکۆڵێتەوەو چارەسەری بۆ بدۆزێتەوە . هەروەها نموونەی زۆریش هەیە لەو خێزانانەی کە منداڵیان نە ئەبوو هەشیان بووە گەیشتوەتە تا دە ساڵ بەلام منداڵیان بووە .

ئامادە کردنی
هەلالە محمد امین

Institut Kurde de Paris

گۆرانی فولکلوری کوردی

حەیرانۆک

ئیسماعیل ئیبراهیم محەممەد سائح دهۆک

حەیرانۆک نێبرگزا بەردلێ هی‌می مرۆڤا ٠٠٠پیرو جەحێلا ٠٠ چ حەیرانۆکا گوهـ بدەینێ بێهنا ئەڤینێ ژێ دهێت ٠٠ حەیران ب هەمی تشتا یـا هاتی‌یە گۆتن بەلێ پـا چ حەیران هندی حەیرانێت ئەڤینێ دمشە نینن چنکی مللەتێ مە کەتبوو دمردەکی یـێ تژی ئەڤیندار ئۆ ئەو ئەڤیندار نە دگەهشتنە ئێک ، ژڤێ ئەگەرێ چڤەک ژ دارا فولکلورێ مە مشە بـوو کەتە ناڤ دەڤ و لێڤێت هەمی خەلکی ٠٠ ڕەهێت خو لناڤ هەمی دلادا چاندن :ـ

حەیرانۆک(*)!

١ ـ حەیران تێتو ژ بنێ شکیکا
بەژنا حەیرانی تاکێ گهیشکا
من حەیران ڤیا بوو ٠٠ برایێ سێ خویشکا
× ×

٢ ـ حەیران تێتو ژینێ چیایی
بەژنا حەیرانی تاکێ داڤکا گیایی
من حەیران دڤێتو کورێ ئاغایی
× ×

٣ ـ حەیران تێتو ژبەر بەڕاینێ
گولیێت حەیرانی وەکی خەنایێ
من حەیران دڤێتو کورێ فاتمایێ
× ×

٤ ـ تو لسەر بانی مەش مەش نەکە
ئاگرێ جگارێ ل من خۆش نەکە
کورکۆ دینو ئـەزیا تەمە خۆشاش نەکە
× ×

٥ ـ تۆ لبەر پەنجەرێ نەکە تاری
گۆستیل زێرو قاشمراری(١)
من کچك دڤێت وکچا موختاری
× ×

٦ ـ « ئەڤا دلا گۆتە دلا
خولی ب سەرێ دینۆ بێ ئاقلا
مەکو گۆل شێلانا دئیننە ڕێزا سوورە گولا »
× ×

٧ ـ ڤێ بارانێ چرکە چرکە
ماهینێ زینکە ٠٠ جانیێ جلکە
چنگلێ من عەبدالا خو دێ بگرە
بڕەڤینە ببە زوزانێ ژووری قەزا ترکە(٢)
× ×

٨ ـ وەرە مالا مە ب مێهڤانی
دێ دانمە بن تە تە حتی‌یێ ڕەشێ هەوێریانی(٣)
دێ بۆتە هوگڕی سەر ژێ کەم لگەل بەرانی
هەکە بابو براکێت من گۆت ، ئەڤە چ بوو ؟
دێ بێژم گورکی خارن بێ‌ی شڤانی ٠
× ×

٩ـ هەرێ پالەو وپالێ کولانێ
تو مەرکا خودانە وەرە بێنەکێ بێن ڤەدانێ
هەرێ پالەوو پالێ درینێ
تلێت پالەی پێت بوینە ئاڤلەکێت خوینێ
هەکە من ژبابو براکێت خۆشەرم ئەبا
دابێنە کێ چمە شوینێ(٤)
× ×

ڤەرووز :ـ

* ـ ئەڤ حەیرانۆکە من ژ دەیکا خو وەرگرتی‌یە رۆژا پێنج شەمبی ب دیرۆکا ١٩٨٠/١/٢٤ل گوندێ (بادێ) ٠ ژیێ وێ نێزیکی (٥٢) سالآیە ٠

١ ـ **قاشمراری :**
ئەو مورکە ئەوا دناڤ کوستیرکێ‌دا ٠

٢ ـ ئەڤ بەندە باهاتی‌یە بەلاڤکرن ژ لایێ هنـدەك برادەرا بەلێ مەندڤیا ژێ پاڤێتن چنکی دگەل ڤێ حەیرانێ ژی دبێژن ئۆ هندەك گوهوڕین یادناڤ دا هەی ٠

٣ ـ **هەوێریانی :**
کۆچەرانی بێ کۆچەری‌یێ ٠

٤ ـ **شوینێ :**
داچمە پێشڤە ، شویناوی درینێ کەم ٠
× ×

ڕوونکردنەوەیەک

وەصفی حسن ردێنی

لە ڕۆژنامـەی هاوکاری خۆشەویسـتدا ژمارەی (٧١٢) بەڕێز کاك یاسین‌قادر بەرزنجی ووتارێـك بلاوکردوەوە لـە ژێر نـاوی(ووتاری شانۆیا کوردی ٠٠٠ ڕێبارو داحازو چەنـد تێبینیەك) لەم ووتارەدا کاك یاسین چەند تێبینەك تۆمارئەکات لە سەر ووتارەکـەمان کە لە گۆڤاری (کاروان)داژمارەی (١٣) سـالی ١٩٨٣ بڵاوکراوەتەوە ٠

منیش لە پێشی هەمـوو شتێك لە ناخی دلمـەوە سوپاسی کاك یاسین ئەکـەم بو دەربڕینی هزرو بیـری خۆیو پێم خوشە وەلآمـی خۆم بەم شێوەیە بدەم :ـ

١ ـ کاك یاسین لـە ووتارەکەیدا کەوتوونە چەند هەلەیەكو هندێك جار لـە سنوری ڕاستی دەرچووەو وا پیشانی خوێنەران ئەدات کە ووتارەکەم ئەوەی لـە (کاروان)دا بلاوبووەتـەوە گۆایە زۆربەی (نەقلـو وەرگرتنە) لـە هندێك نووسینەکانی کاك یاسین، کاتی ئەلیت (ئەم برایـە زۆربەی زۆری نووسینەکـەی لە دوو نووسینی ئێمـەوە (وەرگرتوە) یان کـە ئەلیت (ئەمەوێ بلێم ئـەم ووتاری کاك وەصفی تێکەلو پێکەل داڕێژراوەتـەوە ، لەوە ئەچێ ویستبیتی هەندێ نووسینی کە بە کرمانجـی خـواروو نووسـراوە وەربگێڕیتە سەر لەهجـەی کرمانجی ژووروو) ! ٠

بێ گومان ئەم قسانـەی کاك یاسین دوورن لـە ڕاستی چونکە هیچ هەولـی ئەوەم نە داوە نووسینەکانی کاك یاسین (بە زیرەکانە) وەربگێڕم بو کرمانجـی ژووروو بەلکو هەولـی ئەوەم داوە ووتارێك لـە سەر شانۆیی کـوردیو گیروگرفتەکانیو چارەسەرـ کردنی بنووسمو بۆ ئـەم مەبەستە سوودم لە چەنـد ژێدەرێکم دی وە لـەو ژێدەرانەی کە سوودم لـێ وەرگرتبێت تەنیا یـەك نووسینی کاك یاسینە (نـەك هەمو) ئەویشی ووتـاری (تەماشەکەر لە شانـۆیی کوردیدا) کە لە ژمـارەی (٨) گۆڤاری (نووسـەری کـورد)دا سـالی ١٩٨٢ بلاوبووەتەوە ، بێ گومـان بۆ نووسینی دیراسەیـەك نووسەر سود لە چەنـد سەرچاوەیەك ئەبینیت ئەمەش شتەکی شەرعیو ڕەوایـە بە مەرجێك نووسـەری دیراسەتەکە ناوی ئـەو سەرچاوانـە لە کـۆتایی ووتارەکەیدا بنووسـێت ئەمەش بو ئەوەی مافـی چ نووسەرێك وون نەبیـت ، منیش وام کردوە ئیتر نازانم چۆن کاك یاسین مافـێك بە خۆی داوە کە ئەلیـت (کـاك وەصـفی لەمنـی وەرگرتووەو نەقل کردووە٠)٠

لەم حالەتە ئەگـەر سوودم لە ووتارەکـەی نـاوبراوی کاك یاسـین وەرگرتبـاو لـە کۆتایی ووتارەکەمدا ناوی ئـەوەم نە هینابا ئەوەسـا ئـەو ئـەو کارەی من دەبـو (وەرگرتنو نەقل بەلکـو دزی) بەلآم چونکە بـە شێوەکی شەرعی سـوودم لە ووتارەکەی کاك یاسـین بینیو ناوی کاك یاسـین لە سەرچاوەکاندا نووسیم ئیتر ئەمە نابێتە وەرگرتنو نەقلو وەرگێڕان ٠

٢ ـ دەربارەی ڕایەکـەی مامۆستای خوشتڤی ئەحمەد سالار ، چونکە ژمارەی (٧٨) ڕۆژنامە برایەتی سـالـی ١٩٧٣ ئەم بینیوە وە ئـەو ڕایە لە ووتارەکـەی کاك یاسینم دیو نووسیمـەوە ، ئیتر مافی ئەوەم نەبـو ڕۆژنامەی برایەتی بکەم بـە سەرچاوەێك ، بەلکـو سەرچاوەی من بۆ ئەم ڕایـە ووتارەکەی کاك یاسـینە ئەوەسا منیش بۆ ئەمانـەتو ماف پاراستی ناوی ووتارەکەی کاك یاسین لە یەکەم سەرچاوە نووسیم نەك (کراوە بەژێـر لێو) وەك کاك یاسین ئەلیت!٠

٣ـ کاك‌یاسین کەوتوەتـە هەلەیەکی ئاشکـراو زەق دەربارەی باسی ڕۆژنامـەی (ژین) چونکە من لـە ووتارەکەمدا ڕوونم کرد کـە [ئێکەمین شانۆگەری کـوردی شانۆیی مەمێ ئالآنە لـە نووسینی عبدالرحیم ڕەحمـی هەکاریە ، لـە ژمارەی (١٥) مانگی ئاداری سالی ١٩١٧ لە گوڤاری (ژین) لە ئەستەمول بلاوبووەتەوە] ٠

من لێرەدا باسی ڕۆژنامەی (ژین)ی شاعیری گـەورەی کورد پیرەمیرد ناکەم کـە لە سالی ١٩٣٩ لـە شاری سلێمانی دەرکردووە ، هـەر وەها باسی ڕۆژنامە (ژین)ی مامۆستا کاکەی فەللاحیـش ناکەم کە لە سالی (١٩٧٠) لە شاری سلێمانی دەرکردووە ، بەلکو ئەو (ژین)ی من باسی ئەکەم (گۆڤارە) نـەك ڕۆژنامەیەو لە ڕۆژنامـەی عیراقـی (٢١٧٣) ڕۆژی ٢٣ـ٣ـ١٩٨٣ لە لایەن سەیدا محمود زامدار باسکراوە کـە ئەلێت «گۆڤاری ژیـن گۆڤارەکی ادبی ـ اجتماعی ـ اقتصادی لە سالی (١٩١٥) لە شاری ئەستەمولو بـە هەردوو زمان کوردیو تورکی دەرئەچوو خاوەنی ئیمتیـازو بەڕێوبەری لیپرسـراوی (اشرف حمزە)بوو لـە چاپخانەی نجم استقبال چاپ ئەکرا، لێرەدا بومـان دەرکەوت کە کاك یاسین بـە هۆی نە شارەزاییەوە لـە مێژووی ڕۆژنامەگەری کوردی کەوتووەتە ئەم هەلەیە ٠

٤ـ دەربارەی قسەیەکـی تری کاك یاسین کە ئەلێت (چەند ڕستەیەکی ووتارێکی ئێمەی وەك خـۆی گواستووەتەوە بۆ نـاو نورسینەکەی ئەمە بەبـێ بلێ‌فلان ڕای ئاوایە ، یـان فلان پێشتر ئاوای وتـووە) لێرەدا کاك یاسین مەبەستی ووتارەکەی خۆیە لە ژمـارە (١٧)ی پاشکۆیی عیراقـی سالی (١٩٧٨) بلاوبووەتەوە ، منیش ئەلێم نە سوودم لـەو ووتاری ناوبراو دیومەو نەشم گواستووەتەوە ، کە واتـە پێویستی ناکرێ ئیشارەتـی ئەو ووتارە بدەم ٠

هەر وەها لە جێگایەکـی تردا ئەلێت (ئەم برایـە زێرەکانە ووتارێکی تـری هێناوە بۆ نووسینەکـەی خۆی لێ هەلبژاردووە) کـاك یاسین باسی ووتارەکی خۆی ئەکات کە لە ژمارە (٤١)ی پاشکۆیی عیراقی سالـی ١٩٨١ بلاوبووەتەوە ، وەلآمی ئەم چەندە ئەوەیە کە ووتاری ئێمەی لە کانوواندا هیـچ پەیوەندیەك بەووتارەکـەی

بروانە ل : ٧

صباح عبدالله بێلوهی

سەرێ سالا نی‌یـەدمرگەهێت خاندگەها ڤەکرن بر ٠٠ بڕە قوتابیـا ڕێکـاخاندنگەهێ دگرتن هەمـی بکەیفو خۆشی هەڤالێـت گەهنە ئێك ومردکـەن یاریاو ترانا ٠

بێ لەس

زك بەرێ ویێ لێ ٠ دڤیـا ئەوژی رابیت پشـکدارێ دگەل هەڤالا بکەت ٠ بەلـێ مـا تەماشـای جلکێـت خوکرنو بەرێ خودا جلکێـت وان گەلەك ژێك جودانـە ٠ یـێ ڤان هـزرا دکەت ٠ زەنگلێ لێدا هەر قوتابی‌یەکی ڕێکا پۆلا خو گرت ٠ رینشت لسەر جهـێ خۆ ٠ هنـدەك بچاڤێت زیق دابەرێ خـو دەنێ دبن لێڤێت خۆدا کەنن گەلەك دقەهری ٠ چیکێـت خوینێ ژدلی رشتن ٠ئاخڤتن دحەفکێرا مرن ٠ مامۆسـتا بژۆرئەت ٠ رابن ٠٠٠ ٠٠ رینن ٠٠ هندەك کەنی لگەل قوتابیا کر ٠ بۆ دیار کر کـو سەرێ سالا نی‌یە ٠ ئـێ ناڤێ‌تە چی‌یە ٠٠ ئومێـد موحەمەد ٠ ئێك ئێك ڤێـدا هاتە خارێ هەمیا ناڤێ‌خـۆ بۆگۆت ٠ ئێ کورێ مـن ناڤێ‌تە چی‌یە ؟ بێ‌کەسـ٠ راوەستیا ٠ ئێ ناڤێ بابێ‌تە؟ هزرا خۆ دسەری‌دا هلاڤێت ئاخڤتن ژێ نەهات هاتـە بیرێ کو بابێ وی بێ هێلای ئەڤە سێ سالەو نەدیتی‌یـە رۆندکەکێ خۆ دیارکر لرەخێ چاڤێت وی ٠ دڤیا رۆندکـا خو قەشێریت چاڤا نەهێـلا بزفریتەڤە ڕیا رێ نەدایـێ ئێدا بهێتـە خارێ حـو بەمژیلانکا ڤەگرت : مامۆستا ئەز نزانم دێ چ ناڤ بوبابـێ خۆ دانم دڤیا ناڤەکێ وەسابا کو جیهان هەمی ئینابا ٠ بەلێ هندی ئەزێ دگەرێم ئەزچ ناڤا هەژی بابێ خـۆ نابینـم ٠ دەستێ خۆبسەری دا ئینـا خارێ دئاخفتناوی گەهشت هـەر دابێـت دێبلا قوتابێت مە هەمـی دەوسا بان دا دبشت راست بین ٠ زۆری مال پەرتوکێت خـو هاڤێتنە ڕەخەکی دەستێت خو دانانە بن گوهێت خـۆرا چوکێت خو بزکـێ خـۆ ڤەنان ، بێ‌کەس کـورێ من تەچی‌یە تەخوکری‌یە قورمك ؟ دایێ من چ نینە بەس بێهنەکێ بەحسێ بابێ‌من بۆمن بکە ٠ دای گۆری چ هزرا تەکـە قەهرا تەخۆ بابێ تەیێ ساخەو بهزارەها وەکی بابێ‌تە یـێ ئەفروکە بەرگریێ ژێئاخـا مەدکەنو ناهێلن دوژمن بسەر ئاخا مەڤە بهێت ٠ هەکـە ئەونەبانە خودێ دزانیت نوکە چ لـە هاتبو ٠ ناڤ چاڤێت دایکا خو ماچی‌کرنو٠ گەش‌بۆ ودل خۆش بۆ لناڤ هـەڤالا بسەر بلندی !

حوکمڕانی مەلاکانی ئێران لە نێوان ئاژاوەو شێواندندا

سەلام محمد

ئەوەی بە خەیاڵی کەسدا نەدەهاتو بیـری لێ‌نەدەکردەوەو تەنانەت لە خەویشدا نەیدەبینی ئـەو گۆڕینە بوو کە بەسەر ئێراندا هات پاش لابردنـی بنەماڵەی پەهلەوی لەسەر تەختی حوکم ، دەگونجێ هەندێك لە چاودێریکەرە سیاسەسی‌یەکان بۆ ئـەوە چووبن کە ئەو ڕژێمەی دێتە سەر حوکم تا ڕادەیەك ڕێزی ڕێبازە ئاینی‌یەکان بگرێـتو هەناسەیەکیان پێ ببەخشێو سەربەستی‌یان بداتێ ٠٠٠ بەڵام کە ئاین بکرێتە دەمامكو موسڵمانێتی ببێتە پردو کۆمەڵـێ جانەوەرو ریش درێژی نەفام بگەیەنێتە سەر تەختی حوکمڕانیو کاروباری وڵاتێکی دەوڵەمەندو فراوانـی وەکو ئێران ببێتە نیمچە شێتخانەیەك ، بەڕاستی بـە خەیاڵی کەسدا نەدەهاتو کەسیش بیری لێ‌نەدەکردەوە٠

ئەگەرچیش لە کاروباری سیاسیدا هەرگیز دان بەوەدا نەنراوە کە ـموعجیزەـ هەیە بەڵام پەیدابوونی ئەم کۆمەڵە بەناو موسڵمانە زیاتر لەوەی لە مەنتیقەوە نزیك‌بێت لە موعجیزەوە نزیکترە چونکـه بەسەرکردنەوەیەکی خێرای ڕووداوەکانی ئەم چەنـد ساڵەی دووای ئێران لەگەڵ کۆمەڵێ ئەنجامی وادا بەرامبەرمان دەکاتەوە ناتوانین بیبەستینەوە بە هیچ پێوەرێکی فیکریو سیاسی تەنیا ئەوەندە نەبێت کە بەر وبومی ئاژاوەو شێواندنە ، ئەڵێم ئاژاوە چونکە ئەو کەسەی ئەمڕۆ وەزیرە سبەینێ لە بەردەم پەتـی قەنارەدا خـۆی دەدۆزێتەوە ، ئەوەی ئەمڕۆ سەرەك کۆمارە سبەینێ دوو ئەنجام چاوەڕێی دەکات ، یـا ئەوەتانی لەلایەن بەرهەڵستی‌کارانەوە لەناو دەبرێت وەك «محمد رجائی» یاخود ئایەتوڵڵاکان ڕاوی دەنێنو ئەگەر بە سەلامەتی گیانی خۆی دەرکاتو بگاتـە دەرەوەی ئێران ئەوە بە لەدایك بوونێکی نوێ بـۆی دەژمێردرێ وەك «بەنی سەدر» ٠

بە کورتی شێوەی حوکمڕانیو کاربەدەستایەتی لە ئێرانی ئەمڕۆدا دەق شێوەی یاری منداڵانی وەرگرتووەو هیچ بنەڕەتێکی نییە . ئەگەرچی بە ناوی «خومەینی»یش هیچ پلەوپایەیەکی ڕەسمی نییە بەڵام تێکـڕای ئیش‌وکاری وڵات بەوەوە بەستراوەو پێـوەری هەڵسەنگاندنی هەر کاربەدەستو بەرپرسیارێك ڕادەی لێوە شاوەیی‌و شارەزایی‌و ڕۆشنبیری نییە بەڵکـو تەنیا بنچینەیەك هەیە ئەویش ئەوەیە ئەو کەسە تا چ ڕادەیەك لە خومەینی‌یەوە نزیکەو دڵسۆزیەتی ،سەبارەت بەم هۆیەشە زۆر کەس خۆیان لە بەرپرسیاری دەدزنەوە کاتێ ڕوویان تێ دەکرێ چونکە پێش وەخت چارەنووسی خۆیان دەزانن ٠

ئەم سیاسەتە چەونو چێلو بێ‌بنەڕەتە لـە تێکڕای دەزگاکانی دەوڵەتدا ڕەنگی‌داوەتەوەو ئاوێتەی ژیانی ڕۆژانەی جەماوەر بووەو گەلانی ئێرانی گرفتاری چارەنووسێك کردووە هەرگیز لە ڕۆژانی حەمە ڕەزا شاشدا توشی نەبوون بەتایبەتی پاش هێرش بردنە سەر هەڵگیرساندنی شەڕێکی نارەواو سەپاندنی بەسـەر هەردوو گەلی ئێرانو عیراقدا ٠

ئەگەرچی کاربەدەستانی قومو تاران چاك لەو ڕاستی‌یە گەیشتوون کە هەڵگیرساندنو بـەردەوام بوونی ئەم شەڕە بووە هۆی مانەوەیان لەسەر حوکم بەوەی گەلانی ئێرانیان پێوە خەریك کردووەو هەواڵەی بەرەکانی شەڕکراون بەڵام لەم ڕووەوە شی‌کردنەوەیەکی خێرای باری سیاسی‌و کۆمەڵایەتی‌و ئابووری لـە ئێراندا ئەوەمان بۆ ساغ دەکاتەوە کە لە مـاوەی حوکمڕانی ئەم چەند ساڵەی مەلاکاندا بە تەواوی ئێران لە ڕیزی وڵاتە پێشکەوتووەکان دابڕاوەو تەنانەت پاش نەمانی ڕژێمیش چەندین ساڵی پڕ لە کۆشـشو هەوڵدانی دەوێ هەتا دەگاتەوە ئاستی جارانی ٠

بەرژەوەندی گەلانی ئێرانو هەموو ناوچەکەش لەوەدایە ڕۆژێك زووتر خومەینی لەناو بچێتو جێگای شیاوی خۆی لە ڕیزی دکتاتۆرو چەوسێنـەرو زۆردارەکاندا بگرێت . ئەمیش خەون نییەو حەقیقەتێکی زۆر مەنتیقی‌یە کە لە باشەڕۆژێکی نزیکدا دەگاتە ئەو چارەنووسەو لاپەڕەیەکی نوێ لە مێژووی ئێران پاش خومەینی‌دا هەڵدەدرێتەوە ٠

زانستی سینەما

فیلمولوجیا

بەختیار سیامەنسوری

فلیمی تۆماری

بریتیە لەو فلیمەی کە پشت بە چیـرۆكو ئەندێشە نابەستێ بەلکو مادەی لە واقعی ژیانـەوە وەرئەگرێت ئەگەر بە گواستنەوەی ڕوداوەکان بـێ بەشێوەیەکی ڕاستەو خۆیان لە ڕێگای چارەسەرکردنو دارشتنی بێ بە شێوەیەك کە نزیـك بێ لە واقـعو ڕاستی ٠

بە پێچەوانـەی ڕۆژنامە سینەماییەکانو فلیمـە دەنگ‌وباسیەکان کە وێنەی ڕوداوەکان هەروەکـو خۆی وەرئەگرێت ئەم جۆرە فلیمانە پشت بە بیـری سەرەکیو ناوەرۆکی درامی ئەبەستن بۆیە بایەخـی کۆمەلآیەتیو ڕوشنبیری هەبەو گرنگیش ئەوەیە کـە بە ڕێگایەتی ڕێكو هونەری زانیـاریو زانستـی پێش‌کەش بکات ٠ لە چەند جۆرو قوتابخانەیـەك پێك هاتووەو مادەکەیشی کورتەو لـە سێ دەقیقەوە تا سی دەقیقە دە خاینێ زۆر جاریش ئەگاتە یـەك سعات یان زیاتر ٠

ووشەی فلیمی تۆ مارکردن بۆ یەکەم‌جار لە وتارێکی جونیسون دەرچو لە کۆتاری (نیویورك صن) لـە شباتی سالی ١٩٢٦ لە سەر فلیمی (موانـا)ی ڕوبرت فلاهرتی نوسرابو ژیانی دانیشتوانی دورگەی خواروی تیا پیشان ئەدا ٠ ئەم ووشەیە لە ڕەگەزێکـی فەرەنسیەوە هاتوە فەرەنسـیەکان ئەم نـاوەیان بەکارئەهێنا بۆ فلیمەکانی قۆناغو گەشت ٠ لـە وتارێکی جریسونا زیاتر بۆمان ڕونئەبێتەوە کـە وتویەتی فلیمی تۆمارکردن بریتیە لە چارەسەرکردنی واقعو ڕوداوەکانی بە ڕویشتنی ڕۆژگار فلیمـی تۆمارکردن بوە هۆی دەربڕینی جموجۆلو چاکـی‌ی فراوانی سینەماو شیکـردنەوەی کۆمەلآیەتـیو بلاوکردنەوەی هۆشمەندی ڕۆشنبیریو لایەنگیـری هەستی مرۆڤایەتی بەکارهێنرا هەر لەبەرئەوەشـ زۆرکەس ئێستا بە فلیمی زانیاری ناوی ئەبەن ٠

فلیمی ڕومان ٠٠

بریتیە لەو فلیمەی کە مادەی پیشاندانـی زۆرە لە پروگرامی پیشاندانـی سینەمایی سـەعاتێو نیوێك ئەخاێنێو ئەو مادەیەش بە پێ‌ی جیـرۆك ئەگۆڕدرێ ، ئەم جـۆرە فلیمە پشت بە بابەتـی چێرۆك ئەبەستێ کە لە سەرچاوەی ئەندێشەیەکـی ڕاستو واقعی ژیانەوە بێت ، زۆرجار ڕوداوێکـی تەواوە یان نزیکن لە قارەمانەکانـی واقعی ژیـانو ڕوداوەکانیەوە ، ئەمیش بەپیشاندانـی نواندنو پیشەسازی هونەریو جوان ناسیو ڕێك خستنی لـە سینەمادا ٠

فلیمی خاو ٠٠

لە شریتێك لە هەردولاوە کونکراوە ، بـۆ تۆمارکردنی دەنگو وێنە لە پێشا لە نترانی سلیلۆزو دروست‌ئەکرا زوو ئاگـری‌ئەگرتو ئەسوتا بـەلآم ئێستا لە مادەی (خلاتی) سلیولۆز دروست‌ئەکرێ کە زوو ئاگر ناگرێو ناسوتێ بە جۆرە شلەیەکـی تەڕچك دائەپۆشرێ بـە ڕوناکی تێك‌ئەچێ ، بۆیـە ئەبێ لە هەمو سەرچاوەیـەکی ڕوناکی‌یەوە دووربێت فلیمی خاو لە پشەسازی سینەمادا بەکاردێنرێ بـۆ تۆمارکردنی دەنگو وێنە پێوانەی فلیمی خاویشـ زۆرە ٨ ملم ـ١٦ ملم ـ ٣٥ملم ـ ٧٠ ملم لە زمانـی ئاساییش بەشەریتی سپاهیتی ناوبراوە ٠

فلیمی‌ڕا گەیاندن ٠٠

چەشنێکە لە فلیمی ڕوشنبیریو زانیـاری ـ ڕێنوێنیو ئامۆژگاری بەسەریا زالە بۆ قولکردنـی هەستو ڕای گشتی لە مەسەلەیەکی کۆمەلآیەتـی بێ یان بیرێکی نوێ بێ بەلآم ئەوە ناگرێتەوە کـە باسێکی وشكو بڕ لە تەمومژو شێواو بێ نا بەلکـو بە پێچەوانەوە ٠

Institut Kurde de Paris

کورتە هەڵسەنگاندنێکی پرۆگرامی خوێندنی ڕێزمانی کوردی

بەشی دووەم

ناسکە جەلال حەمدی

لەزمانی کوردیدا نموونە بۆ ئەم حاڵەتانە زۆرە وەك .

ئازاد چیرۆکیکی نووسی

من دوونامەم نووسین

لێرەدا پیتی (ن) کە کەوتۆتە دوای فرمانی (نووسی) کە فرمانێکی تێپەڕە لە کاتی رابووردا وە دەگەڕێتەوە سەر دوو نامەکە بەرکاری رستەکەیە دەتوانین بەم حاڵەتە بڵێین یەکسانی بکەرو فرمان لە رووی کۆو نیشانە . ئەمیش پیتی (ن)ە بە کۆتایی فرمانی رابردوو تێپەڕ دەلکێت نموونە بۆ ئەوە وەك :

تۆ دوو نامەت نووسین

واتە بینای بەرکار لە زمانی کوردیدا دروست دەبێت بە مەرجێ فرمانی ڕابردوو بێت . وەك

من تۆم نارد

زۆرم دیتن

من ئێوەم نارد

لیرەدا فرمانی (نارد ـ دیتن ـ نارد) فرمانی تێپەڕن لە کاتی ڕابردودا . وە دەبێ قوتابی ئەوەش بزانێت کە بەرکاری ڕاستەوخۆو ناڕاستەوخۆ بوو کە لە سەرەوە باسمان کرد ، بەڵام بەرکاری ناراستەوخۆ ئەم جۆرە بەرکارە ووشەیەکە کە لە ناو ڕستەدا کاری فرمانی ڕستەی (بەتیان)ی تیدا دیارە لەبەر ئەوە ناوی بەرکاری نایەکسەر براوە بۆ نموونە

دوێنێ من لە تۆ دەگەڕام

جا بۆ دروستکردنی بەرکاری نایەکسەر ئامرازی تایبەتی هەیە کە بریتین بۆ ، یە ، لە ، لەگەڵ ، پێ) وەك

من لە زنجیرو تەنافو دار باکم نیە .

من بۆ ئازادی خوێن دەڕێژم

فرمان تیپەرە

سیروان لەگەڵ ئازاد هات

تێنەپەڕە

ڕستەی لیکدراو

ــــ ئەو ڕستەیەیە کە لە دوو ڕستەوە یان زیاتر پیکهاتبێت بەهۆی ئامرازی لیکدەوەوە ئەو ڕستانەی کە بەشداری دارشتنی ڕستەی لێکدراو دەکەن لە ڕووی بارو ڕادەی سینتاکسیدا حاوەنی هەمان پلەی سەربەخۆین وە ڕستەی لکدراو سێ جۆرە .

١ ـ ڕستەی لێکدراوی پێچەوانە .

٢ ـ ڕستەی لێکدراوی پەیوەستدار .

٣ ـ ڕستەی لێکدراوی جیاکەر .

وە ئامرازە پەیوەستدارەکان ئەمانەن .

أ ـ بەڵام ـ نەنە ـ بەلکو ـ ئێستا ـ بەڵام .

لە بنچینەکانی ڕستەدا (وانەی پینجەم) بەڕای من دەبوایە زۆر بە ووردی لە نیهادو گوزارە بکۆڵیەتەوە وە لە زمانی کوردیدا نیهادو گوزارە چ دەورێك دەگیڕن . نیهاد لە زمانی کوردیدا دەتوانێت دەوری ناوی وجودی ببیت وەك .

خوێندکار هات

نیهاد ناو ناسراو بیت

خوێندکارەکە هات

خوێندکارێك هات

وە لە زمانی کوردیدا گوزارە دەکرێت بە دوو بەشەوە .

١ ـ گوزارەی فرمانی .

٢ ـ گوزارە لە دوو بەش پێك‌بێت .

٣ ـ گوزارە فرمانە : لیرەدا گوزارەی ڕستە فرماتیکی تەواوە بۆ نموونە .

کوڕەکە هات

وەنەبێت لیرەدا گوزارە هەر فۆرمێکی فرمان بێت بەلکو دەتوانێ تێپەڕ بێ یان تینەپەڕێ لە کاتی ڕابردوو کاتی ئیستا .

دیلان شاعیرێکی کوردە

گوزارە ناوە بۆ کاتی ئیستا

دیلان شاعیرێکی کورد بوو

گوزارە ناوە بۆ کاتێ ڕابردوو

لیرەدا گوزارە دەربڕین کوردە ئەو دەربڕینە لە (کورد + ە) پیکهاتوە کورد ، ناوە بەڵام (ە) بۆ کاتی ئێستای فرمانی بارمەتیدەری (بوونە) لەبەر ئەوە ئەتواینن هەمان ڕستە لە کاتی ڕابردوودا پیشان بدەین

بابە تاهیر کوردبوو

(کوردبوو) لە (کورد + بوو) پیکهاتووە .

بە پێی ئەم کوردە ، کوردبوو ئەمانە گوزارەی ڕستەن . وە نیهادی ڕستەکە لە حاڵەتی ڕابردووی ئیستادا وشەی بابە تاهیرە .

وە لە وانەی یەکەمی پۆلی دووەمی ناوەندیدا لاپەڕە (٧) وەك کاك (محمد سعید احمد لە ڕۆشنبیری نوێ ژمارە ٩٩ ساڵی ٩٨٣ شی کردۆتەوە، ڕاست دەلیت دەبوایە لە پیشدا ، گرێ پیش بخرایە بەڵام لەبارەی رستەکە بە پێی ناوەڕۆك کراوەتە ٤ بەشەوە .

١ ـ ڕستەی ڕاگەیاندن .

٢ ـ ڕستەی راگەیاندن بە دوو لق .

أ ـ ئەرێ .

ب ـ نەرێ .

٣ ـ ڕستەی پرس .

٤ ـ ڕستەی سەرسوڕمان .

بەڵام بە ڕای من وەك لە هەندێ سەرچاوەی ترەوە نیشاندراوە ولێی کۆلراوەتەوە . ئەو دابەشکردنە بەم شێوەیە باشترە .

ڕستە بە پێی پیکهاتن‌و دارشتن‌و واتاوە دابەشدەکریتە ئەمانەی خوارەوە وە لەم بەشە گشتیانەی کە لە زمانی کوردیدا بەدی دەکرێت ئەمانەی خوارەوەن .

١ ـ ڕستە بە پێی پیوەندی واتایەوە بۆ هەبوونی ڕاست ، ڕوودان‌و ڕوونەدانی بیری دابەشدەکرێتە سەر .

أ ـ ڕستەی ئەرێ .

ب ـ ڕستەی نەرێ .

واتە ڕاستە ڕاگەیاندن ناکرێت بەدو لق‌و کە ئەرێ‌و نەرێیە وەك لە سەرەوە وتمان .

٢ ـ ڕستە لە ڕووی نیوەڕۆکەوە دابەشدەکرێتە سەر .

١ ـ ڕستەی خەبەردان .

٢ ـ ڕستەی پرسکردن .

٣ ـ ڕستەی سەرسوڕمان .

٤ ـ ڕستەی فەرمان‌و داخوازیکردن .

وەڕستە بە پێی پیکهاتنی لە بەشە سەرەکییەکانی ڕستەو بەشەکانی دووەمی ڕستە بریتی دەبێ لە ڕستەی سادە کە دوو جۆرە .

أ ـ ڕستەی سادەی تەمزە .

ب ـ ڕستەی سادەی فرە .

وە ڕستە لەرووی فۆرمی نەسادەبیەوە دابەشدەکریتە سەر .

أ ـ ڕستەی لیکدراوو جۆرەکانی .

ب ـ ڕستەی تێکەڵو جۆرەکانی .

وەڕستە بە پێی دەربڕین بیری تەواوی یا بە نیوەچلی دابەشدەبنە سەر .

أ ـ ڕستەی تەواو وە .

ب ـ ڕستەی ناتەواو .

تێبینی

ــــ وە لە ڕستەی نەرێدا هەندێ جار جێ نێوی (هیچ) لە رستەی نەرێدا واتای ڕوودان لایەنێکی بیری ڕستەکە دەگەیەنیت وە لەم جۆرە ڕستانەدا پێشگری (بێ) لە واتادا دەوری پیت (تە) یا (نا) دەگێڕێ . وە ئەم پێشگرەش هەرگیز ناکەوێتە پێش کارەوە . وەك بێ‌ئەوەی هیچ شك‌بەرم کوژراوی ئەم چاوانەی تۆم وە لە ڕستەی (نەرێ)دا هەندێ جار دوو پیتی (نە) دەکەوێتە پێش دوو کارەوە لەم جۆرە ڕستانەدا واتای ڕودانی ڕوودەوە کە دەبەخشرێ وەك :

ئەو ناتوانێ بەشداری ئەم کۆڕە نەکا

بروانە ل : ٧

میخائیل شولوخوف یان فیدور کریکوف روومانا «الدون الهادی» نفیسیە

ل ٢٤ی هەیفا ئەیارا ساڵا ١٩٠٥ شولوخوف هاتە دونیایێ لگوندەکی ژ گوندێن رویبارێ (الدون) بابێ وی خەلکێ کوزاکەو دەیکا وی ژخەلکێ ئوکرانیایە ..

ـــ سگڤان عبدالحکیم

خاندناوی بدرستی خۆیا نینەو بدویماهیك هات لساڵا ١٩١٨ و بەری بنفیسیت هندەك شۆل وکاریت دی کرن‌و لساڵا ١٩٢٦ ڕۆمانا الدون دەرکەفت‌و خەلکیدیت لێ لساڵا ١٩٢٨ دەنگەك فەدانەك مەزن پەیدابو بشتی هەر سێ پشك دەرکەفتین بەلێ پشکا سیێ بتنێ پشتی (١٠) ساڵا دەرکەت و لساڵا ١٩٣٢ پشکا ئێکی ژ (الاراضی الخصبە) دەرکەفت‌و بشکا دویێ ژ ڤێ رومانێ ساڵا ١٩٦٠ دەرکەفت‌و لساڵا ١٩٦٥ شۆلۆخۆڤی خەلاتێ نۆبل یێ نۆرێ وەرگرت .

ئو فیدور کریکوف ل (٢) هەیڤا شوباتێ لساڵا ١٨٧٠ دونیایێ لگوندەکی ژ گوندێن (الدون) پشتی هینگی خاندنا خو درستکر ل ئامادەیا دیرۆکێ‌و فیلولوجیا لسان بطرسبرغ‌و بۆ سەیدایێ توری ولساڵا ١٨٩٠ بۆ نفیسەڤان‌و هەمن نفیسینێن خۆ تەرخانکرن لدور ژین و ژیارا کوزاکا هەر دیسا هندەك چیروك‌و رۆمان نفیسین‌و هاتنە بەلاڤکرن لگوڤارا (الفنی الروسی) و دیڤرا بۆ جێگر پێش دەڤەرا (الدون) ولساڵا ١٩٠٦ هاتە گرتن‌و نەهێلان بمینت لدەڤەرا خو و پشکداری کر وەك ئەفسەرەکی لشەرێ خوخوی و بنەساخیا نیفویێ مر لساڵا ١٩٢٠ دوو نڤشتوك پێگڤە لدەمەکی بگوهۆڕینا ئەزمانێ فرەنسی دەر کەفتن‌و ڤیان دیار کەن بدرستی کێ رومانا (الدون الهادیء) نفیسیە چنکو ئەڤێ سوحبەتێ گەلەك لایێت سۆڤیێتی یێن رەوشەنبیری‌و گەلەك ساڵا مژویل کرن .. و هەر دوو نڤشتوك گەهشتنە باوەریەکێ کو نفیسەڤانێ راست‌و درست یێ رومانا (الدون الهادیء) نە میخائیل شولوخوفە بەلی خودانێ ڤێ رومانێ فیدۆر کریکۆڤە ئەو نفیسەڤانێ کوزاکی یێ مری بتیفویێ اساڵا ١٩٢٠ چنکو هەمی دەست نفیسێت کریکۆڤی ئەمان‌و هاتنە ئەشارتن .. ئو شولوخوف یێ کو کچا سکرتێرێ کریکۆڤی مار کری ئەدهێلا کەس دەست نفیسێن وی ببینت و دگوت دەست نفیسێن من بەرزەبون وەختێ بومبا و گولە بارانکرنا شەرێ جیهانیێ دویماهیکێ و هەر دوو نفیسەڤانێن ئەڤ گومانە دیار کرین‌و ئێك ژوان نفیسەڤانا نەنیاسە و بێ‌ناڤە لێ سولجنستین ی ژێرا پێشەکی نفیسیە . ئەو نفیسەڤانێ نەنیاسی بیرو هزرێن خو کۆمدکەت لناڤ چەند خالادا و دبێژیت .

١ ـ هەرچەند شولوخوف زاناو تێگەهشتی بۆ لێ چەوا کاری دژیێ (٢٣) سالیدا رۆمانەکا پر کەڤنەراپورت بنفیسیت‌و دیار دکەت کو شەهرەزایەك مەزن هەیە لدۆر زمان‌و تیتاڵ‌و سیکلوژیا خەلکێ دەڤەرا « الدون» هەر چەند باوەرناما سەرەتای وەرنەگرتبو نو ئەو بخۆژی خەلکێ کوزال نینە ؟

٢ ـ چەوا ئەڤێ نفیسیەڤانێ لاو و تولاز شیا د (٣) ساڵادا . هەر سێ پشکاێن ڤێ داستانا کوزاکی بنفیسیت‌و هژمارا بەرپەرێت ڤێ رۆمانێ نێزیك (٢٠٠٠) بەرپەرانە و نفیسینا بشکا چارێ هەشت ساڵا ڤەکێشا (ولقیرە دبیت کو شۆلۆخۆڤی پشکداری کربیت د شولێ کریکۆڤی ئەڤێ هێشتنا بدویماهیك نەهاتی) و نێزیك ٣٠ ساڵا کەفتنە لناڤ بەرا نفشتۆکا (الاراضی الخصبە) پشکا ئێکێ و پشکا دوویێ .

٣ ـ چەوا دێ بیرو هزرێن شۆلۆخۆڤی شرۆڤەکەین هەر هەر چەند جوداهیەك مەزن هەیە لناڤبەرا نفیسینا (الدون الهادیء) ئو ئەو نفشتۆك‌و گوتار و نفیسینت دی ئەوێن شۆلۆخۆڤی نفیسین و دیارە گەلەك لاوازو سست‌و خاڤن بەرامبەر رۆمانا (الدون الهادیء)دا .

٤ ـ شۆلۆخۆف چەوا کارییە برەنگەك ساخ‌و ساخلەم‌و ب راپورتا باخفیت لدۆر شەرێ جیهانیێ ئێکی و ژیێ وی (١٠) سالبون وێ گاڤێ‌و شەرێ خۆبخۆی بدویماهیك هات‌و ژیێ وی (١٤) سالبو .

٥ ـ دێ چەوا شرۆڤە

بروانە ل : ٧

باڵندەکانیش کۆچیان کرد

-١٦-

نووسینی : یەشار کەمال ، احمد محمد اسماعیل

کردوویەتی بەکوردی

ئەگەر ئاشت‌بینەوە لەگەڵ سلیمان‌و خەیریدا لەوانەیە پێکەوە ڕۆژی سەد دووسەد کۆبکەنەوە دەیخەنە کیسەیەکی نایلۆنەوە بەسواری خایخ‌دێت‌و دواجا سواری بە نەفەرات دێنە تەقسیم دەڕۆنە بازاڕی گوڵان دەیبەنە بازاری قەسابەکان یەکی بە دوو لیرەونیو یەکی بەدوو لیرەو نیو ، سەددانەی دووسەدو پەنجا لیرە دەکات دووسەدی پێنج‌سەدلیرە ، دووسەدوو پەنجای بە شەش سەد لیرە . وا نییە ؟ بیلدرچن وەکو ئەم پەلەوەرە بچووکانە نییە . کڕیاری زۆرە ، هەر پارەی خۆت وەرگرە .. لەوانەشە یەکی ٢٠ لیرەش بکات ..

خۆ سەمیح تەنها بە شاهۆ ڕاونا کات . لە ماسی‌گرە روملی‌یەکان تۆڕی گەورە گەورە دەدزن ماسی‌گرەکان بۆ ووشك کردنەوەی تۆرەکانیات دەیدەن بەدارەکانداو هەلێ دەخەن ئا لێرەدا سەمیح تۆڕێ زۆری دزیوە بە ناو ماسی‌گرەکانی ئەو ناوەدا دەیگێڕا : باوکم لە ناو دەریاکەدا بەلەمەکەی کوت بوو گەرداویشی بەسەرا هەڵکرد ئیتر نەگەڕاوە ، ئەم تۆڕاتە هی باوکمن ئاوا تۆرەکانی دەفرۆشت ئەگەر لەگەڵ درێژو خەیریشدا ئاشت‌بێتەوە ... یانی بۆ ئاشت نەبنەوە . خۆ باوکی یەکتریان نەکوشتووە .

سەمیحیش ئەمە یەکەم جاری نییە نووە . تۆڕی خۆیان لە ڕۆخی دەریاکە دەنێننەوە ، ئەگەر تۆڕێکیشی بیانا نەگەیشت ئەوا . لابتە گەورەکانی نەفەرەکان دەدزن . دایدەگیرسێنن‌و لە ژێر تۆرەکاندا دایدەتێن . ئەو پەلەوەرانەی کە لە دەریاکەوە دێن . بەرەو روناکی‌یەکە دێن‌و دەکەونە تۆڕەوە دەبێ . چۆن دەبێ خەیری لەو بیلدرچنە چەورانە نەخوات . درێژیش خواردوویەتی وەلیە . خواردوویەتی ، سەمیح کە دەیخوارد باڵێکی پێ‌نەدەدا . لەم ئەستەمولەدا جوامێرو سەخی وەك سمیح هەیە ؟ سەمیح بۆ هاوڕێ نەك بیلدرچن ، گۆشتی خۆی دەدا بیلدرچنی زۆری خواردبوو .

لە « رزایە » خەیری ڕەزێکیان هەبوو کانگای بیلدرچن بوو . ئاە ئاە . لە باوکی خەیریش ئەو باوکە عەرەق خۆرەی . ئەوەندە تووڕەبوو ، ئاخرییەکەی دەمانچەیەکی نابە ئەو هاوسێ‌یانەوە کە وەك برا بوو بۆی ... ئەگەر وا نەبوایە دایکی قەت ئەو ڕەزەی دەفرۆشت . فرۆشتی‌و فرۆشتی‌و پارەکەی دایەدەست پارێزەکانەوە تا حوکمی نەدەن ، پارێزەکان پارەی ڕەزەکەو پێنج مانگایان هەبوو پارەی ئەوانەشیان کرد بە پلو ،خانو بەکەشیان کە قەلایەك بوو بۆ خۆی ، ئەویشی‌یان هەرزان با کرد ، تەکیەیەکیان هەبوو حەوت تایەفەی دەگرد ئەویشیان لەناودا ، لە ماڵ هەرچی بەکارهات دەستیان پیاهێناو هەموویان کردە دەست پارێزەرەکانەوە پارێزەرەکانیش دابوویانە حاکمەکان، ئەمانیش ـ سەرەرای ئەم هەموو پارەیە پانزە ساڵیاندا بەتەنگیا .

باوکی خەیری ئەم لێ‌خۆش‌بوونە کە دێت بەردەبێ . بەڵام خوا دەزانێ کەی عفو عام دەردەچێ ... خەیری لە «رزا» هەڵهات ، رانەکات چی بکات . دایکی دایکی لەماو بێ‌کەسی‌و بێ‌پارەیی‌و تەنیاییدا بەجێ‌هێشت‌و سەری خۆی هەڵگرت ... جارێکیان شەوبوو لە ناو دارەکانیاندا راوە بیلدرچن‌یان دەکرد ، شاهۆشیان پێ‌بوو ، بەپەرۆشەوە چاوەڕێ ئەو مەلانەیان دەکرد .... خەیری بیلدرچنی زۆری راوکردووەو زۆریشی لێ‌خواردووت ، دەریا ، بیلدرچن ، باران ، قەوزە ، هەریەکەو بۆنی خۆی هەیە ... داریش کە تەڕبوو بۆنی دەبێ . ئای ، لە بۆنی بیلدرچنی برژاو .. کە دەبرژێنی چۆڕاوگەی زۆنی بە پەنجەکانتا دیتەخوارێ .... چاوەڕێ بیلدرچنەکانیان دەکرد ، خەبەری لە هاوڕێکانی تەریك دەبێتەوەو کەمێ لێیان دوور دەکەوێتەوە ، خۆیشی نازانی لەو کاتەدا بۆ دوورکەوتەوە ، یەکی بانگی‌کرد ، گوێی لە دەنگێ‌بوو، نازانێ چۆن‌بوو ، کە گەیشتە ژێر دارەکە ، دەستێکی بە هێز دەمی لە چنگ گرت‌بوو ، هەناسەی لێ‌بڕابوو ، دەستیان لە بینا قاقای توند کردبوو ، ئیتر بووراب‌ووە . لەوە زیاتر هیچی لێ نازانرێ ، تا لە مال « ئەمەل ریاس »ی .

دراوسێ‌یاندا چاوی هەڵهێنا ، دواجا بۆر دەرکەوت ئەوانە دوژمنەکانی باوکی بوون ، لەدوای ئەمەشەوە ، هەر بەدوایەوە بوون‌و منەی هەڵیان لێ‌دەکرد بیکوژن. ئیتر خۆی دژی‌بووەوە بەسواری بەلەم هاتیووە ئەستەموول . خەیری لەو ڕۆژە لە ئەستەمولە. بەم جۆرە شەرەشەقێی گەلێ تووش هاتووەو کار ئەما نەیکا ، کون ئەما سەری پیا نەکردبێ ، کردەوە خراپەکانی لە ژمارن نایەت .

کابرایەکی خەلکی (فاتح) سادۆئەفەنی ناوە ، پێلاوی دەکردو دەفرۆشت . بۆ هەر کەسێ بوایە ، هەر ئەوەندە بۆی ڕیك بکەوتایە ، بەسەرهاتی خۆی بۆ دەگێڕایەوە ، بەدەم پێلاو فرۆشتنەوە دەستی پێ‌دەکرد .

.. چۆن ڕۆژی لە فلۆریا پەلەوەری دەگرت ، ئەم پەلەوەرانەی چۆن دەبردە پێش مزگەوتەکان‌و لەوێدا بەو کەسانە دەیفرۆشت کە پەلەوەریان ئازاددەکرد ، چۆن قازانجی دەکرد ، بەو پارەیە چۆن بەرە بەرە دەولەمەندبووە . دەهاتە سەر کردەوەکانی پێشووی ، باسی قوماربازی‌و سەرەڕۆیی خۆی دەکرد لەرووی ئەم کردەوانەیەوە پارەکەی چۆن تەفرو تونا‌کردووە هەمووی وردوباریك دەگێڕایەوە.. ئەمانیشی گلێمەکەی زاریان فرۆشتبوو ، بەپارەکەی چادرێکیان کڕیبوو ، تۆڕیان لە ماسی‌گرەکان دەدزی .... بە چارەی ئەوانەش سینەمایان کردبوو ، چەرەزیان تەقانبوو ، دوندرمەو ساردەمەنی‌یان خواردبوو ، سواری پاپۆر بووبوون‌و تا قادیکۆیی ڕۆیشتبوون ، شەریان بە کچە پێلاو بەرزەکان فرۆشتبوو ، شەریان پێ‌دەفرۆشن ، گوایە بۆ نەیکەن، لەم وولاتەدا هەموو کەسێ سەربەستە ! وا نییە ؟ قسە دەکەن‌و ئەولاتریشی ...... ساڵی پار ، لەگەڵ کچەکەی (شارون)دا پێکەوە نووستبوون ، خوێناویشی کردبوو ، ئەمە شاراوە نییەو هەموو کەسێ دەیزانێ .

هەی یارامن

هەی یارامن
حەلاندم سوتم
وێ بەژنا تەیا شەنگ‌و شەپال
ژتاما ژیانێ ڤەدوتم
ئەوان کەزی‌و بسکێت دەلال
ئێش‌و ئازارا
خارم کەلوتم
بو چول‌و چیا
ئەز پالدام‌و هاژوتم
ئەو روندکێت تێنەخارێ ژچاڤێت‌تە
وەك ئاڤا کانێت زەلال
هوشرینامن
ئەز چ بێژم ئو بوکێ بێژم
چەند روندکەکا ئەز بڕێژم
سەر سینگێ تەیێ‌سپی کەڤەر
دلێ خو بگرم بکەلێژم
کول‌و کۆڤانا ژێ بیزمە دەر
قەت نائێنە دەر
نێ چونکە یارێ
هندی دبێژن بەلنگازین
هەر ئێك گەهشتە مرادا خو
سەیرانینە دچن سەیرانا
پێکڤە درێن
لبن سیبەرا دارێت مازی
لناڤ مێرگەکا پڕ ئاڤ تەزی
بەس ئەم بتنێ یارێ
یێت مانینە هۆسا
رێکا لە بویە ئەڤرازی

نصرالدین هادی

Institut Kurde de Paris

كورته ـ پاشماوه

كورته هه‌ڵسه‌نگاندنێكی ـ پاشماوه

٣ ـ وه له ڕسته‌ی ئه‌رێو نه‌رێدا ده‌توانین ڕسته‌ی پرس دا ده‌ڕێژین وه‌ك ·

كێ هات ؟

كێ نه‌هات ؟

٤ ـ وه له ڕسته‌ی ئه‌رێو نه‌رێدا ڕسته‌ی فه‌رمان كردنیش‌دا داده ڕێژرێ وه‌ك بخوێنه مه‌خوێنه ·

وه له هه‌مان به‌ش ڕسته‌دا واته‌ی سیهه‌م ڕسته‌ی پرس · كه به كورتی پیناسه‌ی ڕسته‌ی برس ده‌كات لاپه‌ره ١٨ كه ده‌ڵێن یان به هۆی ئامراژێكی تایبه‌تی‌یه‌وه وایزانم ئه‌گه‌ر لێكولینه‌وه له باسه‌كه ووردترمێت · جوانتر وایه یان ڕاستتر وایه بڵێین ڕسته‌ی پرس كردن ·

ئه‌و ڕسته‌یه‌یه كه به هۆی هێز یا به هۆی ئامرازی پرسه‌وه ده‌رده‌بڕڕێ ·

بۆ زانین مه‌به‌ستی قسه‌كه بۆ وێنه

بڵێی ئاهو نزوله‌ی نه‌گاته لای خوا ؟

ئازاد هاته ئیره ؟

ئه‌و فتحه‌به‌ی سه‌ر (ە)ه‌كه هیزه‌كه‌یه ·

له‌وانه‌ی (پێنجه‌م)دا ڕسته‌ی ته‌عجوب

كۆمه‌ڵێك ئامراز به‌شداری ده‌كه‌ن له پێك‌هێنانی ڕسته‌ی سه‌ر سوڕماندا كه ده‌بوایه بۆ قوتابی ڕوونتر بكرایه‌ته‌وه وه‌ك (ئاخ ـ ئۆف ـ وه‌ی ـ ئه‌ی) بو ده‌ربڕین ئازار

(ئۆخه‌ی ـ ئاه ـ وه‌ه ـ به‌هیه‌هه ـ) بۆ مه‌به‌ستی شادی

ئاخ ـ ئۆخ ـ وه‌ی‌داد ـ ئه‌مان ـ وه‌ی‌ڕۆ ـ هه‌ی‌ڕۆ ـ په‌ككو) بۆ په‌ژاره‌و كۆڵو خه‌فه‌ت

(ئه‌ی ـ هۆی ـ هاوار) بۆ سه‌رنج راكێشان‌و بانگ‌كردن په‌ها ـ وه‌هۆ ـ ئای‌ئای) بۆ سه‌رسوڕمان به‌كاردێت وه‌ك ئۆف پیاوه‌كه ئه‌م نێوه‌ڕۆیه ، بابه لچ‌ولێوی شین هه‌ڵكه‌ڕابوو ·

سێرگی ـ پاشماوه

به‌درێژای ڕۆژ ئابلوقه‌ی ده‌دا ··چی ئه‌م په‌له‌وه‌ره گوندیه‌ی هێنا بۆ نێو دوكه‌ڵكێشه‌كانی شارو دیواره ئه‌ستووره‌كانی؟

یه‌سنین له یه‌كێك نامه‌كانیدا ده‌نووسێ :ـ

«ئه‌وه‌تا هاوینی گوڵڕه‌نگ كوژایه‌وه به‌زه‌رده كلپه‌داره‌كه‌یه‌وه بێ‌ئه‌وه‌ی بتوانم له‌ودیوی دیواری چاپخانه‌كه‌وه چێژی لێ‌وه‌ربگرم» ·

رۆمی تاسه‌ی ئاونگی سه‌وزایه‌تانی گوندی ده‌كرد ، وماسوولكه‌كانی به‌سترابوون به‌زیزه‌فوون‌و چناره‌كانی گونده‌وه ، شیعره‌كانی گه‌ڕه‌كه‌كانی كرێكارانی نیشان‌نه‌ده‌دا كه به‌ئه‌ستووری ورمشیه‌وه ده‌وروپشكیان لێدابوو ، به‌ڵكو به وێنه شینه‌كانی منالێتی لێ‌ده‌دا و بابه‌ته‌كانی زۆرجار له‌پاشماوه‌ی ئاینیه‌وه هه‌ڵده‌قوزی ·· چ‌ڕێگایێكی له‌به‌رده‌مدا نه‌بوو جگه له‌وه‌ی چاپخانه به‌جێ‌بێڵێ ، وهه‌موو وه‌ختی خۆی بداته شیعر نووسین ، رۆژانێكی دوورودرێژ ده‌ینووسی ·

و چامه شیعریه‌كانی به‌ره‌و گۆڤارو رۆژنامه‌كان بوونه‌وه · ئه‌مه‌شا له سالی ١٩١٤دا بوو ، به‌ڵام رۆژنامه‌كان نه‌ده‌گه‌شتینه زۆربه‌ی خوێنه‌ره‌كان ، ئه‌و وه‌خته سه‌ردانی كۆڕو كۆمه‌ڵێكی شاعیرو ئاره‌زوومه‌ندانی مۆسیقای ده‌كرد كه به‌ناوی سۆریكۆفی شاعیری لادییه‌وه بوو ، له‌سه‌ره‌تای جه‌نگی جیهانی‌یه‌كه‌مدا كۆمه‌ڵه‌ی سۆریكۆف گۆڤارێكی ده‌رده‌كرد به‌ناوی «هاوڕێی گه‌ل» وه · یه‌سنین سكرتێری نووسینی‌بوو · وه‌كو كوێگرێك سه‌ردانی زانكۆی شنیافسكی میللی ده‌كرد، كه زۆربه‌ی ئه‌دیبه لاوه هاوچه‌رخه‌كانی بۆ ئه‌وێ ده‌هاتن ·· رۆژنامه‌گه‌رێتی مۆسكو نه‌یده‌ویست وه‌كو شاعیرێكی به‌هره‌مه‌ند دانی‌پێدابنێ · چ‌پێشوازیه‌كی لێ‌نه‌ده‌كرا جگه له‌لایه‌ن كۆمه‌ڵێك دۆست‌و هاوڕێیانیدا نه‌بێت · له‌به‌رئه‌وه ویستی توانای شیعری خۆی له پایته‌ختی بترۆ كرادا تاقی‌بكاته‌وه · ئه‌و بڕیاره‌ی‌دا ئه‌گه‌ر هاتوو تووشی نووشستیه‌كی هونه‌ری بوو ئه‌و ده‌سا ده‌چێ له‌یه‌كێك گارگه‌كانی زافیندا به‌دووی كاره‌وه ده‌گه‌ڕێ كه له‌وێرا یه‌كێك له‌خزمه‌كانی كارده‌كات ، به‌ڵام ئه‌وه‌ی ڕوویدا شتێكی جیاوازتر بوو ، پاش چه‌ند هه‌فته‌یێك گه‌یشتنی به‌بتروكراد ، به‌جۆرێكی پرشنگدار ناوبانگێكی گه‌وره‌ی ده‌كرد له‌نێوان ده‌وروبه‌ره ئه‌وه‌بیه‌كاندا ، ئه‌و كوڕه گوندیه‌ی پێش چه‌ند ڕۆژێك به نه‌یده‌توانی كارێكی ئاسایی بدۆزێته‌وه شاعیرێكی به‌ناوبانگ‌و دره‌وشاوه ، قه‌ڵه‌مبازكردنێكی پڕتاوبوو ، ده‌سبه‌جێ ڕێڕه‌وی ژیانی گۆڕاو جیهانێكی نری له‌به‌رده‌مدا ئاشكرابوو ، شاعیره لادییه‌كه له پایته‌ختدا پێشوازیه‌كی گه‌رمی لێكرا ، ئه‌وكاته ته‌مه‌نی نۆزده سال‌بوو ، زۆربه‌ی هۆڵه ئه‌ده‌بیه‌كان داوه‌تیان‌ده‌كرد ، به قژه زه‌رده‌كه‌ی‌و قیت‌وقوزیه‌كه‌وه ده‌ناسرا ،· به‌چاكی شاره‌زای «یاری» یه ئه‌ده‌بیه‌كه بوو · به‌وجۆره ناوی سێترگی یه‌سنین وه‌كو شاعیرێكی به‌هره‌مه‌ند ده‌وره‌وشایه‌وه ، كه له گوندێكی دووره‌په‌رێزی دووره‌وه وه‌ده‌ركه‌وتبوو · بابه‌تێكی ئه‌وه‌تۆی خسته‌ڕوو له ژیانی شیعریدا ئاشنا نه‌بوو :ـ جوانیه‌تی گوندی روسایی · پاییزی ١٩١٥ یه‌كه‌م كۆمه‌ڵه شیعری ده‌رچوو به‌ناوی (رادۆنیتسا) وه ، كه له ئایینی سلاڤیدا ناوی جه‌ژنێكه نوێژی نادیاری ده‌كه‌ن بۆ مردووان له هه‌موو پێنج شه‌مه‌یێك له هه‌فته‌ی به‌راتدا ·

ماویه‌تی

وون بوونی ده‌فته‌ری خدمه

به‌ناوی عبدالله محمد فرج عبدالله‌وه ده‌فته‌ری خدمه‌ی عه‌سكه‌ریم وون‌كردوه كه له ته‌جنیدی هه‌ڵه‌بجه‌وه ده‌رچووه تكایه هه‌ركه‌س دۆزییه‌وه بیدات به لقی سلێمانی ·

وه‌رگێڕانی ـ پاشماوه

له بارتره بۆ ئه‌وه‌ی بیكه‌ینه كوردی(٢) ·

ئه‌مانه چه‌ند ووردە سه‌رنجێك بوون ، له كۆتایی‌دا جارێكی تریش ئه‌یڵێیه‌وه : وه‌رگێڕان هه‌رگیز نابێته «بدیل» بۆ شانۆگه‌ریی كوردیی ڕه‌سه‌ن به‌ڵام ده‌ورێكی مه‌زن له به‌ره‌وپێشه‌وه چوونی ئه‌ده‌بیات‌و بزوونه‌وه شانۆییه‌كه‌ماندا ئه‌بینێ‌و وه‌رگێڕانی شاكاره جیهانی‌یه‌كان كاری ئیجابی ئه‌گه‌نه سه‌ر نووسه‌رو خوێنده‌وارو زۆربه‌ی بینه‌ران·

په‌راوێز :ـ

١ ـ شانۆگه‌ریی «شۆڕشی مردووه‌كان » · نووسینی : ئه‌روین شۆ · به‌غدا ، ١٩٨٠، چاپخانه‌ی الحوادث · بڕوانه ل ١٣ پێشه‌كی‌یه‌كه‌ی مامۆستا غازی بامه‌ڕنی : جێگای خۆیه‌تی لسێره‌دا هه‌ڵه‌یه‌كی ئه‌وپێشه‌كی‌یه ڕاستی بكه‌مه‌وه ، فرس ئه‌سپ نی‌یه‌و « فارس »ە ·

٢ ـ له‌م ماوه‌یه‌ی دوایی‌دا ده‌ستم دایه وه‌رگێڕانی شانۆگه‌ریی هاملێت))ی شه‌كسپیر ، بۆ جێ‌به‌جێ كردنی ئاره‌كه‌م سێ‌ته‌رجه‌مه‌ی عه‌ره‌بی‌ی هاملێتم خسته به‌رده‌ستی ، واته ئه‌وه‌ی جبرا ابراهیم جبراو غازی جمال‌و خلیل مطران، هه‌ریه‌كه‌یان به‌جۆرێك وه‌ریانگێڕاوه‌و به‌گوێره‌ی زمانزانی خۆیان ڕسته‌كانیان داڕشتووه‌ته‌وه ، بۆنموونه یه‌كه‌م دیالۆژ كه بریتی‌ی له : « زه‌لام كێین ؟ » به‌م سێ جۆره نووسراوه :

من الزوال ؟ ، من انت ؟ ،

من القادم ؟ ··

هێنانه‌وه‌ی ئه‌م نموونه‌یه ئه‌وه بوو كه عه‌ره‌به‌كان له یه‌كێكه‌وه بۆ یه‌كێی تر جیاوازه‌و گرنگی ئه‌وه‌یه شتێك هه‌ڵبژێرین كه كاری وه‌رگێڕامه‌كه‌مان له بارو ده‌وڵه‌مه‌ندتر بكات ·

میخائیل ـ پاشماوه

كه‌ین ئه‌ڤێ جوداهیا لناف به‌را قه‌هره‌مانێت (الدون الهادیء) ئه‌ڤێت كوزاك پێن خوگرنی بهێزو سه‌ربه‌ستیا خۆ و ئه‌ڤینا نڤیسه‌ڤانی لێ دیاره لناف هه‌ر به‌ره‌كی ·

نو كارێ بگومان ئه‌و نه مانا قه‌هره‌مانێت رومانێ لناف پشكا ئێكێ‌و دویماهیكێ و ئه‌ڤ نڤیسه‌ڤانێ نه‌نیاس د بێژیت ئه‌ڤێ رومانا (الدون الهادیء) نڤێسی كریۆكۆڤه و شۆلۆخۆف هاریكارێ وی بو ··

لێ ژلایه‌ك دی (رۆی مید فیدیف) دبێژیت شولوخوف زانا و تێگه‌هشتی‌بۆ و خامه‌ك به‌ركه‌فتی هه‌بۆ وهه‌ر نڤیسه‌ڤانه‌ك به‌رهه‌مێ چاك‌و خراب د نڤیسیت به‌لێ ئه‌م دكارین ڤێ رومانێ شروڤه بكه‌ین وه‌ك وێ شرۆڤه‌كرنا هاتیه كرن سه‌ر (الالیاذه و الاودیسه) و دیار بۆ كو نڤیسه‌ڤانێ هه‌ردوو رۆمانا ئێك بۆ ··

و ئه‌كادیمیا سویدی ئه‌وا خه‌لات دایه شۆلۆخۆڤی سه‌ر رۆمانا (الدون الهادیء) لیژنه‌ك درست كر دا به‌رێ خۆ بده‌ته نڤیسه‌ڤانێ رومانێ یێ درست كی‌یه · ؟

ڕوونكردنه‌وه‌یه‌ك ـ پاشماوه

ناوبرای كاك یاسین نیه چونكه من دوایی لێچونێكی زۆرو هزركردنێكی وورد له ئێش‌و ئاواته‌كانی‌و جاره‌سه‌ركردنی شانۆیی كوردی گه‌هشتمه ئه‌و ئه‌نجامه‌ی كه له خاڵه‌كانی ژماره (١٣) گۆڤاری (كاروان) دا بڵاوكراوه‌ته‌وه ، بێ ئاماژه‌كردنی هیچ ڕایه‌كی كاك یاسین‌و با خوێنه‌ری به‌ڕێز هه‌ردوو ووتار به‌راورد بكات‌و حوكمی له سه‌ر بدات ،چونكه جاری وا هه‌یه زۆر كه‌س له ئه‌نجامی دیراسه‌كردنی ده‌قه‌كی شیعری یان چیروكه‌ك یان دیارده‌یێك یان بابه‌ته‌كی‌تر ده‌گه‌نه یه‌ك بیرو ڕاو یه‌ك هزر ئه‌مه‌ش ئه‌وه ناگه‌ینێ كه هه‌موو ئه‌و ئه‌نجامه یان هزره له یه‌كتری وه‌رگرتون !! ئینجا من بۆ دیراسه‌ی گیروگرفته‌كانی شانۆیی كوردی‌و شێوه‌ی جاره‌سه‌ركردنی گه‌هشتومه ئه‌و ته‌نجامانه‌ی (له كارواندا) بڵاوبونه‌ته‌وه ، له وانه‌یه تۆش به دیراسه‌تی ئه‌م بابه‌ته یان دیارده‌یه بكه‌ی بگه‌یه هه‌ندێ بیرو ڕاو هزر وه‌ك ئه‌وه‌ی من گه‌هشتمێ به‌ڵام مانای ئه‌م چه‌نده ئه‌وه نیه كه‌من له تو وه‌رگرتوه یان تو له منت وه‌رگرتوه !!

ئه‌مه‌و بۆچوونی من سه‌باره‌ت شانۆگه‌ری (خه‌ج‌و سیامه‌ندی) كاك فوئاد مجید میسری زۆر جیاوازه‌و دووره له بۆچوونی ووتاری ناوبراوی كاك یاسین‌و حه‌زیش ئه‌كه‌م خوێنه‌ری به‌ڕێز هه‌ر دوو ووتاری كاروان وپاشكۆیی عیراقی (٤١) به‌راووردی بكات تا زیاتر لای ئاشكراو روون ببیت · له كۆتاییدا دووباره‌ی ئه‌وه‌ی ئه‌كه‌م كه من سوودم نه‌نیا له‌یه‌ك ووتاری كاك یاسین وه‌رگرتوه ·

ئه‌ویش ووتاری (ته‌ماشه‌كه‌ر له شانۆیی كوریدا) كه له ژماره‌ی (٨) گۆڤاری نووسه‌ری كوردی سالێ (١٩٨٢)و بۆ ماف پاراستن‌و ئه‌مانه‌تی زانستی ناوی ئه‌و ووتاره‌م به‌یه‌كه‌م سه‌رچاوه بردم‌و ئه‌گه‌ر ناوی كاك یاسین نه‌م بردبا ئه‌وه‌سا هه‌قی بۆ ئه‌م ووتاره‌ی هاوكاری بنووسیت‌و گله‌یی بكات‌و بڵێت زۆربه‌ی له من وه‌رگرتووه‌و نه‌قڵ كردووه‌و بڵێت (ڕۆنی خۆمانی داوه‌ته له سمێڵی خۆمان)!!

واش ئه‌زانم هه‌موو خوینه‌ران ئه‌زانن كه سوودو ئیستیفاده‌كردن جیاوازه له نه‌قڵ‌و وه‌رگرتن ·

ئیتر ڕێزو سوپاسم بو برایێ هێژا یاسین قادر به‌رزنجی‌و بۆ هه‌موو لایه‌ك ·

وه‌صفی حسن ردینی

زاڤاینێ ـ پاشماوه

پا ئاقل‌مه‌ندێت گوندی دزانن كو عه‌یشێ ئه‌ژ هه‌ژی ئه‌مویه‌و نه‌ژ هه‌ژی ئاڤده‌لی، چونكی عه‌یشێ داره‌كه ، داره‌كه ، شه‌نگه سپینداره‌كه هێش چو « با » نه هه‌ژانده‌و كه‌سێ داڤێت كه‌زیێت وی نه تێك فه‌دانه‌و كه‌سێ به‌رپه‌رێت بن گوهێت وێ ئه قه‌دانه‌و نه خاندینه ، كه‌سێ برێكا مێرانی یێ‌و ژ دل خازگینێیت وێ نه هه‌ژانده!!

هه‌ما ئه‌ڤه تشته‌كه ئاخفتنه‌كه بۆنه‌موی هاتیه گوتن‌و كرن ، حوزمه‌تێ ئه‌ز ئاگه‌ه ژ ڤی تشتی نینه ، بخۆ با ژ دلێ خۆ ساخه‌و ئو هوین هه‌می دێ بینن هه‌كه شه‌ڤا زاڤاینێ ئه‌مو نه‌ما بێ بویك پاشی هوین چ دبێژن وه بێژن ·

سه‌ره‌كی فه‌رمانده صدام حسین پێشوازی‌ده‌سته‌یه‌ك داهێنه‌رده‌كات

« پاشماوه »

به‌م جۆره وای ده‌بینم هه‌موو عیراقیه‌ك كه هه‌ست ده‌كات عیراق مه‌زن‌و گه‌وره‌یه‌و قه‌رزی به‌سه‌ریه‌وه‌یه‌ده‌بێ‌بیداته‌وه ده‌بێ داهێنه‌ربێ ·· ئێوه ده‌زانن ئێمه باوه‌ڕمان به موسته‌حیل نیه بۆ مرۆڤ ، مرۆڤ ده‌توانێ هه‌موو شتێ بكات كه سوور ده‌بێ له سه‌ر كردنی ، به‌ڵام كه سوور ده‌بێ له‌سه‌ركردنی شتێ پێویسته باوه‌ڕبوونی به‌وه‌ی بڕیاری داوه بگاته ئه‌و راده‌یه‌ی كه هیچ په‌راوێزی گومان‌و سڵ‌كردنه‌وه‌ی تیانه‌بێ ·

عیراقیه‌كان به‌و باوه‌ڕه‌ی كه ویژدانی رووناك كردۆته‌وه گه‌یشتونه‌ته راده‌یه‌ك توانایان هه‌یه ببن به مۆمی رووناك له هه‌موو گۆشه‌یه‌ك كه تاریك بوو تا پرشنگ بداته‌وه‌و ئه‌رزی عیراق له‌م په‌ڕیه‌وه بۆ ئه‌وپه‌ڕی ، له زاخۆوه بۆ فاو رێنمایه‌كی پرشنگدار بێ به ویژدانی زیندوی به باوه‌ڕ داگیرساو ·

ئه‌مه‌یه كاری بنه‌ڕه‌تی بازوه به باوه‌ڕه‌كان له هێڵی جه‌نگ بۆ به‌رگری له عیراق‌و ئه‌مه‌یه تیشكی ئه‌و ویژدانه‌ی عه‌قل رێ پێده‌بات‌و بازوو ده‌ماره‌كان به‌ده‌نگیه‌وه دێن پڕ له باوه‌ر بۆ به‌رگری له عیراق ·

به‌پێی ئه‌م بیروباوه‌ڕانه‌ش دیسان داهێنه‌ران داده‌هێنن له مه‌یدانی پیشه‌سازی‌و له مه‌یدانی كشتوكاڵ‌و له مه‌یدانه‌كانی تردا ·

له‌به‌رئه‌وه له سه‌رمانه دروشممان وه‌ك عیراقی هه‌موو ئه‌وه‌بێ : ئه‌وه‌ی له پێناوی عیراقدا دانه‌هێنێ خێری نیه‌و كه‌سێ وزه‌ی زیاده زیاد نه‌كات له كاری رۆژانه‌ی له رووی چه‌نده‌كی‌و جۆره‌كیه‌وه له پێناوی عیراقی مه‌زندا خێری نیه ·

هه‌ر مرۆڤێ بلێ ئه‌و په‌ری ئه‌وه‌ی هه‌یبوه به‌خشیویه‌تی له پێناوی عیراقدا ، من دڵنیام هێشتا هه‌یه‌تی‌و ده‌توانێ ببه‌خشێ به عیراق ، ئه‌گه‌ر هه‌موو وزه‌ی له رووی چه‌ندیه‌وه دابێ به عیراق هێشتا توانای ئه‌وه‌ی ده‌بێ له رووی جۆره‌وه چاكتر بكات ·· ١٤ سه‌عات كار بدات ئه‌گه‌ر توانای ئه‌وه‌ی نیه بیكاته ١٥ سه‌عات به‌هۆی ته‌ندروستی‌یه‌وه یان ته‌مه‌نیه‌وه یان هه‌ر هۆیه‌كی تر به‌ڵام توانای هه‌یه جۆری كاره‌كه‌ی له‌و چوارده سه‌عاته‌دا یان هه‌شت سه‌عات یان شه‌ش سه‌عاته‌دا چاك بكات ·

عیراق حاڵه‌تێكی ئه‌فسوناویه ·· من له‌و باوه‌ڕه‌دا نیم هه‌ر عیراقیه‌ك به باوه‌ڕه‌وه ناوی بێنێ نه‌توانێ موسته‌حیل بكات له پێناو گه‌ عیراقدا له بیناكاری‌و له جه‌نگیند ١٠٠٠ چونكه عیراق له‌وه تێپه‌ڕی حاڵه‌تێكی كۆنه‌ی گلۆزه‌وه بووبێ له مێژوودا به‌ڵكو حاڵه‌ته‌تێكی به‌ره‌و سه‌ره‌وه‌چووه به به‌كارخستنی هه‌موو به‌های خێرخوازی له جه‌رگی مێژوودا چاوكراوه به هه‌موو مانایه‌كی لێ‌هاتووو پرشنگداره‌وه به‌ره‌و پێشه‌وه‌و به‌ره‌و پاشه‌رۆژ ·

پیرۆزتان‌بێ ·· پشت به‌خوا جارێكی تر ده‌تان بینین‌و ئێمه له‌به‌رده‌م داهێنانی نوێی تردا ده‌بین ·· داهێنان سه‌ره‌تای هه‌یه· به‌ڵام كۆتایی نیه ، ده‌ستپێده‌كا بێ‌ئه‌وه‌ی كۆتایی بێ‌و وزه‌ی پیاو سنووری‌نیه هه‌ر كه‌سێ وا بڵێ كه وزه‌ی پیاو له سنوورێكدا ده‌وه‌ستێ له‌گه‌ڵ رێزمان بۆ ئافره‌ت ، من ده‌ڵێم نه‌ء ·· به‌ڵكو عه‌یبه وزه‌ی پیاو له سنوورێكی دیاری‌كراودا بوه‌ستێ چونكه ئه‌و وزه‌یه سنووری نیه ·

خواتان لێ‌رازی‌بێ‌و من شادمانم ئافره‌تی عیراقتان له‌گه‌ڵدایه وه‌ك هه‌میشه رایان هێناوین له هه‌موو مه‌یدانێكی داهێناندا ·· شادمانم ·· شادمانیه‌كی زیاده به‌وه‌ی ئافره‌تی داهێنه‌ری عیراقتان له‌ناودایه ·

دوژمنه‌كانمان زۆر له‌وه‌همدابوون ، كاتێ حسابیان بۆ خوسوسیات‌و سه‌لبیات ده‌كرد ، عیراقیه‌كان به‌درێژایی مێژوو به خوسوسیاتیانه‌وه ژیاون ·· له دۆڵی رافدین‌داو زۆریان پیشكه‌ش به‌نه‌ته‌وه‌كان‌و جیهان كرد له سه‌ر رێگای شارستانی ·

هه‌موو نه‌ته‌وه‌كان له شارستانیه‌تی دۆڵی رافدین‌یان وه‌رگرت تا ناو ئه‌شكه‌وتی تاریكی بێ رووناك بكه‌نه‌وه به ئه‌وروپا یشه‌وه ·· پیرۆزتان بێ ··

ئه‌مه‌و له‌سه‌ره‌تادا به‌ڕێز طارق حمد العبدالله وه‌زیری پیشه‌سازیه سوكه‌ڵه‌كان وته‌یه‌كی دا تیایدا باسی جۆنیه‌تی به‌رهه‌می داهێنه‌ره‌كانی كارگه چیمه‌نتۆی موسڵی كرد ·

له چاوپێكه‌وتنه‌كه‌دا به‌ڕێز احمد حسین سه‌ره‌كی دیوانی سه‌ره‌كایه‌تی كۆمار ئاماده‌بوو ·

ئیستگه‌ی ـ پاشماوه

هیوام بۆ دوارۆژ ئه‌وه‌یه بتوانم زیاتر خزمه‌ت بكه‌م ·

ـ له به‌شی موزیعین چاومان به خوشكه خالیده ئه‌وت كه‌وت ده‌رباره‌ی ئیستگه‌ی ووتی :ـ

● به‌شی موزیعین به‌شێكی زۆر گرنگه چونكه هه‌میشه په‌یوه‌ندی به گوێگرانه‌وه هه‌یه ، ئیشه‌كه‌شمان ئه‌وه‌یه هه‌واڵه‌كان وه‌رگێڕین‌و به كوردی پێشكه‌شی گوێگرانی بكه‌ین ·

ـ خوشكه نیشتمان له به‌شی منداڵان ده‌ڵێ :ـ

ئه‌م به‌شه له ساڵی ١٩٨٠دا دامه‌زراوه پێش ئه‌وه گۆشه‌یه‌ك بوو ئه‌ركی ئێمه لیره ئه‌وه‌یه به‌رنامه‌ی جۆرابه‌جۆر پێشكه‌ش منداڵان بكه‌ین به‌مه‌رجێك سوودی لێ‌وه‌رگرن بۆ ئه‌نجامدانی ئه‌مه‌ش كۆمه‌ڵێك له ئه‌دیبان‌و رۆشنبیران یارمه‌تیمان ده‌ده‌ن·

ـ بۆ ئه‌وه‌ی بزانین ئه‌م هه‌موو به‌رنامانه چۆن پێشكه‌ش ده‌كرێن سه‌رمان له به‌شی ره‌قابه‌داو چاومان به كاك به‌هزاد حمه ره‌ووف كه‌وتو ووتی :ـ

● دوای ئه‌وه‌ی هه‌موو شتێك ته‌سجیل ده‌كرێ‌و به‌شی ته‌نسیق به‌رنامه‌ی ئه‌و رۆژه داده‌نێ هه‌موو شریته‌كان دێته لای ئێمه‌و ئیتر ئێمه‌ش ده‌بینه لێپرسراوی بڵاوكردنه‌وه‌ی ·

له كۆتاییدا داوای سه‌ركه‌وتن بۆ هه‌موو كاربه‌ده‌ستانی ئیستگه ده‌كه‌ین ·

به‌رسڤه ـ پاشماوه

ژ گوتنێت كه‌سێت چیروكێ ، ئان ژی نائێ هه‌ر كه‌سه‌كی ژ كه‌سێت چیروكێ دانابا به‌رامبه‌ر ئاخفتنا وی ، به‌لێ هه‌كه وه‌كربا دا چیروكا وی هه‌می بیته ئه‌و نیشان (ـ)·····!؟!

لدویماهیكێ یافه‌ره هه‌ر چیروكه‌ك ئان چ به‌رهه‌مه‌ك بیت بێته به‌لاڤه كرن ـ نه‌مازه هه‌كه بێ ئێكێ بیت ـ دبێژم یافه‌ره بێته ره‌خنه كرن و هه‌ڵسه‌نگاندن دا خودانێ به‌رهه‌مێ جهێت لاواز تێدا بزانیت‌و هه‌ول ده‌ت بو دروست كرنا وان و ب هێز بێخیت ، وهه‌ر وه‌سا دا جهێت هێزێ وباشی‌یێ بزانیت و هه‌ول ده‌ت بو پێش ئێخستنا وان· ژبه‌ر ڤێ چه‌ندێ من ئه‌ڤ تێ دیتنه نڤیسین و هیڤیدارم هه‌ڤالێ مه چ رامانێت چه‌وت نه‌ده‌تێ و ب سینگه‌كێ به‌رفره‌ه وه‌رگریت ، ئو من باوه‌ره كو ئه‌و دێ چیروكێت جوان تر و ب مفاتر بۆ مه نڤیسیت ل سه‌رێكا پێش ئێخستنا ڤی ره‌نگێ توری ·

● من ئه‌ڤ ژێده‌ره ب كار ئینا بو نڤیسینا ڤێ به‌رسڤێ : (القصه القصیره نظریا وتطبیقیا) · یوسف الشارونی ـ مجله الهلال ـ ١٩٧٧ ـ القاهره ·

١ ـ منولوج : ئانكو ئاخفتنا دگه‌ل ئێك ـ ئۆتۆوێژ ـ حوار ·

٢ ـ ادجار الان پو : چیروك نڤیسه‌كێ (امریكی)یه ، ئو ئێكه ژوان كه‌سا ئه‌وێت چیروكا هه‌ڤ چه‌رخ دانای و خه‌ڵكی دگوتێ : (ابو القصه القصیره) ·

له‌ جادریه‌ ...

سه‌ر له‌شاری سه‌یرانگای زه‌ماوه‌ند بده‌ن

* یه‌كێكه له سه‌یرانگه دیاره‌كانی به‌غداد دووره له هه‌راو بگرو ده‌نگه ده‌نگ‌ووڕه‌ی ئۆتۆمبێل ·· ئه‌م شاره سه‌یرانگایه كاتی پشووجه‌ژن‌و بۆنه ·· باوه‌شتان بۆ ئه‌كاته‌وه كه كات له هه‌موو لایه‌كی ره‌نگینیا به‌سه‌ربه‌رن ·
* باخچه‌كانی به گه‌ڵی جۆر گوڵ رازاوه‌ته‌وه كه دڵ ئه‌گه‌شێننه‌وه‌و دڵنیایی‌و خۆشه‌ویستی‌و ئه‌ندیشه ئه‌به‌خشن ·
* گوندێكی لادێیه‌و ئه‌تبات بۆلای هۆڕه‌كانی باشووروو بۆلای به‌له‌م‌و ماسی برژاو ·
* چێشتخانه‌و گازینۆی تیایه كه به‌سه‌ر روباری دجله‌دا ئه‌ڕوانن ·· شه‌وان ئاهه‌نگی هونه‌ری خێزانی ئه‌گێڕن كه به دڵی هه‌موانه ·
* شوێنی مه‌له‌وانی‌ی ژن‌و پیاوی تێدایه كه ره‌نگده‌ره‌وه‌ی مانگ‌و ئاوازی مۆسیقان ·
* یاریگه‌ی منداڵ‌ خۆشه‌ویسته‌كانیشی لێیه ·
* خانوو كابینه‌ی تیایه كه به‌ر رایه‌خ كراوه‌و ته‌له‌فزیۆن‌و فیدۆشیان تێدایه ·
* ته‌نیا جارێك سه‌ر له‌م شاره سه‌یرانگایه بده‌ن ئیتر ده‌ستی لێ‌هه‌ڵناگرن‌و هه‌مووكاتێ رووی تێ‌ئه‌كه‌ن ·

Institut Kurde de Paris

چەند وێنەیەك لە چاوکەوتنی بەرێز سەرەکی فەرماندە صدام حسین بە دەستەیەك بەهرەی داهێنەرانە لە کارگەکانی چیمەنتۆی حمام العلیل

چل و شەش ساڵ لە خزمەتی گوێگراندا

سەرگوڵ تەیمور

– چل و شەش ساڵ لەمەو پێش لە ٢٩–١ بۆ یەکەم جار ئێسگەی کوردی کرایەوەو لەو ڕۆژەوە بەردەوامە لەسەر خزمەتکردنی میللەتی کورد، ئێمەش لەکاتێکدا کە پیرۆزبایی یان لێ دەکەین و سەرکەوتنی هەمیشەیی بۆ هەموو داموو دەزگایەکی ڕاگەیاندن دەخوازین ئەم چاوپێکەوتنمان لەگەڵ کاربەدەستانی ئێسگە سازکرد.

ئێسگەی کوردی

– کاك شاکر منصور بەڕێوەبەری ئێسگەی کوردی دەربارەی ڕۆژانی یەکەمی دامەزراندنی ئێسگەو ئەو ئەرکانەی سەر شانی دەڵێ : –

● زۆر لە گوێگران ڕەنگە ئەوەیان بیر کەوێتەوە کا بۆ یەکەم جار ماوەی ئێسگە نیو سەعات بوو ماڵەی زۆریشی لەم ماوە کورتەدا دەکرا چونکە بە بێ تۆمارکردن شت دەخوێنرایەوەو لەسەر هەوا بلاو دەکرایەوە ئینجا دوای شورشی ١٧–٣٠– بوو بە ئێسگەیەکی تایبەتی کوردو ئێستا بۆ ماوەی بیست و یەك سەعات بەرنامە بلاو دەکەینەوە. دیارە ئەم گۆرانانەش وای لە ئێسگە کرد کە بەشی جۆراوجۆر دامەزرێنێ وەك بەشی رۆشنبیری نواندن، هەمەرەنگ، پرۆگرامی منداڵان، رامیاری هتد ...

– ئێسگەی کوردی چۆن بەشداری دەکات لە جەنگی قادسیەی صدامدا ؟

ئێسگەی کوردی لە یەکەم رۆژی ئەم جەنگەوە تا ئێستا بەشداری کردوە بە شێوەیەکی کاریگەر کە هەموو هەواڵی سەرکەوتنەکانی بلاو کردوەتەوەو زۆر جاریش

کارگێڕان چونەتە بەرەی جەنگەوەو چاوپێکەوتنی تایبەتی یان لەگەڵ جەنگاوەرە قارەمانەکان کردوە هەمیشە کەس و کاری شەهیدەکان و دیلکراوەکانیشیان لەبیر نەکردوە. هەروەها بەرنامەی تایبەتیمان تەرخان کردوە بۆ گەلی کوردمان لە ئێران بۆ ڕوونکردنەوەی مەبەستەکانی خومەینی لەم جەنگە کە بەسەر عیراقیدا سەپاندوە هەروەها ئەو چاو پێکەوتنانە لەگەڵ پیاوە ئاینیەکان و قوتابیان و کرێکاران و ئافرەتان و جوتیاران ئەوەیان ڕوون کردووە بۆ گەلی ئێران کە تا چەند گەلی کورد ئامادەیە بۆ بەرگری لە خاکی عیراق بەگشتی و کوردستان بە تایبەتی.

– نەخشەی تازەتان بۆ ئەم ساڵ چی یە ؟

● دەبێ ئەوە بزانین کە ئێمە لەسەر پلانێکی راگەیاندنی تایبەتی دەڕۆین و بە پێی ئەمەش ماوەی ٢١ سەعاتی ئێسگە دابەش کراوە بەسەر بەشە جۆر بە جۆرەکانیدا لە هەمان کاتدا ئەو حالەتەی کە ئێستا میللەتی عیراقی تێدایە لە بیرمان نەکردوە واتە بەرنامەی سیاسی و

نواندن و سەرکەوتنەکانی سوپاکەمانمان لە بیر نەکردوە ئەمە سەرەڕای بەرنامەکانی تر کە ڕای رۆشنبیران و خوێنەواران و گوێگرانمان لە سەر وەرگرتوە.

– کاك سەعید زەنگەنە سەرۆکی بەشی ڕۆشنبیری دەربارەی ئەم بەشەو بەرنامەکانی ووتی : –

● ژمارەیەکی زۆر لە ئەدیبان و رۆشنبیران و شاعیران و پسپۆڕان هاوکاریمان لەگەڵ دەکەن بۆ ئامادەکردن و پێشکەش کردنی ئەم بەشە کە بریتی یە لە بەرنامەی رۆژانەو هەفتانە، بەرنامە رۆژانەکان کە ئەم بەشە پێشکەشیان دەکات بەرنامەی ئاینی و بەرنامەی شیعرو موسیقاو هەروەها بەرنامە هەفتانەکانمان بریتین لە مێژووی ئەدەبی و کەلەپوور، فۆلکلۆرو ناسۆی رۆشنبیری و چەند بەرنامەیەکی تر کە هەمیشە هیوامان وایە گوێگران رازی بکەین، وابزانم پەیوەندی کردنیان بەم بەشەوە چ بە نامەو چ بە تەلەفۆن گەورەترین بەلگەیە کە تا چەند گوێگران لێمان رازین.

– ئینجا چاومان بە کاك حمید علی سەرۆکی بەشی پەرەپێدان کەوت و دەربارەی لەم بەشە ووتی : –

● ئێمە زۆرتر پەیوەنیمان لەگەڵ ڕێکخراوە جەماوەری یەکاندایەو ئەوئیش و کارو بزوتنە وانە دەگەیەنین بەگوێگری خوشەویست کە ئەوان ڕایەپەڕێنن هەروەها گرنگی ئەم ڕێکخراوانەو بەشداری کردنیان لە جەنگی ڕەوامانداا روون دەکەینەوە بۆ هەموو گوێگران، لەم بەرنامانەدا کە ئەم بەشە پێشکەشی دەکات هەندێکی هەفتانەیەو هەندێکی لە هەفتەیەکدا دوو جار بلاودەکرێتەوە، وەك بەرنامەی یەکیتی قوتابیان، لاوان، ئافرەتان، کرێکاران، جوتیاران وەرزش و ژیان، زانستی تەندروستی، تیشکی زانیاری.

ئەم بەرنامانە تێکرا ئەو گۆڕانانە دەردەخەن کە لە عیراقدا روو دەدات ئینجا ئەوە روون دەکەنەوە تا چەند سەرەکی فەرماندە ئاگاداری هەموو بەشێکە لەم میللەتە.

– ئینجا چاومان بە کاك عثمان حەمەدسەرۆکی بەشی هەمە رەنگ کەوت ئەویش دەربارەی نەخشەی ئەم ساڵ پێی ڕاگەیاندین : –

● ئەم بەشە پەیوەندیەکی زۆر نزیکی هەیە بەگوێگرانەوە چونکە هەموو جۆرە شتێکی خۆشیان بۆ پێشکەش دەکات و ئارەزووەکانیان جێبەجێ دەکات بۆ ئەمەش بەرنامەی رۆژانەمان هەیە وەك بەیانیت باش و ئێوارەت باش ئینجا گۆرانی داواکراو کە رۆژی دووجار پێشکەشی دەکەین ئەمە سەرەڕای بەرنامە هەفتانەکانمان کە بریتین لە دەنگی هونەر، دەنگ و باسی زانستی لە هەر باغچەی گوڵێک، دەروازەیەك لە کۆمەل، مەقامی کوردی زۆر شتی تریش جگە لەوەی کە پەیامنێرەکانمان لە کوردستان بۆمانی دەنێرن لە لایەکی تریشەوە بەشی هەمەرەنگ ئاهەنگ سازدەکات بۆ هەموو بۆنەکان چ نیشتمانی و چ ئاینی.

لە کۆتاییدا هەموو هیواکم ئەوەیە بتوانین گوێگران رازی بکەین.

– لە کاتێکدا کە بە بەشە جۆراو جۆرەکانی ئێسگەی کوردیدا دەگەڕاین چووینە هۆڵی شریتەکان کە کۆنترین ستافی ئێسگەی کوردی لێ بوو.

ئەویش کاك خلیل بوو، دەربارەی ئەم بەشەو ئیش و کاری و بیرەوەریەکانی خۆی ووتی : –

● من لە ١٩٥٧دا لە ئێسگە دامەزرام لە تیپی موسیقا ئینجا هاتمە ئەم هۆلەو بوم بە هاوڕێی ئەم هەموو شریتە کە دەیبینی و بە ڕادەیەك شارەزایان بووم کە زۆرجار خەڵك داوای شتێك دەکات بێ ئەوەی بکەڕێمەوە بۆ دەلیلەکە بەکسەر دەیدەمەستیان و ئەتوانم بێت بلێم کە ئێستا ١٠٤٦ شریتی گەورەمان هەیە هی گۆرانی یەکەم نوسخە (١٥٢٠) شریتی مۆسیقاو نواندمان هەیە، (٢٠٦٤) شریتی بچوك جگە لە ٢٠٠ شریتی ئەرشیف.

بڕوانە ل : ٧

چاپکراوی نوێ

دوکەڵ

ناونیشانی هونراوەیەکە لە ناملیکەیەکدا بە ٦٨ لاپەڕەی قەوارە بچوك دەرچووە لە بەرهەمی کاك هاشم سەراج و لەم دواییەدا کەوتۆتە بازارەوە.

جیهانی سینەما

هەفتەی بە ١١ ملیون دۆلار !!

ئەکتەری جیهانی ناسراو مارلۆن براندۆ ڕێکەوتنێکی لەگەڵ کومپانیایەکدا مۆر کردوە بۆ بینینی دەوری پاڵەوانی لە فیلمێکدا کە هەفتەی ١١ ملیون دۆلاری بەرامبە وەردەگرێ، بەمەرجێ قورسایی خۆی ١٥ کیلو گرام سووك بکات، ئەگەر وای نەکرد ڕێکەوتنەکە هەڵوەشاوەتەوە !

ژیانی ئەدیبە گەورەکان

ئەکتەری سینەمای میسری ماجدە خطیب کومپانیایەکی بەرهەم هێنانی فلیمی سینەمایی دامەزراندوەو یەکەم فلیم کە بەرهەمی دەهێنێ بە ناونیشانی «تێکەڵی»یە کە ژیانی ئەدیبە گەورەکانی میسر لە توفیق حکیمەوە تا یوسف ادریس دەگێڕێتەوە.

شیعر بۆ منالان

باخچەی ماڵەوەمان

ماڵمان جوانو ڕەنگینە
جێی خۆشی و پێکەنینە
هۆشم لای باغی ماڵە
پەروەردەی گوڵی ئاڵە
کۆلینەوەو ئاودانی
بژارو دەستلێدانی
ئەرکێکە وا لە ئەستۆ
نەك بەتەنیا من و تۆ
دیارە دەستێ بەتەنیا
ناتوانێ چەپلە لێدا(١)
نۆوی گوڵی ڕەنگاوڕەنگ
یا ئەمامی شۆخ و شەنگ
ئەیڕوێنم دانەدانە
لەناو باخ و ئینجانە
ئەوسا وەرە بی بینە
چەند دلگیرو شیرینە
گوڵی مۆرو سپی و زەرد
ڕازاوەیە داروبەرد
لالەو نەسرین و شەوبۆ
نازنازو گوڵی هێرۆ
یا ڕێحانەی گەش و تەڕ
لەژێر سێبەری شەستپەڕ
جوانەو زۆریش جوانە
ڕەشبەلەکی کوردانە
ئەوەی گوڵ ئەڕوێنێ
باغەکەم ئەڕازێنێ
لێی ئەبانو زویرم
هەمیشە وا لە بیرم
هەربژی کارو فرمان
بێجوە شێرە باغەوان

قادر حاجی عزیز

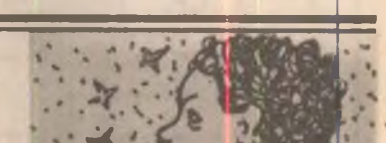

جیهانی منالان

چیرۆك بۆ منداڵان

ژاڵەو بووکەشووشە

نووسینی :– هێمن ئیسماعیل

«ژاڵە» کچێکی ووردیلەو جوان و ئێسك سووکی تەمەن پێنج ساڵەیە، دایك و باوکی نازیان ڕادەگرت و زۆریان خۆش ئەویست و جۆرەها یاری جوانیان بۆ کری بوو، بەڵام ژاڵە زۆر حەزی لە بووکە شووشە ئەکردو جلی جوانی بۆ ئەکردن و پاکی ڕائەگرتن.

ساڵ تێپەری و ژاڵە بوو بە شەش ساڵی و لە قوتابخانە ناونووس کرا، لەگەڵ براکەی «هاوژین» هەموو بەیانیەك زوو لە خەو هەڵئەستان و دوای دەم و چاو شوشتن و جل گۆڕین نانیان ئەخواردو بەرەو قوتابخانە ئەکەوتنە ڕێ کە نزیکی ماڵەکەیان بوو.

ژاڵە ئەوەندە حەزی لە بووکە شووشە ئەکرد تەنانەت هەندێ جار لەگەڵ خۆی ئەبردە قوتابخانەو چەند جارێکیش مامۆستاکەی پێی گوتبوو کە جارێکی تر بووکە شووشە لەگەڵ خۆت نەهێنیتە قوتابخانە.

ژاڵە لەگەڵ قوتابیەکانی تردا گوێیان بۆ مامۆستا ڕائەگرت، بەڵام ژاڵە هۆش و بیری هەر لای بووکە بچکۆلەکانی بوو.

کاتێ کە ژاڵە ئەگەڕایەوە ماڵ لە قوتابخانە، پەڕتووکەکانی لە نزیك خۆی دائەناو دەستی بە یاری کردن ئەکرد لە ژوورەکەی خۆی، کاتێ کە دایکی یا باوکی ئەچوونە لای بزانن ژاڵە وانەکانی ئەخوێنی یان نا!!، ژاڵە گورج بووکەکەی ئەشاردەوەو پەڕتووکەکەی ئەهێناو ئەیخوێندەوە «کە وانەکانی ئەخوێنێ»، بەم جۆرە دایك و باوکی دڵیان بە ژاڵە خۆش ئەبوو کە ئەیانبینی وا وانەکانی ئەخوێنێت.

بەڵام مامۆستاکانی ژاڵە لای دایك و باوکی هەر گلەیی یان لە ژاڵە ئەکرد، کە وانەکانی ئامادە ناکات و تەمبەڵە، دایك و باوکی زۆر سەریان سوورما کە کچەکەیان تەمبەڵە لە قوتابخانە، بۆیە بڕیاریاندا ئەبێ بزانن کە ژاڵە لە ماڵەوە خۆی بە چ شتێك خەریك ئەکات.

باوکی ژاڵە فێلێکی دۆزیەوە، لە پشت پەنجەرەکەوە وەستاو بە دایکی ژاڵەشی گوت بچێتە ژوورەکەی ژاڵە، کاتێ کە ژاڵە گوێی لە دەنگی پێی دایکی بوو یەکسەر بووکەکەی شاردەوە دەستی بە خوێندنەوە کرد، کە دایکیشی چووە دەرەوە پەڕتووکەکەی فڕێداو دەستی بە یاری کردن کرد، بەڵام ئەیزانی باوکی لە پشت پەنجەرەکەوە تەماشای ئەکات و بە هەموو شتێکی زانی ئیتر باوکی چووە لای ژاڵەو ئامۆژگاری کردو ووتی ئەبێ تۆ کاتی خۆت دابەش بکەیت، بەشێکیان بۆ خوێندن و ئامادەکردنی وانەکانت، بەشێکیش بۆ یاری کردن و کەمێکیش یارمەتی دایکت بدەیت.

ژاڵە ئامۆژگاریەکانی باوکی لە گوێ گرت و بەم جۆرە لە کۆتایی ساڵ بە یەکەم دەرچوو، گەلێ دیاری و شتی جوانیان بۆ کری و ئەم سەرکەوتنەی ژاڵە بووە هۆی شادمانی دایك و باوکی.

ژوان خەسرەو — سازان یونس — پاکیزە خوێدە — بروسکە رەمەزان

هاوکاری
دەزگای رۆشنبیری بلاوکردنەوەی کوردی
شەقامی الخلفاء، مەیدانی الخلانی تەلەفۆن ٨٨٧٥٧٩٥

Institut Kurde de Paris

دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
سەرۆکی ئەنجومەنی کارگێری و سەرنووسەر
مصلح مصطفی جلالی

هاوکاری

التضامن

ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

رۆژنامەیەکی هەفتانەیە

لەم ژمارەیەدا
● زۆربەی باسەکان تەرخانن بۆ یادی شۆڕشی ٨ی شوباتی ئەمرو یادی دامەزراندنی سوپای میللی ●

● پێنج شەممە ٩/٢/١٩٨٤ ژمارە ٧٢٤ ● ١٢ لاپەرە ● بە ٥٠ فلسە ● الخميس ٩/٢/١٩٨٤ العدد ٧٢٤ ●

سەرۆکی فەرماندە: لە ١٧-٣٠ تەمووزدا هەڵمەت بە هەمان باوەڕوگیانی شۆڕشی ڕەمەزانەوە نوێ بووەوە

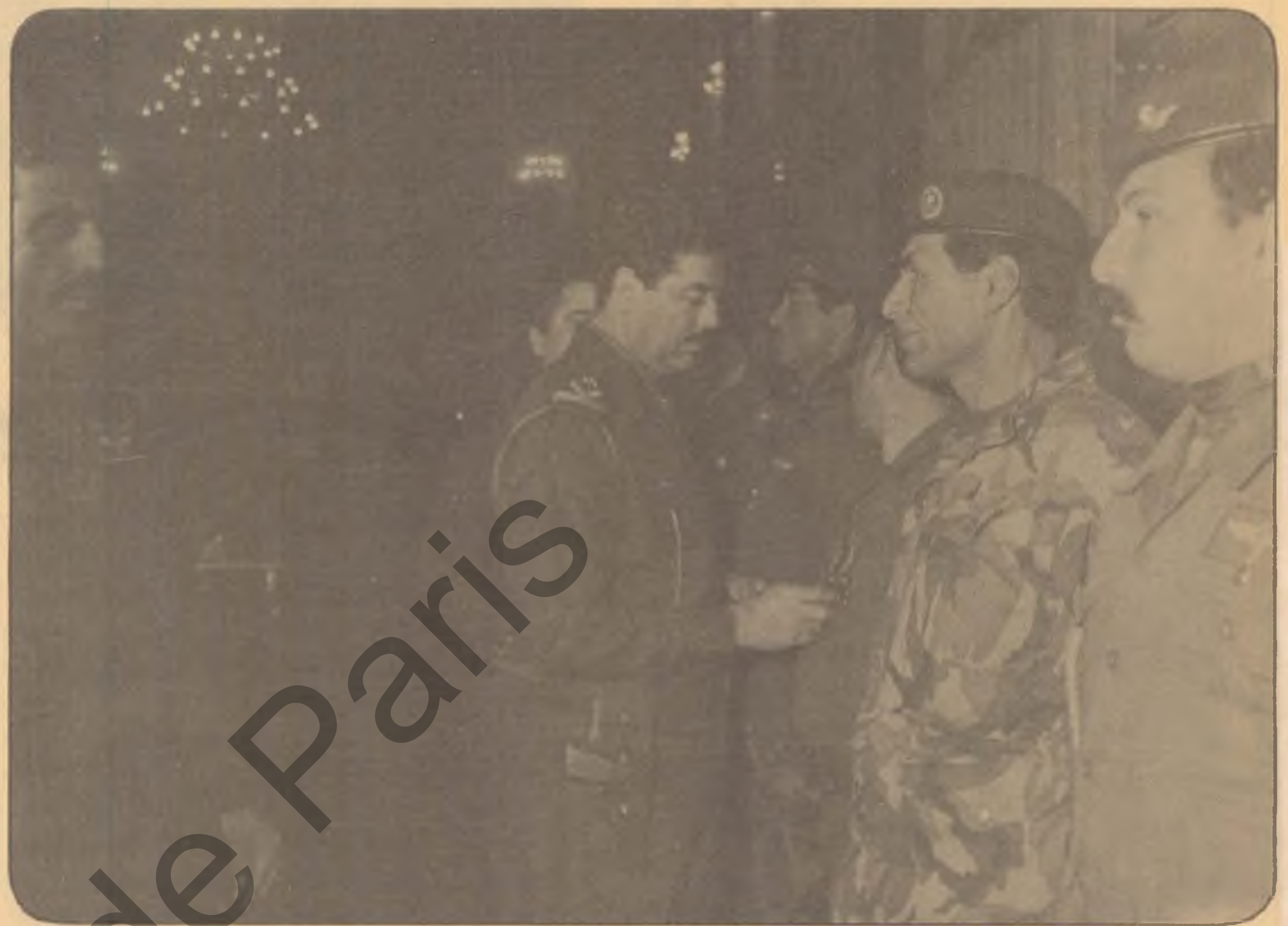

بەرێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین دووپاتی کردەوە کە عیراق لەی نیشانە‌ی یازی کراوانەی ئێران دەدات کە لە بەیاننامەی سەرکردایەتی گشتی هێزە چەکدارەکاندا راگەیەنران ٠

بەرێزی لە ووتەیەکدا لە کاتی پێشوازی کردنی دەستەیەك مامۆستاو قوتابی ئامادەیی دجلەی عیراقی لە کوێت رۆژی دووشەممەی رابووردو دەستی بۆ ئەوە کێشا کە ئەو مەنبەرە مردکە عەرەبەی لە عەرەبو لە عیراق دەکرد تا نەتوانێ کارێ بکات بڕیاری لەسەرداوە بۆ بەرگری لە رێزوشەرەفو بیروباوەڕی ئەزانەی حوکمی ئێران دەکەن لەوەهملا دەزین ئەگەروا بزانن دەتوانن عیراق چاوترسێن بکەنو وای لێبکەن رێگایەك بگرێ یان بڕیاری بدات لەگەڵ دەستەڵاتو شەرەفو رێزیانەگونجێ ٠٠

دەقی ووتەکەی بەرێز سەرۆکی فەرماندە لە ل٣وایە٠

لەیادی شۆڕشی شوباتی
ئەمرو یادی دامەزراندنی
سوپای میللیدا

بروسکەی پیرۆزبایی بۆ سەرۆکی فەرماندە صدام حسین

دوێنی گەلی عیراقی مەزن لەسایەی سەرکەوتنو بیناکاری بالادا یادی شۆڕشی ٨ی شوباتو یادی دامەزراندنی سوپای میللی کردەوە ، لەم یادە پیرۆزەدا هاورێیانی سەرکردایەتیو کاربەدەستانی ولاتو رێکخراوە جەماوەریەکان بروسکەی پیرۆزباییو رێزو خۆشەویستی وەفاداریان بۆ سەرکردەی رەوتی سەرکەوتوومان هاورێی تێکۆشەر صدام حسین ئاراستە کرد کە هەمووی بەنگەی خۆشەویستی هەموانە بۆ رابەری سەرفرازمانو پێداگرتن لەسەر رۆشتنی بەردەوام بە باوەڕەوە بە رابەری ئەو لەسەرکەوتنەوە بۆ سەرکەوتنی گەورەتر ٠

لەو بروسکانە :
بروسکەی بەرێز عزة ابراهیم جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ، بەرێز طه یاسین رمضان سەرکردەی گشتی سوپای میللی ، بەرێز نعیم حداد سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانی ، بەرێز فریق روکنی یەکەم عدنان خیراللە وەزیری بەرگری ، بەرێز سعدون شاکر وەزیری ناوخۆ هاورێیان حسن علیو عبدالغنی عبدالغفور ئەندامانی سەرکردایەتی قوتریو بەرێزان احمد عبدالقادر سەرۆکی ئەنجومەنی باسادانانی ناوچەی کوردستانی ئۆتۆنومیو جمال حاجی شریف سەرۆکی ئەنجوومەنی راپەراندن ٠

سەرۆکی فەرماندە صدام حسین : چەندە جەنگ بەردەوام بێ توانای عیراق پتەوتر دەبێ

بەرێز سەرۆکی فەرماندە موهیب روکن صدام حسین فەرماندەی گشتی هێزە چەکدارەکان وتی : شۆڕشی ٨ی شوباتی ١٩٦٣ بەدەستەلاتی عیراقیە بە باوەڕەچابووکەکان سەرکەوت کە بەغیرەتانە راپەرینو بۆ بەرگری لە عیراق جەنگینو بەم جۆرە مەزنترین شۆڕش بوو بەو گیانی نیشتمانیو نەتەوەییەی هەڵی گرتبوو ٠

بەرێزی لەکاتی بەخشینی مەدالیای ئازایەتی بە دەستەیەك لە جەنگاوەرەکانمان لە هێزی چەکدارو سوپای میللی دووپاتی کردەوە ئەوگیانەی کە شۆڕشگێران لەبەر رووناکیەکەیدا جولانو جەنگینو قەلای شعوبیەتیان روخاند ئەوە بنەرەت دەبێ لە هەلسەنگاندنماندا بۆ شۆڕشی ٨ی شوباتی ١٩٦٣٠

دەقی ووتە بەنرخەکەی سەرۆکی فەرماندە لە ل ٢دا بخوێنەرەوە ٠

سەرکەوتنی بەردەوامی هێزە دلێرەکانمان

جەنگاوەرە مەردەکانی سوپای ئازای عیراق لە هەموو کەرتەکانی بەرەی جەنگ وەك شمشێری تیژ وەستاونو بەرگری لەسەربەرزیو سەربەستی عیراقی لوتکە دەکەن ٠

لەماوەی هەفتەی رابووردوودا بەپێی بەیاننامەکانی سەرکردایەتی گشتی هێزە چەکدارەکان ، چەندان جار جەنگاوەرە ئازاکانمان هەڵمەتی سەرکەوتوویان لەزۆر کەرت لە کەرتەکانی بەرەی جەنگ بردۆتە سەر سەنگەرەکانی دوژمنو زیانی سەروماڵی گەورەی لێداون ٠

لەکەرتی بەسرە ، هێزێکی جەنگاوەرەکانمان هەڵمەتێکی سەرکەوتوی بردە سەر بنەکانی دوژمن بەرامبەر بە هێزەکانمانو زیانی زۆری لێدانو بەسەرکەوتووی گەرانەوە هەر لەو کەرتە هێزێکی کەرتی دەربایمان چەند بەلەمێکی دوژمنی گوللە باران کرد کەدەیان ویست لە ناوی هەربمایەتیمان نزیك ببنەوە ، یەکێك لە بەلەمەکانی نوقم کراو یەکێك دەردەست کرا ٠

لەکەرتی باکوورو ناوەراستیش هێزەکانمان مەردانە بەرووی هەموو جموجولێکی هێزەکانی دوژمندا وەستاونو لەم هەفتەیەدا چەند دەستێکی توندی مەردانەیان لەبنکەو مولگاکانی دوژمن وەشاندو زیانی سەرو ماڵی زۆری پێگەیاندن ٠

هاورێ نعیم حداد لە گفتوگۆیەکی تایبەتیدا لەگەڵ «هاوکاری»دا

هاورێ نعیم حداد سەرۆکی ئەنجوومەنی نیشتمانی وتی :

شۆڕشی ١٤ی رەمەزان سەر تەلی شۆڕشەکانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستە لەپێناوی جەماوەرداو بەرەو گیرانەوەی عیراق بۆ رەوتی شۆڕشی عەرەبی ٠٠

دەقی گفتوگۆکە لە ل ٤ی ئەم ژمارەیەدا بخوێنەرەوە ٠

باری ئاسایشی بەیروت خراپ دەبێتەوە

بەیروت : ئاژانسەکان : باری ئاسایشی ناو بەیرووتو دەوروبەری جارێکی تر تەقیەوەو دەیان تۆپو گوللە باری بەسەر گەڕەکەکاناو سوپای لوبنان ناچاربوو هاتوچۆ قەدەغە بکا ٠

هەواڵە سەرەتاییەکان وا دەگەیەنن میلیشیا چەکدارەکان ئێستگەی قەناتی (٧)ی تەلەفزیۆنی لوبنانیان داگیرکردو هاتوچۆ لە فرۆکەخانەی بەیرووتدا بە تەواوی وەستا ٠ جوولانەوەی نیشتمانی ئەو شەڕبەستەی رەت دایەوە کە سوپای لوبنان لە خۆیەوە بڕیاری لەسەر دابوو : سەرچاوەیەکی رەسمیش وتی بنکەکانی سوپا هەر تەقەیان لێدەکرێ ٠

ئەوەی شایانی باسە ئەم تێکچوونە تازەیەی باری ئاشتی پاش ئەوە قەوما کە سەرۆکی لوبنان وازهێنانەکەی سەرۆکی وەزیرانی پەسەندکرد ٠

لەلایەکی کەیشەوە ئیلی سالمی وەزیری دەرەوەی لوبنانو محمد شوقەیری راوێژکەری سەرۆك کۆمار بەرەو زەغرتا رۆیشتن بۆ ئەوەی چاویان بە سەرۆکی پێشووی لوبنان سلیمان فرەنجیە بکەوێ بۆ ئەوەی بەڵکو بتوانن وەزارەتێکی تازە پێکەوەبنێن ٠ پاش ئەوەیش ئیلی سالم لەگەڵ دۆنالد رامسفیلدی نوێنەری ئەمەریکادا کۆ بووەوە ٠

ئاگرێکی گەورە لە جاکارتادا

جارکارتا : رۆیتەر : ئاگرێکی گەورە دوو هەزار خانوویی سووتاندو حەوت هەزار کەسیشی بێ ڕێوشوێن کرد لە سەرووی پایتەختی ئیندۆنیسیادا ٠

سەرچاوەکانی پۆلیس وتیان هۆی ئاگرەکە تەقینەوەیەك بوو و زیانێکی گەورە گەییوە بە شتومەك ٠ تیپەکانی ئاگرکوژاندنەوەو فریاکەوتن پاش هەوڵێکی زۆر توانییان ئاگرەکە بکوژێننەوە و دانیشتووانی ئەو گەڕەکە سووتاوە رزگاربکەن ٠ بەم ئاگرە ژمارەی بێ خانووەکانی جاکارتا بۆجارێکی تر بەرز بووەوە ٠

چوار ملیون ئێرانی بێکارن

ئاژانسی دەنگوباسی ئەلەمانیا باسی رژێمی ئێرانی وا کردوە لەوکاتەوە هاتۆتە سەر حوکم تائێستا رژێمی خوێن رشتنو زۆرداری بووە ٠

ئاژانسەکە دەڵێ ١٢ هەزار ئێرانی لە سێدارە دراونو ٦٠ هەزار مامۆستا دەرکراونو لە ئێراندا ٤ ملیون بێکار هەن ٠

ئاژانسەکە زیاتر دەڵێ باری ئابوری ئێران پەرێشانەو بەرهەمی پیشەسازی هەرەسی هێناوەو لەو وەختەوەی حومەینی هاتووە رادەی لەسەدا ١٥ بەو کشتوکالیشی وەزعی باشتر نیە ٠

راپۆرتەکە دەڵێ ئەمانە سەرەرای ئەوەی ئەنجامی شەڕی دوژمنایەتیکاری حومەینی دژی عیراق ئەنجامی سەد هەزار کوژراو بووە چەندان جار لەو ژمارەیە زیاتر بریندار ٠

دوا خستنی کونگرەی بەرزی عەرەب

لە شاری ریاض راگەیەنراکەناتی بەستنی کونگرەی سانزە هەمی بەرزی عەرەب دواخراو لەیەکێ نیسانا نابەسترێ وەك بڕیاربوو ٠

ئەمینداری گشتی جامعەی عەرەبی بە بەیاننامەیەك ئەمەی راگەیاند کە کوایە لەسەر خواستی چەندان ئەندامی جامعەی عەرەبی بووە ٠

موبارەك سەر لە مەغریبو فەرەنسەو ئەمەریکا دەدات ٠٠

قاهیرە : وەزیری دەرەوەی میسر بلاوی کردەوە کە وا سەرەکی میسر حوسنی موبارەك سەرێکی دوو رۆژی لە رەبات دەداو پاش ئەوە دەروا بۆ فەرەنساو چاوی بە سەرەکی فەرەنسا فرانسوا میتیران دەکەوێو دوای ئەوەیش دەچێ بۆ واشنتۆن بۆ ئەوەی سیازدەی ئەم مانگە لەگەڵ سەرەکی ئەمەریکا رۆنالدا ریگاندا کۆببێتەوە ٠

لەبارەی گەشتەکەی سەرەکی میسرەوە رۆژنامەی « الاهرام » وتی سەرەکی میسر ئەوەی مەبەستە مەسەلەی فەلەستینی بەرەو چارەکردن بەرێ بەو شێوەیەی گەلی فەلەستین مافی رەوای خۆی دەستکەوێ لە دەستنیشان ـ کردنی چارەنووسیا ٠

مەشقی پەیمانی وارشۆ

هێزە پیادەکانی ولاتانی پەیمانی وارشۆ دەستیان کردوە بە مەشق لەهەرێمی رۆژ ئاوای چیکوسلۆفاکیا ٠

ئەوەی شایانی باسە سێ ولاتی پەیمانەکە لەم مەشقەدا بەشداریان کردوە : سوفیەت چیکوسلۆفاکیاو هەنگاریا ٠

٨١٠ ملیار دۆلار قەرزە لەسەر جیهانی سێیەم

بانقی دوەلی بلاوی کردەوە کە سەرجەمی ئەو قەرزەی لەسەر ولاتانی جیهانی سێیەمە گەیشتۆتە ٨١٠ ملیار دۆلار لەساڵی پاردا ٠

راپۆرتی ئەم بانقە دەڵێ ١٣ دەولەت لەو دەولەتانەی قەرزیان کردوە بەنیسبەتی ٢١ ملیار دۆلار کەمی بودیجەیان هەیە ٠

گوناهبار کردن

رێکخراوی پەروەردەو رۆشنبیری ئیسلامی لە بەیاننامەیەکدا ئەو تاوانە نالەبارەی زایونیەکانی گوناهبار کرد کە ویستوبوویان مزگەوتی پیرۆزی قدس بسوتێنن ٠

پاپاندریۆ کۆنگرەی چەکدامالینی ئەوروپا دەکاتەوە

ئەسینا : ئادگ : سەرەك وەزیرانی یۆنان ، ئەندریاس پاپاندریۆ ئەو کۆنگرە ئەوروپاییەی کردەوە کە بۆ چەکدامالین تەرخان کراوە و جوولانەوەی ئارامی ئەتەوایەتیو ئاشتی جیهانو چەکدارنەبوون رێکی خستوە ٠

لە وتارەکەیدا پاپاندریۆ وتی دەبێ چەك بە بەشێوەیەکی نێگرایی بۆ باری ئاکۆکی جیهانی دەبێتە هۆی پێشبرکێ کردن لەسەر چەکداربوون ٠

ئەم کۆنگرەیە (٢٠٠) ئەندام بەشداری تیادەکا لە نوێنەری (٦٤) رێکخراوەی ئاشتیخوازان لەگەڵ هەندێ پیاوماقوولی سیاسەت لە جیهاناو لە (٩) پێشنیاز دەکۆلێتەوە کە بۆ ئەوە دانراوە ئەوروپا بکرێتە ناوچەیەکی وا چەکی ئەتۆمی تیا قەدەغە بێ ٠

هەروەها کۆنگرەکە هەوڵی ئەوە دەدات گفتوگۆ لەنێوان رۆژاواو رۆژهەلاتدا دەست پێبکاتەوە بە یارمەتی ئەو رێکخراوە جیهانییانەی کە داوای ئاشتیو دووربوون لە کێشەی ئەتۆمی دەکەن لە جیهانا ٠

Institut Kurde de Paris

دەقی وتەکەی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لەکاتی بەخشینی مەدالیای ئازایەتی بە دەستەیەك جەنگاوەر

سوپای میللی پشتیوانی بەهێزی سوپای مەزنمانە

سلاونان لێ بێ ئەی پیاوان ...

سبەینی چوارشەممەیە رێکەوتی داهاتی موناسەبەتێك دەکات لای عیراقیەکان هەموو ئازیزەو رێکەوتی دوو موناسەبەت دەکات لەیەك رۆژا کە ئازیزن .

لە ٨ی شوباتی ١٩٦٣ هەروەك لەوەپێش ونمان حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست لای عیراقیەکان رێی غیرەتی گرتەبەرو دەستەڵاتی ئەوانی بەیەکی لەهەزە شۆڕشە مەزنەکان راپەراند بەوە گیانی نیشتمانی و نەتەوەیەتی ی هەڵی گرتبوو، وە شۆڕشی ٨ی شوبات بەچاو پۆشین لەوەی لەدوا یبدا رووی دا دوای بەلادا خستنی ئەو جەنگەی تیایدا دەستەڵاتی شۆڕش سەرکەوت چونکە ئەو گیانەی کەلەبەر روناکیەکەیدا شۆڕشگیرەکان جوڵان و قەڵای شعوبیەت و دیکتاتۆریان رووخاند هەر ئەوە بەبنەرەت دەمێنێتەوە بۆ هەڵسەنگاندنمان بۆ شۆڕشی ٨ی شوباتی ١٩٦٣ .

هەروەك وتمان لەوەبەر ، پێناسی عیراق رووبەرووی ترسی راستەقینە بوو بووەوە . ترسی لەرێ لادانی جدی و دامالینی پێناسی نیشتمانی و خاسیەتە راستەقینەکانی گەلی عیراقی مەزن لەماوەی رژێمێکی دیکتاتۆریەوە وەك زۆر لە ئێوە دەزانن .

پیاوانی چابووك و چاك لە رۆژگاری زۆر سەختدا! دەردەکەون ، بەڵام لە رۆژگاری ئاساییدا جیاوازیەکان نیسبی دەمێنێتەوە لەنێوان پیاوەکانداو شایانی کۆرانە تا لە رۆژگاری سەختدا تاقی نەکرێتەوە .

بەپێی بۆ چوونی من رۆژگاری بەر لە ٨ی شوباتی ١٩٦٣ لە رۆژگارە زۆر گرانەکان بوو کە عیراقی پیاتی پەری بەڵام پیاوانی بەباوەر بەغیرەت هەستان و جەنگین بۆ بەرگری لە عیراق و بەدەستەڵاتی عیراقیە چابووکەکان شۆڕشی ٨ی شوبات سەرکەوت و ئەمە گیانی شۆڕش و رێبازی بوو .

بەڵام بۆ شۆڕش سەرنەکەوت لە دەربرینی گیانیا لەقۆناخی بیناکاری دا تاوای لێ هات رۆژگار هەلی بۆ لەرێ لادانە کۆنەپەرستانەکەی ١٨ی تشرین دژی شۆڕش رەخسان هوی بنەرەتی وەك دەبینین وەك هەڵسەنگاندنی حزبیش ئەوەیە بەرپرسیاران کە لەو قۆناخەدا حزبیان بەرێوە دەبرد نەیان توانی حزب و جەماوەری گەل لە قۆناخی دوای سەرکەوتنی شۆڕشدا لە لاپەرەی یەکەمیا رابەری بکەن .

ئەساس لەهێزی حزبدا متمانە بە هو مەرکەزیەکان دەکات گرنگ ترینیان یەکیتی دەستەڵاتەو هەڵس و کەوت بە دەستەڵات لە شوێن و زەمانی خۆیدا ، بە بڕیاردانی پێویستەوە لە هەڵویست و وەختی لەباردا بەشێوەیەکی وردو ئامادە کردنی لە ناخەوەی جەماوەری گەل لە سەر ئەو بیروباوەڕە بنەرەتیەی شۆڕشگیرانی یەك خستوەو جەنگاوەرانی یەك خستوەو بەعسیەکانی یەك خستوە ، بەڵام سەرکردایەتی لەو کاتەدا سەرنەکەوت لە بەدی هینانی ئەم چمکانە لە راپەراندنی بەکاری ورددا . شۆڕش توشی نوشستی بوو بەبێ ئەوەی گیانی شۆڕش لە ویژدانی شۆڕشگیراندا دوای بێ بێ ئەوەی پێوانەی بەهای باڵا ون ببێ کە عیراقیەکان ئەوسا لە ویژدان و عەقلیاندا لەپێناویا راپەرین .

بەم جۆرە هەڵمەتەکە بە هەمان باوەڕەوەو بەهەمان گیانەوە لە ١٧ـ٣٠ تەموزدا نوێ بووەوە لەلایەن شۆڕشگیرانی عیراقەوە وەك دەربرینی لە گەلی عیراق بەگشت کە ئەمجارەش هەر لەبەعسیە نیشتمان پەروەرەکان رۆڵەکانی گەلەوە هات و شۆڕش نیشتمان پەروەرەکان رۆڵەکانی گەلەوە هات و شۆڕشی ١٧ی تەمووز سەرکەوت و خۆی لەسەر رێگای بیروباوەر بەهەموو مانا دووزەکانیەوە نوێ کردەوەو فراوانترین هەلی لەبەردەم راپەراندنی بەجدیدا کردەوە لەسەر ئەم رێگایە لە ٣٠ی تەموزی ١٩٦٨دا .

زەوت سەرەتای بوو لە ١٧ی تەموزداو دوای ئەهات و پشت بەخوا دوای نابەت و لەبەرەو سەرکەوتن ناوەستێ و ئەمەبە مانای راستەقینە لە دەربرینی بیروباوەری بەعسدا وەك شۆڕشگیرەکان لە ساڵی ١٩٦٣دا ویستیان و نەیان توانی بەشێوەیەکی پێگەیشتو وەك پێویست بوو دەری ببڕن .

لە شۆڕشی ٨ی شوباتی ساڵی ١٩٦٣دا نیشتمان پەروەرە دڵسۆزە نەتەوەییە شەرەفمەندەکان هەموو بە سەرکردایەتی بەعسی و پێشڕەوە رێکخراوە بەباوەڕەکان لە گەل ، مەدەنی و عەسکەری بە نیشتمان پەروەرە بەعسیەکان و نەتەوەییەکان شان بەشانی یەك بوون لە راپەڕاندنی ئەو شۆڕشەی لە ١٨ی تشرینی ١٩٦٣دا عەدری لێ کراو لەکیسی درا .

موناسبەتی تر ئەمڕۆ کە باسی دەکەین رۆژی ٨ی شوبات دروست بوونی سوپای میللیە .

سوپای میللی لە هەمان گیانی شۆڕشگیرانی ٨ی شوباتی ساڵی ١٩٦٣ دروست بوو ، لە عەسکەری و مەدەنیە عیراقیە دڵسۆزە شەرەفمەندە بەباوەڕەکان ، بە باوەڕی پەیوەند بە چارەنووسەوە لەنێوان عیراق و نەتەوەدا لە مێژوو نیستاو پاشەرۆژداو دەربری هەمان گیانی تا هاوشانی دڵسۆزی هێزی چەکداری ئازابێ بۆ بەرگری لەعیراق و دەربری پێناسی و بیروباوەڕی نەتەوەیی بێ هەرکاتێ لە هەر شوێن و وەختدا پیویست بێ .

سوپای میللی ئێستاو بەردەوام هاوشانی و دڵسۆزو پشتوانی بەهێزی سوپای مەزنمانە لە ئەرکی نیشتمانی و نەتەوەی و لەناو عیراق و دەرەوی و لەسەر سنوورو جەنگاوەرەکانی بە ئازایانەو شەرەفمەنەی جەنگین ویەهەمان گیانی ئازایەتی کە عەسکەریە بەباوەڕەکان پێ جەنگین هەرچەند ئەوان زیاتر مەشقیان هەیەو زیاتر لە رێکخستندا وردن و کەرەستەی پێشکەوتوتریان هەیە لەوەی سوپای میللی هەبەتی .

ئەوەی وەك هەموو عیراقی شانازی پێوە دەکەین و لە هەر پلەیەکدا بین ئەوەیە سوپای میللی لەگەڵ زۆری ژمارەی داو لەگەڵ ئەرکی فراوانی کە پێ دراوە لەلایەن هێزە چەکدارەکانەوە وەك هاوشانی تائیستا رووداویك لەبەر دەمماندا نەبووە شایانی دڵ تەنگی بێ و هیچ رووداویکی لەیەك نەگەشتن رووی نەداوە لە ماوەی چوار ساڵی جەنگدا لەنێوان سوپای میللی و هێزی چەکداردا ، ئەمە بەڵگەی ئاشکرایە لەسەر مانای پێگەیشتوی قوڵی گەلی مەزنمان و ئەو پێگەیشتوبیەی عەسکەریەکان هەیانە لەهەمان کاتدا لای سوپای میللی .

لەبەر ئەوە ئەمڕۆ لەبەردەمماندا هەروەك لەوەپێش وەستان ، دەستەیەك لەرۆڵەکانی عیراقی مەرد وەستاون لە پیاوە نموونەییەکانی ئەفسەرو جەنگاوەران لەوانە جەنگاوەرانی سوپای میللییان تیایە .

سڵاوی خوا لە پیاوان .. سڵاوی خوا لە بیرەوەری .. پێیت بەخوا هەمیشە بەخێرو سەربەرز دەتان ببینێ .

ئێمە ئەمڕۆ شادمانین بەوەی رادەی لیاقەی ئامادەبووان لەهی لەوەپیش زیاتر ریك دەبینین سڵاومان بۆ براکانتان و ئەو خێزانە شەرەفمەنەانەی ئێوەی پاڵەوانانی نموونەییان گۆش کردوە .. خواتان لەگەڵ .

کونگرێ چواردێ یێ نیقابا ماموستایێن دهوکێ هاتە گرێدان

ل سپێدەیا چوارشەممبا رۆژا رێکەفتا ١ـ٢ـ٩٨٤ و بچاف دێریا بەرێز نامق رقیب پارێزگەرێ دهوکێ کونگرێ چواردێ یێ نیقابا ماموستا ـ لەقێ دهوکێ ـ هاتە گرێدان ل بن دروشمێ (ب فومانداریا سەروکێ خەباتکەر صدام حسێنی و ب زانستیێ و تورەیێ دێ سەرکەتنێ پارێزین و عیراقێ ئاشاکەین) .

ئەندامێت فی کونگری (٧٠) ماموستا بون ، ئەو بون یێت کو هاتینە هلبژارتن ل تایێن نیقابێ ل مەلبەندێ و ل ئامێدیێ و ل زاخو و ل سێمێلێ و هەمی ناحیێن دی . ئو د فی کونگری دا بەرێز نهێن گرێ شوعبا دهوکێ و هژمارەکا مێهڤانا پشکداری تێدا کرن .

ئو کونگر ب سێ روینشتنا هاتە گێران :

● جڤاتا ئێکێ ل دەم ژمێر ٨،٣٠ سپێدێ بو و ئەڤ چالاکیە هاتنە پێش کێش کرن :

ـ چەند ئایەتێت قورئانێ هاتنە خویندن .

ـ دەقیقەکا راوەستاندنێ ل سەر رحا شەهیدێن قادسیا صدامی .

ـ ئاخفتنا بەرێز پارێزگەرێ دهوکێ .

ـ ئاخفتنا ئێکەتی و گشتی یێ پەروەردێ .

ـ ئاخفتنا بەرێز مصطفی موسی سەروکێ نیقابێ ل دهوکێ .

ـ ئاخفتنا ئێکەتیێ و ئەفگەر و نیقابا ل دهوکێ .

ئو ل دویف هندێ دا دەست پێ کری چەند خەلاتەك هاتنە پێش کێش کرن بو وان ماموستایێن کو خزمەتەکا دویر و درێژ یا هەی د فێرکرنێ دا .

ئو ل دوین هندێ دا روینشتنا سپێدێ یا دووێ دەست پێ کر و ئەڤە ژی برافیێت وێ بون :

ـ ئاخفتنا نهێن گرێ (امانة السر) .

ـ ئاخفتنا کاروبارێت مالی .

ـ پێك ئینانا سکرتاریا کونگری ژ سێ ئەندامێ پشتی کو کومیتەیا رێفەبەرێ یا بەرێ هاتیە ئازا کرن ژ لایێ بەرێز سەروکێ لەقێ ڤە ، ئەڤ سکرتاریە ژ ڤان هەڤالا بو : هەڤال صلاح الدین احمد عزیز ـ سەروك

هەڤال ناجی محمد مصطفی ـ ئەندام

هەڤال الهام احمد حاجی ـ ئەندام

ـ بناف کرنا لیژنا و سەروکێت لیژنا هاتە کرن ب

بروانە ل : ١١

جەماوەری دهۆك هەمیشە ئامادەی قوربانی و فیداکارین

لە کۆتایی کۆرێکی فراواندا کە لە هۆڵی مەڵبەندی لاوانی زاخۆدا کێرا ، جەماوەری قەزای زاخۆو ناحیەی ابراهیم الخلیل و باتوفەو درکار لە پارێزگای دهۆك بروسکەیەکیان بۆ سەرەکی فەرماندە صدام حسین بەرزکردەوەو تیایا ئەوەیان دەرخست کە بە تەواوی ئامادەی قوربانی و فیداکارین و هەمیشە لەگەڵ هێزە چەکدارەکانمانا رادەوەستن بۆ بەربەست کردنی ئەو رەشەبا پیسەی کە لە قوم و ئارانەوە دێ .

لەم کۆرەدا بەرێز پارێزەری دهۆك نامیق سوورچی و هاورێ ئەمینداری نهێنی سەرکردایەتی ی شوعبەی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە دهۆك سڵاوی سەرەکی فەرمانده صدام حسینیان بە جەماوەری قەزایی زاخۆو ناحیەکانی دەوروبەری گەیاند .

جێ بەجێ کردنی هەندێ پرۆژەی خانوو و تەندروستی لە سلێمانیدا

بەرێوەبەرایەتی ئیش و کارلە پارێزگای سلێمانی چەند پرۆژەیەکی تەواو کردوە کە پێوەندیان بە وەرزش و خانوو و تەندروستی و پەروەردەوە هەیە لە هەندێ ناوچەی جیاجیای پارێزگادا .

ئەم پرۆژانە برێتین لەدروستکردنی بەشێکی ناوخۆیی بۆ نیشتەجێ کردنی قوتابیان و بینایەك بۆ مەڵبەندی پێگەیاندن بەخواردەمەنی و دوو مەیدان بۆ یاری و وەرزش لە مەڵبەندی لاوانی سلێمانیداو مەڵبەندێك بۆ تیمارکردنی خێرا لە سلێمانیداو سێ خانوو بۆ دادیارەکانی ناوەندی پارێزگاو قەزای شارباژێرو قەزای دەربەندیخان .

دەزگاکانی بەڕێوەبەرایەتی یەکە ئیستا بەردەوامن لە تەواوکردنی (١٢) پرۆژەی پەروەردەو تەندروستی و رۆشنبیری و مەڵبەندی هەندێ دابەرەو رێکخراوی جەماوەردا لە هەندێ لای پارێزگادا .

کردنەوەی کۆنگرەی شەشەمی ساڵانەی کشت و کاڵ لە ناوچەی ئۆتۆنۆمی کوردستاندا

کۆنگرەی شەشەمی ساڵانەی کشت و کاڵ لە ناوچەی ئۆتۆنۆمی کوردستاندا لە هەولێر دەستی پێ کردو دوو رۆژی خایاند .

لە کردنەوەی کۆنگرەکەدا بەرێزان وەزیری کشت و کاڵ و چارەکردنی کشت و کاڵ صدیق عبداللطیف و سەرۆکی ئەنجومەنی راپەراندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی ی کوردستان جمال حاجی شریف و پارێزەری هەولێر یحی جاف و ئەمینداری گشتی یەکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی و هاورێیان ئەمینداری نهێنی و ئەندامانی سەرکردایەتی شوعبەی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە هەولێرو ئەندامانی ئەنجومەنەکانی کشت و کاڵ لە پارێزگاکانی ناوچەکەدا ئامادەبوون .

لە سەرەتادا هەموو دەقیقەیەك بەپێوە وەستان بۆ رێزکرتن لە گیانی پاکی شەهیدەکانمان ئەنجا سەرۆکی ئەنجومەنی راپەراندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی کوردستان وتارێکی خوێندەو تیایا وتی فەرمانرەواکانی رژێمی گومانلێ کراوی ئێران لەوە ئەگەیشتوون کە عیراقی صدام حسین رۆژبەرۆژ بەهێزتر دەبێ و رۆڵەکانی سوورتر دەبن لەسەر پاراستنی شۆڕش و سەرکردایەتی بەشێوەیەکی قووڵ سەرپەرشتی گۆڕان و بەرەوپێش بردنی بناغەی کشت و کاڵ دەکا .

ئەنجا دکتۆر حمید محمد سعید ئەمینداری گشتی کشت و کاڵ سەرۆکی کۆنگرە وتارێکی داو تیایا وتی ئەو بارودۆخەی وڵاتمان تێیدەپەرێ پیایاو ئەرکی نیشتمانی وامان لێدەکا کە چاکی لێ بکەین بە لادا بۆ بنیاتنانی عیراقی باڵاو زیادکردنی بەرهەم و بەکارهێنانی تازەترین رێگا لەم پێناوەدا .

ئەنجا ئەو راپۆرتانە خوێنرانەوە کە لەبارەی نەخشەی کشت و کاڵی زستانەو هاوینەی باز دانرابوون و ئەو کۆسپانەی هاتنە رێیان و چۆن چارەیان بکرێ .

خولی «٨»ی شوبات لە یەکێتی کرێکارانی هەولێر

لە چوارچێوەی چالاکی یەکانی یەکێتی نەقابەکانی کرێکاران لە هەولێر ، خولێکی نوێی رۆشنبیری لە بارەگای یەکێتی یەکەدا بۆ کرێکارانی پارێزگای هەولێر بەناونیشانی خولی « ٨ » ی شوبات کرایەوە .

تیایدا چەندان باسی بەکەلك پێش کەش دەکرێت لەوانە باسی جەنگی رەوامان دژی دەستدرێژی یەکانی رژێمی رەگەزپەرستی ئێران و یاسای کارکردن و بایەخی رۆژەکانی دامەزراندنی سوپای میللی و تەقەللا بۆ زێتر بوونی بەرهەم لە کارگەو دامەزراوەکانی تری کارکردندا .

بەرێز لێپرسراوی رۆشنبیری لە یەکێتی یەکەدا زیاتر باسی ئەم خولەی بۆ کردین و ووتی :

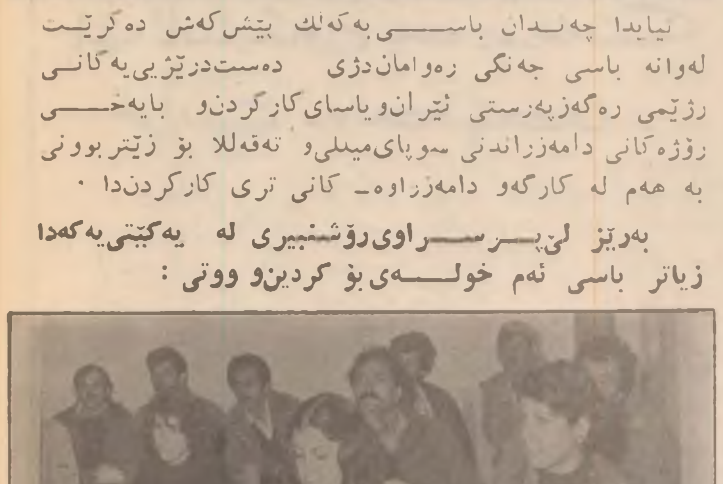

یەکێتی نەقابەکانی کرێکاران مانگێ بە چەندان چالاکی هەڵدەستێ لە کردنەوەی خولی رۆشنبیری و چالاکی هەمە چەشنە بۆ پشتگیری کردنی جەنگی رەوامان و پاراستنی گیانی سەرکەوتن . خولی ٨ی شوباتیش کە چەندان کرێکاری ئافرەت و پیاوی تێدایە چەندان بابەت دەگرێتە خۆی کە سەراپایان بۆ رادەی بەرزبوونەوەی هۆشمەندی کرێکارانە لەپێناو سەرکەوتنی زیاتر و بەرهەمی زۆرتر و بەگوێرەی راسپاردەو ئەرکەکانی ئەم قۆناغە مێژوویی یە .

● شێرزاد ●

دەقی وتەکەی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە کاتی چاوکەوتنیا بە دەستەیەك مامۆستاو قوتابی ئامادەیی دجلەی عیراقی لە کوێت

مەبەستمان کوشتار نیە بەڵکو بەرگری کردن لە عیراق دژی پیاوکوژان

لاوان بەخێربێن ..
وزەی لاوان لەم تەمەنداو ئەو تەمەنەی بەدوایدا دێت چی لە بیناکاریداو یان لە جەنگیندا سنووری بۆ نیە .

کە لاو بووین وەك ئێوەو لەئێوە گەورەتر ئەوسا لەپۆلی چواری سانەویەوە دەرچوو بووم بۆ پێنجی سانەوی کە ئەوساتە بەرزترین پلەی خوێندن بوو بەر لە زانکۆ لەو رۆژگارەدا عیراق لە ماتەمێکی فراواندا لە باکوورییەوە تا باشووری دەژیا .

بەیەکدا هەڵپژان لەناو هەموونددا بلاوو بوو ، نەتەوەکان لەناو یەکك شەڕیان دەکرد ، کۆڵانەکان لە نێوانیاندا شەڕ بوو شارەکان شەڕیان لەگەڵ یەك دەکرد دراوسێو لەگەڵ دراوسێو حزبەکان لەناو یەکدا شەڕیان دەکرد .. نەهامەتی دەستی بەسەر عیراقدا گرتبوو لەم پەریەوە بۆ ئەو پەرێو رەمزی دیکتاتۆریو ئەو شەوە تارە عبدالکریم قاسمو رژێمەکەی بوو .

● دۆخەکە بەم جۆرە بوو ●

جا تابزانن باروو دۆخەکە چۆن بوو ..لەو وەختەدا لەگەڵ چەند هاورێیەکدا لە بەندیخانە داوامان لە پۆلیس دەکرد لە بەرخاتری دوو هاورێمان دەترساین بە پەت رایان کێشن ئەگەر بچنە سەرجادەکان داوامان کرد بە ئارەزووی خۆمان بیانخەنە بەندیخانە لەگەڵ ئێمەدا لەبەیانیەوە تا سەعات دەی شەو دوایی ئەوەی دەردەچوون تا لە بەپەت راکێشان رزگاریان بێ .. هەموو پێناسی عیراق خەریك دەبوو بگۆڕرێ تا شەخسیەتی رەسەنی عیراق مەحو بکرێتەوەو هەموو پەیوەندێکی بەنەتەوەوە مەحو بکرێتەوە . لەو وەختەدا حزبەکەتان بەغیرەتانە هاتە دەستو دەستەیەك لاوی لەتەمەنی ئێوەو لەتەمەنی ئێوە بچووك تری راسپارد ئەو وەختە موو لەروومانددا هەروەك پەندە میللیەکە دەڵێ دەرنەهاتبوو وەك لە رووی هەندێك لەئێوەدا هەیە. ئەو لاوانە لە رووناکی رۆژداو وابزانم لەسەعات شەشو نیوی پایزی ساڵی ١٩٥٩دا بوو .. هاتنو ئەوسا عبدالکریم قاسم گەلی گەیاندبووە حاڵی پەریشان ، بە ئاشکرا لێیاندا لە شەقامی الرشیدو بە کەوتوویی لەشەقامەکەدا بەجێیان هێشتو کەس لە هاوسوێندەکانی نەیان وێرا بیبەن بۆ نەخۆشخانە.

لەبیرمە لەو رۆژەدا ، یەکێ لەهاورێ بەعسیەکانمان لەحزبدا لەئێمە لەپێشتربوو پرسیاری دەکرد لەنوێنەری سەرکردایەتی دەربارەی نەخشەی هەڵگێڕانەوەی رژێمی حوکمو دەست بەسەرا گرتنی ..دوای لێدانی عبدالکریم قاسمو مردنی ، ئێمە کە ئەم هاورێیە ئەم پرسیارەی دەکرد پێی قارس دەبووین بەپرسیارەکەی ، چونکە دەترساین نوێنەری سەرکردایەتی وامان لێ تێبگات کە کردنی پرسیاریوا لەبەر ئەوەیە ئێمە راڕین لە کارەکەمانو لەئەنجامدا حزب کەسانی تر راسپێرێ کە نوێنەری سەرکردایەتی دەرۆشت لۆمەی هاورێکەمان دەکردو پێمان دەوت بۆ پرسیاری وادەکەی .. چونکە ئێمە دەترساین هەروەك ووتم نوێنەری سەرکردایەتی وای لێك بداتەوە ئێمە راڕاینو لە ئەنجامدا حزب غەیری ئێمە راسپێری بۆ ئەرکەکە .

● لاوانی بەباوەر دەتوانن هەمووشت بکەن ●

لاوانی بەباوەر دەتوانن هەموو شت بکەن ، بەڵکو عەیبە بۆی بڵێ دەتوانم فلانەشت بکەم بەلام ناتوانم فلانە شتی تر بکەم .. دیسان لاوانی بەباوەر هیلاك نابن .. دەتوانن کاری شەوو رۆژیان پێکەوە ببەستن بۆ رۆژانو شەوانو دوایی پشوو بدەن .

لاوان ،بەخێربێن .. لاوانی عیراق کە لەلای براکانیانەوە هاتوون لە خاکی براکانیانەوە لەکوێتی براوە ...

بەرێوەبەرایەتی قوتابخانەکە .. بەخێربێن ..

سلاومان بگەیەنن بەبراکانتان لەکوێت ،سلاومان بگەیەنن بە عیراقیەکان لەکوێت ... پێیان بڵێن با دڵنیابن لەعیراق چونکە عیراق قەلایەکی پتەوەو ئەو پیاوانەی هەیە .. ئەگەر خومەینی دارو دەستەکانی گۆری بە تەشەنەی میکرۆبو یەکی لەدارەدەستەکانی کرد بە دە ئێمە پشت بەخوا دەیان شکێنن .

لەشارەکانمان دەدەن هەروەك بەر لە ٤/٩/ ١٩٨٠ کردیانو زیان بەدامو دەزگا مەدەنیەکانمان دەگەیەننو منداڵو ئافرەت دەکوژن ئەم کردەوانەیان لە تەلەفزیونی عیراقەوە پیشان دەدرێو هەندێ لەگەلانیان دەیبینن چونکە راگەیاندنی تەلەفزیون نزیکەی پێنج ملیون ئێرانی دەگرێتەوە کە بەرنامەی تەلەفزیونی عیراقیان دەگاتێو ئەو تاوانانە دەبینن دژی منداڵانو ئافرەتو پیران دەکرێ ، تاوانی دوا بۆردومانیانو کاربەدەستەکانیان بەبێ شەرمانە دەوستن تابڵێن ... لەئێستاوە شەر دەست پێدەکاتو تا ئێستا شارێکی عیراقیان بۆردومان نەکردوە .. وا دەزانن گەلانی ئێران گەمژەنو هوشیارنین تا رادەیەك ئەوەی لەتەلەفزیونی عیراق دەیبینێ باوەری پێ ناکات .

ئەمەبەرادەی ئەوانەی ئێران بەریوە دەبەن ، بەداخەوە ، ئەم رادەیە باوەری گەلی لەدەست دەدات لەگەڵ رۆژگاردا ، خومەینی خۆیو دارو دەستەکەی چاك دەزانن ئەو حاڵەنەی هەیان بوو کە هاتنە سەر حوکم ئێستا وانیە .. تاقە پەیوەندیان بە گەلەوە راونانو کوشتنە .

● بریارەکەمان رادەپەرێنین ●

کە رامان گەیاند لەنیشانەی هەڵبژاردە دەدەین لە چەند شارێکی ئێراندا ، دەبینین بە هەمان لەخۆبایی بوونی نامەردانەوە تیایاندا یەت کە دەڵێ ئەگەر لەو نیشانە دیاری کراوانەتاندا لەنیشانە ئابووریەکانی عیراق دەدەین ، وەك ئەوەی گوایە ئەوان کەسانێکی مرۆڤایەتینو تا ئەو رادەیەی لەوساوەی شەڕ بوە تا ئێستا لەنیشانەی ئابووری عیراقیان نەداوە .. وەلام ئەوەبوو ئێمە نیشانەی نوێمان زیاد کردو بریارەکەمان را دەپەرێنین ... ئەو مەنبەرە مرد کە هەرەشەی لەعەرەب دەکردو هەرەشەی لەعیراق دەکرد تا لەو کارەی دوابخەن کە بریاریداوە بۆ بەرگری لە رێزو شەرەفو بیروباوەری .

کاتێ گۆڤارە زایونیو ئەمەریکاییو رۆژئاواییەکان لە لاپەرەی یەکەمیاندا تەنیا وێنەی خومەینییان بلاو دەکردەوە .. دەوڵەتانی گەورە دەلەرزین لە قسەیەك کە دژیانی دەکرد ئێمە لە خومەینی نەترساینو کەوەختی هات بەغیرەتانە بێنە دەست بۆ بەرگری کردن لەعیراق هەروەك حزبەکەمان لەو رۆژە تاریکانەی باسم کرد بەغیرەتانە هاتە دەست ، رۆڵەکانی عیراق بەغیرتەوە هاتنە دەستو بۆ بەرگری لەعیراق دەرسێکیان دادان کە شایەنیانە .

ئەوانەی حوکمی ئێران دەکەن کەوتوونەتە وەهمەوە ئەگەر وادەزانن دەتوانن بە هەرەشە عیراق بترسێننو وای لێبکەن رێگایەك بگرێ یان بریاری بدات لەگەڵ دەستەلاتو شەرەفو رێزیا ناگونجێ ، بەشی زۆری کاربەدەستانی ئێران گومان لێکراونو هەموویان وادیارە بەوردی مێژوومانیان بەراست نەخوێندۆتەوەو لەمعدنی عیراق نەگەیشتونو نازانن چەجۆرە گۆرانێك رووی داوە لەماوەی شانزە ساڵەی تەمەنی شۆڕشدا .

سەعات دوانزەی ئەمشەو دوا سەعاتی ئینزارەکە تەواو دەبێو ئێمە ئیلتزامی رەوشتیمان نامێنێ بەرامبەر گەلانی ئێران کە وریامان کردنەوە ئەگەر لەو شارانەدا مانەوە تیایاندا لە نیشانەی هەڵبژاردە دەدەین چونکە مەبەستمان کوشتن نیە بەڵکو بەرگریە لە عیراق دژی پیاو کوژانو ئەوانەی هەرەشەیان لەعیراق کرد تێدەگەن بەچە توانایەکەوە بەیاننامەکەی سەرکردایەتی گشتی هێزە چەکدارەکان جێبەجێ دەکەینو ئەو کاتە هەڵدەبژێرین دەکەوێتە دوای سەعات دوانزەی ئەمشەوو ئێمە سەربەستین لە هەڵبژاردنی ئەو وەختەی لێدانی نیشانەکانی تیا دەکرێ .

بابزانن ، وەبا ئەوانەی لە پشتیانەوەنو بەپلەی ئەساسی زایونیەکانو ئەوانەی تریش با بزانن ، هەتا شەڕ بەردەوام بێ ، هێزی عیراق سەخت ترو پتەو تر دەبێو ناکرێ دەستەلاتی کاربەدەستان نەرم بێ، ئەگەر وادەزانن ئەوە لەوەهمەدان ، چونکە ئەمرۆ هاوولاتی ئاسایی وای لێهاتووە دەزانێ کاربەدەستان چۆن دەبێ دەستەلاتی بەهێزبێ چۆن دەبێ بەرپرسیارێ زەرەیەك شەرەفی هەبێ چۆن دەبێ دەستەلاتی شل بێ بەلکو چۆن دەبێ هەتا لەئیش کردن هیلاك ببێ .. ئەوەی لەسەرشانیو لەوێژدانیا بەرپرسیاری (١٥) ملیون عیراقی هەڵگرتوە ، چونکە ژمارەی عیراقیەکان ئێستا (١٥) ملیونە نەك (١٤) ملیون .. ئەوەی لەسەرشانیو لە وێژدانیا بەرپرسیاری (١٥) ملیون عیراقی هەڵگرتووەو بەرپرسیاری شەرەفی نەتەوەو مێژوو ناکرێ پاشەگەز ببێتەوەو ناکرێ ئەوە نەبێ هەر زیاتر پتەوبێ بەڵکو ناکرێ هیلاك ببێ وەك کەسانی تر هیلاك دەبن .

لەسەرکردایەتی وتمان ، وەلایەنێکی قسەکانمان بەجدی بوو ... لایەنێکی تری بۆ خۆشی ..وتمان جائز نیە کەسمان هیلاك ببینو کەسمان لەسەرکردایەتیدا یان لە کادیری حزبیدا نەخۆش بکەوین یان لەکادیری دەوڵەت مادەمێکی شەڕ هەیە، دوای تەواو بوونی شەر لێ گەرێ ئەوەی نەخۆش دەکەوێ .. نەخۆش بکەوێ .

● بەرەنگاری خومەینیو دارودەستەی دەکەین ●

ئەوانەی ئێران بەرێوەدەبەن هەرەشە دەکەنو گەلانیان هان دەدەن بەتایبەتی خەڵکی لادێی هەژار کە تائێستا بەتەواوی ساختەی ئەوانەیان بۆ دەرنەکەوتووە کە بەرێوەیان دەبەن بەرێگای مردندا ،پێیان دەڵێن کە شەری داهاتوو لەگەڵ عیراق شەرێکی بن بڕ کردن دەبێت تا بەمەخەڵك دڵنیا بکەنو پێیان بڵێن ئەمە دوا شەڕەو ئیتر شەڕ تەواو دەبێ ، پێیان دەڵێنو زۆر بە لخوشیەوە ،دڵخوشی شەرەفمەندەکان کە بەگژ زوڵمدا دەچن ، نەك دڵخوشی نامرۆڤایەتی ، بە تەواوی دڵخوشیەوە دەڵێن بەرەنگالیان دەبینەوە ئەگەر لەسەر قسەکەیان بن ، بەرەنگاری خومەینیو داروەستەکەی دەبینەوە ئەگەر لەسەر قسەکەیانبنو زۆران لەگەڵ عیراقدا بکرن لە شەرێکی بنە بڕدا ... ئەگەر لەسەر قسەیان بوون لەسەریانە لە شەرێکی بنەبڕدا زۆرانمان لەگەڵ بگرن .. چاوەرێیان دەکەین بۆ زۆران .

ئێمە بەباوەری موتلەقەوەو بەیەقینی تەواو باوەرمان هەیە ئەنجامی زۆرانبازیەکە شکاندیان دەبێو سەرکەوتنی عیراق کە سەرکەوتنی دەستەلاتی نەتەوەی عەرەبو شەرەفو بیروباوەریەتی .

بەلام لەهەمان کاتدا دەلێینو بەمەسئولیەتەوە تا چاوی رۆڵەکانی ئێران بکەینەوە ، ئەوانەی بەرێوەیان دەبەن کە سانێکی شێتو گومان لێکراو تا وان بارن لەبەرئەوە لەسەریانە خۆیان لادەن لە قەترەیەك خوێن - هەروەك پەندە میللیەکە دەڵێ - لەسەریانە دوور بکەونەوە لە بەلای ناردنیان بەرەو مردن چونکە لەسنووری عیراق هیچ چاوەرێیان ناکات مردن نەبێو بەقسەی ئەوان باوەر نەکەن کە بازرگانی بەخوێنیانەوە دەکەن ، دەڵێم بازرگانی بەخوێنیانەوە دەکەن چونکە سولتەو زۆرانبازێ لەناو مەرکەزی سولتە لەئێران وای لێهاتووە دروشمی بەردەوامی شەڕی خستۆتە شێوازی هاوکێشەی سولتەو زۆرانی نێوان مەرکەزەکانی ناوی .. مرۆڤی بەم جۆرەش بەبێ گومان لەساکار ترین مانای شەرەف بەدوورە .

ئەوەی بازرگانی بەخوێنی گەلەکەیەوە دەکات بۆ بەهێزکردنی ئەم مەرکەز لە سولتەدا بە سەر ئەوی تردا ئەوە هیچ مانایەکی شەرەفو مەسئولیەتی هەڵنەگرتوە .

● بەرباد کردنی تەواو چاوەروانیانە ●

لەسەر گەلانی ئێرانە خۆیان لە شەڕ لابدەن ، چونکە ئێمە کە لەتەموزی ساڵی ١٩٨٢دا توانامان هەبوو دە لە ئەسلی بیست بکوژین لەوانەی پەلاماریان دەبرد ، ئەوا ئێمە پشت بەخوا ئەمرۆ توانامان هەیە ١٤ یان ١٦ لە ئەسلی بیست بکوژین لەوانەی پەلامار دەبەنو لەوانەیە تەنیا چوار لەمردن رزگار ببێ لەبیستو تەفرو توناو بەرباد کردنی تەواو چاوەرێیان دەکا ئەوسا ئێمە وێژدانمان لەپشودا دەبێت لەبەردەم خۆمانو لەبەردەم مرۆڤایەتیو لەبەردەم خوادا .

بائەوانەی ئێران بەرەو مردن دەبەن بزانن ئێمە هەنگاوەکانیان ئاگادارینو هەنگاو هەنگاو بیر کردنەوەیان ئاگادارین ، بەلام ئەمجارە پێیان نالێین چییان لێدەزانین وەك لە جارەکانی ترا پێمان دەوتن ، بەلام ئەگەر هاتوو کارە شێتانەکەیان دەست پێکرد بە پەلاماری تازە بۆیان دەردەکەوێ ئێمە ئاگاداری هەموو ئەوە بووین بریاریان داوە بەوەشەوە ناویان ناوە بەئوسلوبی تازە لە بەرەنگاری عیراقدا .

عیراقیەکان بە ئوسلوبی تازە تووشی کوتو بڕی نابن هەر چەندە ئەوان تائێستا ئوسلوبی داهێنراویان نەکردوەو هەموو ئەوەی کردویانە لە چوار چێوەی جەنگی جیهانی یەکەمو دووەمو شەری کوریدا سووراوەتەوە .

عیراقیەکان لە هەموو کەرتەکان جەنگین لەهەموو وەرزەکانداو لەسەر هەموو جۆرە زەویەکو هەموو چەکێکیان بەکار هێناو هەمووشتی لە شەڕ دەزانن .

لەبەر ئەوە دەتوانن دڵنیابن لەعیراق ئێوەو براعەرەبەکانتانو کوێتیەکان لەو وڵاتەی ئێوەی تیا دەژین کە وڵاتی کوێتی برایە .

● باوەربوونی گەلی عیراق بەخۆی سنووری نیە ●

باوەربوونی گەل بەخۆی لەعیراق هەر لە منداڵێکی بچوکەوە تا پیرێکی گەورە سنووری نیەو باوەر بە پاشەرۆژ تا هەتایە کراوەیەو هەموان هەست بە پتەوی ئەو ئەرزە دەکەن لەسەری وەستاونو هەموویان هەست بە بەرپرسیاری مێژووی دەکەن کە دەکەوێتە سەر شانی عیراق لەو رۆژگارەی ئێوە لە شیعرەکانتانا بە رۆژگاری ئەنگی ناوتان برد .

شەرەفمەندی هەر بۆ عیراقە سەرەرای ئەو گرانیانەی روو بەرووی دەبێو کە لە رۆژگاری ئەگیا راپەریوەو بەغیرەتی پیاوان بەرگری لە عیراقو لە نەتەوەی عەرەبو شەرەفمەندی عیراقو شەرەفمەندی نەتەوەی عەرەب دەکا لەو رۆژگارەدا بە ئەنگ ناوتانا .

لەو باوەرەدام ، بەئیمانەوە کە عیراقیەکان لێهاتووانە ریزی پێشەوە دەگرن لەبەرگری کردنیادا لە باوەر لە رۆژگاری ئەگیا .

بەخێر دەتان بینینو بەسەربەرزی خوا دەستان بگرێو سلاومان بۆ هەموو براکانتان .

Institut Kurde de Paris

سەرەکی ئەنجومەنی نیشتمانی بۆ «هاوکاری» دەدوێ

مامۆستا نعیم حداد

★ تەواوکردنی ٤٠ قانوون
★ پارلەمانەکانی جیهان پشتی عیراق دەگرن
★ لە خولی داهاتوودا دوو قانوونی گرنگ ئامادەدەکرێ
★ شۆڕشی هەشتی شوبات شۆڕشی ڕاستەقینەی گەلە

بەبۆنەی یادی شۆڕشی شوباتەوە (هاوکاری) دیدەنی‌یەکی لە مامۆستا نعیم‌حداد سەرەکی ئەنجومەنی نیشتمانی کردو دەمەتەقێ‌یەکی لەگەڵیاکرد لەبارەی ڕەوتی ئەنجومەن‌و پێوەندی‌یەکانی‌و ئەو پرۆژانەی سەیری‌کردوون‌و ئەوانەی بەرێوەن‌و یادگاری‌یەکانی هاوڕێ نعیم‌حداد لەبارەی شۆڕشی ٨ی شوباتی پیرۆزەوە :

★ماوەی ڕابوردووی تەمەنی ئەنجومەن پڕبوو لە چالاکی جۆربەجۆر ·· گرنگترینی ئەو چالاکی‌یانە بەلاتانەوە چی‌بوون لەکانی بەردەوامبوونی ئەو شەڕەدا کە دەستەی بۆگەنی ئێران دایان سەپاندوە بەسەرمانا·

– بەتایبەتی خولی ئەم دواییەی ئەنجومەن پڕبوو لە چالاکی بێ‌وچان بۆ باسکردن‌و تێروتەسەل‌کردنی ئەو یاسایانەی خرابوونە بەر دەمی‌و ئەو یاسایانەی ئامادەکردو لەلایەن ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشەوە بڕیاریان لەسەر دراو خرانەکار · هەر لەو ساتەبشەوە کە ئەنجومەنی نیشتمانی دەستی‌کردوە بەکار ڕێبازی دیموکراتی‌یانەی حیزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست‌و شۆڕشی حەفدەی تەمووزی کردوە بە بەرنامەی خۆی‌و لەبەر ڕووناکی ئامۆژگاری‌یەکانی سەرەکی فەرماندە صدام حسین دەڕوا بەرێوە بۆ قوولکردنی دیموکراسی‌یەت‌و بلاوکردنەوەی راوێژی دیموکراسی‌یانە بۆ ئەوەی گوێ لە بیروڕای هەموو کەسێ بگرین لەپێناوی خزمەتکردنی ئەو گەلەی کە چەندەها ساڵ هەوڵی بۆداوەو قوربانی لە ڕێگایدا پێشکەش‌کردوە ·

پرۆژەی (٤٠) قانوون خرایە بەردەمی ئەنجومەن‌و هەموویانی سەیرکردوو ئامادەی‌کردن · لە هەمان کاتیشدا ئەنجومەن نزیك‌بوە لە بەرەکانی شەڕو ئەندامانی ئەنجومەن بەشداری‌یان لە بەرەکانی شەڕدا کردوە ·

★ڕادەی پێوەندی ئەنجومەنی نیشتمانی لەگەل پارلەمانەکانی جیهاندا چۆن یەرەی سەندومو هەڵوێستی ئەوان چۆنە بەرامبەر شەڕەکەمان لەگەل ڕژێمەی رەگەزپەرستی ئێرانا ؟

– ئەنجومەنی نیشتمانی دەورێکی باڵای هەبووە لە کۆکردنەوەی جەماوەردا بە دەوری سەرکردایەتی سەرەکی فەرماندە تێکۆشەر صدام‌حسین‌داو دەورێکی باڵایشی هەبوە لە دەرکردنی بڕیاری وادا کە پشتی سیاسەتی ئاشتیخوازانەی عیراق بگرێ ·

لەم بارەیەوە یەکێتی پارلەمانی‌ی عەرەبی بڕیارێکی دەرکرد بۆ پارمەتی عیراق‌و ڕاوەستان لەگەلیا بۆ بەرگری‌کردن لە خاك‌و گەلەکەی ·

هەروەها لە چوارچێوەی جیهانی‌یشدا ئەنجومەن توانیویەتی لە کۆنگرەکانی بەرلین‌و سیئۆلدا بڕیاری وا وەدەست‌بخات بۆ پشتگرتنی عیراق‌و داواکردن لە ئێران کە ڕێگای گفت‌وگۆو ئاشتی بگرێتە بەر ·

لە هەمان کاتیشدا چەندەها وەفدی پارلەمانی لە وڵاتەکانی ئاسیاو ئەفریقیاو ئەوروپاو ئەمەریکای لاتینی سەریان لە عیراق داو هەموویان لە ڕاستی‌یەکەی هەڵوێستی عیراق دەکەیشتن‌و هەڵوێستە دوژمنایەتی‌یەکانی ڕژێمی ئێرانیان تاوانبار دەکرد ·

★ئایا هیچ پرۆژەیەك هەیە لەبەردەم ئەنجومەنداو چین ؟

– وەك وتم ئەنجومەن سەیری هەموو پرۆژەکانی کردو ئامادەی‌کردن‌و بۆ ئەم خولە هیچ پرۆژەی یاسایەکی لەبەردەما نەماوە · هەر تەنها ئەوە ماوە دوو قانوون سەیر بکا لە خولی داهاتوویداو هێشتا لەبەردەم ئەنجومەنی ڕاوێژکەرانی دەولەتدان · ئەم دوو قانوونە قانوونی مەدەنی‌و قانوونی جەزائین‌و لە خولی داهاتوودا کە دوا خولی ئەنجومەنە سەیریان دەکرێ‌و ئیتر ئەمەنی چوارساڵەی ئەنجومەنی نیشتمانی تەواو دەبێ‌و ئامادەی دەکرێ بۆ هەڵبژاردنێکی تازە ·

★ئایا جەنابتان دەفەرموون باسی هەندێ لە بیرەوەریتان بکەن لەبارەی بووکی شۆڕشەکان شۆڕشی ٨ی شوباتی پیرۆزەوە ·

– جەماوەری گەلی عیراق بە سەرۆکایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست ڕووبەرووی زوڵم‌وزۆری ڕژێمی دیکتاتۆری وەستابوون‌و تێکۆشەرانی حیزب چوونە بەندیخانەکان‌و دووچاری لەسێدارەدان بوون‌و هەموومان مانگرتنەکانی قوتابیان‌و شۆفێرەکانمان لەبیرەو ئەنجایش ئەو ڕێ‌گرتنە قارەمانی‌یەی کە هاوڕێی تێکۆشەر صدام‌حسین بەرامبەر بە عبدالکریم قاسم کردی لە شەقامی ڕەشیدداو پاش ئەمەیش حیزب توانی گەورەترین جەماوەر کۆبکاتەوە بە دەوری خۆیاو بەو شۆڕشە فراوانەی هەشتی شوبات هەڵبستێ‌و دەستەلات بگرێتە دەست · بەلام ئەم دەستەلاتەی کە هەر نۆ مانگی خایاند لەژێر زەبری بیلانەکانی عبدالسلام‌عارف‌و هەلەکانی حیزبدا کەوت ·

بەلام حیزب لە خەبات نەکەوت‌و توانی جارێکی تر بە سەرکردایەتی هاوڕێ صدام حسین بکەوێتەوە تێکۆشانێکی سەخت‌و هێرش بباتە سەر کۆشکی کۆماری‌و دەستەلاتی گەل وەرگرێتەوە · پاش ئەمەیش شۆڕش لە باخەلە بەکرێ‌گیراوەکان‌و کۆنەپەرستان پاك‌بکاتەوە وەك نایف‌و داودو یەکێتی حیزب پتەوبکاو بەرەی یەکگرتووی نیشتمانی دروست‌بکاو چارەی مەسەلەی کورد بکا بە شێوەیەکی دیموکراسی‌یانەو کوتەکی کوشندە لە کۆمپانیاکانی نەوت بوەشێنێ‌و لە بواری چارەسەرکردنی کشت‌وکاڵ‌و خوێندنی ئیلزامیدا هەنگاوی گەورەبنێ‌و چەندەها یاسای تری بەکەلك بڕیاربدا ·

شۆڕشی ١٤ی ڕەمەزان سەرتەلی شۆڕشەکانی حیزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستە لەپێناوی جەماوەرداو بەرەو گێرانەوەی عیراق بۆ ڕەوتی شۆڕشی عەرەبی ·

ذکریات محمد

ئۆردوگای نەهرەوان

قوتابخانەی سوپای میللی یەو قوتابخانەی پاڵەوانانی

لەکاتێکدا کە پێ دەنێینە ساڵی چواردەمەمینی تەمەنی سوپای میللی ، ساڵی ١٩٧٠ مان دێتەوە یاد کە سوپای میللی تیایا لەدایك‌بوو بۆ ئەوەی سەرەتایەك بێ بۆ مەشق‌پێ‌کردنی ڕۆڵەکانی گەلی عیراق لەسەر چەك هەلگرتن بۆ ئەوەی هەمیشە ئامادەی بەرگری‌کردن بن شان‌بەشانی سوپای نیزامی‌ی وڵات لەسەر بەرزی‌و سەربەخۆیی عیراق ·

ئیستا ئەو سوپایەی کە ١٤ ساڵ لەمەوبەر لەدایك‌بوو ، گەورەبوەو لە هەموو شارو دێ‌یەکی وڵاتدا بلاوبوەتەوەو سەرکردایەتی‌یەکی گشتی هەیەو لەسەر جۆرەها چەك مەشق دەکاو ئافرەتی تێ‌چوە بۆ ئەوەی لەگەل پیاوی براو کوڕیا بۆ سەربەرزی وڵات بجەنگێ·

بەم بۆنەیەوە چووینە ئۆردوگای نەهرەوان‌و لەوێ چاومان بە هەندێ لەو جەنگاوەرانە کەوت کە خەریکی مەشقی گران‌و بەکارهێنانی جۆرەها چەکن

هاوڕێ مهدی صالح المهداوی کە فەرمانبەری کەرتی پێنجەمی سعدە وتی :

ئەمە سێهەم جارە لە قادسیەی صدام‌دا بەشداری دەکەم · ماوەی مەشقی جەنگاوەرەکان نزیکەی مانگێکە·· لەم ماوەیەدا فێری بەکارهێنانی جۆرەها چەك دەبن بۆ ئەوەی بە سەربەرزی‌یەوە بەشداری بکەن لە قادسیەی دووەمدا بە سەرکردایەتی سەرکردەی سەرکەوتوو صدام حسین ·

جەنگاوەرەکان بە تاوێکی گەرمەوە بەرەو مەشق دەڕۆن بۆ ئەوەی پێداویستی سەرکەوتن بۆ گەلمان رابین بکەن ·

ئۆردوگاکە لە هەموو چینەکانی گەلی تیایە ·· لە کرێکارو جوتیارو مووچەخۆر و هەموو توێژێکی کۆمەلایەتی تر ·

لە کۆتاییدا هاوڕێ مهدی گەرمترین سلاوو پیرۆزبایی خۆی‌و جەنگاوەرەکانی پێشکەش سەرکردەی سەرکەوتوو صدام حسین‌و سوپای میللی‌و شۆڕشی ٨ی شوبات کرد ·

ئەنجا هاوڕێ علی صالح یارمەتیدەری فەرمانڕەوای کەرتەکە وتی :

تێکڕا ڕۆژی هەشت سەعات مەشق دەکەین‌و ئۆردوگاکەمان زۆر چاودێری دەکرێ‌و سەرکردەی سوپای میللی‌و کاربەدەستان‌و هاوڕێ‌یانی حیزب هەمیشە سەر لە ئۆردوگاکەمان دەدەن‌و ئەمە هەستێکی باڵا لای جەنگاوەرەکان دروست‌دەکا · ئەنجا وتی کەرتەمان ناقیکردنەوەیەکی خۆشەویستی تیایە ئەویش بەشداری‌کردنی سەربەخۆکانە لە سوپاکەماندا کە ئەوە دەردەبڕێ هەموو ڕۆلەکانی گەل بەرەو سوپای میللی دێن ·

ئەنجا هاوڕێ جواد کاظم المهدی وتی :

زۆربەی جەنگاوەرەکان زیاتر لە جارێ بەشداریان کردوە ئەمەیش دەبێتە هۆی ئەوەی تازەکان‌و جەنگاوەرە کۆنەکان پێکەوە بژین‌و لە یەکترەوە فێربن ·

پێوەندی نێوان فەرمانبەرو جەنگاوەرەکان زۆر دۆستانەیە · هەموو شتێکیش بۆ جەنگاوەرەکان ئامادەکراوە و پشوبشیان دەدرێتی‌و ئێستکەیەکی ناوخۆیشمان هەیەو هەموو ڕۆژنامەکانیشمان ئامادەکردوە بۆ جەنگاوەرەکان‌و بەم بۆنەیەوە پیرۆزبایی لە سەرکردایەتی سوپای میللی دەکەین ·

هاوڕێ طلال حبیب زابت روکنی کەرتی سعد دەلێ:

ئەمە سێهەم جارمە بەشداری بکەم ، لەمەوپێش بەشداریم لە شەڕەکانی دیزفول‌و طیب‌دا کردوە و یادی سوپای میللی برێتی‌یە لە یادی دامەزراندنی دەزگایەکی سوپایی بیروباوەڕدار لە دەستکردی حیزبی پێشەوامان‌و بە سەرکردایەتی شۆڕە سواری نەتەوە صدام حسین ·

ئەنجا گەشتێکمان بە ئۆردوگاکەدا کردو بە هەندێ جەنگاوەر گەیشتین ، یەکێکیان کە ناوی سعید صالحە وتی سوپای میللی یەکەم میلیشیایەکە لە جیهانا کە لە دەرەوەی وڵاتدا شەڕبکا و ئێمە بەلێن بە سەرەکی فەرماندە پێشەوای دلێر صدام حسین‌و سەرکردایەتی سیاسی دەدەین کە بە ئەمانەت‌بین بۆ حزب‌و شۆڕش‌و هەموو شتێ بەخت‌دەکەین لەپێناوی سەرکەوتنی مەسەلەی حیزب‌و شۆڕشدا · پاش ئەمیش چاومان بە ژمارەیەکی تر جەنگاوەر کەوت هەموویان پارچەیەك بوون لە هەڵمەت‌و تین لە مەشق‌کردندا لەپێناوی ئامادەکردنی تواناترین جەنگاوەردا بۆ بەرگری‌کردن لە گەل‌و خاکی نیشتمان ·

کرێکارانی هەولێرو ئامادەبوونی قوربانی دان

لە یادی ٨ی شوبات ١

ڕۆژی «٨»ی شوبات ، ڕۆژێکی نوێ‌و مێژوویی‌یەلە خەباتی نوێی گەلی عیراق‌دا ، ڕۆژی ئەوپاڵەوانە بە تواناو بەجەرگانەی ، بە خوێن ، توانیان بەرگری لە مێژووی عیراق‌دا ، ڕۆژی ئەونەتەوەکەیان بکەن‌و ڕووبەرووی دەستی چلێسی ڕژێمی قین لەدل ببنەوە کەچاوی بە تیشکی پێشکەوتووی عیراقی بنیات‌نان‌و قوربانی‌دان هەڵنایەت ··

● شێرزاد ●

بەوبۆنەوە ، ڕۆژنامەی« هاوکاری » سەردانێکی کردە یەکێتی نەقابەکانی کرێکارانی هەولێرو لە پێشەوەی هەموویان بەڕێزفیصل مصطفی سەرۆکی یەکێتی ووتی :

ڕۆژی ٨ی شوبات وەك ڕۆژێکی پیرۆزو نەمر دێتە پێش‌چاو ، کە تیایدا سوپای دووەمی دلێری عیراقی کۆڵنەدەر هاتە کایەوە ، ئەو سوپایەی کە بۆ هەموو جیهانی روون‌کردەوە ، گەلی عیراق هەموو دەم ئامادەی قوربانی‌دان‌و بنیات‌نانە ··

ئاشکرایە لاپەڕەکانی مێژوو زۆر بە شانازی‌و بەرزی‌و پیرۆزییەوە ئەم نموونە پڕ قارەمانیە‌تی‌یە تۆمار دەکات‌و چیرۆکی پڕفیداکارانی قادسیەی صدام دەگێڕنەوە کە توانیان بەرگری لە هەق‌و خاکی خۆیان بکەن و سوپای میللیش یەکێك بو لەو هێزە بەجەرگانەی بەشی خۆی لەم قارەمانەتی‌یە وەرگرت·· خۆشحالین کە کرێکارانی هەولێر بەشێوەیەکی تایبەتی یادی ئەم ڕۆژە پیرۆزە بکەنەوە ، لەوەش زیاتر خۆشحالین کە بەشێکی زۆری ئەندامانی ئەم یەکێتی‌یە بەشێکن لە سوپای میللی‌و بە دل‌و بە گیان ئامادەن بۆ قوربانی‌دان بۆ پاشەڕۆژی عیراقی سەربلندو شکۆدار ·

● بەڕێز حامد احمد ووتی :

ڕۆژی سوپای میللی، ڕۆژی سەربلندی‌و شانازییە. ڕۆژی ئەو دلێرانەی کە مێژوو زۆر بەرێزەوە لاپەڕەی قارەمانیە‌تی‌و هێزوتوانایان هەلدەداتەوە ··

بێ‌گومان چینی کرێکاران لە ریزی پێشەوەی قوربانی‌دانن ، هەروەکو سەرەکی فەرماندە صدام حسین دووپاتی کردۆتەوە ، ئێمەش ئامادەین بۆ پاراستنی گیانی سەرکەوتن لە قادسیەی صدام‌دا بە خوێن‌و بە کارکردنی نوێ لە پێناوی عیراقی کۆڵنەدەر ·

● کاك عمر میکایل لێپرسراوی رۆشنبیری ووتی :

جەژنی سوپا ، جەژنی هەموو گەلە ، چونکە سوپای میللی هێزی دووەمی بەرگری‌کردنە لە عیراق‌و قوربانی‌دان ·· هیوامان زۆرە کە ساڵی داهاتووی ئەم یادە ، ساڵی سەرکەوتنی یەکجارەکی بێ بەسەر ڕژێمی رەگەزپەرستی ئێران ·

● خاتوو احلام غریب ووتی :

وانەبێ سوپای میللی تەنیا چینی پیاوانی کرتبێتەوە ، بەلکو ئافرەتانیش ، لەوانە ئافرەتی کورد توانیویەتی بەوپەڕی تواناوە قوربانی بدات‌و بەشداری لە سەرکەوتنە مەزنەکاندا بکات ·

Institut Kurde de Paris

بەڕێز پارێزگاری هەولێر

لە سایەی شۆڕش و لە ژێر ئالای سەرۆك صدام حسین دا پارێزگای هەولێر لە پێشکەوتندایە

جەنگاوەرانی کورد لەم پارێزگایە دا سنووری عیراق بەگیان دەپارێزن

عبدالوهاب ـ لقی هەولێر ـ

بەبۆنەی داهاتنی بیرەوەری شۆڕشی ۸/ی شوباتی پیرۆزو یادی دامەزراندنی سوپای میللی و هەفتەی قادسیەی صدامەوە سەرمان لە بەڕێز مامۆستا یحیی جاف ـ پارێزگاری هەولێردا ٠٠

پیشمەکی ، پرسیارمان دەربارەی خزمەتگوزاری و باری پێشکەوتنی پارێزگای هەولێر بوو ، بەتایبەتی لەم بارو زروفەداو پاش تێپەڕبوونی زیاتر لە چل مانگ بەسەر جەنگی ڕەوامانداا دژی رژێمی بەکرێگیراوی خومەینی ٠٠

بەڕێز مامۆستا یحیی جاف لە وەلامدا وتی :

ـ سەرەڕای سالانی جەنگ و خەریك بوونی رۆلەکانی گەلەکەمان و سەرکردایەتی بەجێ بەجێ ـ کردنی پێویستییەکانی سەرکەوتن بەسەر دوژمنی ـوتینێدا بەسەرەڕای، ئەمانە هەموو ، هێشتا هەنگاوی بەرەوپێشەوەچوون و پەرەسەندن ، لەسایەی شۆڕشی ۱۷ ـ ۳۰ تەموزی پیرۆزو لە ژێر ئالای شەکاوەی رابەری کاروانی عیراقی نوێ سەرەکی فەرماندە صدام حسین ، هەر لە برەودا بووەو بەلکو دەتوانم بلێم کە باروزروفی جەنگ گیانێکی لەخۆبوردنی نوێی کرد بە بەر هاوولاتیاندا بۆ ئەوەی ئەرکەکانی سەرشانیان بە باشی جێبەجێ کەن ، جونکە هەموو دەزانن کە ئەمە چەند کار دەکاتە سەر وەزعی ولاتمان و تا چ رادەیەك لەسەرکەوتنی تەواومان نزیك دەکاتەوە ، لەم چل مانگەی جەنگدا بە هەزاران پارچەی زەوی لە هەولێر بەسەر هاوولاتیەکاندا دابەش کراوە ٠٠ بەسەدان کیلومەتر رێگاوبان کراونەتە یوچاك کراون و یان قیرتاو کراون بەسەدان خانووبەرە بۆ هاوولاتیەکان

لە رۆژی سوپای میللی دا

سەرکردەی سوپای میللی لە هەولێر بۆ «هاوکاری» دەدوێ

رۆژی سوپای میللی ، رۆژێکی پڕشنگدارە لە مێژووی نوێماندا ، کە وەکو هێزێکی بێ کۆتایی ، توانیویانە قوربانی گەورە بنوێنن لە شەڕی چارەنووسماندا ، کە گەلی عیراق ، بۆ ماوەی زیاتر لە سێ سال و بە وورەو پالەوانان و رابەرێتی تێکۆشەر صدام حسین دەیگێڕێ لە پێناو بەرگری کردن لە مێژووو لە راستی ٠٠٠

بۆ ئەم مەبەستە رۆژنامەی « هاوکاری » بەشداری ئەو ئاهەنگەی کردو بە پێویستی زانی چاوی بە هاوڕێ « حمید نواف » سەرکردەی سوپای میللی و رازگری حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب بکەوێ لە هەولێر ٠٠هاوڕێی بەڕێز ووتی :

● کاتێ ئاهەنگ بە بیرەوەری دامەزراندنی سوپای میللی دەگێڕین ، دەبێ ئاوڕێك لەو چیرۆکە سوپای میللی ، بریتییە لە رۆلە بەجەرگەکانی قادسیەی صدام کە چەندان داستانی پالەوانەتی و فیداکاری نوێ و بە جەرگیان نواندو بوونە نموونەی زیندوو لە خەبات و کۆل نەدان ٠٠٠

لێرەوەش ، دەبێ ئەو راستییە بگوترێ ، کە لە سوپای میللیدا ، گەلی کوردمان بەشداربوونێکی فراوانی نواندووەو بە هەزاران رۆلەی کورد خۆیان وشەرەفمەند بوون بە بەشداربوونیان لەو سەرکەوتنە مەزنانەی تا ئێستا بەدیهاتووەو بوە بە مەدالیای پیاوەتی و وەفاداری ئەم گەلە ٠٠

لە یادی دامەزراندنی سوپای میللیدا ، چەندان بەرنامەمان لە سەرکردایەتی سوپای میللی داناوەو بریتییە لە سەردانی کەس و کاری شەهیدانی سوپاو کەرتەکانی سوپای میللی و کردنەوەی پیشانگاو جموجۆلی تر ٠ ٠

پڕقارەمانیەتی بە بەدینەوە کە ئەم سوپا بە جەرگە نواندوویەتی لە شەڕی چارەنووسماندا دژی تاقمی رەگەزپەرستی ئێران و قوربانی گەورەی نواندووە ٠٠ بێ گومان سوپای میللی بەردەوام وێنەی وەفاداری و دلسۆزی بووە بۆ بەجێهێنانی ئەرکە مێژوویەکانی و راوەستان لە پال سەرکردایەتی و هاوڕێی تێکۆشەر صدام حسین ٠٠

لە ریزەکانی ئەم سوپایە دۆزیەوەو بەشداری شەڕەکانیان کردووە لە بەرەکانی جەنگدا

لەم رۆژە مەزنەشدا ، سەری رێزو نواشت بۆ ئەو شۆڕە سوارانەی کە قوربانی گەورەیان پێشکەش کردو بۆ رابەری کاروانی مەزن تێکۆشەر صدام حسین ٠

نووسینگەی هەولێر
شێرزاد

دروست کراوە . جگە لە دەستەبەرکردانی هەموو پێویستییەکانی ژیان و گوزەرانی رۆژانەی هاوولاتیان ٠٠ ئێستاش دوژمنی درندە چەند درێژە بەشەڕە ناڕەوا ئەی بدا ، ئێمە زیاتر بڕوامان بە نیشتمان و سەرکردایەتیمان پتەوتر دەبێ و ، لەبەر روناکی بیری هەڵالی تێکۆشەر صدام حسین هەنگاوی گەورەتر دەبینین و دلنیاین کە پاشەرۆژ هەر بۆ ئێمەیە ، بۆ عیراقی سەربلندی کوردو عەرەبە ٠

● لە یادی دامەزراندنی سوپای میللیدا چۆن چالاکی جەنگاوەرانی کورد هەلدەسەنگێنن ؟

ـ لەم بیرەوەری پیرۆزەدا سلاوو رێزم دەگەیەنمە هەموو جەنگاوەرانی دلێری سوپای میلی ، لە پشتی سوپای قارەمانمان دەپارێزن، ناقی کردنەوەی سوپای میللی لەو ولاتەکەماندا ناقی کردنەوەیەکی شۆڕشگێڕانەی کەم وێنەیە ، بەوەندە بەسە ببینین کە بۆ یەکەم جار لە مێژووی ئەم جۆرە رێکخراوانەدا جەنگاوەری سوپای میللی دەچێتە هێلەکانی پێشەوەو رووبەرووی دوژمن دەجەنگێ ٠٠ بەلێ ئەمە لە جەنگی قادسیەی صدامدا روویدا ، لێرەدا بە پێویستی دەزانم دەست نیشانی ئازایەتی و لە خۆبوردوویی جەنگاوەرانی کورد بکەم لەم پارێزگایەدا کە بەوپەڕی فیداکاریەوە لە جەنگی پیرۆزماندا بەشداریان کردو لە هەموو بەرەکانی جەنگدا وەکو شێر هەلمەتیان بردۆتە سەر دوژمن و ، چەندین شەهیدیان پێشکەش کردوە ٠٠ جەنگاوەرانی کورد لە هەولێر هەموو رۆژێ ئەو راستیە دەچەسپێنن کە دلسۆزی سەرکردایەتی سەرەکی خۆشەویست « صدام حسین »ن و بە گیان سنووری سەربلندی عیراق دەپارێزن ٠

ناظم دلبەند
لەلقی هەولێرەوە

ئافرەتان چەك هەلدەگرن لە پێناوی سەرفرازی عیراق و عیراقی یەتمان

● دامەزراندنی سوپای میللی تاقی کردنەوەیەکی گرنگ بوو لە مێژووی عیراقی سەربلند ، چونکە شۆڕشی حەفدەی گەلاوێژی پیرۆز زۆر بە زیرەکانە نەخشەی ئەم تاقی کردنەوە ئازایانەی کێشا ٠٠ ئەوەبوو لە رۆژانی جەنگی ڕەوامان دژی رژێمی خومەینی هەمیشە پالپشتێکی زۆر قارەمانە بۆ سوپای ئازاو بەجەرگمان ئەمڕۆش کە مۆمێکی تر لە تەمەنی ئەم سوپایە دادەگیرسێنین قسەیەکی سەرەکی تێکۆشەر (صدام حسین)مان بیردەکەوێتەوە دەلێ (سوپای میللی زەخیرەیەکی هەمیشە زیندووە) ٠٠٠ گەلی عیراق کارتی پیرۆزبایی ئاراستەی ئەم تێکۆشەرانە دەکات ٠٠

● خوشکە پەیمان طاهر
ئەندامی نوسینگەی تەنفیزی یەکێتی نەقابەکانی کرێکاران دەلێ :ـ

سوپای میللیمان ئیسپاتی ئازایەتی خۆی کردو شەونخونی چەشت لە سەنگەرەکانی پێشەوەی بصرەو میسان و پێنجوێن و مەندەلی و هەموو خاکی عیراق ، دژی رژێمی خومەینی شەڕی کرد روخساری مێژووی هەموو عیراقییەکیان سپی کرد ٠٠٠ شەهیدیان بەخشی ، لە پێناو وولاتێك لە خاوەنی صدام حسین و دەسکەوت و مێژووی سەرفرازییە ٠٠٠ لەم یادە پیرۆزەدا نێرگس بۆ سوپای میللی ، چونکە هەموو چەك بەدەستانی عیراق ئەوانەی بەرگری لە خاك و نیشتمان دەکەن شایانی ئەوەن بە نێرگس پێشوازییان لێوە بکرێت ٠٠٠

● خوشکە احلام غریب
ئەندامی نوسینگەی تەنفیزی یەکێتی نەقابەکانی کرێکاران وتی : ـ

سەربلندی بۆ سوپای میللی لە بیرەوەری جەژنی لەدایك بوونیان ، چونکە ئەوانیش بۆ مێژووی هەموو جیهان سەلماندیان کە عیراق دەبێ ببێتە گۆڕستان بۆ دوژمنانی ٠٠٠ سوپای میللی کە لە زۆربەی زۆری گەل پێك هاتووە هەر لە یەکەم رۆژی جەنگەوە گوللەیان ئاراستەی سنگی دوژمن کردو لە سەنگەرەکاندا سروودی سەرکەوتنیان دەگوتەوە ٠ ٠ ٠ ئەمڕۆش لە جاران زیاتر بەگوڕترن بۆ پارێزگاری کردن لە خاکی عیراق ٠٠٠

● خوشکە پەروین مجید
لێپرسراوی کەرتی ئافرەتان لە سوپای میللی پارێزگای هەولێر وتی :ـ

گەلی عیراق ، ئەو گەلەی کە بە ئافرەت و پیاوبەوە بۆ مێژووی سەلماند کە گەلێکی ئازاو خاوەن هەلوێستە ٠٠٠ لە شەڕی سەرفرازیماندا دژی رژێمی خومەینی بەکرێگیراو ، ئافرەتانمان بەگیانێکی عیراقیانەی بەرز هاتنە مەیدان و داوای جەك هەلگرتنیان

کردو چوونە رێزەکانی سوپای میللی و هەموو کاتێك ئامادەن گیانی خۆیان ببەخشن. لە پێناوی ئەم خاکە پیرۆزە ٠٠٠ لەم بیرەوەرییە مەزنەدا دووپاتی بەردەوام بوون بۆ سەرەك صدام حسین دەکەینەوە کە فیداکاری ئەم وولاتە بین ٠٠

● خوشکە هنا، محمد
ئەندامی مەکتەبی ئافرەتانی ناوچەی کوردستان وتی :ـ

لە بیرەوەری دامەزراندنی سوپای میللی ، ئێمەی ئافرەتان بۆ سەرەکی خۆشەویست صدام حسین بەلێن دووپات دەکەینەوە کە ئەو سەربازە بەوەفایە بین خوێنی ئالی خۆمان ببەخشین و شان بەشانی براکانمان چەك هەلگرین بۆ لەناوبردنی رژێمی خومەینی خوێن رێژ ٠٠چەك هەلدەگرین جونکە وولات پێویستی پێمانە ٠٠٠

● جەنگاوەر خوشکە نەرمین احمد وتی :ـ

من وەك ئافرەتێکی بەعسی هەست بە گەورەترین هەلوێست دەکەم بەرامبەر بە گەل و بە عیراق و بە پالەوانی گەل هەڤال صدام حسین ٠٠٠ وانە چەك هەلدەگرم چونکە ئەمڕۆ وولات پێویستی پێمانە ٠ ٠ ئەم جەنگاوەرە ئازایانە لە سەنگەرەکانی پێشەوە پارێزگاری لە شەرەف و کەرامەتی ئێمە دەکەن .دەبێ ئێمەش لێرەوە ستایشیان بکەین و چەپکە نێرگز بکەینە دیاری بۆیان ٠٠٠

لەشکرێ میللی و بیرهاتنەکا پیرۆز

جسیم ابراهیم

لفان روژاندا بیرهاتنەکا گرنگ و خوشتقی لسەر مەدا دبۆریت .. ئەوژی بیرهاتنا دانانا لەشکرێ میللی یە ئەو لەشکرێ هاریکارێ لەشکرێ مەیێ پالەوان لهەمی گاڤ و دەرافاندا .. ئەڤ لەشکرێ پێک هاتی ژ کوربێت ڤی مللەتی ژکورد وعەرەب و هەمی کەمایەتی‌یێت دی یێکو هەر گاڤ و هەر دەم پشت گیری‌یا لەشکرێ مەیێ پالەوان کریە ..

بەرەیا نافخو مکوم کریە لدەمەکی کو لەشکرێ مەیێ قارەمان یێ بەرەڤانی‌یا عیراقێ دکەت .. ژ توخم پەرست و رەگەز پەرستێت رژێما ئیرانی . لەشکرێ مە یێ خورت و زیرەک یێکو ئەوێ رەشەبایێ ژ لایێ ئیرانێ ڤە بۆ عیراقێ دهێت و تەماعی‌یا خۆ دبەتە ئەردێ عیراقێ .. عیراقا شۆرشێ ..

بەلێ لەشکرێ مەیێ پالەوان دگەل زەندو باسکێت شەرکەرێن لەشکەرێ میللی بهێزو شیانا خۆو بوی چەک و تفاقێ نوی و ژنوی پێک هاتی و بیرو باوەرێن پارتا بەعسا عەرەبی یاهەڤپشکی یێ بەرەڤانی‌یا عیراقێ دکەن ژهەر تەماعکارەکی هەول بدەت دەستێ خۆ درێژکەتە سەر عیراقێ ..

ئو لڤێرە مە پێ‌خۆشە بڤێ بیرهاتنا پیرۆز بیرهاتنا روژا ٨ شواتا نەمر بیچەک ڤەگەرینە پاش و دیارکەین چەند رێزێت مێژوییێ لسەر ڤێ بیرهاتنا بیروز دمێژویا عیراقێ‌دا دوەختی‌دا داگیرکەرێت بەریطانی گەفت‌بونە بەر گرفتاریەکا مەزن، ئەوبو کودێ چەوا بێک ئینت لەشکەرێ عیراقێ وهەر وەسا ئیمان بوێ رژیمێ هەبێت رژیما مەلەکی ویا بەریطانی ئەو رژیما سەر بەخو بناف وباراستی لبن‌دەست ورژیما داگیرکەرێت بەریطانی دزانی کو یادەستی خو دکەتە دناف ئاگری‌دا وژبەرکو بشکێت ئێکێ یێت لەشکەرێ عیراقی لگەل‌هەبو ودولی‌دا هەبو هیزەکا نیشتمان پەروەری ودیٚ‌روژەک ئێت ودێ لبەر سنگێ داگیرکەرێت بەریطانی رابیت و دێ بەرژەوەندیێد وان تێک‌دەت لدەڤەرێ .

وهندی کوتەو مەعهەدا ژێ دەرکەفتین قوماندارو ضابطێت لەشکەری‌مە یێ بسەرکەفتی هەردەم بهاریکاریا هەمێ جەکدارێت لەشگەری ئەو هەمی یێ‌ش وێ کولیجا لەشکەری دەرکەفتین ئەوا دکوتێ خاندن‌کەها لەشکەری وئەڤ کولیجە ش روژا پێک‌هاتی سالا ٩٢٤ هەتا ئەفرۆکە یا پێنگاڤا پێشڤە وماڤێت ژبو پێشڤەجونی . وش وەختی پێک ئینانا ڤەوجا ئێکێ ش لەشکەرێ‌مە ئەوا دکوتێ ڤەوجا (موسی الکاظم) و بسەر بورینا هەمێ طەنگاڤیێت سیاسی یێت سەر وەلاتی‌دا بورین وشورەشا ٩٤١ و شورەشا ١٤ی تیرمەهێ و دی‌ماهیاوا شورەشا ١٧ ی تیرمەها بیروز وسەرکانیاوێ جاف دیریەکا مەزن‌دا لەشکەرێ‌خو وبێ‌زالی کولەشکەری عیراقی یێ‌داکرتیە بەبیرو باوەرێت نیشتمان بەرەری و شورەشکێری وئەو لەشکەر یێ بێڤە هاتیە بوزفراندنا ئەردێ خۆ ئەوێ داگیرکەرا بخوبری . ول ١٢-٥-٩٢٤ هاتە دامەزراندن خاندن‌کەها لەشکەری بو پارچەک لگەل ئەوا دکوتێ (دار التدریب) و ئەڤداره راتبو بەبێک ئینانا وان ضابطا ئەوێت ش بەریطانیا وترکیا وهاتنی وسالا بێک هانی قوتابیێت سالا ئیکێ ٦٨ قوتابی پون بتنێ .

وبشتی کومەلا‌ئێکێ ژێ دەرجوی کومەلا (٢٦) بو بشتی جویە جهێ وێ یێ هەتا ڤێ کاڤێ لێ ل ناوچا روستەمییێ وئەڤ بێش‌ڤەجونە و ئەڤ چاڤدێریا ش‌لاێ زانایێت عیراقی وجەماوەرێ عیراقی لڤی لەشکەری بو بەریطانیا دیاربو کو بەرژەوتدیێت دێ نامینن و دێ زرەر گەهتێ وبەریطانیا بەرامبەرێ وی دشتی راوستا وهەتاهەتا باکو آرمانجاوێ ئەوبو دەستە سەرکرنا لەشکەری ببواسطەی ضابطێت بەریطانی ئەوێت کو جهێت گرنک دناف لەشکەری‌دا گرتینی و بەرامبەری هندێ نیشتمان بەروەرێت عیراقی دناف لەشکەری‌دا راوەستان و ڤیان لمەوەدەکی یان لجەهەکی راوستینن ضابطێت بەریطانی دناف رێزێت لەشکەری‌دا وئارمانجا وازی ئەوبو کودژی سیاسەتا بەریطانی راوەستن یاکو نەدهێلا لەشکەری عیراقێ بێشڤەبجیت و تەنضیمەکا لەشکەری دناڤدا هاتە جێکرن و دناڤدا دیاربوو چەند ضابطەکێت بێشکەفتی خاز لگەل دیاربون وخطر نیزیکی رژیما بەریطانی‌کر . و لڤێرێ رژیما بەریطانی ما راوەستایی بو بێک ئینانا لەشکەری و هەمی هێزیت خو دانانە دژی یاسا لەشکەری وباسا تجنیدا اجباری وەختەکی دیار نەدانا بو بێک ئینانا هێزێت ئاسمانی ئەوا کو پەیمان بێ دابوو دسەر وێرێ‌رازێدەکر زور دەستیا لەشکەرێت بەریطانی وسەر کێشیاوان لسەر لەشکەرێ‌مە وبەرام بەری ڤێ سیاسەتا بەریطانی ئینا دەست‌بێ‌گر دەنگێ هەفرکیا حەماوەری (المعارصه الجماهیریه) و یا لەشکەری زێدەبو ئینا دیاربو لنابەینا سالا ٩٢٧ هەتا کو سالا ١٩٣٢ زێدەبونا ژمارەکی باش یاضابطا ئەوێت کو بەرشک بون بسیاسەتا بەریطانی یادژی جەکرنا لەشکەری عیراقی وزێدەکرنا ژمارا وان ول سالا ٩٣٠ پەیمانە (معاهدەک) لناف بەینا عیراقی وبەریطانیا هاتە جێکرن وئەڤ پەیمانە دبەرژەوندیا بەریطانی دابو . راستی بو دوێری‌دا بەریطانیا اعترافەکی ش‌ڤەستا بەحقێ لەشکەرێ عیراقێ‌کرو ئەو بەبو زابیت بە باراستنا تخوبێت عیراقێ وجاف دتیریا شولێن ئاف خوبێ بکەن بەس ئەوان بدەست خوڤە ئێکشا گ‌ئەو بجەک داریا لەشکەرێ عیراقی رابن و جەکێ وان ددستێ بەریطانیا دابیت و ددەقا ڤێ پەیمانێ‌دا حەق‌دا بەریطانیا کو دوو بنکەهێت هێزێت ئاسمانی لمدی ٥ سالا دانین ئێک لبەغدا وئێک لموصل وکەلەک تشتێت‌دی بەریطانیا بڤێ پەیمانێ قایدە یان قازانج کرن وەکی ئازاد کرنا هێزێت وێ بڤەگوهاستنێ هەر وەختەکێ بڤێت ودهەمی ئەردی عیراقێ‌دا بوپاراستنا پەرژەوندێت خو و بعیراقێ ڤەگرێدا بو بیش‌کێش‌کرنا یارمەتیێ ش‌لایێ عیراقی‌ڤە وەختی هێزێت بەریطانی بکەفتە دناف شەرەکی‌دا لگەل دەولەتەکا بیانی ودسەرفێ هەمیێ‌را بەریطانیا یابەر دوام‌بو لسەر سیاسەتا خو بو ڤەهێلانا هێزێت عیراقێ و جەک داریا وان وەکی دوێ پەیمانێ دا هاتیە دیارکرن داکو بەریطانیا یارمەتیێ بکەن بو دامەزراندنا هێزێت ئاسمانی و بیت دەزیایی و بو بێش‌کێش‌کرنا جەند بابورێت شەر وجەند فروکی وهەمی رنگێت جەکێ گران بشتی هنکێ ئینا قەبیل کرن هندەک ش نەفسەرێن عیراقێ کو ژماراوان (٥) کەس بون ئەو یەکەمین دەستەک‌بن ژعیراقێ فێر ببن وبەریطانیا وسیاسەتا خودا یال‌بەر چاڤ بو ڤەهێلانا لەشکەرێ عیراقێ ویا دیاربو ش بەرێ خوداناوێ بو هێزێت عیراقی یێت جەکدار هەتا دیماهیا سالا ٩٣٤ دیاردبیت بومە و لڤێرێ کوم‌بەرێ خو بدەینە هێزێت چەکدارێت عیراقی نەکەهشت‌بو ١٠ هیزارا ش ئەفسەر وسەربازا وهەمی چەکدارا وچەکێ ددەستێ وادا شیشیرێ بکرەو هەتا تفەنگ ورەشاش وبومبێت سنک وبومبێت گران نەکربونە ددەستێ لەشکەرێ عیراقێ‌دا وهێزێت ئاسمانی بەس دوو سەربێت فروکا هەبون ودەست هاڤێت‌بو بێک ئینانا وا ل سالا ١٩٣٤ لڤێرێ دیاردبت کوهەمی لەشکەرێ عیراقێ کو ش ١٣ سالا ش روژا دامەزراندی نەکەهشت‌بو دووهیزا (فرقە) دروست بەس بزاڤا لەشکەرێ عیراقێ بسەر رژیماوی وەختی‌دا نەراوەستا لوێ‌چەندێ بەلێ ژێ خواست بولەسکرنا دروست‌کرنا هێزێت جەک‌دار یێت عیراقێ ژلایی ژمارێ‌ڤە وجەکرڤە وژبەرڤێ بزاڤێ حوکمەتاعیراقی رابو برەنگەکێ رسمی بریارا تجنیدا اجباری‌دا سالا ٩٣٢ بەلێ داگیرکەرێت بەریطانی دژی ڤێ بریاری‌بون و بهاریکاریا هندەک دیڤەلانگێت خو دناف رژێمێ‌دا . وکومەلا ضابطێت عیراقێ بهێزترین هاری کاری‌بو بو هەڤ بشکیا عیراقی لگەل بەکەتیا دەولەتێت گرتی سالا ١٩٣٢ وئەوانا ئەڤ بزافە کر دا کو حوکمەتا عیراقی ببیتە کاربەدەست و بستۆی خوڤە بکریت بێش‌ڤە جونا لەشکەری . و هزرا بێک ئینانا لەشکەرێ عیراقێ هزرەکا بەریطانی‌بو بەلێ ئەوان ئەڤ هزرە بخو گربو کو کۆ مەلەکا لەشکەری بێک بینت دابو پاشە روژێ بخو بکاربینت دژی شورەشێت نیشتمانی باراستنا رمەتیاناف خوبی بەلێ بشتی شورەش بیستێ هێزێت سیاسیێت نیشتمانی رابون ببێک ئینانا بشکا ئێکێ یا لەشکەری گەلەک بهشیاری بەلێ ئەو کهوربنێت هاتینەکرن دنباڤ لەشکەری بخودا و گرنگ ترین دشت شوان رابونا کومەلا میللەتی لناڤ رێزێت ضابطادا کوهارت ش موقفێ هێزێت سیاسیی یێت نیشتمانی و ئەڤێ کهورینێ ئەکەر لچەماوەری‌گر . وهەمی جەماوەری گەلەک جاڤ دێری للەشکربکرو گەلەک ڤیا . و لوێرێ داخازێت لەشکری دکرن ش رژیما بەریطانی بلند دبون ش لابی هێزێت نیشتمانی و تەئییدا داخازێت‌وا دهاتە کرن ش لایێ جەماوەری‌ڤە وئەو بو بالدانەک بو لەشکەری کو بزاڤێ بشدینن لسەر رژیمێ بو بجهە ئینانا داخازێت‌وا . ڤێجا هیڤیێت جەماوەری هاتنە کرتن بلەشکەری‌ڤە و دەستێت‌خو تێک‌کردن بو ئازاد کرنا لەشکەرێ‌خو ش دەستێت رژیمی داگیرکە ئەو لەشکەری خویناخو ئەرزان کری بو میللەتێ ئەڤ لەشکەرە هاتە دامەززاندن دبن هندەک بارێت نەدروست ودبن کڤاشتنێت دژوار ش گەلەک رەحا بەلێ بزاڤا وولاتێت عیراقی بهێزتربو هەمی هێزێت وی وئەڤ لەشکەرە رابو دەکی ڤیایی نەوەکی دوژمنا ڤیابر وزابو لسەر بیرو باوەربێت نیشتمانی بێش‌کە فتن‌خازی وبدەورەکێ دیارو مەزن رابو دمێژویا عیراقێ‌دا وبدەورەکێ پیرۆز رابو لشورەشا ١٤ ی تیرمەها بیروزکری سالا ٩٥٨ کومەسترین شورەش‌بو یا مەکرترو ش‌بن بری رژیما مەلکی و روخاندی‌و . وهەر وەسا سەرکیشیا شورەشەکا حەماوەری بامەزن کر باکو هەمی رەهێن دیکتاتوریەتی و زورداریێ لعیراقێ ژێ‌برن ، ولەشکەرێ مە ب ڤێ شورەشی رابو بپالدانەکا مەزن بو بیرو باوەربێت پارتامە پارتە بەعسا عەرەبیا هەڤ‌بشکی بیروباوەرێت شورەشا ١٧ تیرمەها بیروز سالا ١٩٦٨ کو لعیراقێ زفراندی رویێ دیمقراطی یەتی و بێش‌کەفتنێ .

لەشکەرێ‌مە چجارەکێ بێ‌خەمی نەکریە چ بانگەکێ بود لجی جهێ‌بت و ل چ وەختێ بت وەکی سالا ٩٧٣ کو هێزێت ئاسمانی یێت عیراقی یەکەمین دەرکەفتن بو بریە سەر بنکەهێت دوژمنێ صەهیونی لسیناء وجارەکادی وەکی بانگ گەهشتیە لەشکەرێ‌مە کو نابەنیا بەغدا ودمەشقێ بزیترین وەحت چۆیی کو ئەو چۆن چ جارا دمێژوێدا چ لەشکرێت جهانی وەسازوی نەجوینە ودمەشق باراستنی . کو چ نەمابو دا دمەشق کەفتە دەستێت دوژمنیدا و لەشکەرێ عیراقێ یی پەهلەوان بشتی شورەشا ١٧ تیرمەها پیرۆز بێشکەڤتنەکا مەزن بێش‌ڤە جو و قوماندار یا شورەشێ جاف دیریەکی مەزن لێ کر وبرەنگەکێ نیشتمان پەروەری وشورەشی‌گێری بەرێ‌خودا ڤی لەشکەری جونکو ئەو دەستێ درێژ ویێ بهێزە بو بەرەڤانیا مللەتی . ونەبەرەڤانیا ئافا عیراقێ بتنێ دکەت بەلکو بەرەڤانیا ئاخا هەمو دەڤەرا عەرەبی دکەت . ولڤێرێ ئەم دبێژین هەکە لەشکەرێ‌مە کەنە دشەربدا ئەو دەست بێ‌دکەت ب بیروباوەریەکی مکم وەکی بیرو باوەرێیێت‌وان ب‌پارتا بەعسا عەرەبیا هەڤ بشکی فێجارەکێ تەن لەشکەرێ‌مە یێ جالاک لەشکەری هەمی گەلێ عەرەبی لڤێرێ جافدێریا پارتو شورەشێ دایە لەشکەری ب سەروکاتیا سەروکێ تێکوشەر (صدام حسین) قوماندارێ گشتییێ یێ هێزیت جەک‌دار ئەڤ لەشکەرێ کو ئەڤ روکە بترە ش ٣ سالا دڤی شەرێ بیرۆزدا شەرێ قادسیا صدام لدژی دوژمنیت بسولمانەتی‌و مروڤانەتیێ وجەوا بسەرکەفت دڤی شەربدا ودیارکر بو هەمی جیهانی و لڤێرێ یادیارە کو لەشکەرێ عراقێ‌خو ش‌مرنێ ناڤەدت ئەگەر میللەت دریکێدابت نە ش مرنێ‌دترسیت‌و نەش نوی‌ترین جەکێ دوژمنا دترسیت‌و لسەرهەمێ‌را دوژمنی ئەوێت کو بدەست بوراندو کەفتە دڤی شەریداو هەرگاڤ یێ بسەرکەفتی‌یە لسەر هێزیت دوژمنی ئەوێت کو بدەست ڤەبو نوی‌ترین جەک دمەزن‌ترین جەک یی ئەمریکا وژاپونی‌یا داین لسەر هندێ‌را نەستیا بەرامبەری هێزێت عیراقێ راوەستیت ودلێ‌وان تژی ڤیان بۆ بڤ بەرەڤانیا میللەتی ودەست تێک گرتن لەشکەرو جەماوەری‌و هەمی بونە دەستەک‌و دژی دوژمنا راوەستان .

و للڤێرێ دڤێت ئەم ژبیر نەکەبن دەورێ میللەتی کورد دڤێ مێژویا پیروزدا وهندی گەلێ مەیێ کوردە دەورەکێ مەزن یی لگەل مێژویا لەشکەری‌مە بوراندی ش روژابێک‌هاتی و هەتا نهە گەلێ کورد ئەوبو یێ برەخ برایێت خوییێت عەرەب‌ڤە راوەستایی لهەمی طەنگاتیا ویادبارە ش وێرێ وەکی لەشکەری‌مە بێک هاتی وئەوهێزێت نیشتمان پەروەری ئەوێت زابوین بەپێک ئینا لەشکەریی گەلەک ضابطێت کورد لگەل هەبون و بدورەکێ گرنک‌و مەزن رابون لگەل شورەشا ١٤ ی تیرمەهێ و یەکەمین وزارە بێک هاتی بشتی کومارا عیراقی بێک هاتی دیسا کورد لگەل‌هەبون ولڤێرێ بومە دیاردکەت کو گەلێ کورد هەرێ بەردەوام‌بو ب‌خەباتێ لگەل گەلێ عەربی وعیراقی‌دا وهەر شورەشەکی بوی ئان هەر شەرەکێ لەشکەرێ‌مە کری بۆ بەرەڤانیاوی میلەتێ گەلێ کورد ژی خویناخو یارێتی‌و ملێت‌خو ش ملێت برایێت خو بیت عەرب فەنەکریە . ونەم ژبیرنەکەین دەورێ گەلێ کورد لبەرەڤانییێ ش عیراقامەیا مەزن و خوشتڤی دژی دوژمنێت مروڤایەتییێ وبسولمانەتییێ دژی حومەینی لشەرێ قادسیا صدام یابیروز ووان دەورەکێ بیروزهە بۆ لهەمێ شەرێت دەرکەهێ روژهەلاتی یێ دەڤەرا عەرەبی‌و گەلەک خوییا رێتی درێکا شەرەڤی‌دا ومە د دیتن وەکی بەربحو ددانە جەبهەی‌و دجون کوم کوم ڤێجا چ لگەل لەشکەری میللی یان لگەل‌هێزێت جەکدارو حەماوەرێ کورد یابو بە ئەگەر ددلی‌دا ئەو بەرفرەهی‌یا پارتو شورەشێ بودای ش هەمی لایەکی‌ڤە ڤێجا نەکێ چەوا نارابن بەلێ زابون‌و بەرڤ جەبهەی‌وە جون‌ژماراوان وەکی سەروک صدام حسین بخو کوی جەک هلکرێت کەلێ کورد بێت کەهشتینە ١٦ هزارا ژبلی یێ لگەل لەشکەری‌و گەلێ کورد ل عیراقێ ژبیر ناکەت میللەتی کورد لئیرانی وجەوا دەربەدەر بوینە رجەوا دبابا وفروکی دبەنەسەر عەرزوعەیالێ کوردا ومالێت‌وان ئالانەکەت ما ژبیرامە جو مهاباد یان سەنەندەج یا کو نابەینا روژا ١٠-١٦-٤-٩٧٩ بتر ژدو هزار ژێ کوشتین ش ژنکا و بجویکا وبیرەمیراما ژبیرامە جو نەغەدا باکو بدو روژادا ٥٠٠ ژ ژنکو بجویکا کوشتینی ما ژبیرامە جو وەختی خومەینێ کوشتنا کوردا حەلال‌کری !! و ئەم خو ژبیرنەکەین بەرێ‌خو بدەینە گەلێ کورد لعیراقا بێش‌کەفتی ژێر ئالا پارتا بەعسا عەرەبیا هەڤ بشکر بسەروکاتیا سەروکێ تێکوشەر صدام حسین . وەکی سەروکی قوماندار کولی روژا ٢٣-٨-٩٧٩ لسولەیمانیێ کورد لعیراقێ دڤێت کەیف بکوردیاتیا خوبیت وەکی کەیف بەعیراقیەتیاخو بێت‌و هەر وەسا کوت دڤیت ژدل کوردبن وەکی ژدل عیراقی‌بن . ڤێجا ئەم دبینین بەرەڤانیا گەلێ کورد ژعیراقا خو دکەت ودێ کەت هەتا دویماهیی وەکی گەلێ کورد دیارکری لوان هێرسێت دژمنی ئینانە سەر عیراقێ لدەڤەرا ژۆری یاجەبهەی لبەنجوین ول حاجی عمران وچەوا گەلێ کورد رابو بەرەڤانی ژێ‌کر وەکی هەمی کاڤا بەرەڤانی ژعیراقێ کری لگەل لەشکەرێ‌مە یێ قارەمان‌و خوبنا خو رێتی لوان دولو نهالێت کوردستانا جوان ئو نەهێلا دوژمن بهوستەکێ سەر ئاخامە یا بیروز ڤەبێت‌و کەلێ کورد یێ ئامادەیە هەر وەختەکی بو بەرەڤانیا عراقاخو ومل بمل لگەل لەشکەرێ‌مە یێ‌قارمان و لگەل هەمی جەماوەرێ عیراقێ بعەرەبو کوردڤە وبهەمی گێماتییێت دیڤە لژێر ئالایی پارتا بەعسا عەرەبیا هەڤ‌بشکی بسەروکاتیا سەروکێ تێکوشەر صدام حسین .

لەیادی بوکی شۆڕشدا

● فۆاد حسین ●

لە ٨ی شوباتی ١٩٦٣دا پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست بە سەرکردایەتی پێشرەوە مەدەنی و سوپاییەکانی حیزبدا بە شۆڕشە مەزنە پیرۆزەکەی هەلسا .. کە بە یەکەمین شۆڕشی گەلی و جەماوەری لە نیشتمانی عەرەبدا دەژمێردرێت ..

لە ٨ی شوباتی سالی ١٩٧٠ پارتی بەعس سوپای میللی‌ی دامەزراند کە یەکەمین رێکخراوی میللی‌ی چەکدارە لە ناخی جەماوەرەوە هەلقولاوە .. ئەمەش لە رێگای پەیوەندیی گیانی بەگیانیەوە لەگەل شۆڕشدا هەرگیز تەماع و ئامانجێکی مادیی نی‌یە .. بەلکو ئامانجەکانی ئەوەیە دەوری شۆڕشگێریی بەتەواوی خۆی ببینێت و بەرگری لە شۆڕشە نەتەوایەتیە پێشکەوتنخوازەکەی بکات ، شۆڕشی ١٧-٣٠ی تەموزی سالی ١٩٦٨ .

مێژووی لەدایک‌بوونی سوپای میللی‌مان بە مێژووی شۆڕشی رەمەزانەوە دەبەسترێت .. ئەم پەیوەندیە لەلایەک نەمری بۆ یەکەمین شۆڕشی گەلی بەواتای هاوچەرخ دەردەبرێت ، لەلایکی ترەوە ئامانجی ئەوەیە باری قورسی مێژوویی شۆڕشەکە دەخاتەسەرشانی سوپای میللی‌مانەوە .. پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست شۆڕشی شوباتی سالی ١٩٦٣ی بەرپاکردووە ، هێنەکانی لە شوباتی ١٩٧٠ کردووە بە شۆڕشێکی گەورە لە ژیانی جەماوەردا لەسەرانسەری ولاتەکەماندا .. ئەمەش لەو یەکێتی‌یە بابەتەوە «شۆڕش و گۆرانکاریی بنچینەیی» لە دوو هەنگاودا دەستی پێ‌کردووە ..

ئەگەر شۆڕشی ٨ی شوبات و ئەو هەموو هەول و کۆششە دلسۆزیانە کە دای بۆ بنیاتنانی رێکخراوێکی گەلی‌یە جەماوەریانەی خاوەن چەک ، کە رۆژی هەلگەرانی ١٨ی تشرینی دووەم سەربرا .. ئەوا شۆڕشی ١٧-٣٠ی تەمموز لە گشت ئەو پیلان و کردەوە چەپەلانە بەهێزتر بوو ، یەکێ لە هۆیە سەرەکی و بنچینەییە گەورەکانی هێلی شۆڕشەکە شوباتی ١٩٧٠ بوو، بەشداریی جەماوەر بۆ پاراستنی شۆڕش و لوت‌شکاندنی دوژمنانی شۆڕش بەلکو بوو بە نیشانەیەکی روونی پرشنگداری تایبەتیەکانی شۆڕش و پرۆگرامە سەرکەوتنەکانی پاشەرۆژیدا ..

ئەم هەنگاوە لەگەل بوژانەوەی شۆڕشدا دیسان بوژایەوە بەم چەشنەی کە لەم کاتەدا رەچاوی دەکەین و دەیبینین ، بوەتە سەنگەرێکی گرنگ کە بەرگری لە شۆڕش و ئامانجە پیرۆزەکانی دەکات و سنگی خۆی کردۆتە قەلغان و دژی دوژمنانی عیراق دەجەنگێ .

بەم چەشنە بەرەبەرە جەماوەر بەلای خۆیدا راکێشاو چووە ناخی‌دلیانەوە ، قۆناخی تازە لە دایک‌بوونی بریوەو پێ‌گەیووە ، بەو رادەیەی کەبتوانێت ، بەرانبەر بە دوژمنانی نیشتمانەکەمان راوەستێت و شان‌بەشانی سوپای پالەوانمان چەک هەلبگرێت و ئاراستەی سنگی دوژمن بکات ..

بەلێ .. بۆ ئەم ماوەیەی کە رژێمی خوێنرێژی خومەینی‌ی جادوباز شەری ناهەقی بەسەر وولاتەکەماندا سەپاند [سوپای میللی] دەوری زێرینی خۆی بینیوە.. لەسەر خاکی دوژمنداو لەودیوی سنوری دەجەنگی ، ئەمەش بەکەم جارە لەژیانی میللەتەکەماندا بەلکو لەوولاتانی جیهانی سێیەمدا سوپای میللی لە دەرەوەی سنوری وولاتەکەی دژی چاوچنۆکان چەک هەلگرێت و شەرێکی دوورو درێژ ئاوا بکات و سەرکەوتنی گەورە دروست بکات ..

سلاو بۆ شۆڕشی رەمەزان .. بوکی شۆڕشان بۆ سوپای میللی .. سوپای پالەوان ..
بۆ گەلی عیراق .. بۆ سەرۆکی قارەمان ..

Institut Kurde de Paris

سلاو لەیادی شۆڕشی ٨ی شوبات و دامەزراندنی سوپای میللی

جەنگاوەرانی سوپای میللی سلێمانی بەڵێن دووپات دەکەنەوە

بیرەوەری (٨)ی شوبات لە عێراقی شۆڕشدا کە بوکی شۆڕشەکانە بە یەکێک لە سەنگەرەکانی بەرگری حورمەتی نیشتمان دەژمێردرێت بە تایبەتی دوای ئەوەی کە سوپای میللی لەم بیرەوەریەدا چاوی هەڵهێناو لەم جەنگە سەپێنراوەی سەر ولاتماندا وەک پاڵپشتێکی گەورەی هێزە چەکدارەکانمان دەورێکی سەرەکی سەرشانی خۆی بینیوە .

هەر بەم بۆنەیەوە چاومان بە چەند جەنگاوەرێکی ئەم سوپای میللیە کەوت و پێشەکی راند ایدن عمر زابتی روکن لە سەرکردایەتی سوپای میللی سلێمانی وتی لەم دەرفەتەدا سلاو و رێز پێشکەش بە سەرەکی فەرماندە صدام حسین دەکەین و لە هەمان کاتدا بەڵێن تازە دەکەینەوە کە بە کردار سەرلەنوێ بیسەلمێنینەوە کە جەنگاوەرەکانی سوپای میللی هەمیشە گیانی خۆیان لە پێناوی پاراستنی سنوری نیشتماندا خستوەتە لاوەو ئامادەن هەتا ئاگری دوژمنکارێتی ئێران بەردەوام بێت ئێمە هەزار ئەوەندە لە جۆشی بەرگری کردنا خۆمان بدۆزینەوەو هەر بەم بۆنەیەوە پێویستە دەست نیشانی دەوری جەنگاوەرەکانی سوپای میللی پارێزگای سلێمانی بکەین بە تایبەتی لەکاتی دەست درێژیەکەی ئەم دوایەی رژێمی ئێرانی کە کردیە سەر خاکی کوردستانی عێراق لە کەرتی پێنجوێنەوە کە لە راستیدا زوربەی هەرە زۆریان دەورێکی هەڵبژاردەی هەبو بۆ سەرکوت کردنی ئەو دەست درێژیەو بەرپەرچ دانەوەی .

● پاشان جەنگاوەر سامی علی ناصر زابت روکنی کەرتی عثمان بن عفان وتی

به بۆنەی ئەم بیرەوەرییە مەزنەوە گەرمترین پیرۆزبایی لە سەرەکی رابەر هاوڕێ صدام حسین دەکەم و

بەصرەو کەرتەکانی تر هێنابەوە .

● پاشان جەنگاوەرێک به ناوی حسین رحیم سلطان وتی

ئێمەی جەنگاوەری سوپای میللی کە چەکی شەرەفو

بڕوای بەوە نییە کە بە ئاسمانی سەری خۆمان بۆ هیچ دوژمنێک نەوی بکەین .

● هەروەها جەنگاوەرێکی تر به ناوی مجید شریف فتاح وتی

هەروەکو جەنگاوەرەکەی

به ناوی عبدالکریم اسماعیل وتی راستە لەم پێناوەدا پێویستە شەهید بوون ئامانجی دەست نیشان کراومان بێت بەڵام لەوەش زیاتر بەسەرو ماڵو منالەوە هەمووی بە قوربانی ئەو ساتە دەکەین کە

بوارە دەزانین و ئەگەر رژێمی ئێرانی بیەوێ بە ناهەق درێژە بەم شەرەی نێوانمان بدات ئەوە ئێمە خۆ دەست بەرداری پەلاماردانەکانیان نابین و بەرخی ئێریش بۆ سەربڕینە .

● هەروەها جەنگاوەر محمد مناف محمد وتی

ئێمە لەوەتەی هەین لە خەیرو بێری ئەم ولاتە دەخۆین و رۆژی لە رۆژان بەردێکی ئەم نیشتمانە پێویستی بە هانای ئێمە نەکرد

دیسانەوە پیرۆزبایی لەو جەنگاوەرانەی سوپای میللی دەکەم کە لە بەرەکانی جەنگدا ماوەی چوار ساڵە سنگیان ناوە بە گوللەی ناپاکەکانی رژێمی ئێرانیەوەو بەرگری لە شەرەف و ناموسی عێراق و عێراقیەکان دەکەن .. پاشان هاوڕێی ناوبراو بە شێوەیەکی گشتی و تایبەتی پەنجەی راکێشا بۆ دەوری ئەم جەنگاوەرانەی سوپای میللی سلێمانی و ئەوەی دووپات کردەوە کە ئەم جەنگاوەرانە لە هەموو بەرەکانی جەنگدا لە ناوچەکانی خواروو ناوەراست و ژووروی ولات وەکو یەک پارێزگاری خاکی عێراقیان کردوەو نمونەی ئەمەشی بە هەڵوێستی ئەم جەنگاوەرانە لە کەرتی بنجوین و میسان و

سەربلندی ئەم ولاتەمان لە شاندایە بە بۆنەی بیرەوەری (٨) شوباتەوە دەنگی خۆمان ئازاد دەکەین کە رژێمی ئێرانی و شەیتانەکانی قوم و تاران بە ناهەق پێچاویانەتە ئەم ولاتەو هەرگیز خاکی ئێمە پارووی جەوری ئەوان و نە لە ئەوان دروندەترە چونکە ئێمە کە گۆش کراوی ئاووهەوای ئەم ولاتەین کەس

برادەرم وتی پێویستە هەموو عێراقیەک هەمیشە وەکو بەیداخی عێراقی سەرکەش بێت و ئەم بوارەش پیاوی خۆی دەوێت و ئێمەش گفت و قەولێکە داومانەو دوا ئامانجمان یان شەهید بونە لە پێناوی ئەم خاکەدا یان ناچار کردنی دوژمنە کە دان بە تاوانەکانی خۆیدا بنێ .

دوابەدوای ئەمیش جەنگاوەرێک

نەهێڵین دوژمنی ناپاک بستێک لە خاکی خۆشەویستیمان گلاو بکات .

پاشان جەنگاوەر احمد قادر محمد وتی هەرکاتێک بیرەوەرییەکی نیشتمانی دێتە ئایەوە ، بێ سێودوو حەزدەکەین سەرلەنوێ بەڵێن بۆ سەرەکی فەرماندە صدام حسین دووپات بکەینەوە کە ئێمە خۆمان بە پیاوی ئەم

● هەروەها جەنگاوەر رسول محمد علی وتی

ئەگەر پاسدارەکانی خومەینی لە نەزانین و جەهل و وەحشیەتەوە دەیانەوێ پۆل پۆل خۆیان بە کوشت بدەن ئەوە ئێمە لە ئاسۆی بیرو هۆش و فامەوە دەڵێین چەند شیرینە لام دارو بەردی وەتەنم ، بە فیدای دەکەم سەرو گیان و بەدەنم .

،بەڵام ئێستاش کە رژێمی ئێرانی بە ئاشکرا دەیەوی خاکی ئێمە داگیر بکات مەگەر هەر حەرامزادەکان بتوانن لە ئاستی ئەم هەڵوێستەدا کڕ بکەون .

● دوابەدوای ئەمیش جەنگاوەر محمد عبدالله احمد وتی

بە کوردی دەڵێین رژێمی ئێرانی بۆ خواستی گەورە

پیاوانی حزی دەیەوێ خۆی لە قەرەی سەنگەرە ئاگرینەکانی سنوری ولاتەکەمان بدات بەلام هەروەکو لەوەوپێش بۆمان سەلماندون بۆیانی دووپات دەکەینەوە کە هەموو هەنگاو هەڵهێنانێک بە نیازی خراپەکاری بەرەو عێراق یانی هەنگاو هەڵهێنانە بەرەو گۆڕی نادیاریان .

● هەروەها جەنگاوەر خلیل عزیز وتی

لەم بیرەوەریەدا کە شۆڕشی (٨) ی شوباتەو یادی دامەزراندنی ئەم سوپا میللییەیە کە ئێمە خۆمانمان بۆ تەرخان کردوە هەموو دۆست و دوژمنێک دلنیا دەکەین کە ئێمە جەنگاوەری عێراقی هەتا رژێمی ئێرانی رەگەز پەرست بەردەوامی بە دەست درێژی خۆی بدات ئێمە ئەوەندەی تر سوور دەبین لە سەر پاراستنی خاک و شەرەفی خۆمان و کەس و کارو نیشتمانەکەمان .

● دواجار جەنگاوەر اسماعیل سوفی احمد وتی

وەکو جەنگاوەرێکی زۆر ئاسایی سوپای میللی لەم بیرەوەریەدا قەول و بەڵێن بۆ سەرەکی فەرماندە صدام حسین نوێ دەکەینەوە کە نەهێڵین نە دوژمنی ئێرانی وەنە لەوانیش فێڵباز تر هەوای ئەم ولاتەی ئێمە هەڵمژێ و هەمیشە ئامادەین کە ئەگەر سەرکردایەتی فەرمانمان بداتێ هێزە بەزیوەکانی رژێمی ئێرانی لە سنوری ولاتەوەو بۆ ناو قوڵای خاکی خۆیان بڕەتێنین و ئێمە هەمیشە خۆمان بە سوارچاکی ئەم مەیدانە دەزانین .

فریا

کارتی پیرۆزبایی و چالاکی بە بۆنەی «٨ی شوباتەوە لە سلێمانی

بۆ بە سەرکردنەوەی بیرەوەری (٨)ی شوبات و پێشکەش کردنی کارتی پیرۆزبایی و هەندێ لەو چالاکیانەی لە پارێزگای سلێمانیدا دەکرێت چەند دیدەنیەکی سەرۆک ئەندامانی یەکێتی و رێکخراوەکانی پارێزگاکەمان کردو پێشەکی کاک لطیف محمد امین سەرۆکی لقی یەکێتی هەرەوەزی جوتیارانی سلێمانی وتی

بەم بۆنەیەوە بە ناوی خۆم و جوتیارانی پارێزگای سلێمانیەوە رێزو سلاومان ئاراستەی سەرەکی فەرماندە صدام حسین دەکەم و هەر بەم بۆنە پیرۆزەوە پەیمان تازە دەکەینەوە کە سەربازێکی بەوەفا بین بۆ پارێزگاری کردنی ولاتەکەمان و خزمەت کردنی نشتمانەکەمان و دووپاتی دەکەینەوە کە بە دەستەکەی ترمان بەرهەم زیاد بکەین بۆ پاڵپشت کردنی جەنگی رەوای ولاتمان جەنگی قادسیەی صدام . پاشان وتی هەر بەم بۆنەیەوە یەکێتیمان هەڵدەسێ بە هاوبەشی کردنی یەکێتی و رێکخراوەکانی تر لەم بیرەوەریەدا بە رازاندنەوەی ناوشارو شەقام و جێگا گشتیەکان بە دروشم و لافیتەی تایبەت و دابەش کردنی شیرینی و کارتی پیرۆزبایی و

سەردانی خێزانی شەهیدان و بریندارانی جەنگ و هەر لەم رووەوە ساز کردنی زەنجیرە کۆڕێک بۆ باس کردنی بارودۆخی ولاتەکامان بە تایبەتی شی کردنەوەی چمکەکانی ئەم دوژمنکارێتییەی رژێمی ئێرانی بۆ چینی جوتیارانمان و لە لایەکی تریشەوە بە سەرکردنەوەی باری کشت و کاڵ لە ناوچەکەماندا و

هاندانی جوتیاران بۆ زیاتر وەدەست هێنانی بەرهەم .

● **پاشان کاک اسماعیل حمە سور سەرۆکی لقی یەکێتی گشتی لاوانی عێراق لە سلێمانی وتی**

بە بۆنەی بیرەوەری (٨)ی شوبات بوکی شۆڕشەکان بە ناوی یەکێتی گشتی لاوانی عێراق لقی سلێمانی جوانترین سلاو ئاراستەی سەرکردایەتی شۆڕش و شۆڕەسواری سەدەی بیستەم هەڤاڵی تێکۆشەر صدام حسین

نەکەم و دووپاتی دەکەینەوە کە لاوانی سلێمانی هەمیشە پەیمان تازە دەکەینەوە کە سەربازێکی دلسۆزین بۆ پارێزگاری نیشتمان و شۆڕشە پیرۆزەکەمان بەرابەری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب و هەر شەکاوە بێت ئاڵای عێراقی نەبەزو سەرکەوتوبێت سوپا دلێرەکەمان لە بەرەکانی جەنگدا بەسەر هێزە

بەزیوەکانی رژێمی ئێرانیدا . پاشان وتی هەر بەم بۆنەیەوە لقی یەکێتیمان هەڵدەسێ بە چەند چالاکیەک لەوانە خۆپیشاندانێکی ئامێری نەوجەوانان و پێشرەوان و ساز کردنی پێشانگەیەکی گوڵ و مەهرەجانێکی شیعرو خوتبە خوێندنەوە پاشان سازکردنی کۆڕێکی تەلەفزیۆنی دەربارەی دروست بونی رێکخراوی نەوجەوانان هەروەها سازکردنی دوو پێشانگەی تر بەکەمیان بۆ

وێنەی فۆتۆگرافی دەربارەی جەنگی قادسیەی صدام ئەوی تریان بۆ بلاوکراوەی سەردیوار کە ناوەرۆکی بۆ هەمان مەبەست تەرخان دەکرێت ، بێگومان ئەمانەش سەرباری چەند چالاکیەکی وەرزش و پاشان سەردانی خێزانی شەهیدان و بریندارانو بە دیل گیراوەکانی جەنگی رەوای ولاتمان .

● **پاشان خوشکە نەشمیل عبدالله سەرەکی لقی یەکێتی ئافرەتانی قەزای چەمچەماڵ وتی بە ناوی ئافرەتانی قەزای چەمچەماڵەوە ،**

به بۆنەی بیرەوەری (٨)ی شوبات و بیرەوەری دامەزراندنی سوپای میللیەوە گەرمترین پیرۆزبایی پێشکەش بە سەرەکی فەرماندە صدام حسین دەکەین و بەم بۆنەیەوە پەیمان تازە دەکەینەوە کە لە هەموو دۆخ و بارو زروفێکدا خۆمان تەرخان بکەین بۆ خزمەت کردنی خاک و نیشتمانی عێراق و کوردستانی خۆشەویستمان .. پاشان وتی بەم بۆنەیەوە لقی یەکێتیمان لە قەزای چەمچەماڵ هەڵدەسێ بە چەند چالاکیەک لەوانە دابەش کردنی ئەو ناملکانەی کە فەرمایشتەکانی سەرەک (صدام حسین)ە و کراون بە کوردی بە سەر ئافرەتانی ناوچەکەدا لە لای سازکردنی ئەو کۆڕانەدا کە پێی هەڵدەستین هەروەها بە سەرکردنەوەی ژیان و گوزەرانی خێزانی شەهیدان و دابین کردنی پێداویستی رۆژانەیان .

دوابەدوای ئەمیش کاک محمود عبدالله محمود جێگری سەرەکی لقی یەکێتی قوتابیانی کوردستانی پارێزگای سلێمانی وتی

بە ناوی خۆم و جەماوەرانی قوتابیانی پارێزگای سلێمانیەوە جوانترین رێزو سلاو پێشکەش بە باوکی فەرماندە هەڤاڵ صدام حسین دەکەم و رونی دەکەینەوە کە قوتابیانی شارەکەمان وەکو هەموو قوتابیانی عێراق بە گشتی و لە کوردستانا

بڕوانە ل : ١١

دلمان .. تیپەکا نوی یە ل دهوکا رەنگین سەری خو هلدا

بەری هەیامەکی ل تەلەفزیونا بەغدا ودناڤ شاهیەکا مەزندا تیپەک ژ لاوێن دهوکێ دەرکەفتو هەمیا جلێت کوردی وەک ئێک لبەربونو هەمیا ئە نیبر لیدان .. و دوو ژوان ستران گوتن ..

ئەڤ تیپە نافێ وێ (دلمانە) و لبن چاڤدێریا رێڤەبەریا روشەنبیریا جەماوەری لە هوکێ و هۆستایێ وان گەنجام سترانبێژێ مەزن (محمد عارف)ێ جزیریە وئەڤێ تیپێ رێکاڤەژاندنا فولکلوری وساخکرنا کە لە پیرتێ بابو

وبیرهانێتن شینوارو کەڤنە رۆژا تینە بیرا مە .

پیروزە .. ئەڤ رێکە .. پیروزە ئەڤ دەرگەهە وپیروزە ئەڤ تیپە لدهوکا تێهنی بو موسیقێ وسلاڤەک گەرم بو هەمی ئەندامـا وهۆستایێ وان سترانبێژێ

باپیرا گرتبە .

هەر چەند ئەڤ هژمارا ڤان گەنجا کێمە لێ چێترە کو هەما ئێکجار نەبیت و بویە ستوبنەک وەنوڤ روژ بۆ رۆژێ بەر فرە هەبیت وهێشتا گەنج و لاو ببێت دهوکێ بێنە ناڤ رێزێت هونەرمەندان .

براستی کارەک هێژایەو بەرکەفتییە وئەڤ تیپە دلێ مەهەمیا ڤەکرو مروڤ پشت راستکر کو سامان چوجارا نامریت ونائێتە هنداکرن هنداکرن ودێ کارن گەلەک ژ سترانێت مەگولێ نەبوین هەتا نهو بگوهێ مە بێخن

مەزن محمد عارفێ جزیری ..

بلا ئەم هەمی خوبکەین هەڤال و پشت بوڤێ تیپێ و هاریکار بین دگەل دا بکاربت خزمەتەکا مەزن پێش مللەتێ خۆ بکەت .

چارەکاری پیروزن ئەو تبن یێن دەست سنویێ تێلێت تەنبیری وەردکەنو ئاوازێت رەسەن ژێ بەلاڤدکەن .

دێ هەر چاڤێت روون بن ببەرهەمێ ڤێ تیپێ و سەرێ مەبێ بلندە لهەمی شاهی ومەهرە جانا .. دەستێ هەوە خوشی .

سگڤان عبدالحکیم

هەرجارەی نووسینێک

تەلەفزیۆنی تەئمیمو هەنگاوی چاک

تەلەفزیۆنی تەئمیم ، دەسکەوتێکی گرنگی خەلکی کوردستان و تێکڕای خەلکی ناوچەکانی ژووروی ولاتە ، هەر لە سەرەتاوە دامەزراندنی ئەم دەزگایە دیارە بۆ خزمەتکردن و پەرەپێدانی باری رۆشنبیری ناوچەکەو بە تایبەتی رۆشنبیری کوردی دامەزراوەو بۆ جێبەجێ کردنی ئەرکی راکەیاندنیش بە تایبەتی لەم بارو زروفەدا کە ولاتەکەمان پیادە ڕواو بەرەنگاری هێرشی نارەوای رژێمی ناخوندی ئێران دەبێتەوە .

لەم دەزگایەدا ، لەم رۆژانەدا ، جمو جوولێکی چاک و چالاکییەکی باش بەدی دەکرێ ، خەریکە بەرنامەی نوێ و باش ئامادە دەکاو ، هەست بە گۆڕانێکی چاکیش لە مەیدانی دەرهێنانی بەرنامەکاندا دەکرێ ، کادیری ئێستگەی ناوبراو کەوتوونەتە خۆو هەست بە گەرمییەکی دلخۆشکەر لە هەڵس و کەوتیاندا دەکرێ . .. یەک دوو بەرنامەی نوێ پێشکەش کران سەرەڕای هەندێ هەڵە کە تیایاندا هەبوون ، بەڵام هێشتا وەکو هەنگاوی باش دەژمێررێن بۆ پێشەوە ، پەیوەندی کردنیان لەگەڵ لایەنە رۆشنبیری و هونەرییەکانی کوردستانیشدا دیسان نیشانەی هەوڵی بەرەو پێشەوە چوونە ..

ئەم چالاکییە نوێیانەی ئێستگەی تەلەفزیۆنی تەئمیم پێویستی بە پشتگیری کردنی هەموو لایەکەو ...

سلاوو رێزی بێپایانیش بۆ هەموو هەوڵێکی بنیاتنەرانە ...

عبدالوهاب تاڵەبانی

نووسەرانی کورد: خەڵاتی سەرۆکی فەرماندە میدالیای شانازی یە بۆئێمە

لەم ڕۆژانەدا سەرۆکی فەرماندە صدام حسین خەڵاتی ژمارەیەکی زۆری لە ڕۆشنبیرانو هونەرمەندانی وڵاتکرد ، وەکو ڕێزلێنانێك بۆ ئەو کۆششەی لە پێناوی سەرکەوتنی جەنگی ڕەوامانداپێشکەشیان کردوە ... ئەم خەڵاتکردنە کارێکی گەورەی کردە سەر نووسەرانو هونەرمەندانی کوردو بێگومان قەدرزانینی کۆششی نووسەری کورد لە لایەن سەرۆکی خۆشەویستەوە نیشانەیەکی مەزنە لە ڕەوتی ڕۆشنبیری کوردیدا ...

نووسەرانو هەنەرمەندانی خەڵاتکراو بۆ هاوکاری دوانو ڕایخۆیان دەربڕی ..

ماموستا مەغدید سوران وتی :

لە کاتێکا کە سەرۆکی فەرماندە ڕێز لە نووسەرو ڕۆژنامەنوسانی کورد دەنێ، دووپاتی ئەوە دەکاتەوە ، کە شۆڕش ، چەندە چاوی لە بەهرەدارانەو چۆنو بە چ شێوەیەك تەقەللا دەدات بۆ ئەوەی ئەو تواناییانە زیاتر لە کاردابن بۆ خزمەتی بزووتنەوەی ڕۆشنبیری ... بەنایبەتی لەو قۆناغەدا کە وولاتەکەمان ڕووبەرووی شەڕی چارەنووس بۆتەوە .. .. بێگومان ئەم خەڵاتە دەبێتە مەدالیایەکی گەورە بۆ کارکردنی بەردەوامو حزمەتی فراوانتر .

هونەرمەند صباح عبدالرحمن وتی :

هەموو خەڵاتێك ، نیشانەی ڕێزو پیرۆزیو جوانییە .. بۆیە ، کە خەڵاتێك لە لایەن سەرۆکی فەرماندەوە بێ ، خۆی لە خۆیدا ، بەتەنگەوە هاتنو لا لێکردنەوە دەنوێنێ لەوەش پیرۆزتر ئەوەیە کە ئەو دەستەیەی خەڵاتکران ، دەبێ ، لەمەوودوا توانای گەورەتر بنوێنن لەبوارەکانی داهێنانیدا ، بۆ پێشخستنی ڕێبازی پێشکەوتوو لە داهێنانی- بیرو مێشکو هونەرو ژیاندا کە ئەمڕۆ لەم بارو دۆخەدا زیاتر دەگەشێتەوە .

بەبۆنەی پاداشتدان بە کۆمەڵێک لە ڕۆشنبیرانو نووسەرانی کوردەوە

هەر لەو ڕۆژەی ، کە پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست هاتۆتە سەر حوکمڕانی عێراقەوە بایەخێکی زۆری بە نووسەرو ئەدیبو شاعیرو ڕۆشنبیرانی عیراق بەگشتی داوە هەروا بە تایبەتیش نووسەرو ئەدیبو شاعیرو ڕۆشنبیرانی کوردیش . ئاوا لەم چەند ڕۆژانەدا سەرۆکی فەرماندە سەرۆکی پارتو شۆڕش سەدام حوسێن دەستی سەخی خۆی بۆ ڕوشنبیرانو نووسەرانی کورد درێژکردو پاداشتی جموجۆڵی خۆیان وەرگرت. بۆ ئەو ڕۆشنبیرو نووسەرانەی کە هەردەم دریغییان لە لایەنگیری سۆڕشی ١٧-٣٠ تەموور نەکردووە بێگومان ئەم پاداشتە زیاتر نووسەر ورۆشنبیری کورد بۆ لای پارتو شۆڕشی ڕادەکیشیو دەبنە سەربازی خامە بەدەست بۆ بەرپەرەکانی دوژمنانی عیراقی خۆشەویستمان عێراقی کوردو عەرەبو هەموو ئەمایەتیە نەتەوەکانی تر . هەر وایان لێدەکات ، کە لەجاران تووڕەتر بوەستن دژی دەستدرێژی خومەینی بۆ سەر گەلی عێراقو بۆ سەر عێراقی خۆشەویستمان.

دکتۆر ئیبراهیم عەزیز ئیبراهیم

ماموستا حسین ڕەشوانی وتی :

فەرماندەی بلیمەت کاك صدام حسین پێش هەموو کەسێك ئەو ڕاستییەی دەستنیشان کردووە کە قەڵەمو هێز شانبەشانی یەکترو هاوسەنگی کارگەرن لە مەیدانی جەنگ دژ بە دوژمنی زۆردارو پێش هەموو شتێك ئەمە ڕێزە نەك خەڵات دەستەی نووسەرو هونەرمەندان دەماری پێشکەوتووی گەلن .. چاوی تیژی دووربینی نەتەوەن بۆ وتنی ڕابردووو دوارۆژی .. هەروەها دەستنیشان ـ کردنی ڕێگای ڕاستو قۆناغەکانیو لادانی کۆسپو ئەگەرەو چارەسەرکردنیان .. جا لەم ڕوانگەو ئاسۆ فراوانەوە سەرۆکی دڵفراوان صدام حسین بە هەموو میهرەبانی خۆی دەستەی نووسەرد هونەرمەندانمان هەڵ دەسەنگێنێ وڕێزیان دەگرێو نوازشتیان دەکاو ڕێزگرتنەکەش هەموو میللەت دەگرێتەوە .. چونکە ئەم دەستەیە بەرهەمی بۆ گشت گەلە ئیتر بۆ پێشەوە بۆ بەرهەمی زیاترو پیرۆزتر .

ئەم ڕێزلێگرتنەی سەرۆکی فەرماندە نیشانەیەکی نوێو گەشەدارە لە بایەخدانی سەرکردایەتی پارتو شۆڕش بە هونەرو ئەدەبی کوردی کە لە سایەی ئەم بایەخدانە ئەدرەو شێتەوەو خەڵاتەکە وا لە هونەرمەندو نووسەرانی کورد دەکات زیاتر تەقەللا بنوێنن بەتایبەتی لەم بارو دۆخە مێژوویییەدا .

● شوکت توفیق ●

پێشکێشە بۆ
خەباتکەرەکا پاوەیی ...
ل کوردستانێ

دێ کەنگی هێی

دلبەرا من ..
دێ کەنگی هێی
دەست هاڤێژی یە
جهوورێ خەما هاری من
مەمیا دێ ڕێی
ئەوی کودکێ کەرب و ڕکێ
دەی بەر پێهنا ... پەلفینی
مزگینییا
ڕوژهەلاتەکا گەش و ڕوون
دێ بو من بێی
دلێ منە ئەفرو دارین
ل سەر دچەرن دوپیشك و مار
بەلێ چ ب کەت
ئەڤینداره نێ هەر تو دڤێی
خۆزی دلبەر
من زانیبا کا جارەکێ
دێ لێ زڤری و مەشکا وی کێی
خۆزی شرین
من زانیبا کا جارەکێ
دێ بۆ بێژی دەنگ و باسی
پرتکینی ...
ئو د بەردا ئینییە خارێ
کەڤنە کراسی
پیچ پیچ ڤەدەیی و ئادەکەی
کێشی ژ ڕە و ڕیشالا
دڕك و داسی
دا ب زانی کا ئەو چەندێ
پڕ ئاوازه
بۆ دیتنا دو چاڤێن تەو
باش ب نیاسی
بەلێ تو ژی
بۆ ڤەکە دەرێ بوخچکا
ژ یرا بێژە
دێ هەر چەقینم ئەڤ ستێرکا
من ژ کەڤن
بو وێ دوزا بلند ڤەنای
نە ڤەڕەڤییە
هێژ یا کەلە تێهنا گوڕیا ..
گەش کومرا «هەسەم ئاغای»
دێ کەم خەلات دا بشکێت پشتا کافرە
زفستانا ئو نە بێژی ژانی سەری
لێ نێ یا مای
ملهێب یا دای بن بێدەرێ
تەڤ کول و دەرد
ببێت ژێ مالین داینە بای
دلبەرا من سەر جار سوز بیت
بێهنا خۆ نادەم چ جارا
تا نە ڕوینم
بن سیبەدا دادا مازی
ل هنداڤ من تەڤ کوڤانا
بەرچقینن بکەن ڕوناهی
پێر و ترازی
ژ نویکا دێ گرنژم
ژ ڤەلەکێ ڕا ببم ڕازی
بێژم بلا
ب مرم ب من خۆشە ب چم
وی گوڕی ب سەرفەرازی
سەرفەرازی

پەروین حەبیب هویڤی

پێنجوێنی گڕ

● موکەڕەم ڕەشید تاڵەبانی ●

مێژووی ووشە ..
باسی وورەی بەجەرگیی تۆی بۆ دەکردین ،
چۆن شیعری گڕ ..
کڕنووشی بۆ چیاکانی بەژنت دەبرد
چۆن داگیرکەر ،
لەبەردەمی باڵا سەوزە بەرزەکەتدا ..
سەری شۆڕی بەزاندنی
سەری شۆڕی بەزاندنی
دادەنەواند !
خۆی بە دەستی مەرگی گوللەی تفەنگەوە ..
دەبینیەوەو
ناونیشانی خۆیو ڕێگەی وا دەدۆڕاندا
چۆن درەختی شیعری ئاگرێ
لەناو کوانووی ووشەی بەتین
لەبناری شاخو داخو دەشتە سەوزەکەتدا
لقوپۆپی پانو سەوزی دەردەکردو
موفتیی شاعیر
لەدیوەخانی سەروادا
چەندین هۆرەی بە بەژنی ڕێكو گەشتدا
دەگوتەوەو دەگوتەوە !
چۆن بێچووە شێرەکانت ..
لەسەر لووتکە سەختو بلندەکان ..
بەخوێنو گیان ،
داستانێکی بێهاوتایان
لەنێو مێژووی خوێنی گەشدا
تۆمار دەکرد !
سنگی وورەی بێسنووریان
لەبەردەمی گوللەتۆپی دوژمناندا
دەردەپەڕاند !
مژدەی شادیو نەبەزینیان
بە دەروونی نیشتماندا
دەکردەوە ! !
ماچی گەشی سەرکەوتنیان
بۆ ڕوومەتە شیرینەکان
دەبردەوە !!

× × ×

دەشتی پیتو بەرینی تۆ
فێری کردین
پەمووی سپیی چەمەکانمان ،
زۆر خۆشبوێت !!
شیعری موفتیی پەرێشانت ،
فێری کردین ،
باڵاو چاوی ڕەشی تۆمان ،
زۆر خۆشبوێت !
سەهۆڵبەندی دۆڵو چیای چڕی تۆمان
زۆر خۆشبوێت !!
وورەی ڕۆڵە شێرەکانت
فێری کردین
چۆن ببینە گڕی سوورو بەردی بنار
چۆن ببینە گوللەی تیژو
بازووی سووار
چۆن ببینە دڕك ، بزمار
بەنێو ڕەگو ڕەچەڵەکی دوژمناندا
بچینە خوار !

ناڤ و نیشانێت چیرۆکێ

چو پێ نەڤێت چیرۆکێیان ڕامان دەمێ تێتە نڤێسین ، دوو تشتێت گەلەك د پێتڤینە بو بجهئینانا وی کاری .

محمد سلیم سواری

یێ ئێکێ .. چیرۆکێ هندەك بنکێت هونەری یێت لسەر تێتە نڤیسین... هێ باوەرە هەر ئێکێ چیرۆکێ بنڤێست وان بنکا باش دزانتو ، دویڤ دچت.

بەلێ یا پێتڤییە خوێندەڤانێ چیرۆکێ ژی وان بنکێت هونەری لسەر نڤێسینا چیرۆکێ بنیاست ، هەکە هاتو چیرۆکەك خاند ، دا بشێت وێ چیروکێ سەنگینت .. کا تا کیری یا دویرە ؟ یان یا نێزیکە ژ بنکێت هونەری بو نڤێسینا چیرۆکێ ؟

یێ دوویێ .. لسەر شیانو هێزێت چیرۆك نفێسی‌نەو، حەز کرنا وی بو دانانا چیرۆکێو دەست هەلبیا وی بو دارێتنا وی کاری .

دبت گەلەك کەس بنکێت هونەری بو نڤێسینا چیرۆکێ دزانن . . بەلێ وان شیانو دەست هەلێ نینن بو دارێتنا چیرۆکێ ، هنگی ئەو نەشێن ببنە چیرۆك نفێس ... ب لایەکێ دی نە گەلەکا شیان یێت هەین بو نڤێسینا چیرۆکێ ، بەلێ هەکە ئەو شیان نە هێنە دارێتنو لسەر بنکێت هونەری .. ئەو بەرهەم نا بتە چیرۆکا درست . هەردوو خال ئێك یا دوویێ پڕ دکەت .. یا دوویێ یا ئێکێ مشە دکەت .

لسەر لایێ بنکێت هونەری .. گەلەك ڕەخنە گرو تورەڤانێت چیرۆکێ ئەو بنك یێت بەرچاڤ کرین ، بەلێ لناڤ وان هەمی بنکا بەحسێ ناڤو نیشانێت چیرۆکێ نە هاتیە کرن هەر وەکی بنکەك ژ بنکێت پێڤی بو دارێتنا چیرۆکا ب ووچ .

براستی ناڤو نیشانێت چیرۆکێ بو نیباسینێ گەلەك نەختێ خوە یێ هەی .. نێ تا نوکە چو چیرۆکێت بێ ناڤ مە نە خواندینە .. ناڤو نیشانێت کویارەتی تێنە بیرا مرۆڤی .. ئەو ناڤ دێ پروازەکێ د هزرێت مرۆڤی دا دانت .. ئەو پرواز د هزرێت مرۆڤی دا دێ بتە رویدان .. ئەو رویدان پتر دێ بەرفرەبن ...دا پانیەکێ لسەر مەیدانکا کریارا وەرگرن . پشتی ناڤو نیشان لنك چیرۆك نڤێسی د گەهنە ڤێ قوناغیو ، لدویف بنکێت هونەری چیرۆك دێ هێتە دارێتنو ، هەمی جارا دەستو دلێ مرۆڤێ نا گرن وی ناڤێ بکوهورت ب ناڤەکێ دی .. نێ بونا وێ چیرۆکێ د هزرێت مرۆڤیدا ب وی ناڤیڤە یا گریدای بو.. ڤێجا چەوا دێ هێتە گوهورین .

دیسا ب لایەکێ دی ڤە .. کریارەك ؟ رویدانەك ؟ دێ مرۆڤی پالدەت بو دارێتنا چیرۆکەکێ ، ما نێ نە یا پێتڤی یە ب ڕۆژەکێ دوویا ئەو رویدان د کارێ مرۆڤی دا ببتە چیرۆك . نێ گەلەك جارا ، کریارەك د هزرێت مروفیدا پەیدادبت ، دا هەر بگەهتو بگەهت لسەر ڕێکا دارێتنا چیرۆکێ .

د ناڤ وان سەروبەرادا هەکە چیرۆك هاتە نڤێسین، پتر مرۆڤی دێ سەربخوی هەبت ، بو هەلبژارتنا ناڤو نیشانێت وێ چیرۆکێ و ، ناڤو نیشانێت چیرۆکێ بارەکا مەزن یا هەی بو بەرچاڤ کرنا چیرۆکێ .. د ڤێت ئەو ناڤ لسەر چیرۆکێ بهێت دانان لدریڤ هندەکێ هزرێت دویر لگەل رویدانێت چیرۆکێ ، وەکێ ناڤێ تێتە دانان سەر بچویکێ مرۆڤی ... ڕاستە بچویکێ بەس نەه هەیڤا د مینت تا پەیدادبت .. بەلێ دانانا ناڤەکێ لسەر وی بچویکی .. هزرەك بییە لنك بابێ وی بچویکێ یان دەیکا ویو بەری پەیدابینا وی ب دەمەکی .. دبت بابێ ناڤ هەلبژار د بت بەری بزانت کا .. کی دێ بتە هەڤالا ژینا وی ..

نێ ئەو چیرۆکا ،چیرۆك نڤێسەك د نڤێست ، بەرهەمەکە ژ بەرهەمێت خوهو وەستانا وی .. ڤێجا بلا ناڤو نیشانێت وێ چیرۆکێ تەمەتی وەستانا وی بت .. دا ببتە خودیکا وێ خوهو وەستانێ .

یانەی هاوکاری

شیعرو دیاریی شاعیران

دووبارە لە (یانەی هاوکاری) بەیەك دەگەینەوەو چەپکێك هەواڵی ئەندامانی یانەکەمان کە شاعیرانی دوارۆژن بڵاو دەکەینەوەو هیوادارین هەمیشە لە کاروانی ڕۆشنبیرییدا بەرەوپێشەوە هەنگاوەکانیان گورجوگۆڵتر بکەن .

پێشەکی بە سوپاسەوە دیاریی ئەو شاعیرانەمان پێگەیشتووە :

- صلاح شوان لە ناحیەی سەنگەسەر
- ازاد ابراهیم یونس ـ لە هەولێر .
- شیخ طیب چنارەیی .
- علی محمدامین عبداللە .
- مصطفی عبدالعزیز مصطفی ـ لە هەولێر .
- محمد قادر لە سلێمانی .
- کاکە میم گوڵانی لە هەڵەبجە
- دۆستی هەمیشەییمان ع.و. مەموندی .
- کاکە برایمی هەورامانی .
- ڕەئووف ڕەباتی لە سلێمانی .
- پیشەوا پشدەری لە هەولێر .
- هوشیار حسین بەرزنجی لە سلێمانی .
- خالد حسن چۆمانی .
- بکر محمدامین لە هەولێر
- صالح یوسف کاکە حەمە لە کەرکووك .
- رزگار حەمە ڕەحیم حمە کریم لە هەڵەبجە .
- پوشو خدر نادر لە هەولێر .
- هێرش عبداللە فتاح .
- شیروان حسن حسنی .
- ڕێبوار بەرزنجی .
- قاسم سابیر مستەفا .
- نەوزاد محمد لە سلێمانی .
- صلاح احمد کۆکۆیی .
- هیوا عبدالقادر محمد .
- کاکە حبیب نامۆ .
- پشتیوان بکر .
- فۆاد صدیق صابر .
- کاك ژوان لە قەڵادزێ .
- عبدالواحد احمد لە هەولێر .
- کاکی ئاگرین لە ڕەحیماوای کەرکووك .
- ئارام عبداللە .

هەرچی ناردووتانە وەکو گوڵە کێویلەکانی کوردستان ئاونگی سەردەمی لاویو گوڕی ژیانیان پێوەیەو ئاواتی گەشیان لێیەوە دەبریسکێتەوە . هەموویان هەنگاوی سەرەتای ڕێگایەکی دوورودرێژنو چاومڕوانی دوارۆژی ڕووناك بە بەهرەی ئێوەو بە خوێنەوارێتانەوە بەندە .

«لووتکە»

بەستەی پێست ڕەشێك

ڕێبوارێکم
بە پێی پەتی
دەشت لوولدەدەم
گەوە دەبڕم
شەیدای بەژنو بالای
لووتکەم
گفتمداوە
کە پێی بگەم

کەریم کاك ئەحمەد

«خۆزگە»

شەیدا ـ سلێمانی

١ ـ لە پەرتوکی (فەرهەنگی) هەڵبەست کە دێڕو کوپلە شیعری هەڵبژاردەیە لە شیعری شاعیرانی کورد .

کۆکردنەوەی هەستیاری جوانەمەرگ (ئەحمەد ڕەشوانی‌یە)

خۆزگە کاکە (لطیف) لەم چاپە تازەیەدا کەمێك لە ژیانی شاعیرانی دەستنیشان بکردایە ، وەکو : لەلاپەڕەی (٢٤)دا بۆ شاعیر شێرکۆ کۆیی دەستنیشان کراوە . چونکە هەموو کتێبێ شوێنی تایبەتی خۆی هەیە ، لە کتێبخانەکانو لای خوێنەران.

٢ ـ کاکە محەمەد حسن ئەحمەد لە (بازی بێریان یا ژیانو گۆرانی محەمەدی ماملێ) بێگومان کاکە محەمەد خۆماندوکردنێکی زۆری کێشاوە بەو بەرهەمە بەپێزو پڕسوودەی ، خۆزگە وێنەی مامڵێی هونەرمەندی زیاتر تیابنەخشاندایە .

٣ ـ خۆزگە دکتور مارف خەزنەدار دووبارە کتێبی (کێشو قافیە لە شیعری ـ کوردیدا) بەچاپ ئەگەیاندەوە .

٤ ـ خۆزگە ئەدەبدۆستان ئاورێکیان لە کتێبەکانی ساڵانی پێش حەفتاکا ئەدابەوەو هەندێکیان بەچاپ ئەگەیاندەوە ، چونکە بەڕاستی لە کتێبخانەکاندا بۆشاییەکیان بەجێهێشتووە .

Institut Kurde de Paris

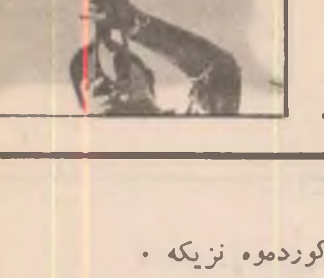

کتێبی هاوکاری
شیعری شارستانیەتی جگەرخوێن

نووسینی : دکتۆر ئۆردیخانی جەلیل لە لایەن (دوکتور عیزەدین مستەفا ڕەسول)ەوە ئامادەکراوەو خراوەتە سەر زمانی ئەدەبی و تیپی کوردیی عیراق و پەراوێزی بۆ نووسراوە ..

جگەر خوێن بە ڕیالستی (واتە ـ واقیعی) دیمەنی «مەزنان» نیشان ئەدا . کەوا هەموو خەریکی برنج خواردنن و لە بورجدا لەسەر پەڕ ئەنوون ، بەڵام «بچوکان» لە چاڵدا ئەژین و خۆراکی ماڵاتی ئەوان ئەخۆن و ڕووت پێخاوسن . بۆیە شاعیر ئەڵێ :

بەسە ، ئەگەر هوون مەزن ڕانەبن ئەمێ هوور ڕابن
ژبەرێدا مەزنان شوور ناڤێت ، بچووکان دادار(١٤)

شاعیر خەڵکی بانگ ئەکا تا چاوی خۆیان بکەنەوەو ببینن چۆن کاروانی برایەتی بەڕێدا ئەڕوا ، کاروانی برایەتیی خەباتی گەلان و کەهەڵساون ئاڵای ئازایی میللەتی خۆیانیان بەدەستی خۆیانەوە گرتووە . جگەر خوێن دڵی خۆی ئەبەخشێ بە گەلەکەی خۆی ، تا هەموو کات ئاگادار بێت و هیچ کاتێ گومانی لەوەدا نەبێت کە ڕووناهی و تاریکی و شەقەو ڕۆژ گەلی کوردی ئێران و عیراق گرێسەند .

٢٢ کانوونی دووەمی ساڵی ١٩٤٦ لە شاری مەهابادا کۆمەڵەی میللەتی کوردستانی ئێران . جاری یەکەم دامەزراندنی کۆماری کوردستانی دیموکراتی ئیعلانکرد خەباتی گەلی کوردستانی ئێران گەیشتە مەرامی خۆی . زۆر زوو ماوە بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری و دوواکەوتن سازکرا . گەلی کورد دەستیدایە ژیانی تازەی خۆی .

بەڵام تۆ وەرە بڕوانە ، کە ئەو ژینەی گەلی کورد دەستیپێکرد بوو بە دڵی حکومەتی کۆنە پەرستی ئێران نەبووو ئەو کۆمارەی مەهابادیان بەهێزی سوپا هەڵوەشاند لەم کارەدا ئیمپریالیزمی ئینگلیز و ئەمەریکا کۆمەکێکی زۆری ئێرانیانکرد .

لە ١٠ی کانوونی یەکەمی ١٩٤٦دا لەشکری حکومەتی ئێران بە فرمانی قەوام ـ ل ـ سەڵتەنە هێرشی بردە سەر ئازربایجان و کوردستانی ئێران بە تانک و تۆپ و فرندە ئاگرو گوللەیان بەسەر نیشتەجێی بێ وەی گوندو شاردا باراند .

٣١ی مارتی ساڵی ١٩٤٧ لە مەهابادا بە سەرکاری ژەنەراڵی ئەمەریکایی شقارسکۆپ هەر سێ سەرکاری حکومەتی کوردستانی دیموکراتی ئێران قازی محەمەد و سەیفی قازی سەدری قازی لە لایەن حکومەتی کۆنەپەرستی ئێرانەوە بەدارا کران .

لە ناوبردنی قەوارەی دیموکراتی کوردستانی ئێران و کوشتنی سەرکردەکانی کۆماری مەهاباد گەلێك دڵی جگەرخوێن دێشێنێ .

شاعیر پارچەی «دبیر ئانینا قازی محەمەد» دەنووسێ ، کە دەربارەی خەباتی کوردی کوردستانی ئێران دەدوێت :

خاکی کوردستان ب قوربان ، پڕ جوان و پاقژی
خووین ڕژاندن ، پڕ کورێن تموا ل هەر ئالی ڕژی
مللەتێ کورد تاکو ساغە ئەو ژڤێ ڕێ ناگەڕی
ئافەری ، ئانەری ،
قازی محەممد گافەری
ئەڤ نەشەرمە تێنە کوشتن ئەم دڕیچا پێشکەتن ،
دا تروومان ژانبی ئەم خووش نیژاد و مللەتن ،
ئافەری ، ئافەری ،
قازی محەمەد ئافەری
قەمبەرا ژمرا ئاتۆمی ژمرەیەك نابن ژ دی
سەرخوە نازی مللەتێ کورد تاکو ئەڤ ژنجیر لە مل
کەس ب لاف لاف و ب دیلەك ڤی بەری نابن سەری
ئافەری ، ئافەری
قازی محەمەد ئافەری(١٥) .

لە ساڵانی جەنگی دووەمی جیهاندا ، جگەرخوێن دەربارەی شەهیدو خەباتکاری گەلی کورد پارچە هۆنراوێکی بە ناوی «شانامەی شەهیدان»ەوە نووسیوە بۆ ئەوەی مەرامی ئەم هۆنراوە بگەیێنێتە هەموو خوێندەوارێك ، هەموو گوندییەك ، شاعیر هۆنراوەکەی خۆی بە جۆرێ نووسیوە ، کە زمانەکەی سووك و فراوان بێ . لەناو ئەو ١٩٦ دێڕەی ئەم داستانەدا ناوی ٤٢ میرخاس و قارەمانی نەتەوەی کوردی نیشانداوە . شاعیر ئەم قارەمانانە بە کوڕی لێهاتووی نەتەوەی کورد ئەداتە قەڵەم .

لەپاڵ ئەم هۆنراوانەشدا ، جگەرخوێن پۆیەمێکی گەورەی دەربارەی «هۆنیووەتەوەو ناوی ناوە» تاریخا سولتان سەلاحەدینی کورد» . جگەرخوێن لەم پۆیەمەی خۆیدا بەبیروخەیاڵ ئەگەڕێتەوە زەمان و سەدەکانی ڕابوردوو ، بەرەو سەدەی دوانزەهەم ، کاتی سولتان سەلاحەدینی بەناوو دەنگ ، کە ڕۆڵەیەکی کوردە ، ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و نزیك لە هێرش خاچ پەرستی داگیرکەر ئەپارێزی و سەرکردەیی خەباتی گەلانی ناوچەکەی ئەکرد بەرامبەر بە هێرشی ئەوان و بەمە ناوێکی گەورەو نەمری دەست کەوت شاعیر سەرنجی خوێنەری کورد بەرەو خەباتی چەند سەدەی نەتەوەی کورد ڕائەکێشێ .

باسی ئاشتیی جیهان و برایی و ئامۆزایەنی ناو گەلان زۆر بە گیانی نەتەوەی کوردەوە نزیکە .

ڕاستە ، کاتێك بوو ، مەسەلەی ناو دەوڵەتان بە جەنگ چارەئەکرا ، بەڵام ئێستا ئەو کاتە نەماوە ، گەلانی جیهان ئێستا هەموو لەوە گەیشتوون کە ئاشتیی جیهان قازانجی هەموو مرۆڤایەتی تێدایەو هۆی بەرەوپێش چوونیەتی و بۆ ئازادی و سەربەستیی گەلان سوودی لێوەرئەگیرێ .

جگەرخوێن لە شەست ساڵ زیاتری تەمەنی خۆیدا ، دوو جەنگی جیهانیی گرانی دیووە . ئەوەی بووە مایەی برسی بوون و فرمێسك و کوشتن و هاتوبردەو گوندو شار وێران کردن و زەوی بێخاوەن هێشتنەوەو منداڵ هەتیو خستن و ئەمانەو گەلێ سەختیی تری ترسناکی بەچاوی خۆی دیووە . هەر لەبەر ئەوەیە شاعیر لە هۆنراوەیەکی خۆیدا بە ناوونیشانی «هوون چ زانن شەڕ چییە» بە چەند وێنەیەك دیمەنی شەڕ ئەهێنێتە بەرچاوی خوێنەران :

پێژوبەر دبارن فڕۆنەك ، تۆپو تەنگ
بفڕین ، ب خومین بوویە شەڕ ، بوویە جەنگ
کومشین ، هەلومشین ، خانو برجێن بەلەك
غەنی بوون ، کورمی بوون ، پڕ کەلەش ، پڕ شەدەك
ب سنگۆ ، ب گوللا ، د دڕن ، دکوژن
سەر گەنبەر ، چاڤ بەلۆق ، دەڤ ژ هەڤ ، مێرو ژن(٦)

(١٤) هەر ئەوێ ل ٣٦ .

(١٥) جگەرخوێن ، سەورا ئازادی ، دیوانی دووەم ، شام ، ١٩٥٤ ، ل ١٨١ .

(١٦) جگەرخوێن . سەورا ئازادی ، دیوانی دووەم ، شام ، ١٩٥٤ ، ل ٦٩ .

لایەنی پەروەردەیی لە «دەنگخۆشترین مەلدا»دا

ئازاد مەحمود مستەفا

بەشی دووەم

بۆ ئەوەی نوسینەکەمان دەربارەی ئەم کتێبە پوختەو کەمبێت ، چەند چیرۆك و شیعرێکم کردۆتە نمونەو بە شێوەیەکی گشتی و لەڕوی پەروەردەیییەوە باسیان لێوەدەکەم ، شایەنی ڕێزە کە سەرجەمی بەرهەمەکە خۆی لە ئاستی بیری ئازادی شاعیرەوە هەڵقوڵاوە ، وەك بەرهەمێکی منداڵان دڵخۆشکەرەو ، پیامەڵدان نەبێت ، توانای شاعیرانەی پێوە دیارەو بەرهەمەکانیش هەندێکیان ئەوەندە بە پێزن لە سنوری مەرجەکانی ئەدەبی منداڵ ، تێپەڕیان کردوە ، ساکاری و خۆشخوانی و دەربڕینی ڕەوانی هەندێکی تریشیان ، بۆتە ویردو سرودی خۆشەویستی منداڵانی ئازیز ، بەهیوای بەردەوامی شاعیرو بەرهەمی ڕەنگینتر ئەم تێبینیانە ئەخەمە پێش چاو :ـ

شاعیر لە «دارستان»دا کە دواین شیعری کتێبەکەیە ، باسی سودی دارستان دەکات ، لێرەدا ڕەچاوی مەرجە هونەریەکانی شیعری منداڵانەی کردوە ، لە ڕوی کەمی شیعرەکەوە ، سادەلی ، کە منداڵ بە ئاسانی لێی تێدەگات ، تاوەکو زوو لە بەری کات ، قوناغەکەی خۆشی تێپەڕنەکات ، لەو شیعرە شەش دێریەدا ، شاعیر دوو کۆپلە دوبارە دەکاتەوە کە سەرەتاو کۆتایی شیعرەکەیە دارستان سودی زۆرە باسی دەکەم بەنۆرە ... دارستان سوودی زۆرە بۆم باسکردن بە نۆرە .. ئەم جۆرە کۆتایی هێنانە قەناعەت دەداتە دەست منداڵ کە دارستان لەو چوار پێنج سودە گشتیە زیاتر سودی تری نیە ، چونکە دەڵیت بۆم باسکردن بە نۆرە : واتە ئیتر باسی تری بەدوادا نایەت ، سودی تری نیە ، با منداڵ لەو بۆتەیە دورخەینەوە کە چیمان بویت وەك گونکە هەوێرێك بە دەستمانەوە لێی دروستکەین . با کەسێتی و تواناو باوەڕ لە منداڵەکانماندا دروستبێت ، خۆیان بڕیار لەسەر ئەوشتانە بدەن کە لە دەوریانەو بچنە ناوەندیانەوەو لە ڕاستی بگەن ، فێرکردنی ژمارەو کۆکردنەوەی ، لە پولی یەکەمی سەرەتایدا ، کە منداڵ فێردەکرێت ، ئایا لە هەمان کاتدا کە مامۆستا فێری کۆکردنەوەی دەکات ، لە ماڵیشەوە نابێت فێربکرێت ، بەڵام ئەگەر لە ماڵەوە ئالەتێکی ژماردنت هێناوە نمونەی ١ + ١ ت بۆ منداڵەکە هێنایەوە ، کە بە منداڵەکەتووت چەند دەکات دەڵێ (٢) دوو ، بەڵام ئالەتەکە لەبەر چاوی منداڵەکە شتێکی تازەیە ، لەوانەیە نەزانێ ئەم ئالەتە کاری تری کۆکردنەوەو ژماردن و زۆرشتی تری ژمارەیی ڕاهەیەڕێنێ ، خۆ بە ئەقڵی ئالەکەش هۆشی منداڵەکە تاقی ناکرێتەوە ، لێرەدا هەڵەکەی ماڵەوە ئەوەیە ، ئالەتەکە بەو شێوەیە بەکاردێنێ پێش باسکردنی سوودی ئالەتەکەو یەکێك لە سودەکانی ئەو کۆکردنەوەیەیە کە ئەو لە قوتابخانە فێربوە ، بەڵام ئێستاش لەبەر چاوی منداڵەکە گرانە ! کەچی وا پێویستە بەری زانست و زانیاری لە منداڵ نەگیرێت ، ئاسۆی بەردەمیان روناك بێت ، هاندەربین بۆ زانیاری پێ بەخشینیان ، منداڵ هەرچەندە ، بە ڕوانینی تایبەتیانەی بۆ شتەکانی دەوروپشتی دەڕوانێت ، تاوەکو بە وردی سەرنجی ناوەوەو کەسێتی خۆی و دەوروپشتی بدا ، ئێمە لێرەدا ئەرکێکی گەورەمان دەکەوێتە سەر شان ئەوەش ئاگاداربونەوەی تاقیکردنەوەکانیانە ، لە هەڵوێستی دیاردا ڕێنمایی کردنی منداڵ ، لە ڕەخنە لێگرتنی بەجێ و گونجاو لەگەڵ ڕەوشت و مێژوی تەمەنیا ، تا بە ئارامەوە خۆی دەربخات و دورکەوێتەوە ، لە جوینەوەی ناوەوەی خۆی ، زۆرجار منداڵێك هەڵەیەکی بچکۆلە دەکات ، ئێمەش خێرا بۆی دەخەینە چوارچێوەوە بە گەورەیی بۆی هەڵدەواسین ، لە ڕیزی تاواندا دایدەنێت ، ئەم لە کەسێتی منداڵ دادەبەزێنێ ، بەڵام ڕێنمایی و چاککردنەوە ، هەر هیچ نەبێ ئەنجامێکی دەبێت ، کەواتە هاندانی لەو کارانەی دەیکات ، پاشان چاکردنی ، ئەمە لە باس کردنی سودی شتێکا بۆ منداڵ دەردەکەوێت ، کە زوربەی جار لایەنە سلبیەکە دەبێت بە پرسیار بۆ منداڵەکە . کەواتە شاعیرانیش دەبێ ئەو لایەنانە لە بیر نەکەن کە خراپن .. چونکە منداڵ بیری تیژە بۆ بیرکردنەوە ، دەیەوێت هەموو شتێ لە بۆتەی تاقیکردنەوەکانی خۆیدا وەك مەتەڵ شیکاتەوە ، بۆ نمونە شاعیر لە لاپەڕە «٣١»دا منداڵەکانمان فێردەکات داری بەردار چەند بەسودەو ڕاگرتنی و ئاوانی پێویستە ، میوەی خۆشمان دەداتێ ، بەپێی دارشتنی ئەم شیعرە ئەشێ کاك لەتیف ئەم شیعرەی بۆ منداڵانی چوار ساڵانیان پێنج ساڵان دارشتبێ ، لە هەمان کاتدا وەك لەگەڵ گەورەیەك بدوێ کە دەڵی داری بەردار زۆر جوانە ، بڕینەوەی تاوانە . ئاشکرایە بڕینەوەی لە توانای منداڵدا نیەو پیاوی کارامەی دەوێت .. هەروەها ئاودان ، داری بەردار بەزۆری لەو شوێنانە دەڕوێنرێن کە دورە لە دەستی زۆرکەس و سەرپەرشتی لیهاتوانەی دەوێت ، ئەگەر کاك لەتیف مەبەستی هەندێ داربێت کە لە ماڵاندا دەڕوێنرێن بۆ جوانی و بەریش وەك مێوو ، هەنار ، گوێز .. کە منداڵ دەکەوێتە هەمان گیروگرفت بەرپرسیار دەبێت ، لەوەی ئایا داری بێبەر ئاو نادرێت ! ببرێتەوە ! شاری بێ جوان نابێت .. هاوڕێی منداڵان نابێت ، بۆیە پێویستە منداڵ جەمسەری شتە چاکەکانی لابێت ، خراپەکانیشی بۆ شی بکرێتەوە ، تاوەکو دەزوی بیرۆکە تیژەکانی جێ گۆڕکێ نەکاو نەئالۆزکێت لە لاپەڕە ٣٩دا هەمان پرسیار بۆ منالەکان جێدێڵێت ، کە لە جەژنی درەخت دەڵێت . با چەند نەمامێك بێنین لە حەوشەدا بیچێنین .. نەمامی هەنارو تو ، عەرعەرو قوخ و سەروو .. کە لە هەردوو چەشنە دارەکانی تێدایە ، بەردارو بێبەر ، پاشان نەمام ناچێنرێت دەڕوێنرێت ..

کارتێکردنی هۆشیاری کۆمەڵایەتی لای شاعیر ، بە شێوەیەکی ڕاست بە کۆن و نوێوە بەستراوەتەوە ، کارتێکردنە لای هەڵمەت بوە بە داهێنانی شیعری نوێ ، ئەوەتا شیعرو بابەتەکانی پێکەوە پەیوەست دەکا ، لەگەڵ واقعی ئەمڕۆدا لە چەند بنچینەیەکی سەرەکی و لێك نەپچڕاودا دەردەکەون ، کە تواناو بەتەنگەوەچوونی شاعیرە بۆ هەڵبژاردن و دارشتنی بابەتەکانی ، بەو شێوەیە کە دەنگی شوڕشگێڕانەی شاعیزیەتی خۆی تیا دیاری کات « مەڕو بزن » لاپەڕە ٣٤ نمونەیەکی زیندوی ئەو دەنگەیە ، کە شاعیر هونەریەکی بەرزی تیا بەکارهێناوەو نرخێکی تایبەتی داوەتێ ، کە پاڵ پێوەنەرێکی کاریگەرە بۆ ڕاستی و ڕاپەڕین و ڕاچڵەکینی بێسڵەمینەوە . ئەمەش بە داهێنانێك دەژمێردرێت کە دورە لە جیهانی خەیاڵاوی ـ لە پێناوی تەنها داهێناندا بێت و بەس . ئەو وێنانەی لە « مەڕو بزن»دا ئەو شێوە فراوانەی وەرگرتوە ، هەرچەندە دوورودرێژە ، بەڵام لە زمانی منداڵەکانەوە خۆی نزیك دەکاتەوە وەك سوارچاکێ تەماشای ڕوداوەکان دەکەن ، چونکە ڕوداوەکان جێگۆڕکێ کردن نیە بە وێنەکان ، بەڵکو وێنە ڕاستەقینەکانی ڕوداو یەك لە دوای یەك زەردەخەنەی خۆشی دەخەنە سەر لێوی منداڵە خوێنەرەکانی ، سەرکەوتن مەزنی شیعرەکە دەردەخا کە کاك لەتیف زۆر سەرکەوتوانە بە مەبەستی گەیاندوە ، لەگەڵ ئەوەشدا شیعر تاپوی نیە لەسەر فلانە ڕوداو لەسەر دەستی فلانە شاعیر ، هەموو شاعیرێ دەتوانێت لەسەر ئەو مەڕو بزنە بنوسێ ، هەریەکە بە باری کۆمەڵایەتی گونجاو ئایدۆلۆژێتی خۆی دەیهونێتەوە بەڵام دژوارەکە ، ئەو وێنە زیندوەیە کە کاك لەتیف گیانێکی زیندوانەتری داوەتێ .

بڕوانە ل : ١١

ئەوپیتێن دوو دەنگ هەین دزمانێ کوردیدا

● بهجت محمد مروری ●

دزمانێ کوردیدا (٢٧) پیت هەنە .. دشێوا کرمانجی یا ژێری دا هەر پیتەکێ دەنگێ خوێ جوداو خوسەر هەیە ، لێ دشێوا کرمانجی یا ژووری دا (٤) چار پیتا ژێ دوو دەنگ هەنە ، ئانکو پیتەک تنێ یا ل دوو دەنگا (تلفظ) بوویە خودان . ئەو چار دەنگ ژی ئەڤەنە (پ ـ ت ـ ك ـ چ) دەنگێ دووێ ، دەمێ ئەڤ پیتەنە سڤك بهێنە خاندن ، ئەڤ چەندەژی کێمی یە دزمانێ مەدا ، دڤیا هەر دەنگەکی پیتەکا خوسەرو جودا هەبویا .

ئەڤ چەندە د شێوا کرمانجی یا ژێری دا خویا نابیت . ژبلی ڤان دەنگا یان ڤان پیتا ، پیتا (ڤ) چو جهێ خو نینە ، دیار نابیت و مانێ وێ بەرزەیە دنڤیسینا کوردیدا ب پیتێن عەرەبێ ، لێ ئەڤ چەندە دپیتێن کوردی یا ڕەسەندا (لاتینی) چاك خویا دبیت ، وەکو ، (من) ب پیتێن عەرەبی دوو پیتن ، لێ ب پیتێن لاتینی سێنە Min ئەڤ í دنڤیسینا کوردی یا نوکەدا دهێتە داعویران . ئەو چار پیتێن دوو دەنگ هەین ئەڤەنە :

١ـ پیتا (پ) : وەك (پار) ساڵا بوری ، گەر سڤك بهێتە خاندن ، دەنگێ (پ) لڤێرە سڤك ترەو نە وەك دەنگێ (پ) یە د پەیڤا (پارە)دا ، دیسا (پاری) لوقمەکا نانی ، دەنگێ (پ) سڤك ترەو نە وەك (پ)یە د پەیڤا (پیلان) دا دیسان ژوان پەیڤێن دەنگێ (پ) سڤك دهێتە خاندن تێدا : پشتی ، پشت ، پیك ، پیلا ، پێ و .. تاد .

٢ ـ پیتا (ت) : وەك (تیر) تیرو کڤان ، یا نژی تیری یا تەحینێ ، گەر دەنگێ (ت) سڤك بهێتە خاندن دەنگێ وێ وەك دەنگێ (ت) نینە د پەیڤا (تل) دا . ژڤان پەیڤان ژی : (تی) لا ، تێدا ، تەحین ، تو ، تەڕ .. کاتە (کاتا تویتنێ)و ... تاد .

٣ـ پیتا (ك) : وەك پەیڤا (کاروان) دەنگێ (ك) لڤێرە سڤك ترەو نە وەك دەنگێ (ك) یە د پەیڤا (کێشان) دا . یانژی پەیڤا (کەر) پارچە دەنگێ (کەر) دا ئانکو گوێدرێژ . ژڤان پەیڤان ژی : کەل (قلعە) ، کولان (ڕێکێن ناڤ گوندی ، کوڕ ، کەلەك ، یا بەرزا) ، کورە (بێ ڕۆنی یا چاڤا نەیی) و . تاد .

٤ـ پیتا (چ) : وەك پەیڤا (چاڵ) جهەکی کۆرتر ژ ڕاستی یا عەردی ، دەنگێ (چ) لڤێرە نە وەك دەنگێ (چ) یە د پەیڤا (چو) دا (ڕۆیشت) ، ژڤان پەیڤان ژی : چێل ، چارە (علاج)، چول ، چەرمو .. تاد .

لدوماهی یا ئاخفتنێ ، ژ سڤك خاندنا دەنگێن (پ ـ ت ، ك ـ چ) هندەك دەنگێن دی خویا دبن کو نڤێسینا خوو پیتا خو نینەو لسەر خوینا پیتێن دی دژین (پ ـ ت ـ ك ـ چ) ب دەنگێ گران .

ئەڤەژی هندەك ژوان پەیڤانە ئەوێن وەك یەك ژ ڕوخسارو پیتانڤەو ژێك دجودا ژ دەنگ و (تلفظ)و مانا خوڤە ، ئەڤ وەك یەکە ژپێتێن (پ ـ ت ـ ك ـ چ) فەیەو جودا بونا وان ژ مانا (معنی) ڤە جودا خاندنا دەنگێ هەر ئێکێ ژڤان پیتایە .

دەنگێ (پ) :

ـ پانی : أ، پەحنی یا پێی ، دەنگێ (پ) سڤك دهێتە خاندن ، ل هندەك جهێن کوردستانێ بکار دئینن .

بـ پەحنی یا زەڤی یێ ، یان یا ژووری و .. تاد ، (پانی یا ڤێ ژووری سێ مترن) .

ـ پاشی : أ ـ دەمەکێ دی ، پاشان ، کاتێکی تر .

بـ ب سڤك خاندنا دەنگێ (پ) ، کماخێن مروڤی یان پێن هوڤا .

دەنگێ (ت) :

ـ تی : أ ـ برایێ مێرێ ژنێ تی یێ وێیە

بـ لا ، ڕەخ ، کوژی ، پرت ، (تی یێ طاقێ) هەلبەت ب سڤك خاندنا دەنگێ (ت) .

دەنگێ (چ) :ـ

ـ چاڵ : أ ـ نێری و بزنێن تەختێ ئەنیا وان سپی ، دبێن ئەڤ (بزنە ـ نێری یە) چاڵە .

بـ ب سڤك خاندنا دەنگێ (چ) جهێ ژ ڕاستی یا عەردی کویرتر (حفرە) .

ـ چڕ :

أ ـ تژی ، (ئەم دارستانە چڕە) ، یانژی (چڕ) ا شیری .

بـ دەنگێ (چ) سڤك بهێتە خاندن دێ بیت ، ئەو نشتێ زویکا ژێکڤە نەبیت وەك (نانێ چڕ) (پەنیرێ چڕ)

دەنگێ (ك) :

ـ کەلەك : أ ـ ئەوا پێ ل ئاڤێ دەرباز دبن .

بـ ب سڤك خاندنا دەنگێ (ك) ، کەلەکا بەرا ، کومەکا بەرا لسەرێك ، یان هەر نشتێ وەك بەرا لسەریکەبن سەروبن بن دبێن پێ لسەرێك بوینە (کەلەك) .

ـ کا : أ ـ کوا ، کانێ ، (این) ، نیشانا پسیاری یە ، (باغ و بیستانم کا !؟) .

بـ ب سڤك خاندنا دەنگێ (ك) کایا جەهو گەنم و نوك و ... تاد .

ـ کلیل : أ ـ ئەو ئاڤا هشکا ژ دفنا تێ .

بـ ب سڤك خاندنا دەنگێ (ك) ، ئەو کلیلا دەرگەها پێ ڤەدکەن

ـ کوڕ : أ ـ تەقن و ئاڤ ، (هەکە کەر کەفتە کوڕێ ، ئێدی لوێ ڕێ ناچیت .

بـ ب سڤك خاندنا دەنگێ (ك) ، (سەربەست کوڕێ ئازادی یە) (ابن) .

ـ کەل : أ ـ ئاڤا کەل ، گەرم ، بەتین .

بـ ب سڤك خاندنا دەنگێ (ك) ، قلعە .

ـ کەر : أ ـ گوێ درێژ ، پێ ڕە .

بڕوانە ل : ١١

بەلگە چویی

سعدالله حسین بامرنی

دار بەلگێت خو وەراندن
کەڤیێ جهێ خو نەهێلا
گولا ڕهێت خو قەتاندن
مخابنی گول شەلێلا
وەڕازا حەوزك شەقاندن
جوتیاری زەڤی هێلا
نێ کەسێ چو تشت نەچاندن
خرابە گوندێ سەرێ کێلا
هەر بزاڤا خوبکەن
دابچینن چەمو قەسیلا
خاڤ و سست و شڕ نەبن
بکەڤن ئال بەندا دیلا

دوو شیعر

بروسکە شیعرێک
لە بارانی نیگای چاوت
لەدایك بوو
ڕەهێڵە شەوی تۆفی ئەلبوومی
یادەکانمی هەڵدایەوە
شەماڵ بیرەکانمی بزوان
خامە کەوتە گێنگەڵ و ژان
ووشە ڕیزبوو لە یەکیاندا
بروسکە شیعر
چەخماخەیدا
هێزە باری عەشقی پاراو
بەسەر نامەی عەشقی تەڕدا
زەوی دڵم وا پەڵەیدا

خەیام کارگەچی

Institut Kurde de Paris

سڵاو لەیادی شۆڕشی
٨ی شوباتو دامەزراندنی
سوپای میللی

سێرگی یەسنین .. دوایین شاعیرانی لادێ

نووسینی : حسب شیخ جعفر

وەرگێڕانی : غفور صالح عبدالله

بەشی دووەم

گوندی روسیایی لەسەرەتای ئەدەبی روسیەوە لە نێو شیعردا جیگای خۆی کردبۆە بە تایبەتی لە داستانە بەناوبانگەکەی « سلۆفسۆ یان بولکۆ نیکۆریف » دا و لە شیعری زۆربەی شاعیرە رۆمانسیەکانی وەکو ، جۆکۆفسکی و پوشکین و و شاعیر لادێی کۆلتسۆف ٠٠ سەرباری کەلەپووری فولکلۆری گۆرانبێژی • بەڵام یەسنین بەجۆرێک لە هەموان جیاوازتر بوو • هەڵقوڵاوی لادێ بوو و بە تەڕپۆشیەکەی شۆردرا بۆوە و بە قەڵداسی گیاوگژی ووشك کوترا بوو ، ورووبۆیێکی هاوچەرخانەوە • گێرۆدەی سروشتی روسیا بوو • لێرەدا ئەو خۆشەویستیە کڵپەدارە بەدی دەکەین سەبارەت بە لادێی روسیایی •

هەر لە منالیەوە ناخی پشکووتو بوو و پڕبوو لە گۆرانیە ئایینیەکانو چیرۆکەکانی بەرئاگردانی کوختە لەدار دروستکراوەکان ، ٠ لە شەوگارانی زستاندا لە ماڵەکانی گوندەکانی روسیادا خورافاتەکان دەنگی دەدایەوە بەزۆری •

شاعیر هەمیشە لە گوندا کەشکۆلێکی لەگەڵ خویدا هەڵدەگرت هەموو ئەو شتە تازانەی تۆماردەکرد، چ لە پەندی میللیو ووشەی زمانی سەیروسەمەرەو قسەی مەسجوع کە دەروێشە باکووریەکان دەیانووت کە رەگەماکەیان دەگەڕایەوە بۆ ناوکرۆکی زمانی « قوورین » یاخود قوڕاوی •

وێنەکانی لەناوچەرگەی گوندە دوورەکانەوە هەڵدەگۆزی و لە کرۆکی رابووردی گوندەوە • وای بۆدەچوو کە رابووردو بەهەشتێکی ونبووە - رۆحی ئالوودەی ئەو ئاسایشو هێمنیە بوو کە بەسەر گوندە دێرینەکانەوە دەشەکایەوە ، کە خەولێکەوتووی سێبەری رژێمی باوکایەتی بەسەرچوو بوون • زۆرجار مەسەلەکەی لەمەڕدا تێکەڵدەبوو ، لە شیعرە شۆرشگێڕیەکانیدا بەناخی سەردەمی باوکایەتیەوە خەونی دەبینی ، لەگەڵیدا سۆشیالیزم بە رژێمی باوکایەتی کۆنەوە باوەشی پێدادەکرد •

زیلینسکی رەخنەگر ئەوە روونەدەکاتەوە یەکێکە لەو پسپۆڕانەی پتر بایەخدەدات بە بەرهەمەکانی یەسنینو ژیانی ، کە گوایە شاعیر هەر لە منالیەوە شوێنپێی سێ شاعیری هەڵگرتووە وەکو :

بلۆکو ئەندرێ بێلیو کلویف •

بلۆك بە گۆرانیبێژیەکی گرێچنەوە کاری تێکردو و بە سووتانی خۆشەویستیی روسیایەو وەستی لەملکردنی ژانە گەورەکانی ٠٠ لەپێشی ئەوانیشدا کە رێگای کردەوە بۆ دڵی روسیا شاعیری گۆرانیبێژیی گڕگرتو لیرمنتوف بوو ، بە تایبەتی لە شیعری « نیشتمانەکەم » ، کە ئادەمرۆ بەسەر زارەوەیە • لەمەشدا درێژەپێدانی فراوانی روسیا دەردەکەوێ ، بە بەربلاوی رووبارە پانو بەرینەکانیو دەشتایە گەورەکانی •

ئەندرێ بێلیش ئەو شاعیرە رەمزیە بوو کە رێگای بایەخی رەواڵەتی هونەریی بۆ روونکردەوە ، وەهەروەها بارودۆخی پەیکەرە رەمزیە ئایینیە تازەکان• یەسنین نووسینە بەخشانەکانی ئەم شاعیرەی بەنایابترین قوتابخانەی پەخشانی رووسی دادەنا •

شاعیری سێیەمیش کە یارمەتی پێکهێنانی کەسایەتی هونەری یەسنینیدا ، کلۆیف بوو • ئەمیان جوتیارێکی رۆشنبیری روسیا بوو ، توانی بە شیعرە میللیەکانی پایەکی تایبەتی داگیربکات ، میللیش لە ئەدەبی رووسی نەوە ناگەیەنێ کە بەزمانێکی گشتی نووسرابێتەوە • بەڵکو ئەوە دەگەیەنێ نزیکبوونەوە لە کەلەپووری میللی رووسی بە تایبەتی لادێ • مکۆیف چاوی یەسنینی کردەوە بۆ کانیاوی ئەدەبی میللی • بەڵام یەسنین سووربوو لەسەر جیاوازیکردنی لە رێبازی کلۆیف بۆ بەکارهێنانی بابەتی میللی ، گەرجیش ئەو لە هەموو شاعیرەکانی تری کاری تێکردبوون • یەسنین لە ئاسمانی شیعری میللیتردا باڵەفرەی دەکرد ، و کلۆیف لە تاریکستانی رابووردودا نووقم ببوو و شیعرەکانی بەتێڕوانینە ئایینیەکان دەچوون • لە کاتێکدا کلۆیف لە لێواری داچۆرانی ئاینی سلاڤی و سەرسووڕماوی کڵێسای لادێ رەشهەڵگەڕاودا چەقیبوو ٠٠

لەو دەمەدا یەسنین بەدوو باڵی بەهێزەوە دەفری ، لە هەوای پاکی گوندی شۆراوە بە ئاوی بارانو بەفر ، هەروەکو کلاوکوورە بەجوانی زەویو ئالۆگۆڕەکانی سروشتی شۆخوشەنگدا گۆرانی دەووت • یەسنین گۆرانیبێژێکی ئاشقی سروشتی رووسیا بوو •• بەڵام شیعرەکانی بەرەنگی تقوسەکانی کڵێسەکانو تارمایەکانی روسیای باوکایەتی کۆن دەدرەوشایەوە • ئەمەش لە شیعرە بەرینەکانیدا وەدەردەکەوێ ٠٠ لە یەکەمین کۆمەڵە شیعریەکانیدا کە ناونیشانەکانیان پاشماوەی زمانێکی ئایینیمان وەبیردەخەنەوە •

هەروەکو « رادونیتسا » و « نوشتەی لادێ » • ئەم کەمەنکێش کردنەش رووەو وێنەکانی ئایینی سلاڤی کە لەمەڕ ئەودا بەستراوە بە گوندە خنجیلانە کپەکانی ژێربالی رژێمی باوکایەتیو خەیاڵاتی سۆفیانەی مەسیحیەوە ، هەڵقوڵاوی بڕوایێکی مەسیحیانەی پتەو نەبوو ، بەڵکو خوویەکی رۆمانسیانەی خەمبار و گیرۆدەی نێوارە لە کیسچووەکانی گوند بوو ، کە منالێتی بەتیشكو سێبەرەکانی رابێژابوو • ئاسەو ئاواتە بۆ بەهەشتی وونبوو • ئاسەوسۆزێکی گەرموگوڕ کەشو هەوای چامەی یەسنینیە • شیعرەکانی سۆزیان لێدەتکا • بەوجۆرە دەتوانین ئەو هەناسەساردیە سووتاوە تێبگەیین کە ماسوولکەکانی دەپڕوکێنێ و بە خانووە لەدار دروستکراوەکانی گوندەوە دەیبەستێتەوە • وهەروەها باخچەی زیزەفونە ماڵیەکان ، کە وەکو خۆشکە بچووکەکانی لێوەی نزیکن •

ساڵی ١٩١٧ یەسنین بۆ یەکمجار ژندەهێنێ ٠٠ بەڵام دووای ساڵێك لەگەڵ ژنەکەیدا جیادەبنەوە ودەستدەکاتە گەڕان بە رووسیادا •

شاعیر پشتگیریی دەکات لە شۆڕشی ئۆکتوبەری سوشیالیزم ، هەروەکو جووتیارێکی کە لە ناوجەرگەی میللەتەوە وەدەرکەوتووە • هەروەکو زۆربەی رۆشنبیرەکانی رووسیا سەبارەت بەمە نەکەوتە پرسیارکردن : ئایا پێشوازی شۆڕش بکەم یاخود رەتیکەمەوە ؟ بەخۆشحالیەکی گەورەوە پێشوازی لە شۆڕش کرد • بەڵام لە گەوهەرەکەی نەدەگەیشت کە زۆرانبازیەکی گەورەیە لەپێناوی ژیانێکی نوێدا ، وچینی کرێکار رۆڵی پێشڕەوی دەگرێتەئەستۆ بە چەکداربوونی بەئایدۆلۆژیەتی مەتریالیزمی مێژووییەوە •

شۆڕش بەلایەن ئەوە هەروەکو بەلایەن زۆربەی ئەدیبەکانەوە تەقینەوەیێکی رۆحی نوێو رووخاندنی جیهانێکی کۆنە بوو ٠٠لەدایكبوونی رۆژێکی نوێ بوو ، نەیدەزانی چگۆڕانکاریەکی گەورەی لەگەڵ خۆیدا هەڵگرتووە • ناکۆکی لە هەڵوێستی هونەریی شاعیردا دەردەکەوێ • ئەو لەلایەکەوە بەهەموو هێزێکەوە لەهاوشانی شۆڕش دەوەستا دژ بە دوژمنەکانی ، بەنووسینی شیعرە تازەکانی، چاوەڕوانی وەدەرکەوتنی روسیایێکی پۆلایین دەکات لەنێو دوکەڵی رووداوەکانداو شرەوپڕەی رابووردو لەخۆی داماڵێ • لەلایێکی تریشەوە شۆڕش لەپێش لێڵایی چاوانیدا دەبووە ئەسپێکی سووری سەرکێش • پاڵدەنێ بەژیانی میللەتەوە بەرەو سەردەمی رژێمی باوکایەتی گۆڕکراو • بەڵام خەونبینینەکانی بەم شۆسیالیزمی باوکابەتیەوە حەماسەتی کڵپەیدەکرد

وپتر کەمەنکێشی شۆڕش دەبوو • شیعرە درێژەکەی بەناوی « منم سنیکینا » بەرجەستەیێکی هونەریی ئەو کەمەنکێشەبوو •

پاش گواستنەوەی شاعیر ساڵی ١٩١٨ بۆ مۆسکۆ لە ژیانیدا قۆناغێکی نوێتر دەستپێدەکات • لەسەرەتای ئەم قۆناغەدا لەوێ شاعیر خۆی نزیکدەکاتەوە لە بزوتنەوەیێکی رۆشنبیریی • شاعیرێکی بەناوبانگ بوو و رۆربەی لاوان بۆ کۆڕە شیعریەکانی دەهاتن •بەڵام خوورەوشتی لادێیانەیو پەیوەندی پتەوی لەگەڵ دەوربەرە بۆهیمیەکانداو سەرسووڕماوی لەبەردەم رووداوە گەورەکاندا • بەرەو لێواری لەناوچوونێکی ترسناك پاڵی پێوەدەنێن ، قۆناغی بزربوونی دەستپێدەکات،قۆناغی بەرەڵاییو سڕکردنی رۆح بەخواردنەوەی ئۆدگا •

« دەخۆمەوە بۆئەوەی لەبیرم‌بچێتەوە »

دیسان دەڵێ :

[« من دەخۆمەوە تاوەکو رژانەوەی کەسانی‌تر نەبینم » ٥]

لێرەوە بەئێشو ژانە قورسەکانی خەڵکیو ئەوانەی لە ژێر بازگرانی کارەساتەکاندا هەرەسدەهێنن گۆرانی دەڵێ •

هەرەسهێنانی دەوروبەرە ئەدەبیەکان کە لە پەراوێزی تەوژمی گشتیدادەلەرزین ، تەوژمی بێدوودلیی و راوەستان • ئەو تێنەدەگەیشت چیڕوودەدا • لێرەدا هەستی بەخنکاویو نامۆیی دەکرد لە جیهانێکدا بە پەلەپوڕزی دەگۆڕێ کە بە مێشکی هیچ کەسێکدا نایەت ٠٠

ساڵی ١٩١٩ شاعیر لە بزوتنەوەیێکی تری ئەدەبی نزیك دەبێتەوە ، «ئیماجینیزم» • ئەم بزوتنەوەیە کارتێکردنێکی گەورەی هەبوو بەسەر گەشەکردنی هونەرییدا • زۆربەی شاعیرەکانی پاشماوەی بزووتنەوە ئەدیبە تازەگەریەکان بوون، کە لقەکانی پێش شۆڕش روابوون • پێشڕەوی ئەم بزوتنەوەیە « شیرشینیفیچ » ی شاعیر بوو •

لە نامیلکە بەوناوبانگەکەیدا « ٢ × ٢ = ٥ » لە جیهانێکی رۆشنبیریی کە هەموو شتێکی تێدا بنبڕکراوە ، داوادەکا لە « دوارۆژیەکان » المستقبلیون ، پەیکەرە کلاسیەکانی زمانو ئەدەب ووردوخاشبکەن ، و کەلەپوور لەگەڵ بورژوای ئاوابووی گۆڕەپانە گشتیەکان لە سێدارەبدەن ، وشاعیرانی رۆشنبیریی پرۆلیتاریا بەرقو بێشەرمیەوە تفبکەنە رووی دڵنەرمیو سۆزو « شرەو پڕەکان » ی جوانکاریو سۆز • لەجیهانێکی سەربەگۆبەنی پڕ زۆرانبازی شیرشینیفیچ ویستی ئەوە بسەلمێنێ کە وێنەکان لەشیعردا بایەخێکی گەورەی هەیەو دەبێتە نرخێکی گەورەو سەربەخۆ لە ناوەڕۆکە شیعریەکەدا لە واتابەخشینی گشتی • وێنە بەلایەوە خۆیلەخۆیدا جیهانێکی تایبەتیە لە شیعرداو ئەوپەڕی مەبەستە • داوایدەکرد شیعر بەجۆرێك بنووسرێ ئەگەرهاتو لەسەرەوە یاخود لەدامێنەوە بخوێنرێتەوە بێئەوەی ئەم رێبازە لەخوێندنەوەدا نرخی شیعرەکە بگۆڕێ یاخود هیچشتێك لە گەشەسەندنو نەشونماکردنیدا • کەواتەبوو شاعیر ئازادە بەرامبەر بەوێنە ، چۆنی دەوی ناوهای دادەنێ لە جیهانی چامەکەدا • بەڵام لە هەمان کاتیشدا خۆشیدەوێ • خۆشەویستێکی ترسناك خۆشیدەویست • خۆشەویستیەکی سەرشێتانە و سەرسووڕهێنەر • لێرەدا بوو بێهوودەیە پیرۆزەکە سەبارەت بەوێنەو وپێکهێنانە سەرسووڕهێنەرەکانی • نزیکبوونەوەی یەسنین لەم بزوتنەوەیە ئەم شەیدایە بێسنوورەی وێنەی لەمەڕ بەجێهێشت • گوایە ووزەیێکی رادەبەدەری تەقینەوەیە لەچامەدا و ئەو هەڵفرینە جوانکاربانەی پێدەبەخشێ• ئەم داچۆڕانەش بەنێو قووڵایی زمانو دارستانەکانی دەوروبەری ، کەواتە لێرەوە بایەخپێدانی پتەو دەبوو سەبارەت بەوێنەی قەشەنگ کە خوێنەر شەیدا دەکات بەرامبەر تەقینەوەیێکی نایاب ، ئەمەش ئەو راکردنە بوو بەدووی کلکی لەیەکچواندنە گەرموگوڕەکانەوە ، کە بەتیژیەوە کاردەکاتە سەرسووڕماوی خوێنەر وناخە سەرکلومکراوەکانی دەخاتە سەرپشت ٠٠

لە روویەکی ترشەوە ئەم بزوتنەوەیە یارمەتی شاعیریدا بۆ یاخیبوونی دژ بە شار • رقبوونەی لە شارەکانو جادە قیرتاوەکانی بەناخیدا رووچووبوو لەو رۆژانەوە کە لە چاپخانە خنکاوەکەی مۆسکۆدا کاریدەکرد •

ئاشنایەتی یەسنین بەم بزوتنەوەیەوە درێژخایەن نەبوو • بەرەبەرە شاعیر لێیدوورەوەکەوتو پەنجەی خستە سەر کلیلی ووزەو ئیقاعەکانی ٠٠ بەچەشنی هەر شاعیرێك ماوەیەك لەم بەرزاییو لەویتر دەنشێتەوە ، بێئەوەی لە سەر تاشەبەردێکی تایبەتیدا بمێنیتەوە ، چونکە چاوەکانی ئاسۆ دەقۆزنەوە ٠٠ جارێکیان یەسنین رەخنەیێك دەنووسێ دژ بەو هاوڕێیانەی لەژێر ناونیشانی «بارودۆخی ژیانو هونەر» ئەوە رەتدەکەنەوە گوایە هونەر لەخۆیدا هونەرە وبکرە دووریشەلە کارتێکردنی بارودۆخی ژیانو ئەو مەسەلانەی رووبەرووی مرۆڤ دەبنەوە ، گومانیان لێدەکات لەوەی کە وێنەو «ووشە» هەموو شتێك بن لە جیهانی شیعردا ، ئەم تێگەیشتنە هونەریە لە بارتەقەی شیعردا بەکارێکی ناڕەوای دادەنا گرنگترین بەلایەوە ئەوەبوو و لە شیعردا جوانیەتی راستیو راستگۆیی • لێرەدا بوو ئەو زرنگانەوە راستگۆیی نێو شیعرەکانیو ئەو جوانکاریە گەرموگوڕە تارادەی گربان ٠٠ ساڵی ١٩٢١ شاعیر لە یەکێك لەکوڕە شیعریەکانی ئێوارانەدا ، ئافرەتی سەماکەری ئەمریکای بەناوبانگ «ئینزادۆرا دنکان» دەناسێ ، وە لە دەی ئایاردا دەیخوازێو لە گەڵیدا دەچێ بۆ هەندەران ٠٠یەسنین ماوەیێکی کورت لە ئەڵمانیاو ئیتالیاو بەلجیکاو فەرەنسادا دەژێ ، بۆ ماوەی ساڵیکیش لەگەڵ ئیزادۆرا لە ئەمریکادا دەمێنێتەوە • بەدرێژایی مانەوەی لە هەندەراندا تووشی جۆری نامۆییەکی توندوتیژ دەبێ ، خۆی لە سایەی ئافرەتی سەماکەری بەناوبانگدا دەبینێ، بۆ هەر کوێیەك برۆیشتایە بۆ شانۆ گەورەکان لە گەڵیدا دەگوێزرایەوە ٠٠ کاتێك ئەوانەی بە هونەرکەی حەزیاندەکرد چەپڵەییان لێدەدا ،شاعیر ئەو نێوارانەی کۆڕە شیعریەکانی مۆسکۆو بترۆگرادی وەبیردەهاتەوە ، ناوی شاعیریەتی گەشاوەی وەکو پەلەوەرێك لەم شارەی رووسیاوە بۆ ئەویتر دەچوو •لەبەرئەوەی ژیانی دنکانی سەماکەر زۆر نامۆ بوو ، وگۆڕانە توندوتیژەکانی ببووە هۆیەك بۆ ئازاردانی رۆحیو نینۆکە درێژەکانی دەچەقاندە گەردنی مەلە گوندیەکەی رووسیاوە ٠٠ هێشتاکە ئابی ١٩٢٣ نەبوو کلاوکوورە روسیەکە هەردوو باڵی دەکاتەوەو لە پاریسەوە بەرەو مۆسکۆ تێدەتەقێنێ ٠٠ ئیزادۆراش بڵیسەیێکی نامۆ بوو هەروەکو پارچە ئەستێرەیێکی گڕگرتووی نادیار

بروانە ل : ١١

پرسیار

لەتیف هەڵمەت

١ ● - گەر من باسی تامی دەمتم نەکردایە
کێ چێژی هەنگوینی دەزانی
گەر من باسی پەرچەمی تۆم
نەدەکرد لای ئەو گشت بایە
کێ هەواڵی خەرمانی
وەرزی هاوینی دەزانی
گەر ئەم دڵەم چاوی تۆی نەپەرستایە
کێ رەنگی سەوزی دەناسی
گەر من باسی نەرمەی گوێی تۆم نەنووسیایە
گوارە چۆن وا خۆی بەگوێتدا هەڵدەواسی ٠٠٠!
گەر من ئاوتم لە زەویدا نەچاندایە
زەوی گوڵزاری لە کوێ‌بو
گەر دڵ بۆتۆ نەگریایە
زەوی رووباری لە کوێ‌بو
گەر من تۆم خۆش نەویستایە
کێ دڵداری دەزانی
گەرمن تۆم خۆش‌نەویستایە
کێ جیاوازی دووریو دیداری دەزانی ٠٠٠!!

٢ ● - لە ئارمسترۆنگ بپرسن
چوونە ناو مانگ ئاسانترە
یا گەیشتن بە دڵی ژن
لە ئارمسترۆنگ بپرسن ٠٠٠!
یا گەیشتن بە دڵی ژن
لە ئارمسترۆنگ بپرسن ٠٠٠!
× × ×
لە ئارمسترۆنگ بپرسن
تریفەی مانگ نیانترە
یا لەشی ژن
لە ئارمسترۆنگ بپرسن ٠٠٠!
لە ئارمسترۆنگ بپرسن
ئەو لە پێشدا چووە ناو مانگ
یا وشەی من
لە ئارمسترۆنگ بپرسن ٠٠٠!

● - ئارمسترۆنگ یەکەم مرۆڤ بو کە لە سەدەی بیستەمدا لەسەر مانگ دابەزی ٠٠٠

حەیرانۆك

نصرالدین هادی محمد

- کچك

- هەرێ قورمو قورمێ ڤێ کەزوانێ
تو چەوا شینی لسەرێ رێکێ لڤێ سێربانێ
ما تو نوزانی لاوکێ منێ سلە یێ دل مایە هاتیە دارا
بو شیلانێ

- هاتە گوندێ مە کاروانە بازرگانە
ئینا بارەکێ تویتنا ڤان لاوانە
من گوت ئەز دی دە مە پێ بو کورە لاوکێ خو
گوهارێ گوهانە بازنێ دەستانە خرخالێت پێیانە
دێ کرم تەخەکا تویتنا ڤان لاوانە
ئەڤ کاروانە هاتی ژکی دەرێ
یێ ئینای بارەکێ تویتنا ڤێ شاوەرێ
ئەز دێ کرم تەخەکا تویتنێ بوکورە لاوکێ خو
دێ هنجنم بکێرکێ بماکینێ بمیراتا ڤێ شەفەرێ
هەکو قەلینا خو ژێ تێت دکەت
ئەگەر دویکێلا ڤێ قەلینێ بسەرمندا بەردەت
دێکێلا ڤێ قەلینێ بمن خو شترە
ژ هنگڤینێ هوژێ ژدفسا هنارێ
دا خەمێت دلێ خو پێ بینتە دەرێ

- کورك

- هازێ سەد جارا لمن هازێ
لمن خوش تێ دەنگێ قورمێنا قولنگی ڤێژینا قازێ
دێ وەرە بچینە بن سیبەرا سێڤەکێ برازێ
- کچکێ دینێ تو بەس بگری بچاڤێت رمش
یاد بەر تەدا حەمامیلا بنەخش
گورگی پەزی من خار سەرێ تەخوش
- کچکێ دینێ دەرێ خانیێ مالا بابێ تەیێ مەزنە
ئەڤینیکا تە یا کەتیە دلێ منە
ما وان شولەش پسیارا پەزێ منە

سروشت

شیعر نزار بەزاز

دۆر بەزو لوتکێت چیا
گولو گیا لێ شینبون
داروبەر لگەل چقیا
ناف بەلگادا بەرزەبوون
رازەوەنە ناف زەڤیا
رەنگو بشگوژ لێ ڤەبون

● ● ●

بەپولە لدارستانێ
سەر گولا بەختیارە
پالدار بهەل فریانێ
بئاوازە وەرز بوهارە
تیشکا تاڤێ لبەیانێ
ناف سەوز گیا بنیگارە

● ● ●

سەرێ گرو ناف دولا
تژی شادیو سەیرانە
پرە ژبهنا جان گولا
بایێ تێت ژ زوزانە
لهەمی مەلا بلبلێ
بئاهنگ‌وب سترانە

● ● ●

سەر کەڤرا ئاف تێتەخار
ئاڤەکا خوشو زەلال
رێل رابو دۆرێت ریبار
شنیبو ل چیا گول هەلال
جوتیار یێت چن بۆ سەرکار
ل گەل بێریڤانێت دەلال

سێرگی – پاشماوە

کەوتە سەرزەوی‌و لە سەماکردندا ڕۆحێکی نوێی توندوتیژی تەقانەوە ، ئەستێرەی بلیمەتیەکەی بەهێزە دەتروسکێتەوە لە نێوان ئەستێرە مەزنەکانی سەمای بالێدا وەکو بافلۆفاو فجنسکی ··

« من دوایین شاعیرانی لادێیم »

ئەمە ئەو هاوارە بوو بەسنین لەیەکێك شیعرەکانیدا دەربڕیبوە · بەڕاستی دوایین شاعیر لادێی روسیا بوو ، کارتێکردنی لە شیعری گۆڕانبێژیدا «لادێی» دوورتر دەڕویشت وپتر دەوڵەمەند بوو لەو شاعیرە لادێیانەی پێش‌خۆی · پتر ڕاستگۆ بەئەمەك بوو ، توانی بانتایە گۆرانێژبە لادێیەکە بەجێ‌بهێڵێ کە لەمەوبەر کۆلتسۆف چەند لایەنێکی ئاشکرا کردبوو ، ئەو شاعیرەی ژیانێکی هونەری تەواوەتی بەخشیە گوندەکانی روسیا · لەسەرەتادا یەسنین شوێن‌پێی ئەم شاعیرەی هەڵگرتبوو ، پتر ئێش‌و ژانەکانی لەکۆنایەکی دڵتەزێندا خۆی مەڵاس‌دابوو لە چاوڕێ دەکرد ئەویش : مەرگ بوو · دیسانە سەرگەرادنیە ڕۆحیەکەی بە نێو خۆڵەمێشی بەجێماوی دەشتایەکانەوە هۆیەکی‌تر بوو بۆ شەلەژاوی‌و ئەزمەی دەروونی شاعیرو دەست‌وبردکردنی بۆ تەقینەوەی · بەچاوی خۆی تەماشای دەکرد «گولەکەی» پەژموورد دەبێ ، و دەستەکانی لە هەموو شتێکدا دەچزان بە ساردوسڕی مەرگەوە ، و خۆبەکێش‌کردنی بۆ مەیخانە ئەنجامو هۆ بوو :

ئەنجامی نامۆبوونی ڕۆحی‌بوو ، و هۆیەکەشی بچڕاندنی ئەو تاڵە ئاورێشمە باریکە بوو کە بە «گولە» بۆن‌خۆشەکەیەوە دەیبەستایەوە کە بەرەبەرە پەژمووردە دەبوو ، ڕۆحی گەڵایەکی بەموز بوو سەرماو دووکەڵ پەژموزدەی دەکرد ، سێرکی یەسنین موچڕکەیێکی تازەی بەخشیە شیعری رووسی کە بەناوی ئەوەوە ناودەهێنرێ «خولیگان» کە لە رووسیادا زۆر باوە واتا : بەدمەست یان بەرەڵا ·· یەسنین بەتواناتر بوو لە زۆربەی شاعیرانی ڕۆسیا بۆ تەقینەوەی ووشەی میللی‌و هێزێکی هونەریی هاوچەرخی پێ‌ببەخشێ · دەچووە ناخی زمانەوە ، ووشەی هەڵدەکێشا بەگشت ڕەگ‌و پەلاش وگەڵا ئەستوورەکانیەوە یان بە بێ‌گەردیی ئاسمانی گوند ، و بە زیندوویی‌و لە قووڕهەڵکێشراوی ڕەگەکانەوە ، تووڕی دەدایە نێو دونیای شیعری هاوچەرخەوە ··

ساڵی ١٩٢٥ یەسنین بۆ جاری سێیەم ژن‌دەهێنێ ، کوڕەزاکەی تۆلستۆی دەخوازێ · بەڵام چونکو ڕۆحی تاریك‌بوو ژنهێنانەکەی چەند مانگێکی خایاند · دەبویست لە خێزاندا ئاسوودەیی وەچنگ‌کەوێ بەڵام بێهوودە بوو · چونکە ئەو ڕۆژانە لە تاساوی‌و سۆزە دڵتەزێنەکەی دەژیا بۆ هێلانەی کیی منالیەتی لە نێو تەم‌ومژی مەیخانە ساردوسڕو بەژاوەژاوەکان · هەر شەوێك لە سەر ئەژنۆی ئافرەتێکدا بە چۆکدادەهات ، و بادەی دەستی پڕبوو ، پیاوانی «بەڕێز» بە تارمایەکی کلۆلی وونبووی هەتاهەتایی لێ‌دەگەیشتن ، ناوی ببوە نەفرەت و وەکو بەرد بە رووياندا دەکێشرا ، لەسایەی ناوبدا کۆمەڵێك منالی‌ومەزمی مەیخانەکان کۆمەلەیەکیان پێکهێنا · وەکو دیاردەیەك ناوی یەسنینیان وەرگرتبوو و مەیخانە بە مەیخانە دەیانووتەوە · ئەوانەش «یەسنینیە» درۆزنەکان‌بوون ، کەسێك لەوانە لە ژانەکانی شاعیر ئاگادار نەبوون باخود نەدەچوە نێو ڕەگەمای مەرگەساتەکانیەوە ، و نامۆیی دەچزا بە ڕۆحە تاساوەکەوە ، وای بۆدەچوون کە هەڵاتنی بەرەو مەیخانە «مەلویست» بێ ، بەڵام تەنیاو کلۆل بوو ·· هیچی لەپێشدا نەمابۆوە هەروەکو ئەزمەکەی وێنەی بۆکێشا بوو ، جگە ئەو کزە ڕۆشنایەی لە شەوێکی پاییزدا لە بەر دەرگای مەیخانەیێکی داخراودا لە ٢٨ی کانوونی یەکەم ساڵی ١٩٢٥ لە یەکێ شەوە ساردەکانی باکوور ، لە ژوورێکدا لە ئەلکایتیر لە لینینگرادا ، بەسێدارەدان خۆی دەکوژێ · بەرلەوەی خۆی بکوژێ ویستبووی‌شیعر بنووسێ ، نە مەرکەبی هەبوو و نە لە ئوتێلەکەشدا دەست‌دەکەوت ، بۆیە دەستی خۆی بریندار دەکات‌و بەخوێنەکەی ئەم چەند دێڕە شیعرەی نووسیوە :–

ماڵئاوا ، ماڵئاوا

ئەی برادەرەکەم تۆ لەدڵماییت
ئەم لە یەك‌جوودابوونەوە دیاری‌کراوەمان
پەیمانمان دەداتێ بۆ بەیەکگەیشتنێکی‌تر ·
برادەرەکەم بە بێ‌تەوقەکردن‌و بەبێ ووشە
ماڵئاوا ··
خەفەتبار مەبەو برۆکانت کرژمەکەرەوە
مردنمان کارێکی تازە نییە لەم جیهانەماندا
بێ‌گومان پتر سوورنابین بۆئەوەی بژیێن ··

دەچێ بۆ چێشتخانە بۆلای هاوڕێکانی ، ئەوەی دایە دەستی یەکێکیان تاوەکو پاش چەند کاتژمێرێکی‌تر بیخوێنێتەوە · برادەرەکەی لەبیری‌چوبوو ئەو لەتە کاغزە بخوێنێتیەوە وەبیری‌نەکەوتەوە تاوەکو هەواڵی خۆکوشتنی شاعیری پێ‌دەگات ··

بەوجۆرە ئەو بلێسەیە کوژایەوە ، کە بە ڕووناکی‌و تازەیەوە دەدرەوشایەوە بەسەر پرشنگدانەوەی بەفرو بەستەڵەکی رووسیادا · مەلێکی لادێی ئاوارە بوو ، لە ئاهەنگی دەمامکەکان‌و دووکەڵدا خۆی دۆڕ بەوە و دەستی بەسەماکردن کرد بێئەوەی کەسێك خۆشی بێتەوە بە سەما مەرگەساتیەکەیەوە بەسەر پەتێکی ڕاخراوەوە بەسەر هەڵدێرێکی ترسناکەوە هەروەکو بەدی دەکرد لە « بنی شووشە » ووردوخاشەکەیدا ·

ئەم نووسینە پێشەکی کۆمەڵێ هونراوەی یەسنینە کە شاعیری عیراقی حسب شیخ جعفر وەری‌گێڕاوە ··

غفور صالح

کۆنگرە ی– پاشماوە

ڤی ڕەنگی : لیژنا کاروبارێت ئەندامـا ·

لیژنا کاروبارێت ئیر ترنێ و ئەهێلانا نە خوێندەواریێ لیژنا ڕوشەنبیریێ و ڕاگەهاندنێ و بەلافکرنێ لیژنا ضمانێ

لیژنا چالاکیا کومەلایەتی ·

ئو پشتی ڤێ ڕوینشتنێ دەمێ بهێن فەدانا نیڤرو هات ئو بەهرەڤیا ڤراڤینێ ل یانەیا نیقابێ بو · ئو بدیڤدا روینشتنا سێ یێ دەست پێ کر ل دەم ژمێر سێ یێ ئێڤاری هەر ل بارەگایێ لقێ ، ئو ئەڤ جڤاتە هاتە تەرخان کرن بۆ دان خلێت ژێری :

– دەست پێ کرنا لیژنا بۆ کارێت خۆ ·
– خویندن شیرەت و بریارێت لیژنا و گەنگەشەکرنا وان گەهشتنا جێگیر کرنا وان ·

– هلبژارتنا ئەندامێت کومیتەیا ڕێڤەبەرێ یا نوی بۆ لقێ دهوکێ · ئو دەربارا ڤێ هلبژارتنێ (٢٤) ماموستا هاتنە ترشیح کرن دا کو (٩) ژێ بهێنە هلبژارتن کە ئەندامێت سەرەکی بۆ لقێ ئو (٣) ژێ کە احتیاط · ئو ئەڤ هەڤالێن هەنێ هاتنە هلبژارتن ل دویف دەنگێت بخو وەرگرتین :

١ – هەڤال مصطفی موسی عبدالله ·
٢ – هەڤال داود قادر عبد·
٣ – هەڤال رافع عادل اسعد ·
٤ – هەڤال عبدالعزیز سرحان فارس ·
٥ – هەڤال عادل یونس عبو ·
٦ – هەڤال وجیه جمیل محمد ·
٧ – هەڤال رمزی محمد فقی علی ·
٨ – هەڤال ناجی محمد مصطفی ·
٩ – هەڤال صبر بە ابراهیم ·

احتیاط

١ – هەڤال محمد برزنجی·
٢ – هەڤال احمد محمود·
٣ – هەڤال ابراهیم علی بگ ·

تیپی – پاشماوە

ب– ب سفك خاندنا دەنگی (ك) ، پارچە پرت ·
– کار : ا– جل‌وبەرك ، جنك ، (یێ کارێ خو دکەت) دیسان ب مانا (شول) دهێت کارکەر (شولکەر) ·

ب– ب سفك خاندنا دەنگێ (ك) تێژکا برنێ (کار) یا ئێك سالی‌و نێر ·

– کویر : ا– قول ، جهێ چال ، کۆزتر ژ ڕاستی‌یا عەردی ·
ب– ب سفك خاندنا دەنگێ (ك) ، تێژکا بزنێ یا دوو سالی‌و نێر ·

– کولان : ا– کولانا (ڕەزی زەڤیێ – بیستانێ) ·
ب– ب سفك خاندنا دەنگێ (ك) ، ڕێکێن ناڤ مالا دناڤ گوندیدا ·

لایەنی – پاشماوە

یەکەم چیرۆکی « دەنگخۆشترین مەل » (یادنامەیەکی منداڵێکی فەلەستینی لە بەیروتدا) · هەڵمەت ئەم یادنامەیەی بە زیندوی تۆمار کردوە ، هاندەری منداڵانە بەرامبەر خۆڕاگرتن‌و چاو نەترسان لە شتی نابەجێ‌و ناڕاست ، یاسر ·· کە لە کۆتایی ئەم چیرۆکەدا دەبێتە منداڵێکی چوست‌و چالاك‌و بە ئازایی ناودەردەکات ، خۆشەویستی‌و لەسەرخۆیی‌و خۆڕاگرتنی ئازایانە دەبێت ، زۆر جار منداڵ لە هەڵەوە فێری ڕاست‌دەبێت ، یان منداڵی وا هەیە بە منداڵی زۆر بلێ‌و هار ، بەڵام لە گەورەبوندا ، منداڵێکی بێ‌دەنگ‌و پایەدارو ڕەوشت بەرزی لێ‌دەردەچێت ، ئەو هێمینەی کە یاسر لە سەر خۆی دەیگێڕێتەوە [فاتمە گیان ببورە کە کاتێ بە فاتمەی هاوڕێی دەڵێ ڕۆژی لە ڕێگای قوتابخانە سەیری دەفتەرەکەتم کرد · · لاپەڕەیەکی بەدەم دەستمەوە هەڵتلیشا ·· (لاپەڕە ٣)، ئەگەر وانەبێ دەبوایە یاسر پێچەوانەی ئەو هێمینەی لێ‌دەرنەچوایە ، کە قینی پڕ لە دڵی بەرامبەر فڕۆکەی زایونی ئەو بیرخستنەوەیەی ، لە مێشکدا پێ‌گێڕدەدات کەواتە شاعیر فێرمان دەکات چۆن فێری ڕاهێنانی ڕاستی‌و ئازایەتی بین‌و خۆمان ڕاگرین لە بەردەمی هەموو توندو تیژیەکدا ، کە دوژمن دوژمنایەتی پێ‌دەگێڕێت ، یەکەم هەنگاوی ئەمانی بزەی سەرلێوی منداڵانە ، ئەو منداڵانەی لەگەڵ مردنیشا زەردەخەنەی شیرین وون‌ناکەن ، ئەوەمان لەبیر بێت کە نێر کردن‌و خوێندن هاوکێشەی ئەو خۆشەویستیە مەزنەن ، کە مرۆڤ بەرەو پاڵەوانێتی‌و فیداکاری دەبات ، یا لە دوری نیشتمانی خۆشی‌بێت ، گرنگ ئەوەیە وەك یاسر هەمیشە خۆی بە پاسەوانی وڵاتەکەی بزانێت · هەرچەندە شاعیر پلەی خوێندنی ئەو منداڵە ئازایەی بۆ دیاری نەکردوین ، بەڵام بەو ناونیشانەی کە بۆمان دەدوێت لە قوتابی پۆلی چوارهەم‌و پێجهەمی سەرەتایا دای‌دەنێین ، ئەمەش هەستێکی پیرۆزە کە لە منداڵێکی وا هاوشانی نیشتمان‌پەروەری چاك ، بکاتە مێژوو بۆ خۆی تۆماری کات وەك کۆڵنەدەرێك ·

لە چیرۆکی (دەنگخۆشترین مەل)دا لاپەڕە (١٧) بە زمانێکی شیرین ، لە چۆلەکەو ڕیشۆلەو بولبول بەندکراومان بۆ دەکات ، لایەنی پەروەردەیی لەم چیرۆکەدا ، دەنگ‌خۆشی بولبولە ، کە منداڵەکانمان هوشیار دەکاتەوە . بۆمان دەسەلمێنێ ، کە خاوەنێتی شتێ ئەگەر شیاوی بێت لە ڕاستیدا دەگەڕێتەوە بۆ خۆی ، کەس ناتوانێ لێی داگیربکا ، ئەوەشی بیەوێت لە پێشتی یەکێکی‌تردا ، بچولێتەوە بێ‌گومان بۆی ناچێتە سەر ، دەبێت سەری شەرمەزاری‌و خەجاڵەت دانەوێنێ · بەو بڕوایەی کە دەنگی ڕیشۆلەو چۆلەکە هەرگیز ناگەنە دەنگی بولبول ·· با گۆرانیش بڵێن ·

بە پەرەوازە بوونی چولەکەو ڕیشۆلە پاش گەڕانەوەی بولبول . منداڵ دەکەوێتە پرسیار . بیری دەخانەکار ، کێشەکە شاکار دەکات‌و ئەنجامی کارەکان دەبەستێ بە هۆبە سەرەکیەکەوە ، کە ئەنجامی خراپەکاری‌و چ شەرمەزاریەك دەدات بە خاوەنەکەی ·· هەر لە « ئاشتی باڵدارات»دا لاپەڕە ٤١ بیرتیژو لەسەرخۆیی فێری منداڵ دەکات ، کاتێ هەڵۆی گورج‌و داناو ژیر ، قسەی مام ڕێوی کپ‌دەکاتەوە ، کە دەیەوێت ئاژاوە بخاتە ناو باڵدارانەوە لەسەر ئەوەی دەنوکی کامیان جوانە !؟ هەرچەندە ڕێوی بە هەڵدان‌و ستایش‌کردن خۆی ماندوو دەکات ، بەڵام بەهۆی ڕێکخستن‌و گوێ ڕایەڵیان بۆ یەکتری‌و گونجاندنی برایی‌و نەهێشتنی ناکۆکی بەتایبەت لەسەر ئەو شتانە کە بایاخی نیە ·· کە پەرەوازە نابن‌و قسەی ڕێوی کاریان تێ‌ناکات ، ئەمەش برایەتی‌و دۆستایەتی‌و یەکێتی‌و فێری منداڵە ئازیزەکانمان دەکات خۆشەویستی لای شاعیر دەورێکی گەورەی هەیە لە پەروەردەکردن‌و گڵاڵەکردنی بیرو پلانی دوارۆژ لای منداڵان ، کە هەمیشە مژدەی پەروەردەی چاك‌و بختەوەری‌و ژیانی ئاسودەگی بەئاواتەوە دەخاتە سەردەمی منداڵان‌و هاتیان دەدات بەرەو بیرکردنەوەو دڵسۆزی‌و ڕوناك کردنەوەی ڕێگای ژیانیان ، خوێندنەوەی شیعرەکانی ئەم کتیبە ئەو ڕاستیەمان بۆ دەدەخات ، کاك لەتیف لە هەردوو پارچە شیعری (تۆپەکەم‌و دەفتەر)دا لاپەرە ٥٢ ، ٥٣ شێوازێکی جوان دەدا بەو شتانەی کە منداڵ پێویستە پارێزگاریان لێ‌بکات‌و بیانپارێزێت ، ئەمە لە کاتێکا منداڵ خۆی بە خاوەنی ئەو شتە دەزانێ ، لێرەدا کەسێتی ئەو منداڵە دەپارێزێ وە لە ڕاستی ژیانی کۆمەڵایەتیان نزیك‌دەخاتەوە ·· کۆتایی شیعرەکانی بەوشێوەیە هێناوەتەوە کە شتەکان نزیك دەخاتەوە لە خاوەنەکانی کە دەڵی قوتابی ژیرو چالاك ·· دەفتەرەکەی جوانە پاك ، هەروەها تۆپەکەم خۆشەویستە ·· چاودێری پێویستە گەورەش‌بم پاسەوانم ·· بۆ گەل‌و نیشتمانم ·· لەگەڵ ڕێزو خۆشەویستیمدا بۆ کاك لەتیف‌و هەموو خوێنەرانی خۆشەویستی ئەم ووتارە ، هیوادارم کەلکی خۆی هەبێت‌و جێگای خۆی بکاتەوە وەلە دەرونی خوێنەرانی ئازیزدا – سەرەکێژەی پێ‌نەکەوێت‌و ڕەخنەی سودبەخشی بەدوادابێت ·

ئازاد مەحمود مستەفا

کارتی – پاشماوە

بەتایبەتی توانیویانە ئەرکی سەرشانی خۆیان بسەلمێنن ئەویش بە خزمەتی کردنی گەلەکەیان لە ڕێگای حزب‌و یەکێتی قوتابیانی کوردستانەوەو هەربەم بۆنەیەوە چەند چالاکیەکیان ئامادە کردوە وەکو بەستنی کۆڕو هەڵسان بە ئامادە کردنی کاروانی بەرهەم هێنان‌و کاری هەرەوەزی لەناو قوتابخانەکان‌و کارکەکاندا ·· لە کۆتاییدا بە ناوی قوتابیانی پارێزگاکەمانەوە پەیمان بۆ سەرەك صدام حسین تازە دەکەینەوە کە هەمیشە بەردەوام بین لە خزمەت کردنی حزب‌و شۆڕش بۆ بەرەو پێشەوە چوونی زەورەوەی پێشکەوتنی عێراقی خۆشەویستمان دواجار هەتاو عبداللە ئەندامی لقی یەکێتی ئافرەتانی پارێزگای سلێمان وتی پێشەکی پیرۆزبایی ئەم بیرەوەری یە لە سەرەکی فەرماندەو هەموو جەنگاوەرانی سوپای میللی دەکەم‌و هیوا دارین پشت بە یەزدانی مەزن لەم جەنگە سەپێنراوەی سەر وڵاتماندا بەسەر دوژمنەکەماندا سەرکەوین‌و سەبارەت بە لقی یەکیتمان بەتایبەتی بەشی کۆمەڵایەتی لەم بیرەوەریەدا هەڵدەسین بە سەردانی ماڵی شەهیدانی جەنگی قادسیەی صدام‌و لەسەر ئەو نەخشەیە بەردەوام دەبین بۆ ڕاپەڕاندنی ئیش‌وکاری ئەو خێزانانە ، پێکومان ئەمانەش لقی یەکێتیمان لەو چالاکیە جۆربەجۆرانەی کە بەم بۆنەیەوە لە پارێزگای سلێمانیدا ساز دەدرێت ·

فریا

سەرلەشاری سەیرانگای زەماوەند بدەن

* یەکێکە لە سەیرانگە دیارەکانی بەغداد دوورە لە هەراو بگرو دەنگە دەنگ‌وورەی ئۆتۆمبێل ·· ئەم شارە سەیرانگایە کاتی پشووجەژن‌و بۆنە ·· باوەشتان بۆ ئەکاتەوە کە کات لە هەموو لایەکی ڕەنگینیا بەسەربەرن ·
* باخچەکانی بە گەڵی جۆر گوڵ ڕازاوەتەوە کە دڵ ئەگەشێننەوەو دڵنیایی‌و خۆشەویستی‌و ئەندێشە ئەبەخشن ·
* گوندێکی لادێیەو ئەتبات بۆلای هۆڕەکانی باشوورو بۆلای بەلەم‌و ماسی برژاو ·
* چێشتخانەو گازینۆی تیایە کە بەسەر ڕوباری دجلەدا ئەڕوانن ·· شەوان ئاهەنگی هونەری خێزانی ئەگێڕن کە بە دڵی هەموانە ·
* شوێنی مەلەوانی ژن‌و پیاوی تێدایە کە ڕەنگدەرەوەی مانگ‌و ئاوازی مۆسیقان ·
* پارێگەی منداڵ خۆشەویستەکانیشی لێیە ·
* خانوو کابینەی تیایە کە پڕ ڕایەخ کراوەو تەلەفزیۆن‌و فیدۆشیان تێدایە ·
* تەنیا جارێك سەر لەم شارە سەیرانگایە بدەن ئیتر دەستی لێ‌هەڵناگرن‌و هەمووکاتێ رووی تێ‌ئەکەن ·

Institut Kurde de Paris

سلاو لەیادی شۆڕشی ٨ی شوبات‌و دامەزراندنی سوپای میللی

دایكی شەهیدان

هیوای سەركەوتنی تەواو بۆ صدام حسین دەخوازێ

رۆژی (٨) ی شوبات لە عێراقدا كە سوپای میللی تیا دامەزرێنرا وەنەبێت تەنهارۆژێك‌و سوپایەكی رووكەش بێت بەڵكو جەنگاوەرانی ئەم‌سوپایە لە سەرانسەری عێراقدا قسەكانیان كە دەبێ بە كردار بۆ گشت لایەكی بسەلمێنن كە سوپای میللی پاڵپشتێكی بەهێزەی هێزەچەكدارەكانی سوپای دلێرمانە ،

— فریا —

...كومان بۆ ئەمەش چەندان ...ربانی‌و شەهیدانی رێگای ...م كاروانە رێچكەی خۆیان بەرنەداو بە بۆنەی بیرەوەری (٨) شوباتەوە چاومان بە خێزانی شەهیدانی ئەم كاروانە كەوت‌و پێشەكی **ئامینە حسین ابراهیم** وتی كورێكم بە ناوی محمد صالح روستم كە بە حمە گەرمیانی ناسراوبوو لە كەرتی پێنجوێن شەهید كرا ... لەورۆژەوە ئەو شەهیدەمان داوە لایەنە رسمیەكان لە هەموو موناسەبەیەكدا بە سەریان كردوینەتەوەو هەموو پێویستی‌یەكی رۆژانەیان بۆ دابین كردوین بۆیە ئەم بە پیرهاتن‌و بە سەر كردنەوەیەمان ئەوەندەی تر هاتمان ئەدات كە بە تەنگ ئەو قۆناغەیەوەین كە حمە گەرمیانی كورم‌و چەندانی وەكو ئەویش لە رێگەیدا شەهیدكراێن‌و بەم بۆنەیەوە دەلێم سوپاس بۆ یەزدان كە كورەكەم لەم رێگە پیرۆزەدا سەریان نابەوەو دەلێم یەزدان تا ئێستا بە مندابوو لە پێناوی نیشتماناكە لێمی سەندەوە مایەی سەربەرزیمەو دواجار دەلێم خوا (صدام حسین) مان بۆ بهێڵێ ٠

دوابەدوای ئەمیش دایكی كور شەهیدا كراو مینا حسین وتی ٠

كورەكەی منیش بە ناوی محمد فرج لە پێناوی جەنگی رەوای ولاتماندا جەنگی قادسیەی صدام شەهیدا كراوە ٠٠ حمە یەكەم‌جار هەر برنەوەی دەكردە شانی‌و ئەوەندە پێوە لێهاتوبو پێیان دەوت حمە برنەو ، دوای ئەوە كە رەشاشیان دابە لەمەشیانا هەروەكو ئەوی پێشو ئەوەندە چاپوك بوو ناویان نا حمە رەشاش ٠

شەهید بوونی حمەی كورم جگە لە سەربەرزی شتێكی ئەونۆی پیشان نەداوم چونكە شەهیدبوون لە پێناوی نیشتمانا لە هەموو دەورو زەمانێكا ئەركی سەرشانی لاوەكانیەتی بە تایبەتی بۆ رۆژێكی وەكو ئەمرۆی عێراق

ئافرەت لە عێراقی سەركەوتن‌و سەربەرزیدا

لە عیراقی سەركەوتندا ٠٠

لە عیراقی باوەروپێشكەوتندا ، لەعیراقی سەركردەو رابەر صدام حسیندا ٠٠٠ لەعیراقی برایەتی‌و یەكیتی نیشتمانی پتەودا ٠٠ لەعیراقی كوردو عەرەبدا ، ئافرەت ، مرۆڤێكی سەربەستو سەربەرزو بیناكاری بەتوانایە لە رەوتی سەركەوتنی سەرفرازماندا، هەموو توانای لەم رەوتەدا، وەك مرۆڤ ، وەك توانای عیراق دەدرەوشێتەوە ٠

گەمتەرخەمی كردن لەم بوارەدا خیانەت كردنە لە هەموو یاساو نەریتێكی نیشتمان‌و كۆمەڵ‌و خێزان ٠

پاشان خوشكە نجیبە عارف وتی

لە یەكەم هێرش رژێمە چەپەلەكەی خومەینی بۆ سەرشاری پێنجوێن كە كردی تیایدا كورێكم بە ناوی مجید حمە عزیز شەهید كرا بەمەش ئەوە رادەگەیەنم كە خوا چەند كورو كەس‌وكاری پێداوین لەم پێناوەدا بیان‌كەین بە قوربانی هێشتا لە ورەی بەرزی ئێمەمانان كەم ناكاتەوە چونكە ئەوكاتەی كورەكانمان ئەم چەكەی مەردابەتیەیان كردە شانیان ، خۆیان ، ئێمەشیان دلنیا كرد كە ئەو چەكە ، چەكی شەهید بوونە لە رێگای نیشتمانی عێراقدا بۆیە شەهید بوونی مجیدی كورم لە جەنگی قادسیەی صدامدا خەلاتێكە كوراوكورمان بە شانازیەوە بە سنگمانیەوە هەلدەواسین ٠

دوا جار خوشكە نهایەت رشید وتی

منیش بە شەهید بوونی بوكی منالەكانم كە خستنمیە ریزی كاروانی خێزانی شەهیدان گەلێك سەربەرزو خۆشحالم‌و بەم بۆنەیەوە دلێم باوكی منالەكان شەهید سعید قادر امین كە دوو كوری لە شوێن بەجێماوە ئەگەر ئەوانیش لە سەر هەمان رێگەی باوكیان شەهید بكرێن ئەوجا ئەوەندەی تر سەربەرز دەبم‌و لە خوا دەپارێمەوە كە سەرەك (صدام حسین) مان بۆ بهێڵێ چونكە ئێمەمانان لەم دنیایە تەنها ئەومان هەبێ جگە لەیەزدان هانا بۆ لای كەسێكی‌تر نایەین ٠

كە خومەینی كەلەك‌باز چاوی تێ بڕیوە ٠

تایبەتی لە زوارەی جەنگی (قادسیەی صدام) ەوە پیرۆزترین ئەركی سەرشانی كۆمەلانی خەلكی عێراقەو

هەروەها خوشكێكی‌تر بە ناوی ئامین صادق وتی

لەم پێناوەدا كورێكم بە ناوی عبدالله علی گیانی خۆی كردە قوربانی ئەم نیشتمانەو بەم بۆنەیەوە رایدەگەیەنەوە كە شەهیدبوون لە پێناوی بەرگری كردن لە نیشتمان بە

ژمارە (١٠٠)ی گۆڤاری رۆشنبیری نوێ

ژمارەی نوێی گۆڤاری‌رۆشنبیری نوێ كە ژمارەی ١٠٠ەی پێوەیەو لە دەزگای‌رۆشنبیری‌و بلاوكردنەوەی كوردی دەردەچێت گەیشتەدەست خوێنەران لەم ژمارەیەدا ئەم باسە دیارانە بخوێنەرەوە :

نرخی گیان دەربارەی‌رێزی شەهید نووسینی امین نەقشبەندی ، گیانی شەهیدنووسینی هیوا ، لە یادی كاروانی شەهیداندا نووسینی‌نەسرین ژالەیی ، خۆشەویستی‌و وەفا لەیادی‌شەهیدا نووسینی سمیرە محمد علی ، سەر وتاری‌گۆڤارەكە دەربارەی یادی سوپای قارەمانی عیراقە ٠

هەروەها لەم ژمارەیەدا لەنووسین‌و بەرهەمی رۆشنبیری گشتی‌دا چەندان قەلەمی كوردی دیار بەشداریان كردوە لەمانە ٠ كمال جلال‌غریب ، غفور میرزا كریم شاكر فتاح ، غازی فاتح‌وەیس ، عثمان شارباژیری ، جلال خۆشناو ، عباس عبدالله‌یوسف ، عبدالرحمن مەزوری عبدالقادر قەزازو چەندانی‌تر ٠

دیاری هونەرمەندانی كورد بۆ جەنگاوەرانی سوپا

پێشانگایەكی فراوان بۆ وێنەی فۆتۆگرافی

هونەرمەندانی كورد دیاری‌خۆیان ئاراستەی ئەم جەنگاوەرانە كردو گۆرانی‌یان بۆ وتن‌و شیعریان بۆ هۆنینەوەو تابلۆیان بۆ نەخشاندن‌و بەكێكەی ئازایەتی‌یان لە چوارچێوەی وێنە فۆتۆگرافی‌یەكاندا نیشاندا ٠٠٠

كاكی وێنەگر «هەورۆ عبد العزیز» بە چاودێری بەرێز پارێزگاری هەولێر لە هۆلی قوتابخانەی ئەیوبیە پێشانگایەكی فراوانی وێنەی فۆتۆگرافی كردەوە كە هەمووی بە كامیرای خۆی لە بەرەكانی جەنگدا گرتبووی‌و وێنەی پالەوانیەتی قارەمانیەتی جەنگاوەرە نەبەردەكانی قادسیەی صدامی پیشان دەدا دژی رژێمی ئاخوندە بەكرێ‌گیراوەكان ٠

لە وەلامی پرسیارێكی رۆژنامەكەندا كاكی هونەرمەند وتی :-

هەست‌كردن بە لێپرسراویەت بەرامبەر بە گەل‌و نیشتمان ئەركێكی نەتەوایەتی‌و نیشتمان بەروەری‌یە ، منیش وەك وێنەگرێ دەركم بە مەسەلەی بەشدار‌بوون كردووە لە جەنگی رەواماندا دژی رژێمی ئێرانی كۆنەپەرست ، توانیم بچمە بەرەكانی جەنگەوەو راستەوخۆ لەگەل جەنگاوەرە بە جەرگەكان بژیم‌و ئەو مەبەستە هونەریانەی كە دەمویست وەبەرهەم هێناو لێرەدا كردمە ئەو پێشانگایەو لە جەژنی سوپادا ئاراستەی ئەم سەربازە ئازایانەی دەكەم‌و كە ئەمرۆ لە بەرەكانی جەنگدا پارێزگاری لە شەرەف‌و كەرامەتی عیراق دەكەن ٠٠

- نیازت نیە لە داهاتوودا بەردەوام بیت لەسەر كردنەوەی پێشانگای تر٠٠؟

● ئەوەی راستی بێ ئێستاكە خەریكی ئیش‌كردنم بۆ خۆئامادەكردن بۆ پێشانگایەكی تر كە تایبەت بێ بە كەل‌وپەلی فۆلكلۆری كوردی ٠٠٠ كە رەنگدانەوەی كەلوپوری نەتەوایەتی گەلی كوردمانە ٠٠٠ زۆر وێنەم لەم بابەتەوە گرتووە ، چونكە وا دەزانم ئەم جۆرە كارانە وەك شتێكی مێژوویی دەمێنێتەوەو لە دوا رۆژدا نەوەی نوێ سوودی لێ‌دەبینێ ٠٠٠

- بەو پێیەی كە جەنابتان سەرەكی كۆمەلەی وێنەگرانی عیراق لقی هەولێری نیازتان نیە كە پێشانگایەكی هاوبەشی بكەنەوە ٠٠٠ ؟

● ئەمە لە بەرنامەی ئەمسالماندا هاتووەو لەم زوانەش دەست بەم كارە دەكرێت ٠٠٠

ئەگەر گونجا دەشیكوازینەوە بۆ بەغدا ٠٠

ناظم دلبەند

لە پێنجەمین پێشانگای‌هونەرمەند نظیر خەیلانی :

كەلەپوورو مرۆڤ

لەم رۆژانەی دووایی‌داولە هۆلی بەرێوەبەرایەتی رۆشنبیری جەماوەردا پێشانگای پێنجەمی هونەرمەندی دەست رەنگین‌نظیر محمود خەیلانی كرایەوە كە لە لایەن ئەمێنداریتی گشتی‌رۆشنبیری‌و لاوان بۆ ماوەی هەفتەیەك‌و بە سەرپەرشتی بەرێز محمد امین محمد ئەمێنداری گشتی رۆشنبیری‌و لاوان سازكرا بوو ٠٠

ئەم هونەرمەندە لە هەر پێنج تاقی‌كردنەوەی دا ، توانی ، رەنگ‌و رووی روخساری كۆمەلێك بابەتی زیندوو بكێشێ‌و تابلۆ نەحتی‌یەكانی دەستی داهێنان‌و ووردەكاری پێوە دیاربوو ٠٠ لە گەرانێكی پیشانگاكەدا چاومان بە هونەرمەندی ناوبراو كەوت‌و لە وەلامی كۆمەلێك پرسیاردا ووتی :-

پێش هەموو شتێك دەمەوێ لە رێی ئەم تابلۆیانەوە ، دووپاتی بایەخی گەورەی كەلەپوور بكەمەوە لە هونەردا ، یان لە دەستی داهێنان لە بوارەكانی ژیان، بۆ ئەوەی كەلەپوور مێژوو لە پال داهێنانی هونەردا بتوانێ رەگی شارستانیەت قوولترو چڕتر كاتەوە ٠٠ لە هەر پێنج تاقی‌كردنەوەمداو یستوومە ژیان دەرببڕم ، یان بە شێوەیەكی تر بلێم ، تۆماری رووداوە كۆمەلایەتی‌و سرووشتی‌یەكان‌و بابەتی كەلەپوورو لە یەك بەستنەوەی ئەم كۆمەلە پەیوەندی‌یانە بە یەكترەوە٠٠ هەر چەندە هونەری «نەحت» لە نێو كوردەواری‌دا یان لە لای هونەرمەندەكانەوە بە تەواوی رەگی خۆی وەكو پێویستە دانەكوتاوە ، بەلام ئاسۆی رووناكی لە بەردەمدایە ٠٠

هونەر بەشێوەیەكی ئەم لایەنەش بەتایبەتی بە شتێكی تازە ئەكەوێتەوە ٠٠ بەلام لەگەل ئەوەشدا هونەرمەندی بەتوانامان هەیە كە دەستی داهێنانی لەو بارەیەوە دروست كردووە ، لەوانەش هونەرمەند دارا حەمە سەعید كە لە دەرەوە دەنگو سەدایەكی هونەری فراوانی داوەتەوەو چاوەروان دەكرێ بگاتە ئاستێكی بەرزتر ٠

● ئایا بەرهەمی ترت چی بووە بێجگە لەم پیشانگایە ؟

ئەم پیشانگایە پێنجەمین پیشانگامەو جگە لەمەش چەندان بەرهەمی ترم هەیە كە تا ئێستا پێش‌كەشم نەكردون لە بابەتی فۆلكلۆرو كۆمەلایەتی ٠

● چی دەخوازی لە داهاتوودا ؟

هونەرمەند خۆشەویستی گەورەی لە ئیشەكەی‌دا كۆ دەبێتەوە ٠٠ بۆیە خۆزگە دەخوازم لایەنەكانی راگەیاندن زیاتر بایەخ بە هونەری وێنەكێشان بدەن بەتایبەتی ـ هەلكەندن ٠٠ ٠ چونكە هونەر نیشانەی گەورەی بوونی نەتەوەو شارستانی‌یەتە ٠

هاوكاری

دەزگای رۆشنبیری بلاوكردنەوەی كوردی
شەقامی الخلفاء مەیدانی الخلانی تەلەفۆن ٨٨٧٥٧٩٥